

REGIONÁLNA **ROZVOJOVÁ** STRATÉGIA
INOVAČNÉHO PARTNERSKÉHO **CENTRA**

**REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ STRATÉGIA
INOVAČNÉHO PARTNERSKÉHO CENTRA**

Košice, december 2009

AUTORI

Editor: prof. RNDr. Oto Hudec, CSc.

Časti 1, 2, 3.3, 4, 5.3:

Ekonomická fakulta Technickej Univerzity v Košiciach a Inštitút regionálneho a komunálneho rozvoja TU v Košiciach

prof. RNDr. Oto Hudec, CSc., doc. Ing. Nataša Urbančíková, PhD., Ing. Peter Džupka, PhD.,
PhDr. Daniel Klimovský, PhD., Ing. Anna Bilá, PhD., Ing. Peter Burger, Ing. Veronika
Černáková, Mgr. Ing. Ivana Kuzmišinová, Ing. Ladislav Suhányi, Ing. Tomáš Šoltés.

Časti 3.1, 5.1:

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta prírodných a humanitných vied, Katedra geografie a regionálneho rozvoja

prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD., prof. RNDr. René Matlovič, PhD., doc. PaedDr. Peter Čuka,
PhD.

Časti 3.2, 5.2:

Ing. Radovan Miščík, Ing. Rastislav Stolárik, Martin Nestor, v gestorstve a spolupráci s
Regionálnym poradenským a informačným centrom v Prešove.

Materiál bol vypracovaný v úzkej spolupráci s Odborom regionálneho rozvoja, územného
plánu a životného prostredia Prešovského samosprávneho kraja.

Realizované v rámci projektu Innovation Partnership Centre - Inovačné partnerské centrum, financovaného z finančného mechanizmu EHP a nórskeho finančného mechanizmu, ktorého cieľom je vytvorenie Inovačného partnerského centra podľa nórskeho Molde Knowledge Parku s aplikáciou na podmienky Prešovského kraja.

Obsah

Úvod	5
1. Základné vstupy	6
1.1. Východiská a zdôvodnenie prípravy stratégie	6
1.2. Prehľad existujúcich rozvojových koncepcií, dokumentov a súvisiacej legislatívy na úrovni PSK a SR	10
1.2.1. NUTS I: Národná úroveň (SR).....	10
1.2.2. NUTS II: Slovensko – Východ.....	12
1.2.3. NUTS III: Regionálna úroveň (PSK)	14
1.2.4. NUTS IV: Lokálna úroveň (okresy).....	16
1.3. Predpoklady budúceho vývoja a výhľad očakávaného stavu v r. 2015	26
1.3.1. Cestovný ruch	26
1.3.2. Podpora a rozvoj podnikania	32
1.3.3. Rozvoj ľudských zdrojov	39
2. Štúdiá konkurencieschopnosti Prešovského samosprávneho kraja.....	46
2.1. Analýza súčasnej konkurencieschopnosti riešeného územia	46
2.2. Porovnanie konkurencieschopnosti regiónu s regiónmi SR a EÚ susediacimi s Prešovským krajom	49
2.2.1. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Slovenska	50
2.2.2. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Poľska.....	51
2.2.3. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Maďarska.....	52
2.2.4. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Českej republiky	54
2.2.5. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Rumunska.....	55
2.3. SWOT analýza, vrátane interpretácie zistených skutočností	57
2.4. Analýza existujúcich podmienok (legislatívnych, ekonomických, praxe) pre vznik a fungovanie verejno-privátnych partnerstiev so zameraním na podporu hospodárskeho rozvoja regiónu.....	60
2.5. Analýza existujúcich finančných nástrojov a možností ich využitia (vrátane komparatívnej analýzy štrukturálnych fondov programovacieho obdobia 2007-2013 a inovatívnych finančných nástrojov)	67

2.6. Analýza vedy, výskumu a inovácií v malom a strednom podnikaní na území PSK s identifikáciou konkrétnych nositeľov a lídrov v tejto oblasti	82
2.7. Analýza konkurencieschopnosti Prešovského kraja v oblasti cestovného ruchu a ľudských zdrojov s prihliadnutím na využívanie inovatívnych postupov	90
2.8. Analýza potenciálu Prešovského kraja na podporu malého a stredného podnikania prostredníctvom vlastných zdrojov	106
3. Návrh stratégií	123
3.1. Regionálna rozvojová stratégia pre cestovný ruch v Prešovskom samosprávnom kraji. 123	
3.1.1. Ciele.....	123
3.1.2. Návrh priorít	125
3.1.3. Návrh opatrení	128
3.1.4. Návrh projektových zámerov	138
3.2. Regionálna rozvojová stratégia pre podporu podnikania v Prešovskom samosprávnom kraji.....	144
3.2.1. Ciele.....	144
3.2.2. Návrh priorít	158
3.2.3. Návrh opatrení	171
3.2.4. Návrh projektových zámerov	173
3.3. Regionálna rozvojová stratégia pre ľudské zdroje v Prešovskom samosprávnom kraji. 191	
3.3.1. Ciele.....	194
3.3.2. Návrh priorít	195
3.3.3. Návrh opatrení	196
3.3.4. Návrh projektových zámerov	199
4. Zabezpečenie realizácie a monitoringu	217
5. Finančné zabezpečenie	219
5.1. Finančné zabezpečenie projektových zámerov v oblasti cestovného ruchu	219
5.2. Finančné zabezpečenie projektových zámerov v oblasti podpory podnikania	220
5.3. Finančné zabezpečenie projektových zámerov v oblasti ľudských zdrojov	227

Úvod

Inovácie, nové technológie, veda a výskum hrajú dôležitú úlohu vo zvyšovaní konkurencieschopnosti ekonomiky štátu či regiónu. Vlády na národnej a regionálnej úrovni sa čoraz viac snažia podporovať vznik a implementáciu inovácií. Snaha jednotlivých vlád sa odlišuje jednak v intenzite podpory, no najmä vo forme podpory. Jednou z najčastejších foriem je tvorba inovačných centier, ktoré slúžia ako podporná inštitúcia v procese inovácií – podpora vzniku inovatívnych riešení a produktov, spájanie dopytu a ponuky inovácií, nové formy a zdroje financovania inovácií, a pod. Každý región, ktorý chce držať krok s konkurenciou by sa mal naučiť ako inovačné centrá vytvárať a firmy by sa mali naučiť, ako inovačné centrá využívať.

Je žiaduce a potrebné, aby vznikla takáto koordinačná inštitúcia podpory inovácií taktiež v Prešovskom samosprávnom kraji vo forme Inovačného partnerského centra. Cieľom vzniku IPC je podporiť intenzitu inovačných aktivít v PSK a prispieť tak k zvyšovaniu konkurencieschopnosti, ekonomického a sociálneho rastu Prešovského samosprávneho kraja. Regionálna stratégia predstavuje teoretický a metodologický základ pre vznik, fungovanie, finančné zabezpečenie a monitoring činností Inovačného Partnerského Centra Prešovského samosprávneho kraja.

V prvej kapitole sú zhrnuté a analyzované základné východiská a dokumenty procesu prípravy stratégie IPC, ako aj zdôvodnenie potreby vzniku stratégie a samotného IPC. Druhá kapitola analyzuje súčasný stav, potenciál a konkurencieschopnosť Prešovského samosprávneho kraja, pričom obsahuje aj porovnanie vybraných ukazovateľov PSK s ostatnými krajinami Slovenska, ako aj s regiónmi vybraných štátov v rámci Európy.

Návrh stratégií je obsahom tretej kapitoly. Stratégie sú navrhované v troch tematických oblastiach – cestovný ruch, podpora podnikania a ľudské zdroje. Pre jednotlivé oblasti sú definované hlavné ciele, priority, opatrenia a konkrétne projektové zámery. Posledné dve kapitoly sú venované realizácii stratégie a monitoringu, ako aj finančnému zabezpečeniu navrhovaných činností a projektových zámerov tejto stratégie.

1. Základné vstupy

1.1. Východiská a zdôvodnenie prípravy stratégie

Na úrovni EÚ, národnej úrovni, aj na regionálnych úrovniach existuje viacero stratégií týkajúcich sa oblastí cestovného ruchu, rozvoja ľudských zdrojov a podpory podnikania. Existujúce stratégie vznikajú s rôznym zámerom, v prevažnej väčšine je ich príprava motivovaná možnosťou čerpať finančné zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ. Tým je významne ovplyvnená ich obsahová hĺbka, zameranie a akceptácia verejnosťou. Väčšina strategických dokumentov poníma rozvojové oblasti a témy všeobecne s cieľom čo najviac zväčšiť „manévrovací“ priestor pri získavaní zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ, na úkor rozhodovania, ktoré priority a aktivity sú kľúčové a ktoré majú byť naopak potlačené alebo utlmené.

Iste je potrebné reflektovať v stratégiách oblasti plánované na financovanie prostredníctvom štrukturálnych fondov a iných verejných zdrojov, ale pre Inovačné partnerské centrum (IPC) je určujúce zamerať sa na aktivity a projekty, v ktorých sa spájajú súkromné a verejné zdroje, plánovať čo najviac mimo optiky štrukturálnych fondov a až následne zisťovať, či je možné niektoré strategické ciele dofinancovať z externých verejných zdrojov.

Cieľom stratégie pre IPC je v analytickej časti poskytnúť základný rámec a východiská pre vypracovanie stratégií v troch zámeroch:

- I. Preskúmanie špecifik Prešovského kraja vyplývajúcich z jeho geografickej polohy a ekonomickej štruktúry.
- II. Identifikovanie globálnych trendov vývoja v oblastiach záujmu.
- III. Overenie súladu s existujúcimi strategickými a rozvojovými dokumentmi

I. Najnovšie vedecké poznatky regionálneho rozvoja zdôrazňujú prirodzené poučenie, že rozvoj regiónov je silne závislý od typu regiónu a ich doterajšieho vývoja. Tak ako nie je možná jedna veľkosť odevu pre každého, v prenesenom význame neexistuje unifikovaná stratégia pre každý z regiónov (F. Tödtling, M. Trippl – „One size fits all?“). Alfou a omegou úspešnej regionálnej politiky na podporu konkurencieschopnosti prostredníctvom inovácií je výber vhodných politických nástrojov podľa typu regiónu. Vývoj Prešovského kraja od druhej svetovej vojny je možné charakterizovať nasledovne:

Obdobie do roku 1945

Ešte začiatkom 20. storočia bolo hospodárstvo v Prešovskom kraji zamerané predovšetkým na poľnohospodársku produkciu. Najmä východné časti Prešovského kraja, súčasné okresy Medzilaborce, Snina, Svidník a Vranov nad Topľou, trpeli v období do prvej svetovej vojny nízkou životnou úrovňou prevažne vidieckeho obyvateľstva. Situácia sa nezlepšila ani po vzniku ČSR. Nielen východné oblasti Prešovského kraja, ale aj Slovensko ako celok bolo menej rozvinutou časťou republiky. Mnohé oblasti Prešovského kraja patrili medzi najchudobnejšie a najzaostalejšie v celej republike, priemysel v týchto oblastiach prakticky neexistoval. To malo za následok masívne sťahovanie obyvateľstva z regiónu za prácou. Okresy Kežmarok, Poprad, či Prešov zaznamenávali rozvoj aj v nepriaznivom období. Mesto Kežmarok bolo v období do prvej svetovej vojny vysoko industrializované, zastúpený bol predovšetkým textilný priemysel. Podobná situácia bola v meste Poprad, vybudovaním železničnej trate sa zvýšila jeho dostupnosť, čo umožnilo rozvoj priemyslu. Po prvej svetovej vojne sa začal rozvíjať aj cestovný ruch, čo podmienilo budovanie nových hotelov. V roku 1934 vybuďovala firma Baťa 8 km od Popradu priemyselný podnik na výrobu umelého hodvábu Svit (pomenovanie vzniklo ako skratka pre Slovenskú viskózovú továreň). Okolo tejto továrne neskôr vzniklo celé mesto, preto sa Baťa považuje za zakladateľa moderného Svitú. K rozvoju priemyslu prispeli aj továrne Vagónky a strojárne Tatra a Tatrasmalt v Matejovciach, ktorý bol založený už okolo roku 1845 a dnes na jeho mieste stojí firma Whirpool. V dôsledku druhej svetovej vojny však bolo mnoho tovární a železničných ciest aj na území Prešovského kraja zničených, a to spôsobilo značné škody hospodárstvu.

Obdobie 1945 – 1989

Po skončení vojny došlo k rýchlemu obnoveniu hospodárstva. Od roku 1948, kedy sa k moci dostala komunistická strana, dochádzalo k postupnému znárodňovaniu všetkých odvetví hospodárstva. Do popredia sa dostávalo plánované hospodárstvo a silná centralizácia, v dôsledku ktorej v roku 1960 zaniklo pôvodné členenie Slovenska na 6 krajov (veľžúp), ktoré sa zlúčili do troch krajov – vznikol tak Západoslovenský, Stredoslovenský a Východoslovenský kraj. Toto obdobie bolo charakterizované silnou industrializáciou, na území dnešného Prešovského kraja bolo v 50. a 60. rokoch založených viacero priemyselných podnikov, napríklad Kapron Humenné (dnešný Chemlon), Tatraľan Kežmarok, Transporta v Medzilaborciach, strojársky podnik Vihorlat v Snine, či Tesla Stropkov. Zameranie priemyslu sa rozšírilo, prevažoval stavebný, drevospracujúci, strojársky, chemický, textilný, a potravinársky priemysel. V období plánovaného hospodárstva sa vytvorila relatívne

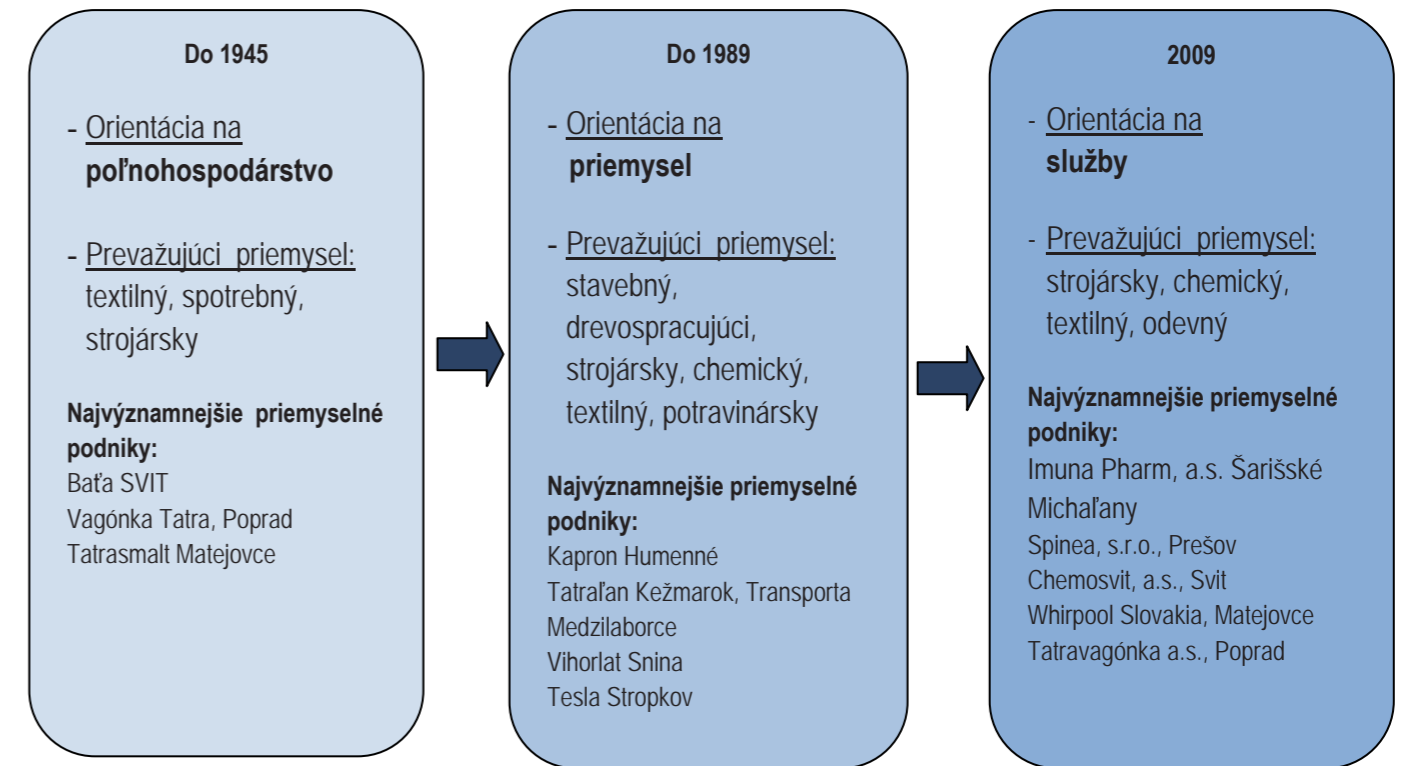
nepriaznivá odvetvová štruktúra priemyslu, ponuka výrobkov sa nezhodovala s dopytom a vznikali zásoby produktov s nízkou pravdepodobnosťou ich predaja. Zároveň tieto výrobky nedisponovali dostatočnou kvalitou a technickou úrovňou, čím nespĺňali požiadavky konkurencieschopnosti. Mnohé podniky boli umelo udržiavané a bojovali s nízkou rentabilitou.

Obdobie 1989 - súčasnosť

Po roku 1989 a rozpade sústavy socialistických krajín došlo k transformácii ekonomiky na trhové hospodárstvo so sprievodným ekonomickým poklesom. Problémy hospodárstva boli spojené najmä s privatizáciou podnikov, neprímeraným rastom domáceho dopytu a konjunkturálnou závislosťou ekonomiky. V súčasnosti je najvýznamnejším odvetvím hospodárstva kraja obchodná činnosť (služby), na význame získava oblasť cestovného ruchu. Priemysel v kraji je pestrý ale nedostatočne rozvinutý, bez závislosti na konkrétnom odvetví. Prevažuje strojársky, chemický, drevospracujúci, potravinársky, textilný a odevný priemysel. Priemysel je sústredený najmä do okresných miest a nadväzuje na historickú minulosť. V Popradskom okrese dominuje strojársky priemysel, v Humenskom okrese chemický priemysel, v Prešovskom okrese je významným textilný a odevný priemysel. Na ústupe je obuvnícky priemysel, predtým dominanta Bardejovského okresu. V poľnohospodárstve prevažuje rastlinná výroba, v pestovaní zemiakov dosahuje kraj prvenstvo v rámci SR. Zo živočíšnej výroby prevláda najmä chov hovädzieho dobytku. Prešovský kraj má silný potenciál aj v oblasti lesného hospodárstva, takmer 50% rozlohy kraja tvoria lesy.

Medzi podniky nadregionálneho významu v Prešovskom kraji v súčasnosti patria: ELCOM, spol. s r.o., GEMOR FASHION, spol. s r.o., CHEMOSVIT, a.s., KRONOSPAN SK, spol. s r.o., MECOM, a.s., Humenné, MILK-AGRO, spol. s r.o., NEXIS FIBERS, a.s., ODEVA, spol. s r.o. Lipany, POLYGRAF PRINT spol. s r.o., POTRAVINÁRSKE STROJÁRNE Svidník, a.s., SPINEA, spol. s r.o., SVIK spol. s r.o., TATRASVIT SVIT - SOCKS, a.s., TATRAVAGÓNKA a.s., WHIRLPOOL SLOVAKIA spol. s r.o., o.z. Poprad, ZTS Sabinov, a.s., IMUNA PHARM, a.s. Šarišské Michalany.

Na základe všeobecne akceptovaného členenia regiónov je možné Prešovský kraj zaradiť do skupiny periférnych regiónov so všetkými typickými vlastnosťami. Vzhľadom na toto zaradenie a aj na základe skúseností úspešných regionálnych politík v európskych regiónoch tejto kategórie je možné nadefinovať vhodný mix regionálnej politiky.

Obr. 1.1: Dominantné oblasti hospodárstva v Prešovskom kraji v jednotlivých obdobiach

Zdroj: vlastné spracovanie

II. Ďalší zámer sa opiera o chápanie stratégie ako strednodobého plánovacieho dokumentu. Identifikácia hlavných globálnych trendov, v jednotlivých tematických oblastiach je preto dôležitá z pohľadu správneho smerovania každej zo stratégií. Ak napríklad v cestovnom ruchu je jedným z globálnych trendov tzv. strieborná ekonomika, v nastavení cieľov kraja by sa malo zväžiť, ako využiť poznanie budúcich globálnych trendov a zahrnúť ich do stratégie a plánovania v predstihu a nie naopak, v prospech cieleného rozvoja regiónu.

III. Tretím zámerom je identifikovať a analyzovať existujúce strategické a plánovacie materiály na všetkých úrovniach a to v troch tematických oblastiach:

- Cestovný ruch,
- Rozvoj ľudských zdrojov,
- Podpora podnikania.

Identifikácia hlavných rozvojových osí v týchto tematických oblastiach a skúmanie súladu medzi jednotlivými úrovňami umožňuje nastaviť strategické ciele tak, aby sa dosiahol synergický efekt a odhalili sa chýbajúce prvky a protirečenia vo vertikálnom aj horizontálnom nastavení priorít. Zároveň je podstatné okrem spomínaných úrovní, analyzovať a brať do úvahy lokálnu úroveň, strategické ciele a priority strategických materiálov všetkých okresných miest Prešovského kraja.

1.2. Prehľad existujúcich rozvojových koncepcií, dokumentov a súvisiacej legislatívy na úrovni PSK a SR

Zámerom analýzy rozvojových koncepcií, dokumentov a súvisiacej legislatívy je zhrnúť priority identifikované zodpovednými orgánmi na rozličných úrovniach, od národnej úrovne (NUTS I) až po lokálnu úroveň reprezentovanú okresnými mestami (NUTS IV) Prešovského samosprávneho kraja. Priority sú skúmané v troch tematických oblastiach – cestovný ruch, podpora podnikania a ľudské zdroje, čím sa naplnia dva ciele:

- a. Identifikovanie smerovania PSK v oblastiach záujmu
- b. Kompatibilita priorít na rozličných úrovniach s dôrazom na kompatibilitu priorít úrovne NUTS IV s prioritami identifikovanými na vyšších úrovniach

Strategické dokumenty sú z vertikálneho hľadiska porovnané v štyroch úrovniach:

1. NUT I – národné strategické dokumenty
2. NUTS II – strategické dokumenty – Slovensko Východ
3. NUTS III – strategické dokumenty PSK
4. NUTS IV – strategické dokumenty všetkých okresných miest PSK.

1.2.1. NUTS I: Národná úroveň (SR)

Na úrovni NUTS I existuje niekoľko kľúčových strategických dokumentov na úrovni Slovenska a dokumentov EÚ, ktoré sa Slovenska týkajú:

- o Národný strategický referenčný rámec
 - Operačný program Veda a výskum
 - Operačný program Vzdelávanie
 - Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

- o Lisabonská stratégia – Slovensko
- o Regionálna mapa pomoci na roky 2007 – 2013
- o Regionálny Operačný Program
- o Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
- o Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010
- o Kohézna politika na podporu rastu a zamestnanosti: Strategické usmernenia Spoločenstva na roky 2007 – 2013
- o Program rozvoja vidieka SR 2007-2013
- o Európska stratégia zamestnanosti
- o Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

Priority podľa skúmaných oblastí:

I. Cestovný ruch (CR)

- a. Zefektívnenie odvetvia CR (regulácia, koordinácia politik, efektívnejšie využívanie prostriedkov z fondov)
- b. Trvalo udržateľný rozvoj odvetvia CR
- c. Zlepšovanie a zviditeľňovanie odvetvia cestovného ruchu (atraktivnosť, propagácia, ...)
- d. Nosné formy CR:
 - i. Letná turistika a pobyty pri vode
 - ii. Kúpeľný a zdravotný CR
 - iii. Zimný CR a zimné športy
 - iv. Mestský a kultúrno-poznávací cestovný ruch
 - v. Vidiecky cestovný ruch a agroturistika

II. Podpora podnikania

- a. **Globálny cieľ:** Cielene približovať HDP Slovenska k úrovni priemeru EÚ
- b. Budovanie regionálnych inovačných centier na úrovni samosprávnych krajov
- c. Podpora automobilového priemyslu a subdodávateľov
- d. Podpora prísunu poradenských a konzultačných spoločností z IT sektora
- e. Výstavba logistických centier
- f. Podpora transferu technológií, inovácií a technológií, postupov a výrobkov
- g. Infraštruktúra (doprava, podnikateľské objekty a plochy, parky)
- h. Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie
- i. Podpora inovatívnych zoskupení – klastrov (odvetvia s vysokou PH, IT sektor)

- j. Podporné systémy podnikania (informačné systémy, podporná inštitucionálna infraštruktúra)
- k. Podpora rozvoja vidieka a znižovanie regionálnych rozdielov
 - i. modernizácia poľnohospodárskych a potravinársko-spracovateľských systémov;
 - ii. propagácia a podpora výroby nových typových/regionálnych výrobkov;
 - iii. investície do ťažby a spracovania dreva;
 - iv. propagácia a podpora rozvoja malých a stredných podnikov vo vidieckych sídlach;
 - v. vyššie úrovne investícií do výskumu a vývoja nových tovarov a trhov.

III. Ľudské zdroje

- a. Dlhodobá konkurencieschopnosť
- b. Vedomostná (učiaca sa) spoločnosť (ďalšie vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie,...)
- c. Reforma základného a stredného školstva
- d. Modernizácia vysokých škôl
- e. Podpora ľudských zdrojov vo vede a výskume
- f. Riešenie rómskej problematiky
- g. Rovnosť príležitostí
- h. Informačná spoločnosť

1.2.2. NUTS II: Slovensko – Východ

Na úrovni NUTS II (Slovensko – Východ, Prešovský a Košický samosprávny kraj) existuje spoločná stratégia pod garanciou PSK ako riešenia projektu POKER (Prešov – Košice – Región), ktorý sa zaoberá práve analýzou a smerovaním regiónu Východného Slovenska reprezentovaného Prešovským a Košickým samosprávnym krajom.

Vytypované priority podľa skúmaných oblastí:

I. Cestovný ruch

- a. Tvorba „balíčkov služieb“ CR a kúpeľníctva (zamerať sa na špecifické kultúrne, historické, prírodné stránky regiónu)
- b. Propagácia, marketing (zlepšiť rezervačné a informačné systémy)

- c. Modernizácia infraštruktúry
- d. Partnerstvá a koordinácia

II. Podpora podnikania

- a. Zakladanie nových technologicky orientovaných firiem
- b. Zakladanie technologických, výskumných a i. parkov, inkubátorov, centier, klastrov
- c. Verejné „hnedé parky“
- d. Priemyselná infraštruktúra
- e. Informačno-komunikačná infraštruktúra
- f. Zvyšovanie internacionalizácie MSP v regióne

Obr. 1.2: Región Slovensko - Východ a priestorové rozmiestnenie nosných sektorov v kontexte pólů rozvoja

Zdroj: Integrovaná štúdiá podmienok ďalšieho rozvoja regiónu Slovensko-Východ

III. Ľudské zdroje

- a. Flexibilita (naviazané vzdelávanie na potreby trhu, hospodárske podmienky, sociálne podmienky,...)
- b. Budovanie *učiacej sa spoločnosti*

1.2.3. NUTS III: Regionálna úroveň (PSK)

Analýza súčasného stavu, smerovanie a priority Prešovského samosprávneho kraja sú zhrnuté v dvoch základných rozvojových dokumentoch PSK:

- o Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK
- o Regionálna inovačná stratégia PSK

Pri analýze vývoja a smerovania PSK sa väčší dôraz kladie na Regionálnu inovačnú stratégiu (RIS) PSK, keďže sa jedná o aktívny nástroj Prešovského kraja na vytváranie pracovných miest s vysokou pridanou hodnotou v oblasti inovácií, vedy a výskumu. Jej význam umocňuje aj jej komplexnosť, keďže pri jej zostavovaní sa brali do úvahy aj iné rozvojové dokumenty ako na vyšších, tak aj na nižších úrovniach riadenia.

RIS svoje priority rozvoja PSK sústreďuje do niekoľkých cieľových oblastí:

1. Rozvoj poznatkovej ekonomiky
2. Tvorby kvalifikovaných pracovných miest
3. Rozvoj ľudských zdrojov
4. Implementácia inovácií a transfer technológií v tradičných odvetviach výroby a služieb

Priority podľa skúmaných oblastí:

I. Cestovný ruch

- a. Zlepšiť infraštruktúru slúžiacu a súvisiacu s cestovným ruchom a kvalitu a ponuku služieb v cestovnom ruchu tak, aby sa do roku 2015 zvýšil počet turistov v Prešovskom kraji ročne o 5%, počet prenocovaní ročne o 6% a využitie ubytovacích kapacít ročne o 3% voči stavu v roku 2006
- b. Do roku 2015 zaviesť mechanizmus pre koordináciu a podporu cestovného ruchu v Prešovskom kraji

c. Tendencie:

- i. rast využívania územia v oblasti CR
- ii. koncentrácia v existujúcich póloch rastu
- iii. zaostávanie SV a V kraja

d. Identifikované prioritné problémy

- i. Nedobudovaný a nekoordinovaný informačný systém v cestovnom ruchu s absenciou napojenia na národné a európske informačné systémy
- ii. Nedostatočne vybudovaná infraštruktúra a zlý technický stav infraštruktúry pre podporu cestovného ruchu
- iii. Nedostatočná ponuka a nízka kvalita služieb v cestovnom ruchu
- iv. Absencia informačných kampaní voči verejnosti na zvyšovanie povedomia a nízka ochrana atrakcií cestovného ruchu i návštevníkov kraja

II. Podpora podnikania

- a. Podpora MSP (Do roku 2015 zvýšiť počet konkurencieschopných malých a stredných podnikov v Prešovskom kraji medziročne o 5%)
- b. Zlepšenie podpornej podnikateľskej infraštruktúry
 - i. Rozvoj materiálnej a nemateriálnej inovačnej infraštruktúry
- c. Využívanie inovácií a výsledkov VaV (Do roku 2015 zvýšiť využívanie inovácií, a výsledkov výskumu a vývoja o 20% voči roku 2007)
 - i. Regionálne inovačné centrum, regionálne centrum transferu technológií
 - ii. Zriaďovanie technologických centier
- d. Podpora cezhraničnej spolupráce
- e. Podpora vzniku klastrov na území NUTS II Slovensko – Východ
- f. Rozvoj finančnej infraštruktúry
 - i. Zriadenie Regionálneho rozvojového fondu (RRF)
 - ii. Podpora financovania inovácií
- g. Pracovné skupiny pre získavanie priamych zahraničných investícií (PZI)

III. Ľudské zdroje

- a. Skvalitnenie stredného odborného školstva
- b. Zvyšovanie povedomia o inováciách (Inovačné fórum, Web stránka o inováciách)

- c. Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti (Predchádzať sociálnej exklúzii osôb ohrozených dlhodobou nezamestnanosťou)
- d. Zníženie sociálnej exklúzie marginalizovaných rómskych komunit

1.2.4. NUTS IV: Lokálna úroveň (okresy)

Na úrovni NUTS IV existujú rozvojové dokumenty v podobe Plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých okresných miest, ktoré do veľkej miery akcentujú aj potreby obcí nachádzajúcich sa v okrese. Prirodzene, rozvojové plány tejto úrovne už majú konkrétnejší charakter.

Bardejov

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Rozvoj kúpeľníctva (Bardejovské kúpele)
 - b. Rozvoj služieb v cestovnom ruchu
 - c. Kooperácia mesta a kúpeľov
 - d. Budovanie infraštruktúry pre cestovný ruch
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Výroba, proexportne orientovaná, ľahký priemysel
 - b. Koordinácia verejného a súkromného sektora
 - c. Podnikateľský servis
 - d. Infraštruktúra pre podnikanie (inkubátor, databáza nehnuteľností, plochy pre podnikanie)
- III. *Ludské zdroje*
 - a. Vzdelávanie
 - b. Aktívne trávenie voľného času, aktívny prístup k životu
 - c. Zvyšovanie právneho povedomia
 - d. Informačná spoločnosť

Humenné

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Vytvoriť združenie "KLUB" cestovného ruchu
 - b. Rozvoj služieb
 - c. Propagácia

- d. Trasy – turistika, cykloturistika

- II. *Podpora podnikania*
 - a. Vytvoriť vedecko–technologické centrum pre uvádzanie vedeckých poznatkov do praxe
 - b. Centrum excelentnosti, podnikateľský inkubátor
 - c. Príprava lokalít a priestorov pre podnikanie
 - d. Rozšíriť priemyselné parky, nové parky
- III. *Ludské zdroje*
 - a. Rozvoj školstva na regionálnej úrovni (dôraz na výučbu cudzích jazykov, modernizácia školských zariadení, zvyšovanie kapacít, zmena tradičnej školy na modernú)
 - b. Prepojiť stredné školy a podnikateľské prostredie
 - c. Celoživotné vzdelávanie

Levoča

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Nadviazať na kultúrno–historické tradície mesta a vypracovanie nových nápadov s cieľom zvýšiť atraktivnosť Levoče
 - b. Rekonštrukcia Námestia Majstra Pavla
 - c. Podpora športových činností na území mesta
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Skvalitnenie komunikácie podnikateľa/samospráva
 - b. Uľahčenie orientácie investorom
 - c. Príprava priestorov pre podnikanie
 - d. Zriadenie investičnej zóny
- III. *Ludské zdroje*
 - a. Racionalizácia a modernizácia školských zariadení
 - b. Angažovanie rómskych pedagógov a asistentov, začlenenie informácií z histórie a zvyklostí Rómov ako doplnkový proces vyučovacieho procesu
 - c. Vybudovanie multifunkčného vzdelávacieho zariadenia
 - d. Otvorenie vysokej školy v meste

Medzilaborce

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Rozvoj turizmu – vidiecky a agroturizmus
 - b. Vytváranie príležitostí pre rizikové skupiny obyvateľstva
 - c. Vybudovanie turistických a cykloturistických trás
 - d. PPP projekty v oblasti CR
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Stabilizácia aktuálnych odvetví, prispôsobenie novým trendom
 - b. Intenzívne využívanie podporných programov pre MSP
- III. *Ľudské zdroje*
 - a. Všeobecne vzdelávanie a školstvo

Poprad

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Prioritne Tatry
 - b. Propagácia mesta
 - c. Vypracovať ucelenú ponuku pre Poprad, Tatry a okolie
- II. *Podpora podnikania* (predikcie na základe dokumentu: Sociálno-ekonomická situácia a návrh rozvojových zámerov v okrese Poprad (1995))
 - a. Strojárstvo a špeciálna výroba, elektrotechnický priemysel, drevospracujúci priemysel, ľahký priemysel - odvetvia textilného, odevného, obuvníckeho, sklárskeho,
 - b. Iný priemysel (vo väzbe na cestovný ruch a výrobu športových potrieb a vybavenia),
 - c. Stavebný priemysel ,
 - d. Skladové hospodárstvo a logistika
 - e. Modernizácia a budovanie infraštruktúry
 - f. Podpora exportu
 - g. Elektronizácia podnikania
- III. *Ľudské zdroje*
 - a. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov, kultúra, šport, rozvoj duchovných aktivít

Prešov

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Marketing (propagácia)
 - b. Geopark Slanské vrchy
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Infraštruktúra (modernizácia, doprava, e-infraštruktúra)
 - b. Odvetvia s vysokou pridanou hodnotou,
 - c. Veda výskum (Realizácia RIS)
 - d. Inštitucionálna podpora podnikania
- III. *Ľudské zdroje*
 - a. Partnerstvo pre ľudské zdroje (PSK, Krajský školský úrad, ÚPSVaR, vzdelávacie inštitúcie, personálne agentúry a pod.)
 - b. Monitorovanie a hodnotenie škôl
 - c. Celoživotné vzdelávanie

Stará Ľubovňa

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Tvorba vhodných podmienok pre rozvoj ubytovania a cestovného ruchu
 - b. Marketing, propagácia (cieľ - spracovať ucelenú koncepciu)
 - c. Rekonštrukcia kultúrneho domu a jeho využívanie
 - d. Koordinácia ponuky a výmena informácií
 - e. Budovanie športovísk pre netradičné športy, budovanie cyklotrás, športoviská pre hendikepovaných, a pod.
 - f. Vybudovanie prímestskej rekreačnej oblasti Jakubianka
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Infraštruktúra (modernizácia technickej infraštruktúry, riešenie situácie v doprave – obchvat mesta, zlepšiť dopravnú dostupnosť mesta)
 - b. Výstavba a rozvoj priemyselného parku
 - c. Skvalitnenie komunikácie mesto – podnikatelia
 - d. Operatívnosť na základe požiadaviek trhu práce
 - e. Obnoviť výrobu v oblasti tradičných remesiel
 - f. Podnikateľský inkubátor pre oblasť služieb
- III. *Ľudské zdroje*
 - a. Riešenie bytovej otázky

- b. Kvalitné vzdelanie v školách v pôsobnosti mesta
- c. Modernizácia, rekonštrukcia a trvalá údržba školských zariadení
- d. Podpora alternatívnych foriem vzdelávania
- e. Zvýšenie informovanosti občanov o aktivitách mesta a komunikácia s nimi
- f. Riešenie rómskej otázky

Kežmarok

I. Cestovný ruch

- a. Skvalitnenie technickej infraštruktúry
- b. Zvyšovanie atraktívnosti územia mesta Kežmarok (propagácia, marketing, zvyšovanie ponuky služieb, zvyšovanie počtu atrakcií v meste, atď.)
- c. Zvyšovanie úrovne ľudských zdrojov pre rast kvality odvetvia cestovného ruchu

II. Podpora podnikania

- a. Rozvoj infraštruktúry priemyselného parku Pradiareň
- b. Investície do odvetví nezaťažujúcich životné prostredie
- c. Skvalitnenie obchodných služieb
- d. Zlepšiť komunikáciu medzi samosprávou, občanmi, inštitúciami na trhu práce a podnikateľskými subjektmi

III. Ľudské zdroje

- a. Skvalitniť a modernizovať sociálnu a zdravotnícku infraštruktúru
- b. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnej pomoci
- c. Zlepšiť integráciu rómskej komunity do života mesta
- d. Zlepšiť technický stav školských objektov, učební, stravovacích a hygienických zariadení
- e. Rozšíriť pedagogicko-psychologické služby a podporiť rozvoj alternatívneho vzdelávania
- f. Rozvíjať aktívnu politiku trhu práce, podporovať rast pracovných príležitostí v oblasti práce s deťmi a mládežou
- g. Obnoviť tradíciu vysokého školstva v Kežmarku

Sabinov

I. Cestovný ruch

- a. Vybudovať ubytovacie a stravovacie kapacity / Hotel TORYSA /
- b. Vybudovať mestské informačné centrum
- c. Propagácia
- d. Vybudovať cyklistický chodník – okolie Torysy s prepojením do Drienice
- e. Propagovať budovanie malých rodinných penziónov – ubytovanie, stravovanie, poskytovanie služieb v oblasti agroturistiky

II. Podpora podnikania

- a. Príprava priemyselného parku Orkucany – Juh
- b. Vybudovanie obchodného strediska
- c. Podpora miestnych živnostníkov orientovaných na služby, obchod a výrobu
- d. Podpora rekvalifikačných kurzov pre evidovaných nezamestnaných
- e. Obnova ovocinárskej výroby a spracovania ovocia
- f. Hnedé parky (angl. brownfields)
- g. Realizovať zakladanie chránených pracovísk pre občanov so zníženou pracovnou schopnosťou
- h. Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie

III. Ľudské zdroje

- a. Všeobecne školstvo

Snina

I. Cestovný ruch

- a. Rozvoj turistickej infraštruktúry (skvalitnenie ponuky služieb, revitalizácia pamiatok, ...)
- b. Propagácia mesta

II. Podpora podnikania

- a. Znižovanie nezamestnanosti
- b. Vybudovanie priemyselného parku
- c. Budovanie infraštruktúry pre podnikanie

III. Ľudské zdroje

- a. Všeobecne rozvoj školstva
- b. Podpora žiakov zo sociálne slabších rodín

Svidník

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Dobudovanie služieb v cestovnom ruchu
 - b. Marketing a propagácia územia
 - c. Nové formy turistiky
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Stabilizácia existujúcej základne podnikov
 - b. Prilákanie: výroby proexportne orientovanej s vysokou pridanou hodnotou
 - c. Infraštruktúra pre podnikanie – modernizácia a dobudovanie (priemyselný park)
 - d. Budovanie informatizovanej spoločnosti
- III. *Ludské zdroje*
 - a. Vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie
 - b. Aktívne trávenie voľného času, aktívny prístup k životu
 - c. Cílené budovanie znalostnej ekonomiky

Stropkov

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Obnova a zveľadenie pamiatok a atrakcií vo verejnom vlastníctve
 - b. Koordinácia aktivít so súkromným sektorom
 - c. Uvoľnenie a zlepšenie podmienok pre podnikanie v oblasti CR zo strany samosprávy
 - d. Vytvorenie informačnej infraštruktúry CR v okrese
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Výrazné zníženie daňového a celkovo finančného zaťaženia podnikateľských aj nepodnikateľských subjektov
 - b. Minimalizácia zásahov do podnikania
 - c. Postupné rušenie komerčných a podnikateľských aktivít mesta
 - d. Rozvoj cezhraničnej spolupráce
 - e. Vypracovanie marketingového plánu mesta
- III. *Ludské zdroje*
 - a. Aktivizovanie nezamestnaných k zmysluplnej činnosti a motivovanie nezamestnaných k práci
 - b. Zvýšenie informovanosti o možnostiach zamestnať sa alebo začať podnikat'

- c. Uplatňovanie vlastného prístupu mesta k riešeniu problémov nezamestnanosti a riešenia hmotnej núdze
- d. Zlepšenie situácie príslušníkov rómskej komunity
- e. Kvalitné vzdelávanie

Vranov nad Topľou

- I. *Cestovný ruch*
 - a. Vybudovať turisticko-rekreačné stredisko
 - b. Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, rozširovanie ponuky služieb
- II. *Podpora podnikania*
 - a. Plochy a objekty pre rozvoj podnikania
 - b. Úprava mestskej legislatívy na pro-podnikateľskú
 - c. Zriaďiť inštitúciu na pomoc začínajúcim podnikateľom
- III. *Ludské zdroje*
 - a. Dobudovať sieť sociálnych služieb
 - b. Ochrana občanov a majetku

Zhrnutie priorít úrovne NUTS IV

Rozvojové dokumenty na úrovni NUTS IV na úrovni okresných miest sú v oblasti strategického smerovania a rozvojových priorít kombináciou všeobecných nekonkrétnych a zároveň veľmi konkrétnych cieľov. Previazanosť voči krajskému rozvojovému plánu existuje skôr vo všeobecných proklamáciách, menej v konkrétnych aktivitách bez naviazanosti na konkrétne silné odvetvia a subjekty v kraji. Najčastejšie sa opakujúce priority sa dajú zhrnúť podľa troch oblastí nasledovne:

Tab. 1.1: Zhrnutie priorit úrovně NUTS III

Cestovný ruch	<ul style="list-style-type: none"> • Skvalitnenie infraštruktúry CR • Zvyšovanie kvality a ponuky služieb • Propagácia a marketing CR na danom území • Budovanie a prepojenosť informačných systémov • Turistika, cykloturistika, agroturistika
Podpora podnikania	<ul style="list-style-type: none"> • Infraštruktúra pre podnikanie • Priemyselné parky, objekty a plochy pre podnikanie, hnedé parky • Komunikácia, propagácia, marketing • Inovácie, veda a výskum • Orientácia na export a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou
Ludské zdroje	<ul style="list-style-type: none"> • Celoživotné vzdelávanie, učiaca sa spoločnosť • Zvyšovanie úrovne školstva • Znalostná ekonomika a informačná spoločnosť • Aktívny prístup k životu

Zdroj: vlastné spracovanie.

V oblasti cestovného ruchu je najmenší súlad medzi lokálnou a vyššími úrovňami. Jedinými prepojenými oblasťami sú marketing a propagácia CR a budovanie a prepojenosť informačných systémov. Národná úroveň podpory sa v súčasnosti viac sústreďuje na koordináciu a zefektívňovanie odvetvia CR, kým regionálna a lokálna úroveň stavajú najmä na skvalitňovanie a budovanie infraštruktúry CR. Aktivity existujú zdola nahor aj opačne.

Oblasť podpory podnikania sa zdá byť najlepšie prepojenou oblasťou, čo je spôsobené centralizovanou organizáciou systému. Aj v tomto prípade však sú ciele národných stratégií zamerané primárne na podporu koordinácie a prepojenia jednotlivých oblastí a budovanie novej infraštruktúry, tak ako je to pri cieľoch regionálnej úrovne. Je nutné však konštatovať, že Prešovský kraj je pravdepodobne stále poddimenzovaný z pohľadu „tvrdéj“ podnikateľskej infraštruktúry.

Prepojenosť jednotlivých cieľov v oblasti ľudských zdrojov je na dobrej úrovni. Proklamuje sa sústredenie na rovnaké alebo podobné ciele na všetkých úrovniach. Uvádza sa hlavne budovanie informačnej a znalostnej ekonomiky, celoživotné vzdelávanie a zvyšovanie kvality školstva. Nastavenie cieľov a priorit však predstavuje skôr všeobecne uznávané hodnoty rozvoja ľudských zdrojov ako konkrétne napĺňanie cieľov a preto vyznievajú príliš všeobecne a nekonkrétne, ako isté „povinné formulácie“ vyskytujúce sa v každom rozvojovom dokumente, bez potrebnej akcieschopnosti a hlbšej analýzy problémov a skutočných štruktúrnych, inštitucionálnych, vzdelávacích a tréningových potrieb.

Prepojenosť cieľov na jednotlivých úrovniach znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tieto zistenia budú následne konfrontované s analýzami jednotlivých tematických oblastí.

Tab. 1.2: Hlavné priority podľa skúmaných oblastí na jednotlivých úrovniach

Úroveň	Cestovný ruch	Podpora podnikania	Ludské zdroje
NUTS I	<ul style="list-style-type: none"> - Zefektívnenie odvetvia CR (regulácia, koordinácia politik, efektívnejšie využívanie prostriedkov z fondov) - Trvalo udržateľný rozvoj odvetvia CR - Zlepšovanie a zviditeľňovanie odvetvia cestovného ruchu (atraktivnosť, propagácia...) - Nosné formy CR: <ul style="list-style-type: none"> Letná turistika a pobyty pri vode Kúpeľný a zdravotný CR Zimný CR a zimné športy Mestský cestovný ruch Vidiecky cestovný ruch a agroturistika 	<ul style="list-style-type: none"> - Budovanie regionálnych inovačných centier na úrovni samosprávnych krajov - Podpora automobilového priemyslu - Podpora prísunu poradenstiev a konzultačných spoločností z IT sektora - Výstavba logistických centier - Podpora transferu technológií, inovácií, postupov a výrobkov - Infraštruktúra - Podpora inovatívnych klastrov - Podporné systémy podnikania - Podpora rozvoja vidieka a znižovanie regionálnych rozdielov - Technologicky orientované firmy - Zakladanie technologických, výskumných parkov, inkubátorov, centier, klastrov - Verejnú „hnedé parky“ - Priemyselná infraštruktúra - Zvyšovanie internacionalizácie MSP - Podpora MSP - Zlepšenie podpornej podnikateľskej infraštruktúry - Využívanie inovácií a výsledkov VaV - Podpora cezhraničnej spolupráce - Infraštruktúra pre podnikanie - Priemyselné parky, objekty a plochy pre podnikanie, hnedé parky - Komunikácia, propagácia, marketing - Inovácie, veda a výskum - Orientácia na export a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou 	<ul style="list-style-type: none"> - Dlhodobá konkurencieschopnosť - Vedomostná (učiac sa) spoločnosť (ďalšie vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie,...) - Reforma základného a stredného školstva - Modernizácia vysokých škôl - Podpora ľudských zdrojov vo VaV - Riešenie rómskej problematiky - Rovnosť príležitostí - Informačná spoločnosť - Flexibilita (naviazané vzdelávanie na potreby trhu, hospodárske podmienky, sociálne podmienky,...) - Budovanie učiacej sa spoločnosti - Skvalitnenie stredného odborného školstva - Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti - Zníženie sociálnej exklúzie marginalizovaných rómskych komunít - Celoživotné vzdelávanie, učiaca sa spoločnosť - Zvyšovanie úrovne školstva - Znalostná ekonomika a informačná spoločnosť - Aktívny prístup k životu
NUTS II	<ul style="list-style-type: none"> - Tvorba „baličkov služieb“ CR a kúpeľníctva - Propagácia, marketing (zlepšiť rezerváciu a informačné systémy) - Modernizácia infraštruktúry - Partnerstvá a koordinácia 	<ul style="list-style-type: none"> - Technologicky orientované firmy - Zakladanie technologických, výskumných parkov, inkubátorov, centier, klastrov - Verejnú „hnedé parky“ - Priemyselná infraštruktúra - Zvyšovanie internacionalizácie MSP - Podpora MSP - Zlepšenie podpornej podnikateľskej infraštruktúry - Využívanie inovácií a výsledkov VaV - Podpora cezhraničnej spolupráce - Infraštruktúra pre podnikanie - Priemyselné parky, objekty a plochy pre podnikanie, hnedé parky - Komunikácia, propagácia, marketing - Inovácie, veda a výskum - Orientácia na export a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou 	<ul style="list-style-type: none"> - Dlhodobá konkurencieschopnosť - Vedomostná (učiac sa) spoločnosť (ďalšie vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie,...) - Reforma základného a stredného školstva - Modernizácia vysokých škôl - Podpora ľudských zdrojov vo VaV - Riešenie rómskej problematiky - Rovnosť príležitostí - Informačná spoločnosť - Flexibilita (naviazané vzdelávanie na potreby trhu, hospodárske podmienky, sociálne podmienky,...) - Budovanie učiacej sa spoločnosti - Skvalitnenie stredného odborného školstva - Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti - Zníženie sociálnej exklúzie marginalizovaných rómskych komunít - Celoživotné vzdelávanie, učiaca sa spoločnosť - Zvyšovanie úrovne školstva - Znalostná ekonomika a informačná spoločnosť - Aktívny prístup k životu
NUTS III	<ul style="list-style-type: none"> - Zlepšiť infraštruktúru slúžiacu a súvisiacu s cestovným ruchom a kvalitou a ponuku služieb v cestovnom - Zaviesť mechanizmus pre koordináciu podporu cestovného ruchu v Prešovskom kraji - Skvalitnenie infraštruktúry CR - Zvyšovanie kvality a ponuky služieb - Propagácia a marketing CR na danom území - Budovanie a prepojenosť informačných systémov - Turistika, cykloturistika, agroturistika 	<ul style="list-style-type: none"> - Technologicky orientované firmy - Zakladanie technologických, výskumných parkov, inkubátorov, centier, klastrov - Verejnú „hnedé parky“ - Priemyselná infraštruktúra - Zvyšovanie internacionalizácie MSP - Podpora MSP - Zlepšenie podpornej podnikateľskej infraštruktúry - Využívanie inovácií a výsledkov VaV - Podpora cezhraničnej spolupráce - Infraštruktúra pre podnikanie - Priemyselné parky, objekty a plochy pre podnikanie, hnedé parky - Komunikácia, propagácia, marketing - Inovácie, veda a výskum - Orientácia na export a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou 	<ul style="list-style-type: none"> - Dlhodobá konkurencieschopnosť - Vedomostná (učiac sa) spoločnosť (ďalšie vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie,...) - Reforma základného a stredného školstva - Modernizácia vysokých škôl - Podpora ľudských zdrojov vo VaV - Riešenie rómskej problematiky - Rovnosť príležitostí - Informačná spoločnosť - Flexibilita (naviazané vzdelávanie na potreby trhu, hospodárske podmienky, sociálne podmienky,...) - Budovanie učiacej sa spoločnosti - Skvalitnenie stredného odborného školstva - Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti - Zníženie sociálnej exklúzie marginalizovaných rómskych komunít - Celoživotné vzdelávanie, učiaca sa spoločnosť - Zvyšovanie úrovne školstva - Znalostná ekonomika a informačná spoločnosť - Aktívny prístup k životu
NUTS IV	<ul style="list-style-type: none"> - Budovanie a prepojenosť informačných systémov - Turistika, cykloturistika, agroturistika 	<ul style="list-style-type: none"> - Technologicky orientované firmy - Zakladanie technologických, výskumných parkov, inkubátorov, centier, klastrov - Verejnú „hnedé parky“ - Priemyselná infraštruktúra - Zvyšovanie internacionalizácie MSP - Podpora MSP - Zlepšenie podpornej podnikateľskej infraštruktúry - Využívanie inovácií a výsledkov VaV - Podpora cezhraničnej spolupráce - Infraštruktúra pre podnikanie - Priemyselné parky, objekty a plochy pre podnikanie, hnedé parky - Komunikácia, propagácia, marketing - Inovácie, veda a výskum - Orientácia na export a odvetvia s vysokou pridanou hodnotou 	<ul style="list-style-type: none"> - Dlhodobá konkurencieschopnosť - Vedomostná (učiac sa) spoločnosť (ďalšie vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie,...) - Reforma základného a stredného školstva - Modernizácia vysokých škôl - Podpora ľudských zdrojov vo VaV - Riešenie rómskej problematiky - Rovnosť príležitostí - Informačná spoločnosť - Flexibilita (naviazané vzdelávanie na potreby trhu, hospodárske podmienky, sociálne podmienky,...) - Budovanie učiacej sa spoločnosti - Skvalitnenie stredného odborného školstva - Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti - Zníženie sociálnej exklúzie marginalizovaných rómskych komunít - Celoživotné vzdelávanie, učiaca sa spoločnosť - Zvyšovanie úrovne školstva - Znalostná ekonomika a informačná spoločnosť - Aktívny prístup k životu

Zdroj: vlastné spracovanie

1.3. Predpoklady budúceho vývoja a výhľad očakávaného stavu v r. 2015

Štruktúra všetkých častí pozostáva z troch častí:

1. *Analýza a popis globálnych trendov*
2. *Štatistická prognóza vybraných ukazovateľov – trendy*
3. *Záver z interview*

Odhad globálnych trendov je založený na štúdiách renomovaných inštitúcií (Svetová banka, Európska komisia, atď.) Štatistická prognóza vychádza z vývoja vybraných štatistických ukazovateľov popisujúcich oblasť, pričom pre popis existujúceho trendu sú použité lineárne funkcie. Poslednú časť tvoria výsledky z realizovaných interview. Ako základ bola zvolená metóda Delphi (skupinová expertná predpoveď).

1.3.1. Cestovný ruch

Globálne trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC - European Travel Commission) definovala niekoľko trendov, ktoré majú vplyv na vývoj cestovného ruchu v Európe v nasledujúcich rokoch.

Demografické zmeny

Jedným z najzávažnejších problémov, ktoré sa týkajú prevažne štátov Európy, je starnutie obyvateľstva. Táto demografická zmena má významný vplyv na viaceré oblasti hospodárstva, medzi ktoré patrí aj cestovný ruch. Napriek tomu, že starnutie obyvateľstva predstavuje pre hospodárstvo ako celok hrozbu, pre cestovný ruch vytvára príležitosť pre tvorbu nových produktov. Z hľadiska cestovného ruchu dochádza k polarizácii obyvateľstva na tzv. „money-rich“ skupinu a tzv. „time-rich“ skupinu. Práve cieľová skupina dôchodcov, ktorí sú finančne zabezpečení a nemajú žiadne časové obmedzenia, tvoria skupinu „time-rich“. Neustále sa zlepšujúci zdravotný stav dôchodcov, ako aj ich zvyšujúce sa životné očakávania spôsobia, že dôchodcovia budú chcieť žiť aktívnejším životom, viac cestovať a absolvovať dovolenky, ktoré budú prispôbena ich potrebám.

Strieborná ekonomika

V súvislosti so starnutím populácie sa začal používať pojem *Strieborná ekonomika* (angl. silver economy). Ide o globálny trend, ktorý sa vo veľkej miere dotýka aj cestovného ruchu, predstavuje príležitosť pre zvyšovanie kvality života, ekonomický rast a konkurencieschopnosť. Starnúce obyvateľstvo vytvára silnú cieľovú skupinu, ktorá má špecifické očakávania v oblasti ubytovacích služieb, trávenia voľného času, či špecifických turistických služieb spojených so starostlivosťou o zdravie. Táto početom a spotrebou rozširujúca sa skupina predstavuje príležitosti na vytváranie produktov mimo turistickej sezóny, a tým umožňuje zvyšovať celoročnú vyťaženosť zariadení cestovného ruchu.

Väčšina pracujúceho obyvateľstva je viazaná časovými obmedzeniami. Táto cieľová skupina, ktorú je možné označiť ako „money-rich“, je preto ochotná vynakladať viac peňazí za kvalitnejšie, finančne náročnejšie služby; vzniká dopyt po väčšom množstve produktov a zážitkov, ako aj o rozvoj osobnosti a kreativity. Do popredia sa dostáva trend tzv. kreatívneho turizmu.

Kreatívny turizmus

Vzhľadom na obmedzený časový fond je snahou cieľovej skupiny „money-rich“ využiť ušetrený čas čo najefektívnejšie. Vyhľadávanými sa stávajú dovolenky zahŕňajúce určitú výzvu, napríklad cesty do vzdialených destinácií, dovolenka spojená s kurzami umožňujúcimi rozvoj osobnosti. Je pravdepodobné, že pri rozhodovaní sa o dovolenkovej destinácii bude dôležitým kritériom to, či destinácia umožní rozvoj kreatívnych schopností. Túžba po nových zážitkoch sa stáva hnacím motorom pre rast počtu uskutočnených ciest. Mení sa aj vzťah medzi turistom a hosťiteľom; trendom je spoznávanie autentického prostredia cieľovej krajiny. Dôsledkom pre cestovný ruch je zvýšenie nárokov po kvalitatívne lepších službách vo všetkých cenových kategóriách a menej stálych zákazníkov – znižuje sa počet každoročne sa vracajúcich zákazníkov, keďže trendom je spoznávanie čo najväčšieho počtu nových miest.

Zmena sociálnych štruktúr

Pri skúmaní vplyvu sociálnych zmien na cestovný ruch je potrebné brať viac do úvahy mladých ľudí vo veku 16-35 rokov. Táto cieľová skupina tvorí až 20% globálneho turizmu. Trend neskorého rodičovstva, rastúci príjem u mladých ľudí, zvyšujúci sa počet jednočlenných domácností ako aj meniace sa sociálne štruktúry vedú k cestovným aktivitám tejto vekovej skupiny, ktorá má špecifické požiadavky na trávenie voľného času a vyžaduje aktívne až dobrodružné dovolenky. Významným trendom v rámci meniacich sa sociálnych

štruktúr je cestovanie z dôvodu návštevy priateľov a príbuzných (angl. Visits to Friends and Relatives). Vplyvom globalizácie sa čoraz viac ľudí sťahuje do zahraničia za pracovným alebo súkromným účelom. Podľa súčasnej štatistiky Európskej komisie je tento dôvod tretím najčastejším motívom cestovania.

Klimatické zmeny

Jedným z faktorov, ktoré budú formovať produkty cestovného ruchu v budúcnosti, je zmena klímy. Na základe globálneho otepľovania je možné očakávať úbytok zákazníkov počas hlavnej sezóny v typicky letných strediskách a ich zvýšený počet mimo sezóny. Postihnuté môžu byť lyžiarske strediská, ktoré nebudú schopné prispôsobiť sa teplejším zimám a nedostatku snehu. Zároveň vzrastie význam destinácií, ktoré sú „nedotknuté“, zvýši sa dopyt po dovolenkách, ktoré sú úzko späté s prírodou. Takýto trend ponúka možnosť pre rozvoj cestovného ruchu aj v menej rozvinutých oblastiach, akou je nepochybne aj Prešovský kraj.

Zmena životného štýlu

Ďalším faktorom ovplyvňujúcim cestovný ruch je celková zmena životného štýlu. Stresujúci spôsob života vo vyspelých krajinách vyvoláva výrazný dopyt po ozdravných pobytoch, pobytoch zameraných na fitness a odbúranie stresu. Konkurencia v poskytovaní takýchto produktov je veľká; príležitosťou je vytváranie produktov, ktoré sú kombináciou starostlivosti o telo a dušu a tzv. kreatívneho turizmu. V súvislosti so zmenou životného štýlu dochádza k nasledovným zmenám:

- o pokles dopytu po letných dovolenkách pri mori
- o nárast dopytu po wellness pobytoch, vrátane kúpeľnej starostlivosti a fitnesscentier
- o nárast dopytu po destináciách v strednej a východnej Európe
- o absolvovanie viacerých krátkych dovolení namiesto jednej dlhej
- o zvyšovanie záujmu o dovolenky pri mori počas zimných mesiacov

Kultúrny turizmus

Špecifickou zmenou v životnom štýle je rastúci záujem o kultúru. Do rozšírenej definície kultúry sú zahrnuté aj kategórie ako film, hudba, či šport. Tento trend sa prejavuje dvojako - na jednej strane dochádza k zvyšovaniu počtu prenocovaní v krajinách s atraktívnym kultúrnym programom, na druhej strane sa predpokladá zvýšený dopyt po produktoch kombinujúcich aktívne trávenie voľného času a zábavy s možnosťou kultúrneho vyžitia. Mesto Prešov sa uchádzalo o titul Európske hlavné mesto kultúry. Hoci titul získali Košice,

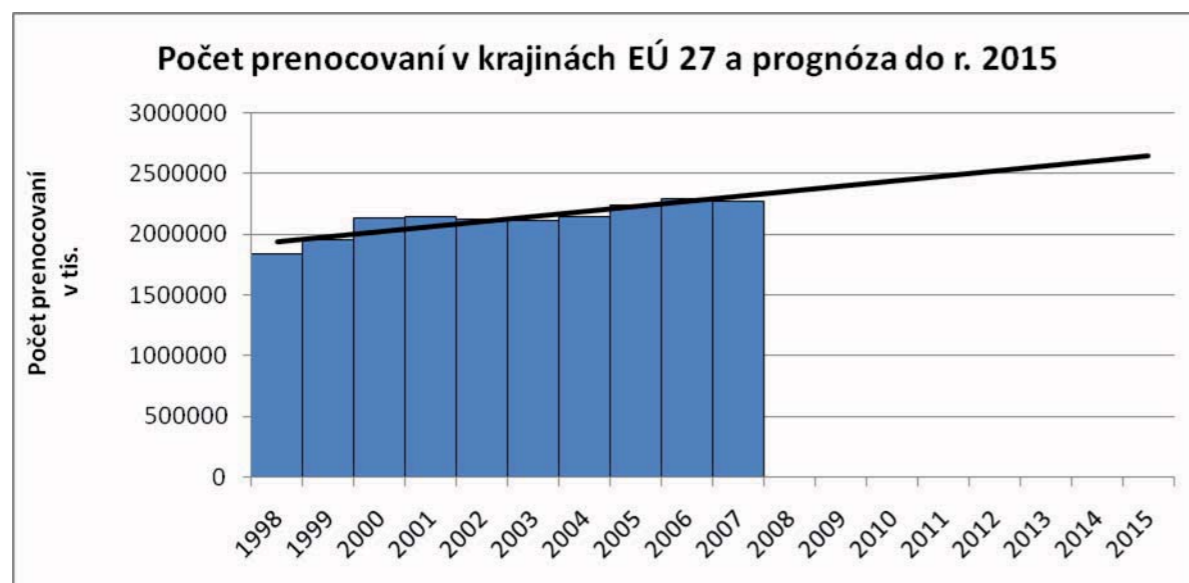
vítavý projekt Košice Interface 2013 výrazne zasahuje aj do Prešovského kraja. Podľa projektu Košice 2013 si tento projekt kladie za cieľ „vytvoriť nové medzinárodné centrum kreatívneho priemyslu ako reálnu rozvojovú bázu pre celý východ Slovenska i Karpatský región“. Spolupráca s Prešovským krajom by sa mala realizovať najmä na úrovni spoločných projektov konkrétnych kultúrnych inštitúcií a osobností z oblasti kultúry.

Rezidenčný turizmus

Trend rezidenčného turizmu vzniká zvyšovaním počtu majetných ľudí, ktorí investujú do nehnuteľností v krajinách na juhu Európy a v dôchodkovom veku sa do týchto oblastí sťahujú. Doteraz bol trendom pohyb v smere sever - juh, no najmä v Nemecku, Holandsku a Veľkej Británii pribúdajú občania obstarávajúci si nehnuteľnosti za účelom rezidenčného turizmu v krajinách strednej a východnej Európy.

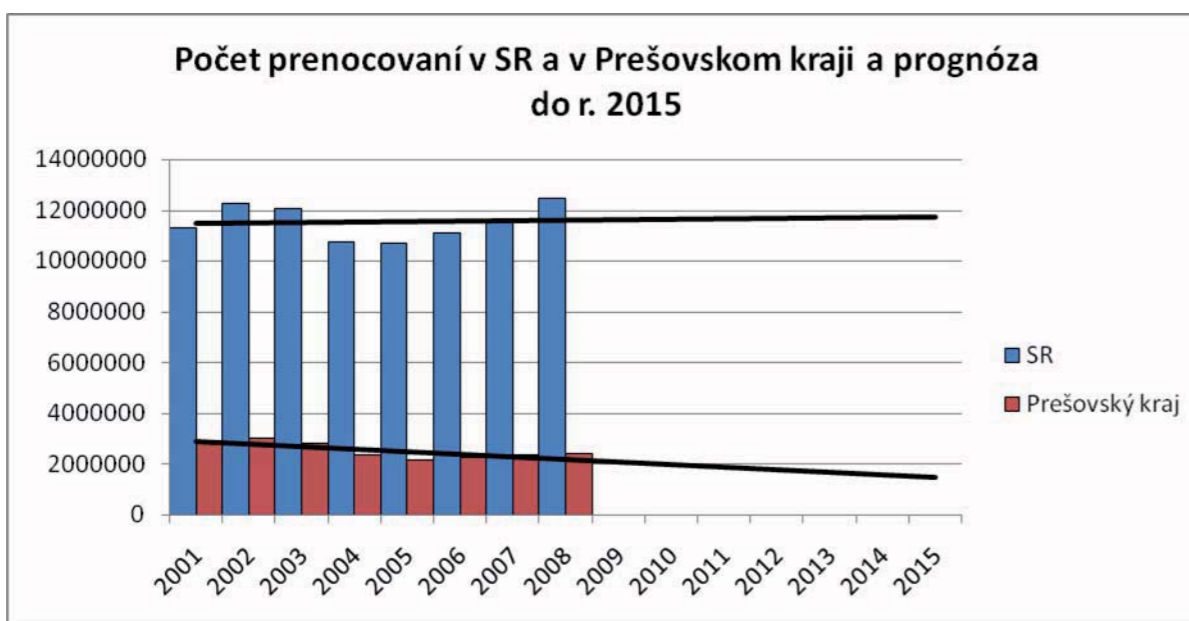
Vývoj cestovného ruchu a prognóza do roku 2015

V globálnom meradle je cestovný ruch jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich odvetví. V krajinách EÚ 27 došlo od roku 1998 do roku 2007 k nárastu počtu prenocovaní o viac než 23%, pričom niektoré krajiny zaznamenali nárast tohto ukazovateľa o viac než 100% (Lotyšsko takmer 131%, Bulharsko 108%). Je pravdepodobné, že tento ukazovateľ bude dlhodobo rásť, najmä vplyvom spomenutých globálnych trendov a vývojom nových produktov. Na území SR došlo k nárastu počtu prenocovaní od roku 1998 do roku 2008 o takmer 11%. Tento nárast nezodpovedá želaniam a očakávaniam a skokovitý nárast ťažko očakávať aj v budúcnosti. Cestovný ruch v Prešovskom kraji zaznamenal pokles – od roku 2001 do roku 2008 došlo k poklesu počtu prenocovaní v Prešovskom kraji o 15,7%. Problémom cestovného ruchu v Prešovskom kraji je predovšetkým nedostatočná úroveň služieb, zlá infraštruktúra a dostupnosť (až 61,9% všetkých ciest v Prešovskom kraji tvoria cesty III. triedy), ako aj nepostačujúca propagácia kultúrneho a prírodného bohatstva. Podiel tržieb v oblasti cestovného ruchu na celkových tržbách Prešovského kraja je len 0,6%. Problémom cestovného ruchu na území SR je aj nízka celoročná vyťaženosť ubytovacích zariadení. Situácia je ilustrovaná obrázkami.

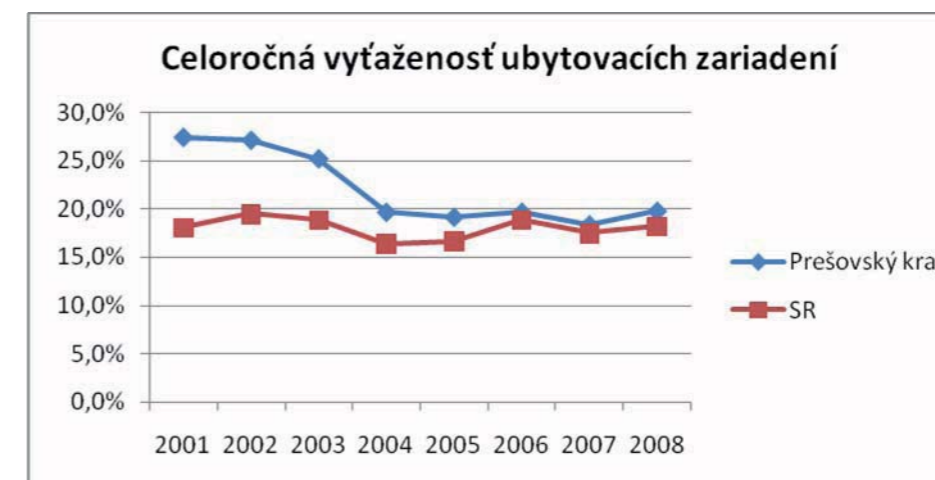
Obr. 1.3: Počet prenocovaní v krajinách EÚ 27 a prognóza do roku 2015

Zdroj: vlastné spracovanie

Obr. 1.4: Počet prenocovaní v SR a v Prešovskom kraji a prognóza do roku 2015

Zdroj: vlastné spracovanie

Obr. 1.5: Celoročná vyťaženosť ubytovacích zariadení

Zdroj: vlastné spracovanie

Napriek tomu, že v roku 2001 dosahovala celoročná vyťaženosť v Prešovskom kraji ešte hodnotu 27,4%, v súčasnosti sa už priblížila k hodnote 19%. Hodnota celoročnej vyťaženosť ubytovacích zariadení v SR bola v roku 2008 18,2%. Počet ubytovacích zariadení v Prešovskom kraji stúpol od roku 2001 do roku 2008 z pôvodných 436 na vysoký súčasný počet 625; počet lôžok z pôvodných 29 015 na súčasných 33 942. V súvislosti s veľkým potenciálom v oblasti cestovného ruchu v Prešovskom kraji, ako aj v celej SR bolo vybudovaných množstvo ubytovacích a stravovacích kapacít, ktoré zriedkavo zodpovedajú európskej úrovni. Nízka úroveň základných a doplnkových služieb má za následok nedostatočné využívanie ubytovacích a stravovacích zariadení, čím klesá ich ekonomický prínos.

Výnimkou v rámci Prešovského kraja je okres Bardejov, ktorý zaznamenal takmer 33%-tnú celoročnú vyťaženosť ubytovacích zariadení v roku 2008. Hranicu 20% presahujú aj okresy Poprad (26,4%) a Stará Ľubovňa (20,2%). Ich silnou stránkou je rozvinuté kúpeľníctvo, ktoré zabezpečuje relatívne vysokú návštevnosť aj mimo hlavnej sezóny a taktiež je príležitosťou pre vytváranie nových produktov, wellness, ozdravných a relaxačných pobytov v súlade s trendmi striebornej ekonomiky. Opačným prípadom sú okresy Snina (celoročná vyťaženosť ubytovacích zariadení 3,39%) a Svidník (4,63%) a to i napriek tomu, že práve okres Snina je výnimočný svojim jedinečným prírodným a kultúrnym bohatstvom (NP Poloniny, CHKO Vihorlat, CHKO Východné Karpaty, Karpatské bukové pralesy zapísané do svetového dedičstva UNESCO, či 5 unikátnych drevených chrámov východného obradu).

Výsledky interview (názory respondentov)

Identifikované problémy CR

Najväčším aktuálnym problémom rozvoja cestovného ruchu v podmienkach Prešovského kraja je nekoordinovaný rozvoj cestovného ruchu. Prešovský samosprávny kraj má široký priestor na zlepšovanie, rovnako ako ústredné orgány štátnej správy zodpovedné za oblasť cestovného ruchu.

Vízia v oblasti cestovného ruchu do roku 2015

Pre oblasť cestovného ruchu v Prešovskom kraji v roku 2015 sa dá očakávať zo strany štátu naďalej jeho nekoordinovaná činnosť, zo strany územnej samosprávy hľadanie rozvoja CR v kontexte vzájomnej spolupráce viacerých samospráv. Nemôžeme očakávať významný podiel domácich/zahraničných investícií v kraji. Za perspektívne oblasti cestovného ruchu v podmienkach Prešovského kraja sú považované: rekreačný (letná turistika, zimné športy, golfové ihriská), kúpeľno-liečebný CR (zdravotný, wellness), zážitkový CR (aquaparky), poľovnícky CR, kongresový a vedecký turizmus.

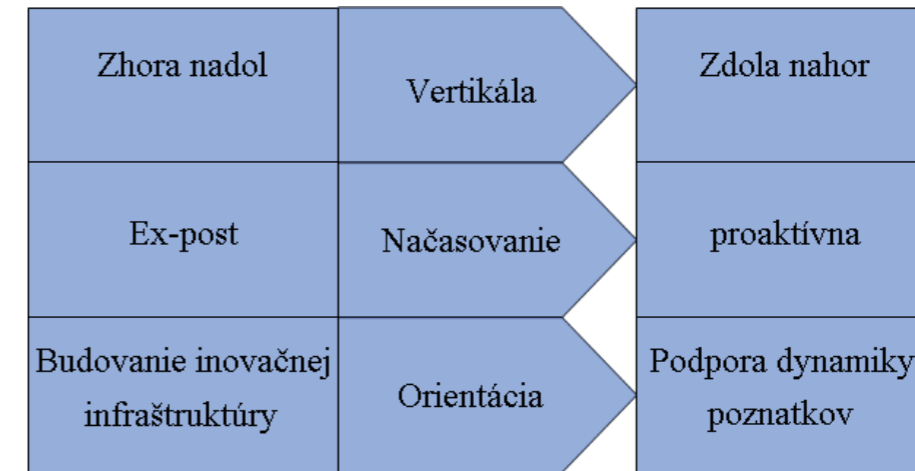
1.3.2. Podpora a rozvoj podnikania

Globálne trendy v podpore podnikania a inováciách

V cieľoch a nástrojoch podpornej politiky je možno identifikovať niekoľko základných trendov. Tieto trendy sa dajú považovať za globálne a prejavy niektorých z nich už vidieť aj v prostredí Slovenska resp. Prešovského kraja. Za základné trendy je možné považovať:

- o postupná regionalizácia tvorby regionálnej podpornej politiky,
- o zmena z ex-post prístupu k proaktívnemu prístupu v regionálnej podpornej politike,
- o prechod od budovania inováčnej infraštruktúry k podpore dynamiky poznatkov v regiónoch.

Priamo v oblasti podpory podnikania je vhodné deliť jednotlivé trendy na krátkodobé a dlhodobé. Dôvodom je prebiehajúca celosvetová finančná a hospodárska kríza. Existujúci stav globálneho hospodárstva totiž núti zodpovedných hráčov korigovať prijaté strategické plány a snažiť sa eliminovať dôsledky krízy na hospodárstvo. Dlhodobé trendy sú naopak nezávislé od súčasnej situácie a reprezentujú snahu ovplyvniť vývoj podnikateľského prostredia v dlhodobom horizonte.

Obr. 1.6: Existujúce trendy v podpornej politike

Zdroj: vlastné spracovanie

KRÁTKODOBÉ TRENDY PODPORY PODNIKANIA

Krátkodobo je podpora podnikania v globálnom meradle ovplyvnená globálnou finančnou a ekonomickou krízou. Prijaté opatrenia a aplikované formy podpory podnikania nie sú systémové a slúžia výlučne ako prechodné, nárazové opatrenie na zmiernenie dopadov krízy na hospodárstvo, podniky a spotrebiteľov. Najčastejšie opatrenia:

Podpora konkrétnych kľúčových odvetví

V súčasnosti je namierená najmä na automobilový priemysel. Najvýraznejšie je toto odvetvie podporované v USA, kde predstavuje výraznú časť celkového hospodárstva. Podporovaný a sledovaný je bankový (finančný) sektor, ako najviac zasiahnutý krízou. Prijímajú sa predovšetkým opatrenia na ozdravenie a udržanie kľúčových a životaschopných inštitúcií.

Balíky opatrení pre stimuláciu spotrebiteľského dopytu

Predstavujú nepriamu podporu podnikania, keďže podporujú dopyt spotrebiteľov a ich kúpyschopnosť. Najznámejším príkladom je tzv. „šrotovné“, ktoré prostredníctvom vládnych príspevkov podporuje šrotovanie starých áut výmenou za kúpu nového auta s cieľom podporiť predajcov aj výrobcov, štát prostredníctvom DPH, a zlepšiť úroveň a bezpečnosť cestnej premávky. Toto opatrenie bolo použité okrem iných krajín aj v Nemecku, Slovensku a Veľkej Británii.

Podpora malých a stredných podnikov

Trendom je snaha o vyrovnanie podpory pre veľkých zahraničných investorov a podpory pre domáci sektor malých a stredných podnikov.

Podpora poľnohospodárstva

Podpora poľnohospodárstva rôznymi formami prebieha aj napriek námietkam o protekcionizme. Podporuje sa priamo produkcia, využívanie poľnohospodárskej pôdy, atď.

Podpora produkcie a používania obnoviteľných zdrojov energií

Priamo sú podporované spoločnosti využívajúce alebo uvažujúce o využívaní alternatívnych zdrojov a firmy produkujúce energie na základe alternatívnych zdrojov. Nepriamo sú podporovaní producenti a firmy cez poskytované dotácie spotrebiteľom na využívanie technológií pre energie z obnoviteľných zdrojov (napr. podpora zateplovania domov, podpora využívania slnečných kolektorov).

PPP Projekty

Snahou je dobudovať čo najväčšie množstvo dôležitých verejných projektov za účasti súkromných spoločností. Výsledkom bude lepšia dostupnosť verejných statkov a priama podpora aktivity určitých podnikateľských subjektov.

Podpora zavádzania inovácií, vedy a výskumu, zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikov

Jedna z najčastejších a najdôležitejších súčasných priorít. Podporuje zavádzania inovatívnych postupov, nových technológií, zdieľanie najlepších skúseností a výsledkov vedy a výskumu.

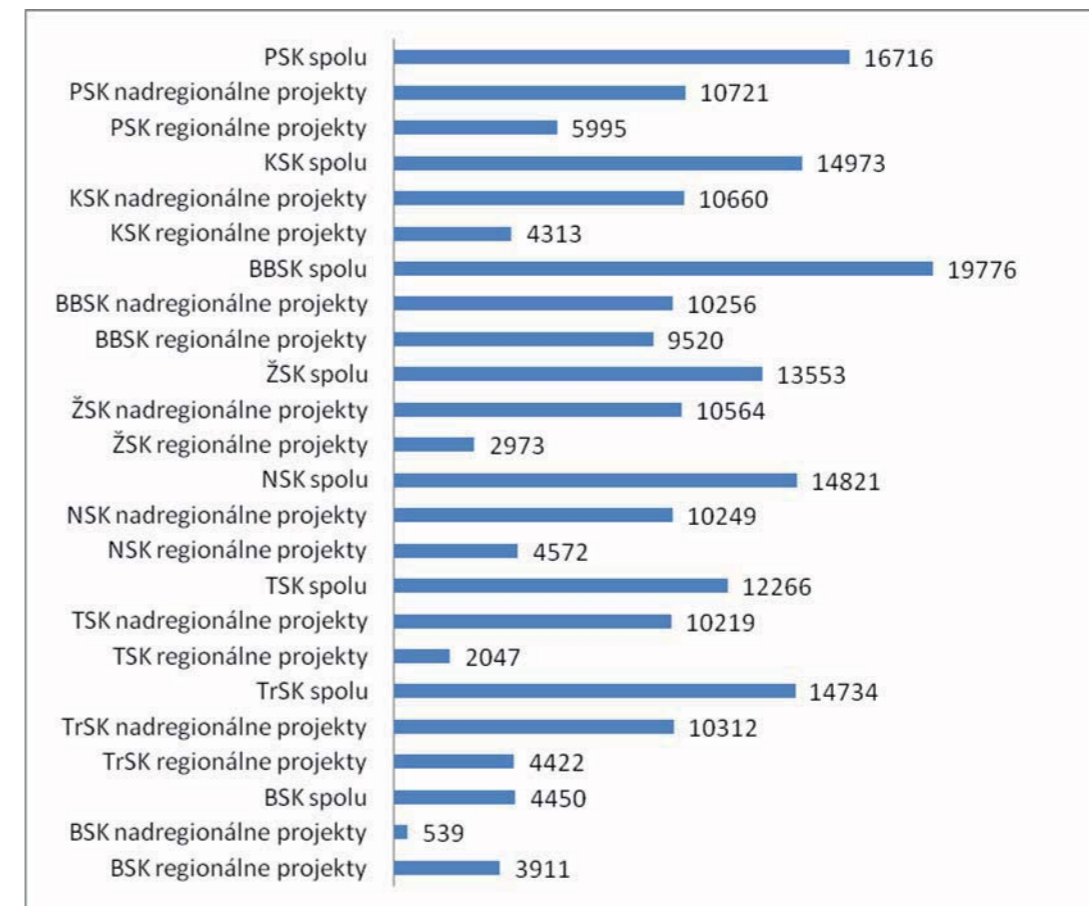
Podpora klastrov a zoskupení

Pri podpore podnikania nastáva čoraz zreteľnejší trend „klastrovania“ – podporované sú najmä projekty, ktoré zahŕňajú viac partnerov z rovnakých alebo komplementárnych odvetví. Existuje predpoklad, že bude dochádzať k výmene skúseností a zvyšovaniu celkovej efektívnosti. Dôraz sa kladie predovšetkým na cezhraničné klastre a zoskupenia zahŕňajúce medzinárodných partnerov.

Vývoj podpory podnikania a prognóza do r. 2015

Podpora podnikania je na Slovensku poskytovaná najmä z národnej úrovne a dá sa rozdeliť na podporu financovanú výhradne štátnym rozpočtom a podporu financovanú jeho kombináciou so zdrojmi EÚ. Popísať jednotne vývoj podpory v PSK je zložité z dvoch dôvodov. Podporný

system u nás je nehomogénny, podporu podnikania majú v agende mnohé inštitúcie. Druhým problémom je dostupnosť dát na regionálnej úrovni. Popis vývoja podpory podnikania v PSK sa dá zhodnotiť podľa dostupných čiastkových ukazovateľov. V prvom rade ide o ukazovateľ vývoja čerpania ŠF EÚ v programových obdobiach 2004-2006 a 2007-2013. V prvom programovacom období patril Prešovský kraj k úspešným regiónom v získavaní zdrojov zo ŠF. V čerpaní prostriedkov zo ŠF patrí PSK druhé miesto po BBSK.

Obr. 1.7: Prehľad podporených projektov v SR v programovom období 2004-2006 NFP (EÚ a ŠF) podľa krajov v mil. Sk

Zdroj: vlastné spracovanie podľa ITMS, stav k 3.8.2009

Najväčší objem prostriedkov pre MSP bol alokovaný v rámci SOP Priemysel a služby. Aj keď bol PSK ako celok relatívne úspešný, existujú významné rozdiely v distribúcii týchto zdrojov na lokálnej úrovni (okresy kraja). Najväčší objem finančných prostriedkov čerpali okresy Poprad (442 432 907 Sk) a Prešov (408 175 829 Sk) a najmenej okresy Svidník (935 868 Sk)

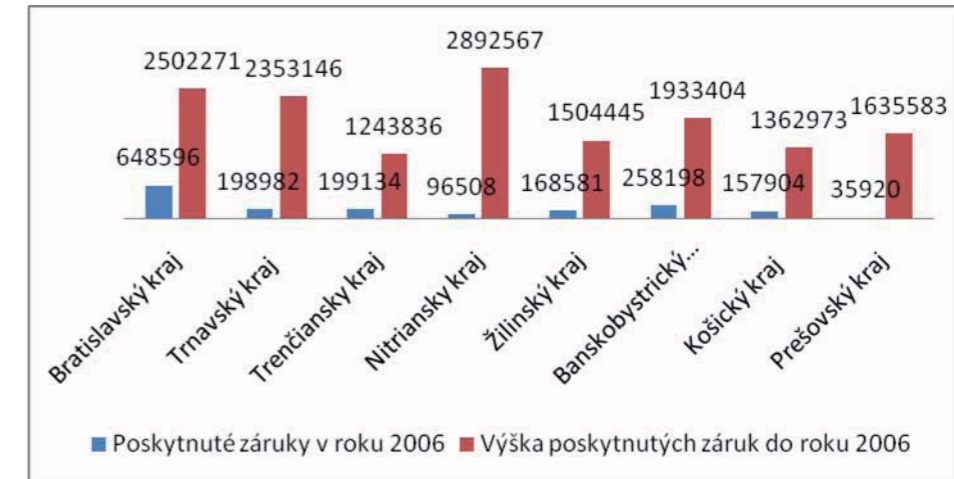
a Stropkov (6 125 783 Sk). Okres Levoča nečerpal žiadne finančné prostriedky v rámci uvedeného operačného programu.

Tab. 1.3: Čerpanie zo zdrojov ŠF EÚ a ŠR pre OP Priemysel a služby v programovom období 2004-2006 podľa okresov v PSK (v tis. Sk).

Okresy	Prostriedky čerpané zo zdrojov ŠF EÚ	Spolufinancovanie zo ŠR (bez VZ)	Objem čerpaných prostriedkov
Bardejov	18 297	10 089	28 387
Humenné	13 332	11 427	24 759
Kežmarok	33 995	29 138	63 133
Levoča	0	0	0
Medzilaborce	21 898	6 616	28 514
Poprad	305 364	137 068	442 432
Prešov	220 569	187 606	408 175
Sabinov	66 278	32 249	98 528
Snina	106 161	44 489	150 650
Stará Ľubovňa	27 806	17 774	45 581
Stropkov	3 298	2 827	6 125
Svidník	503	431	935
Vranov nad Topľou	72 688	57 297	129 986
Spolu PSK	890 194	537 018	1 427 212

Zdroj: vlastné spracovanie podľa ITMS, stav k 3.8.2009

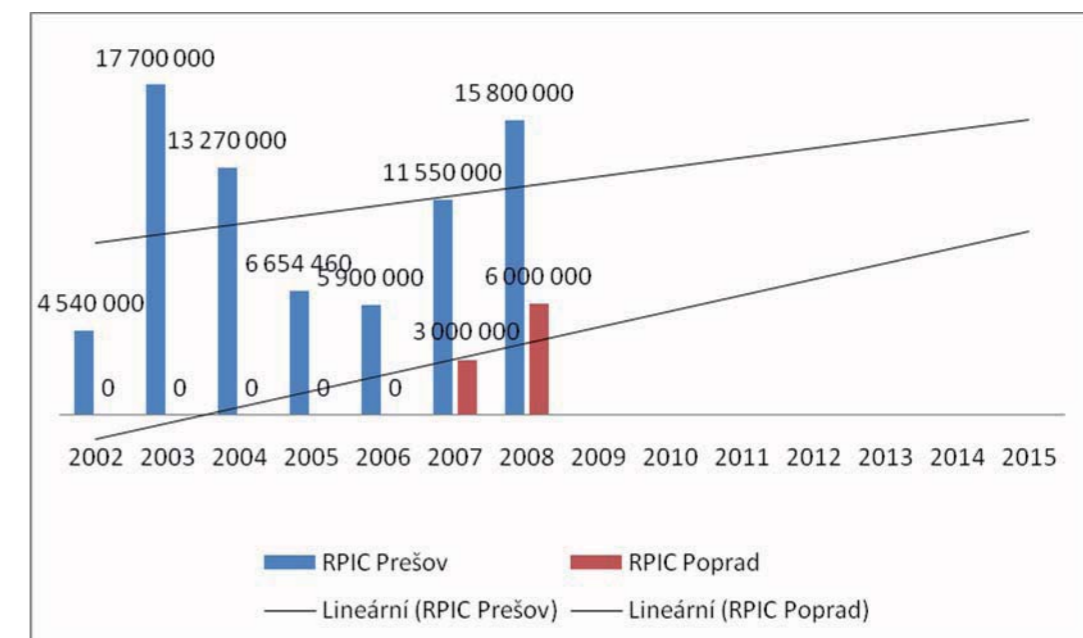
Ďalším významným podporným nástrojom podnikania sú záručné programy SZRB. Do roku 2006 SZRB v rámci záručných programov najviac prispela Nitrianskemu kraju, Bratislavskému kraju, Trnavskému kraju a Banskobystrickému kraju. PSK patrilo piate umiestnenie v poskytnutí záručných programov, po ňom nasledoval kraj Žilinský, Košický a Trenčiansky (obr. 1.8.). V roku 2006 PSK dostal najmenej poskytnutých záručných programov, čo potvrdilo klesajúci trend v poskytovaní záručných programov, ktorý pretrváva.

Obr. 1.8: Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia v Sk

Zdroj: vlastné spracovanie podľa NARMSP 2007

Posledným hodnoteným ukazovateľom je poskytovanie mikropôžičiek prostredníctvom regionálnych podnikateľských a inovačných centier (RPIC). V rámci SR sa v roku 2008 RPIC Prešov umiestnil po RPIC Prievidza na druhom mieste poskytovania mikropôžičiek s celkovou sumou 91 777 000 Sk a RPIC Poprad na poslednom mieste s celkovou sumou 13 431 033 Sk. Na obrázku 1.9. je znázornený stúpajúci trend v poskytovaní mikropôžičiek prostredníctvom RPIC Prešov a RPIC Poprad v PSK.

Obr. 1.9: Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa centier v PSK v Sk

Zdroj: vlastné spracovanie podľa NARMSP, 2009

Výsledky interview (názory respondentov)

Identifikované problémy podpory a rozvoja podnikania

V uplynulom období prechádza podnikateľské prostredie značnými zmenami, ktoré sú ovplyvnené predovšetkým prevyšovaním ponuky nad dopytom, najmä v podmienkach PSK. Najväčším aktuálnym problémom rozvoja MSP je odbytovo-zákazková náplň, čiže problém s odberateľmi produkcie výroby.

Problémy podnikania podľa respondentov:

- o vysoká administratívna náročnosť podnikania,
- o problematická vymožitelnosť práva, charakterizovaná najmä zdĺhavými procesmi bez efektivity pre oprávneného,
- o často meniaci sa legislatíva, ktorá je prijímaná bez analýz dopadu na podnikateľské prostredie,
- o klientelizmus a praktiky korupcie,
- o pretrvávajúce vysoké odvodové zaťaženie s dopadom na cenu práce,
- o neefektívnosť verejného sektora,
- o nedostatočná ponuka služieb e-governmentu,
- o zvýšenie cien výrobných vstupov (energie, suroviny), ktoré zvyšuje náklady firiem a ohrozuje ich konkurencieschopnosť,
- o výrazný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily vo viacerých odvetviach (mechatronici, špecializovaní konštruktéri, programátori, metalurgovia, technológovia, pracovníci zameraní na skúšobníctvo podľa európskych a svetových noriem, obrábači a spracovatelia kovov, sústružníci, frézari) ako dôsledok nedostatočného prepojenia výchovno-vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce a požiadavkami MSP.

Návrhy na zlepšenie podnikateľského prostredia:

- o nižšie daňové zaťaženie (jednoduchosť daňového systému, výška sadzieb priamych daní)
- o zahraničnoobchodná činnosť (možnosti etablovania sa na trhoch EÚ),
- o zlepšený prístup ku kapitálu (dostupnosť úverového financovania, primeraná úroková sadzba),
- o zvýšená flexibilita trhu práce,
- o podpora podnikania a zamestnanosti prostredníctvom aktívnej politiky trhu práce.

Vízia v oblasti rozvoja a podpory podnikania do roku 2015

Snaha mnohých firiem sa do budúcnosti bude upriamovať nielen na úspornosť, ale aj na rozvoj tržieb formou ponúknutia extra pridanej hodnoty zákazníkom. Potenciál rozšírenia vzťahov so zákazníkmi nie je dostatočne využitý. Perspektívu rozvoja v podmienkach PSK majú odvetvia elektrotechniky, strojárenskej výroby zameranej na automatizáciu a robotizáciu, cestovného ruchu, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti a služieb.

Predpokladá sa zlepšenie podnikateľského prostredia v PSK do roku 2015. Tento predpoklad sa opiera o snahy RPIC, SOPK a SARIO v spolupráci s PSK pozdvihnúť prílev zahraničných investícií a zabezpečiť výrobu priemyselných produktov, ktoré sú v súčasnosti dovážané zo zahraničia. K aktuálnym problémom rozvoja MSP patrí platobná neschopnosť plniť záväzky voči dodávateľom a nízka vymožitelnosť práva, dostupnosť podpory MSP pre viacerých záujemcov, uspokojovanie sa s priemernosťou vo výrobe, predaji a marketingu. Podnikateľské prostredie v PSK by malo umožniť zvýšenie počtu MSP, živnostníkov a ich výroby do roku 2015. V tomto by mali účinnejšie pomáhať existujúce podporné inštitúcie RPIC a SOPK. Nedostatočná je informovanosť podnikateľov o pripravovaných a prebiehajúcich veľkých projektoch v PSK, ktoré zabezpečuje SARIO, RPIC a SOPK.

K podpore podnikateľského prostredia do roku 2015 by prispelo zníženie cien elektrickej energie v SR, ktorá vo viacerých prípadoch sa stala dôvodom na upustenie od realizácie nového výrobného podniku zo strany zahraničných investorov v PSK. Ďalšou bariérou sú striktné podmienky SARIO, ktoré zahraničným investorom povoľujú spustenie výroby v SR iba s novými výrobnými linkami, čím sa špecifikujú výrobné linky napr. do 3-5 rokov od spustenia prvej výroby a zahraničných investorov so staršími linkami nepodporia.

1.3.3. Rozvoj ľudských zdrojov

Zásoba kvalitného ľudského potenciálu v spoločnosti prestáva byť samozrejmosťou a stáva sa objektom zvýšenej pozornosti a cieľom rozvojových snáh. Ľudské zdroje so svojou schopnosťou pridávať hodnotu prostredníctvom vytvárania a aplikácie znalostí predstavujú jednu z najdôležitejších sfér rozvoja inovácií, rýchlejšej modernizácie a vytvorenia konkurenčnej výhody aj ekonomiky Prešovského samosprávneho kraja. Budúca konkurencieschopnosť PSK bude preto úzko spätá s úrovňou dosiahnutej vzdelanosti jeho ľudských zdrojov.

Globálne trendy v oblasti rozvoja ľudských zdrojov

V oblasti rozvoja ľudských zdrojov je potrebné venovať zvýšenú pozornosť dlhodobým trendom a novým príležitostiam, ktoré môžu podchytiť aktéri štátnej správy a samosprávy a vo vzájomnej spolupráci a koordinácii s aktivitami súkromného sektora a ďalších zainteresovaných inštitúcií, prispieť k zvýšenej úrovni kvality ľudských zdrojov regiónu. Podľa viacerých štúdií realizovaných na úrovni EÚ boli identifikované tieto hlavné trendy v oblasti rozvoja ľudských zdrojov.

Vzdelávací systém

Hospodárska prosperita regiónov si vyžaduje zabezpečenie dostatku kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá bude spĺňať požiadavky inovatívnych a technologicky orientovaných firiem pôsobiacich v regióne. V súčasnosti je nosným trendom zvyšovanie kvalifikácie absolventov vo všetkých oblastiach. Kľúčovým nástrojom rozvoja ľudských zdrojov v rámci regiónov je preto fungujúci a s dopytom firiem prepojený systém vzdelávania. Kvalita ľudských zdrojov – vzdelaná a kvalifikovaná populácia je kľúčovou podmienkou efektívneho vytvárania, šírenia a využívania znalostí. Nekvalifikovaná práca je stále viac automatizovaná a požiadavky na vzdelanie v rôznych profesiách sú stále vyššie. Vo vzdelávaní sa preto vo vyspelých ekonomikách prejavujú dva významné trendy:

- Rast percenta obyvateľov, ktorí dosiahli terciálne vzdelanie.
- Rozvoj celoživotného vzdelávania.

Informačné technológie a globalizácia

V ostatných rokoch využívajú spoločnosti čoraz častejšie informačné technológie, aby na ich základe zvýšili výkon svojich ľudských zdrojov. Trendy, ktoré so sebou internet a globalizácia prinášajú v oblasti ľudských zdrojov:

- vývoj e-biznisu v ľudských zdrojoch - v prípade ľudských zdrojov poskytuje e-biznis príležitosť integrovať hodnotový reťazec ľudských zdrojov s procesmi zameranými na zvyšovanie výkonu,
- využívanie internetu alebo vnútorných intranetov podnikoch v rámci rôznych aktivít v oblasti riadenia ľudských zdrojov - napr. nábor zamestnancov, školenie pracovníkov, komunikácia so zamestnancami, prieskum sociálnej klímy,
- implementovanie nových integrovaných systémov informačných technológií pre ľudské zdroje,

- zriaďovanie portálov B2E (business to employee, v preklade podnikateľa k zamestnancom), ktorými spoločnosti vytvárajú centrálnu elektronickú miestu k informovaniu zamestnancov o situácii v spoločnosti,
- rastúce požiadavky na odborných pracovníkov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov - odborní pracovníci pre ľudské zdroje sa menej venujú administratíve a pozornosť sústreďujú na oblasť strategického riadenia pracovných síl.

Zosúladenie rodinného a pracovného života

Problematika zosúladenia rodinného a pracovného života je v súčasnosti v európskom priestore diskutovaná čoraz intenzívnejšie. Dôvodom je niekoľko, v EÚ sa začína prejavovať akútny nedostatok (vysoko)-kvalifikovanej pracovnej sily. Ďalší ekonomický rozvoj v súčinnosti s nie príliš priaznivým demografickým vývojom bude tento nedostatok ešte zhoršovať. Práve pre tieto skutočnosti je dôležité venovať pozornosť rovnosti príležitostí - rodovej rovnosti a zosúladeniu rodinného a pracovného života, zavádzaniu rôznych foriem flexibility v pracovnom prostredí a v pracovnom čase. Tým sa dá dosiahnuť aktívnejšie zapojenie žien, seniorov a pod. do pracovného procesu s výslednými ekonomickými efektmi a prispieť k vyrovnanému hospodárskemu rastu. Flexibilita zamestnanosti prispieva k rýchlejšiemu prispôbovaniu regiónu meniacim sa požiadavkám na trhu práce, umožňuje taktiež rýchlejší presun zamestnanosti do rozvojových odvetví alebo profesií, ktoré sú žiadané na trhu práce. Presadzuje sa využívanie opatrení flexibilnej pracovnej doby, práce na skrátenej úväzok, job a work sharing (zdieľanie pracovného miesta a práce), telepráca (práca na diaľku) a množstvo ďalších inovatívnych opatrení trhu práce prispievajúcich k aktivizácii kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá by inak bola nezapojená alebo nedostatočne zapojená do pracovného procesu.

Trendy na regionálnej úrovni

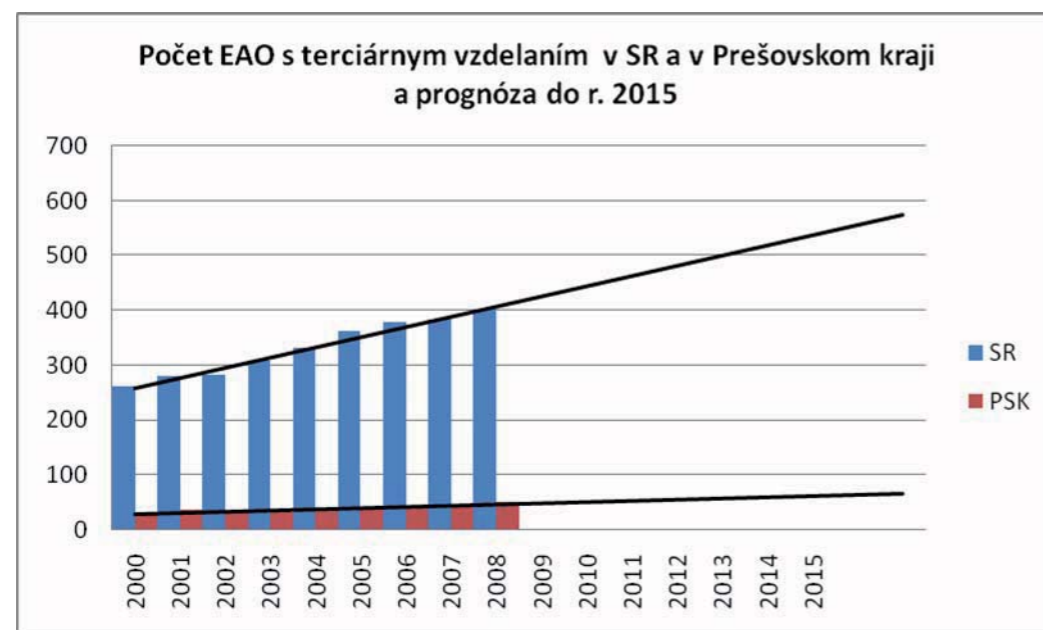
Dobre spravované regióny sa stávajú miestami koncentrácie špičkových a špecializovaných znalostí a predstavujú akési technologické strediská, do ktorých investori koncentrujú svoje investície a využívajú multiplikačný efekt kombinácie profesnej úrovne ľudských zdrojov, vyspelého školstva a blízkosti výskumných a konzultačných kapacít. Úspešnosť regiónov v rozvoji ľudských zdrojov bude čoraz viac závisieť na využívaní nasledovných opatrení:

- systém viacsubjektového riadenia rozvoja ľudských zdrojov,
- viaczdrojové financovanie rozvoja ľudských zdrojov,
- budovanie centier excelentnosti,

- o informačné systémy a siete poskytujúce informácie o súčasných i budúcich potrebách zamestnávateľov a prispôsobovanie vysokoškolského a stredoškolského vzdelávania potrebám praxe,
- o spolupráca vzdelávacích a zamestnávateľských sfér.

Vývoj v oblasti ľudských zdrojov a prognóza do r. 2015

Tendencia k dosiahnutiu čo najvyššieho vzdelania a zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov je charakteristická pre vzdelávaciu politiku väčšiny európskych krajín. Pre ekonomický rozvoj PSK je dôležité zastúpenie obyvateľov s vyššou úrovňou vzdelania, ktorí sú schopní podieľať sa na rozvoji znalostne náročných odborov činností a odvetví ekonomiky kraja. V období 2000-2008 došlo k zvýšeniu počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva (EAO) s terciárnym vzdelaním takmer o 55 % v SR a v PSK o 69 %. Aj keď podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním v PSK (13,3 %) zaostáva za priemerom SR (15 %), počet absolventov vysokých škôl v Prešovskom kraji od roku 2002 zreteľne stúpa. Vďaka priaznivým parametrom vekovej štruktúry obyvateľstva by sa do roku 2015 dôsledky demografického spádu (starnúce obyvateľstvo) nemali výrazne prejaviť na počte študujúcich na vysokých školách. Situácia je ilustrovaná grafmi.

Obr. 1.10: Počet EAO s terciárnym vzdelaním v SR a v Prešovskom kraji a prognóza do roku 2015

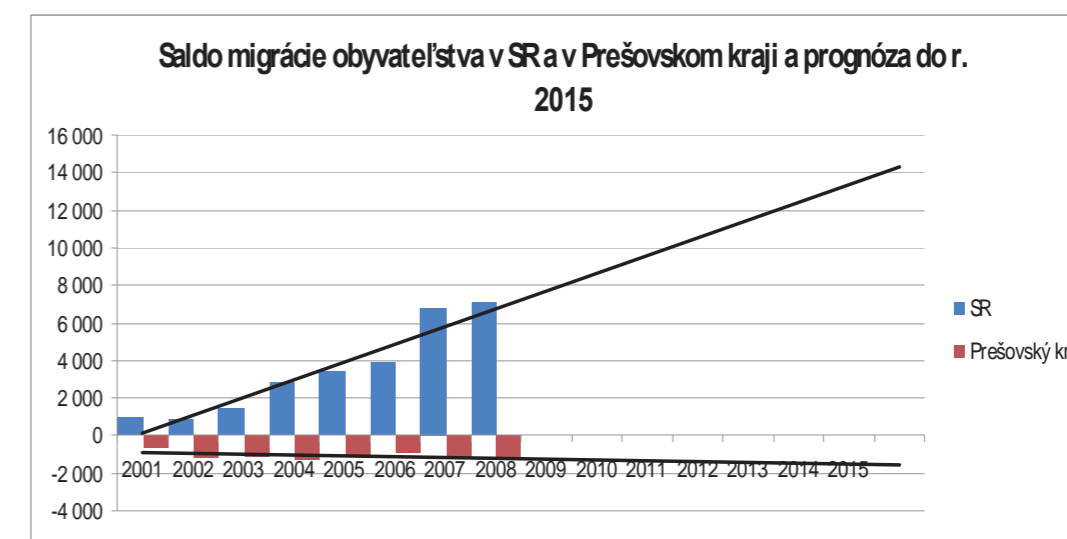
Zdroj: vlastné spracovanie

Obr. 1.11: Počet absolventov vysokých škôl v SR a v Prešovskom kraji a prognóza do roku 2015

Zdroj: vlastné spracovanie

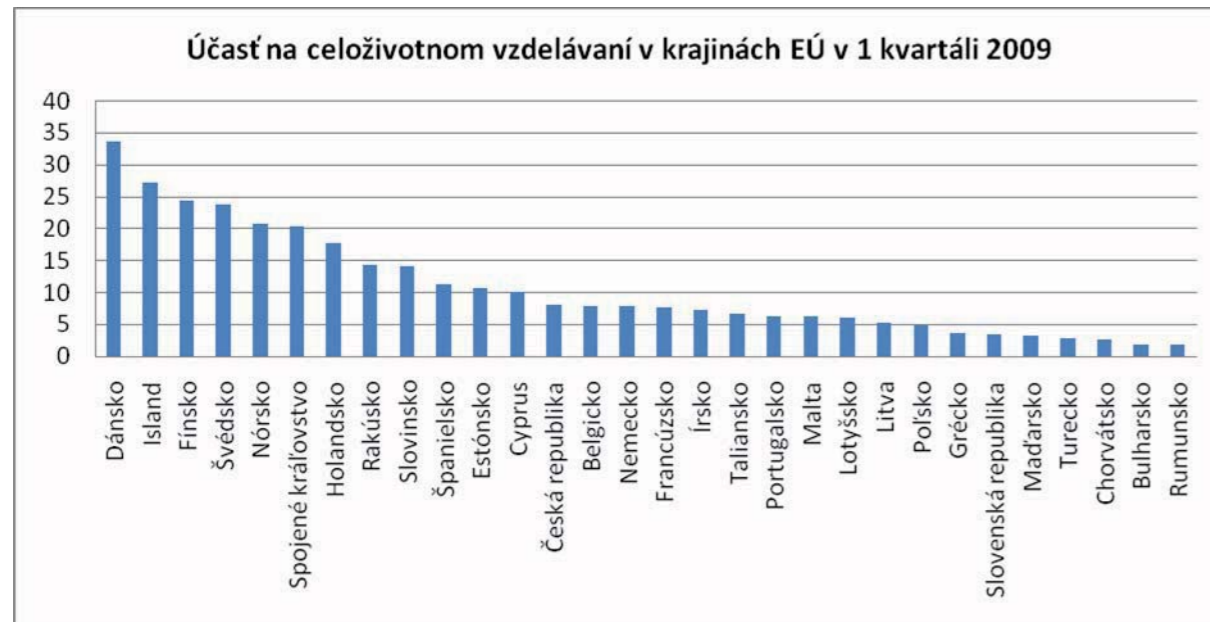
Na základe štatistických ukazovateľov vývoja počtu absolventov VŠ v PSK sa zdá byť situácia vcelku uspokojivá. Prešovský kraj však naďalej trpí negatívnym trendom migrácie obyvateľstva, ako ukazuje nasledujúci graf. Pre zabezpečenie dostatočného počtu kvalitných ľudských zdrojov v PSK je potrebné na jednej strane udržať trend nárastu počtu obyvateľstva s terciárnym vzdelaním a na strane druhej uskutočniť také kroky, ktoré by zvrátili negatívny trend migrácie obyvateľstva mimo regiónu.

Obr. 1.12: Saldo migrácie obyvateľstva v SR a v PSK a prognóza do roku 2015

Zdroj: vlastné spracovanie

S rozvojom znalostnej ekonomiky sa kladie čoraz väčší dôraz na celoživotné vzdelávanie, súvisiace s rýchlymi zmenami a predlžovaním produktívneho života, hľadisko účasti na ďalšom vzdelávaní má výpovednú schopnosť o konkurencieschopnosti ľudských zdrojov.

Obr. 1.13: Účast' na celoživotnom vzdelávaní v krajinách EÚ v 1 kvartáli 2009

Zdroj: vlastné spracovanie

Účast' na ďalšom vzdelávaní a príprave je na Slovensku v európskom porovnaní mimoriadne nízka (viď 3,4 %). Východisková poloha ďalšieho vzdelávania v Prešovskom kraji sa mapuje pomerne zložito, keďže ucelené štatistické údaje na úrovni NUTS3 neexistujú. Len 39 inštitúcií v rámci PSK je vedených ako inštitúcie ďalšieho vzdelávania, z ktorých len 21 zverejňuje svoju činnosť formou vyplnenia štatistických dotazníkov. V PSK okrem obmedzenej siete vzdelávacích inštitúcií poskytujúcej vzdelávacie programy v ďalšom vzdelávaní, zostáva veľmi problematická ich kvalita a systém overovania a uznávanie výsledkov vzdelávania.

Výsledky interview (názory respondentov)

Identifikované problémy v oblasti ľudských zdrojov

Najväčším aktuálnym problémom rozvoja ľudských zdrojov v podmienkach Prešovského kraja je doterajší regionálny manažment rozvoja ľudských zdrojov. Regionálny manažment

rozvoja ľudských zdrojov nie je založený na aktívnej účasti všetkých sektorov a sociálnych partnerov a začína sa tvoriť väčšinou až v situáciách krízových.

Ďalším problémom rozvoja ľudských zdrojov v podmienkach Prešovského kraja je náhly nárast nezamestnanosti, v dôsledku úpadku celého radu tradičných odvetví a problémov prežitia veľkých podnikov, ktoré nie sú včas a dostatočne nahradzované novými investíciami a tvorbou nových pracovných miest.

Vízia v oblasti rozvoja ľudských zdrojov do roku 2015

Rozvoj ľudských zdrojov by mal byť pre PSK prvoradým cieľom pre celkové pozdvižnutie regiónu a zlepšenie kvality života čo najširšej skupiny obyvateľov. K naplneniu tohto cieľa bude potrebné zlepšiť doterajší regionálny manažment rozvoja ľudských zdrojov. Podpora rozvoja ľudských zdrojov v PSK by mala byť v budúcnosti pomerne viac cieleňá pre pokrytie dopytu chýbajúcich profesií v jednotlivých odvetviach. S touto potrebou bude úzko súvisieť požiadavka na vysoké školy, aby v danom regióne vystupovali v role nielen prirodzených centier vzdelanosti a celoživotného vzdelávania, ale tiež aby sa viac spájali s regionálnymi podnikmi a organizáciami verejných služieb a slúžili im ako centrá pre výskum, poradenstvo a vzdelávanie ich zamestnancov.

Pre oblasť rozvoja ľudských zdrojov v podmienkach Prešovského kraja bude charakteristické v roku 2015 z hľadiska zavádzania inovatívnych riešení, že PSK bude produkovať čoraz viac vysokokvalitných a inovatívnych výrobkov a služieb nielen na domácom trhu, ale aj zahraničnom. Bude sa usilovať stať sa významným exportérom výrobkov a služieb s vysokou pridanou hodnotou. Aj z toho dôvodu budú musieť vysoké školy produkovať dostatočný počet odborníkov, ktorí budú disponovať požadovaným spektrom zručností.

Do roku 2015 bude charakteristická zo strany štátu podpora rozvoja terciárneho vzdelávania - neuniverzitných VŠ, vyšších odborných škôl a rozšírenie dostupnosti vyššieho školstva a zlepšovanie podmienok pre mobilitu pracovných síl.

Zo strany územnej samosprávy bude charakteristické, že bude posilňovať spoluprácu medzi regiónmi a podporovať integračné tendencie a to hlavne z toho dôvodu, že PSK, ktorý dnes súťaží o finančné a ľudské zdroje a o získavanie investorov, bude v budúcnosti musieť spolupracovať v rámci ostatných NUTS a riešiť spoločné problémy v oblasti EZ.

Územná samospráva sa bude naďalej systematicky usilovať o vytváranie čo najlepších podmienok pre investorov a získavať finančné zdroje ako z národných rozpočtov, rovnako aj zo zdrojov Európskej únie, prípadne ďalších medzinárodných finančných inštitúcií, aby

účinne podporovala rozvoj ľudských zdrojov v rámci regiónu PSK. Najdôležitejší finančný zdroj pre naplnenie rozvoja ľudských zdrojov v PSK do roku 2015 budú možnosti čerpania z ESF na vzdelávacie projekty a formou preškolení v rámci celoživotného vzdelávania, konkrétne preškolenia podľa odvetví, ktoré sú pre kraj nosné a preškolenia súvisiace so začiatkom podnikania.

2. Štúdia konkurencieschopnosti Prešovského samosprávneho kraja

2.1. Analýza súčasnej konkurencieschopnosti riešeného územia

Obsahom nasledujúcej časti bude analýza konkurencieschopnosti riešeného územia. Konkurencieschopnosť rovnako ako regionálna konkurencieschopnosť sú pomerne komplexnými kategóriami, takže zatiaľ čo obsahom nasledujúcich podkapitol budú jednotlivé čiastkové analýzy konkurencieschopnosti Prešovského kraja, táto podkapitola bude venovaná samotnej problematike konkurencieschopnosti regiónu.

Pojem konkurencieschopnosti je kľúčovým pojmom pri plánovaní akejkoľvek rozvojovej stratégie, či už na úrovni podniku, kraja alebo štátu. Konkurencieschopnosť je odvodená z produktivity a je definovaná ako úroveň produktivity. Všetky prístupy ku konkurencieschopnosti sa v súčasnosti zhodujú na tom, že synonymom pre konkurencieschopnosť je produktivita (z hľadiska príčin), potom úspech – rastúca životná úroveň a zamestnanosť obyvateľov v meste, regióne a štáte (z hľadiska dôsledkov). V období globalizácie, ktorá zahŕňa väčší okruh aktivít, rastie význam miesta, lokality, v ktorej sa odohrávajú ekonomické procesy. Blízkosť subjektov týchto procesov a vznik závislosti medzi nimi pôsobí synergickým efektom na rast ich konkurencieschopnosti. Pre dosiahnutie a udržanie úspechu je potrebné zmeniť prístup ku konkurencieschopnosti, ktorý bol doteraz často založený na nízkych nákladoch a na efektívnosti. Nový prístup je založený na inováciách a dynamike. Produktivita je tak funkciou pôsobenia troch faktorov:

- o politický, právny a makroekonomický rámec,
- o kvalita mikroekonomického podnikateľského prostredia,
- o výkonnosť podnikov a prepracovanosť ich stratégie.

Prešovský kraj môže priamo ovplyvňovať predovšetkým druhý faktor v poradí a to prostredníctvom existujúcej infraštruktúry podporných a poradenských inštitúcií pre malé a stredné podniky. Hlavný prínos pre kvalitu mikroekonomického podnikateľského prostredia je možné dosiahnuť práve aktivitami Inovačného partnerského centra a prostredníctvom finančných prostriedkov súvisiacich so vznikom Regionálneho inovačného centra, ktoré majú v najbližších rokoch podporiť konkurencieschopnosť Prešovského kraja. Dlhodobý ekonomický úspech založený na cenovej konkurencii, či efektívnej výrobe s minimálnymi nákladmi postupne stráca na významnosti. Preto predovšetkým v rámci väčších miest Prešovského kraja je potrebné orientovať sa na prílev investícií s vyššou pridanou hodnotou a snažiť sa týmto investíciám vytvoriť vhodné podnikateľské prostredie.

Zároveň je potrebné vnímať aj negatíva súčasného postavenia Prešovského kraja a súčasne ich postupne premieňať na príležitosť. Prešovský kraj má dlhodobo najnižšiu úroveň makro ukazovateľov ako sú hrubý domáci produkt v bežných cenách na obyvateľa a hrubá pridaná hodnota na jedného obyvateľa zo všetkých samosprávnych krajov na Slovensku. V každej ekonomike ale existujú viac a menej rozvinuté regióny. Tieto rozdiely sú dôsledkom množstva rôznorodých faktorov a sú odrazom toho, že v štruktúre ekonomiky sa nachádzajú regióny, ktoré sú charakteristické rozdielnymi ekonomickými, ekologickými i sociálnymi podmienkami. Príležitosťou je, že Európska únia v súčasnosti presadzuje na svoj hospodársky a sociálny rozvoj kritériá práve znižovania rozdielov medzi tzv. znevýhodnenými regiónmi (regióny, kde prebieha hospodárska a sociálna konverzia), ako aj medzi jednotlivými sociálnymi skupinami. Hľadá riešenia na zmierňovanie regionálnych disparít a významným spôsobom sú podporované práve tie regióny, pre ktoré je vysoká miera regionálnych disparít charakteristická. Ďalej podporuje malé a stredné podniky (MSP), produktívne investície, rozvoj infraštruktúry a miestny rozvoj, udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných príležitostí ako predpoklad napredovania spoločnosti v zmysle trvalo udržateľného rozvoja.

V regionálnej politike Európskej únie sa zdôrazňujú tri základné princípy:

- o partnerstvo (počíta s účasťou všetkých zainteresovaných strán na regionálnej a národnej úrovni na rozličných štádiách procesu rozvoja regiónov),
- o subsidiarita (zodpovednosť sa posúva čo možno najbližšie k úrovni konkrétnej reality, kde sa pri realizácii daného projektu môžu zohľadniť miestne podmienky),

- o doplnkovosť (Európska únia dopĺňa finančné prostriedky členských štátov a regiónov bez toho, že by ich nahrádzala).

A aj vďaka týmto princípom Európskej únie je možné v tomto programovacom období pripraviť a implementovať projekty a aktivity v Prešovskom kraji, ktoré síce objektívne mali byť realizované už v minulosti, ale na ktoré štátny rozpočet nemal dostatok finančných prostriedkov.

Konkurencieschopnosť regiónu je definovaná ako schopnosť produkovať výrobky a služby, ktoré obstoja v medzinárodných vzťahoch a súčasne je zaistené udržiavanie vysokých a trvalých príjmov jeho obyvateľov. Všeobecne sa definuje konkurencieschopnosť ako schopnosť firiem, odvetví, regiónov, národov a nadnárodných regiónov generovať vysokú úroveň príjmov a zamestnanosti.

Regionálna konkurencieschopnosť je úzko spojená so štyrmi hlavnými faktormi, ktoré sú silne previazané a vo väčšine prípadov odrážajú efektívnosť regionálnych inštitúcií, najmä verejnej správy a podporných služieb pre podniky a to:

- o štruktúra ekonomických aktivít,
- o úroveň inovácií,
- o stupeň dostupnosti regiónov,
- o úroveň dosiahnutého vzdelania pracovných síl.

Štruktúra ekonomických aktivít v Prešovskom kraji je značne diverzifikovaná, čo znižuje závislosť Prešovského kraja od niekoľkých silných odvetví v regióne. Zároveň ale chýba odvetvie, ktoré by bolo lídrom a ktoré by ťahalo kraj dopredu. Úroveň inovácií v porovnaní so susednými kraji zaostáva a to napriek značnému inovačnému potenciálu v kraji. Je predpoklad, že zriadením Regionálneho inovačného centra sa tento inovačný potenciál zaktivizuje a následne bude RIC koordinovaný v prospech celého Prešovského kraja. Stupeň dostupnosti regiónov poukazuje na lokalizáciu Prešovského kraja na hraniciach Schengenského priestoru, čo môže byť v budúcnosti veľkou konkurenčnou výhodou. Zároveň je potrebné poukázať na nie príliš uspokojivú cestnú infraštruktúru Prešovského kraja, súčasný stav diaľničnej infraštruktúry, ale aj nízky podiel ciest vyššej triedy v Prešovskom kraji (61,9% ciest v PSK tvoria cesty III. triedy), pričom tieto skutočnosti stupeň dostupnosti Prešovského kraja znižujú. Úroveň dosiahnutého vzdelania pracovných síl je možné hodnotiť pozitívne a to predovšetkým z dôvodu, že počet absolventov vysokých škôl v Prešovskom kraji každým rokom stúpa, ponuka vysokoškolského vzdelávania tvorená predovšetkým

Prešovskou univerzitou a univerzitami v meste Košice je mimoriadne komplexná a ponúka väčšinu zamestnávateľmi požadovaných študijných odborov. Prešovský kraj zároveň dlhodobo disponuje vysokým podielom stredoškolsky vzdelanej pracovnej sily. Ak k týmto skutočnostiam prirátame mimoriadny prírodný a turistický potenciál Prešovského kraja, je predpoklad, že pri jeho dobrom spravovaní a súčasne pri zvýšení miery fiškálnej decentralizácie a pri prechode ďalších kompetencií z národnej na regionálnu úroveň má Prešovský kraj v budúcnosti sľubnú perspektívu.

Podrobne sa jednotlivým čiastkovým analýzám konkurencieschopnosti Prešovského samosprávneho kraja venujú nasledujúce podkapitoly.

2.2. Porovnanie konkurencieschopnosti regiónu s regiónmi SR a EÚ susediacimi s Prešovským krajom

Prešovský kraj susedí s viacerými regiónmi na úrovni NUTS II a NUTS III v rámci Európskej Únie. Pre zmapovanie konkurenčnej pozície Prešovského kraja v strednej Európe boli do porovnania zahrnuté okrem susedných regiónov Slovenska a Poľska aj typové regióny Maďarska, Rumunska a Českej republiky. V rámci Slovenska sa porovnáva PSK so Žilinským, Banskobystrickým a Košickým krajom (NUTS III). Na porovnanie konkurencieschopnosti bolo vybraných 5 ukazovateľov, ktoré sleduje Eurostat na úrovni NUTS III:

- 1) HDP -hrubý domáci produkt v bežných cenách v PPS na obyvateľa v % (2006),
- 2) MN -miera nezamestnanosti v % (2007),
- 3) HPH - hrubá pridaná hodnota v % (2006),
- 4) EAO -podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v % (2006)
- 5) UZCR - počet lôžok v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu v % (2006).

Iba malá časť ukazovateľov monitorujúcich konkurencieschopnosť regiónov porovnáva Eurostat na úrovni NUTS III – navrhnuté ukazovatele sú zbierané pre Eurostat aj na úrovni NUTS III, najnovšie možné ukazovatele sú za rok 2006.

2.2.1. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Slovenska

Prešovský kraj má v porovnaní so susednými krajinami Slovenska špecifické postavenie. Hodnota ukazovateľov HDP a HPH v PSK je na Slovensku najnižšia. Naopak PSK dominuje v počte lôžok UZCR a má nižšiu mieru nezamestnanosti ako susedné kraje BBSK a KSK. Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva je v PSK podobný ako v ostatných krajinách SR.

Tab. 2.1: Porovnanie konkurencieschopnosti PSK s ostatnými regiónmi SR (porovnanie voči EÚ)

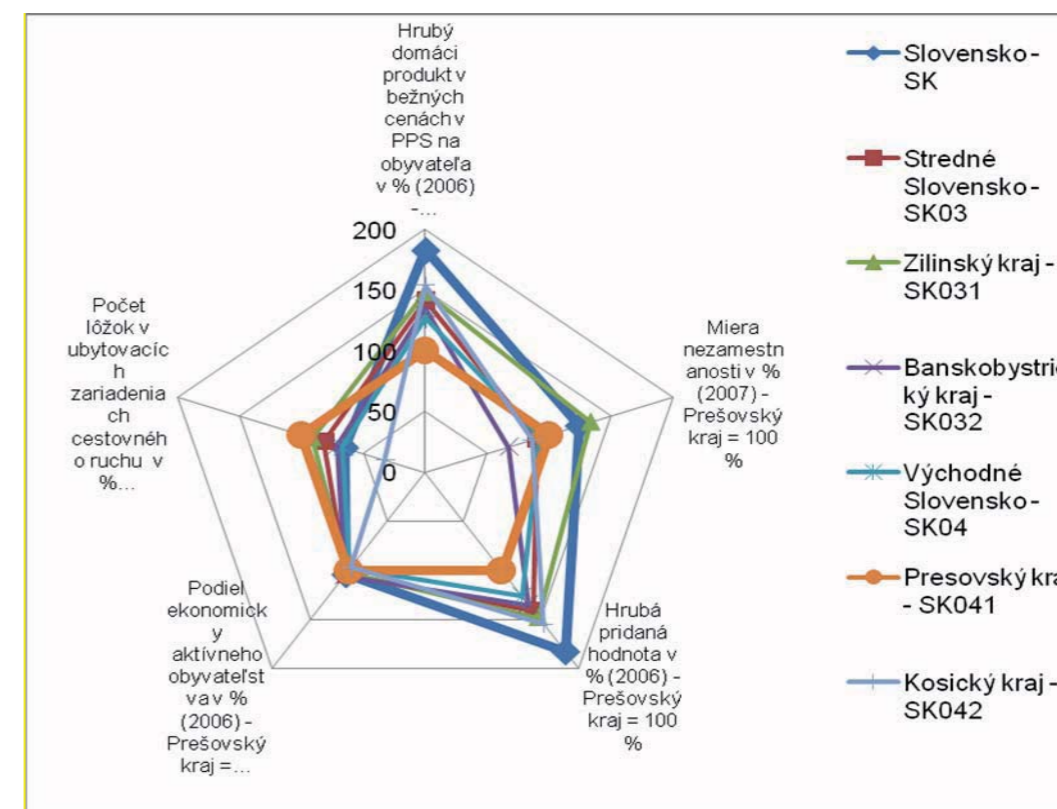
	HDP v % (2006) - EU 27 = 100 %	MN - miera nezam. v % (2007)	HPH v EUR (2006)	EAO (2006)	UZCR na obyvateľa (2006)
Slovensko - SK	63,50	11,10	7459,05	49,30	0,01076
Stredné Slovensko - SK03	49,20	15,30	5778,02	48,86	0,01339
Žilinský kraj - SK031	51,40	10,30	6034,24	48,04	0,01498
Banskobystrický kraj - SK032	46,90	20,40	5507,62	49,73	0,01171
Východné Slovensko - SK04	44,00	14,90	5160,74	46,44	0,01095
Prešovský kraj - SK041	34,70	13,80	4074,55	47,22	0,01637
Košický kraj - SK042	53,50	16,00	6285,70	45,64	0,00534

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Tab. 2.2: Porovnanie konkurencieschopnosti PSK s ostatnými regiónmi SR (porovnanie voči PSK)

	HDP v % (2006) PSK = 100 %	MN v % (2007) PSK = 100 %	HPH v % (2006) PSK = 100 %	EAO (2006) v % PSK = 100 %	UZCR v % (2006) PSK = 100 %
Slovensko - SK	182,99	124,3	183,06	104,4	65,7
Stredné Slovensko - SK03	141,78	90,19	141,80	103,4	81,8
Žilinský kraj - SK031	148,12	133,98	148,09	101,7	91,5
Banskobystrický kraj - SK032	135,16	67,64	135,17	105,3	71,5
Východné Slovensko - SK04	126,80	92,61	126,65	98,35	66,9
Prešovský kraj - SK041	100	100	100	100	100
Košický kraj - SK042	154,18	86,25	154,26	96,6	32,6

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Obr. 2.1: Porovnanie konkurencieschopnosti PSK s ostatnými regiónmi SR

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

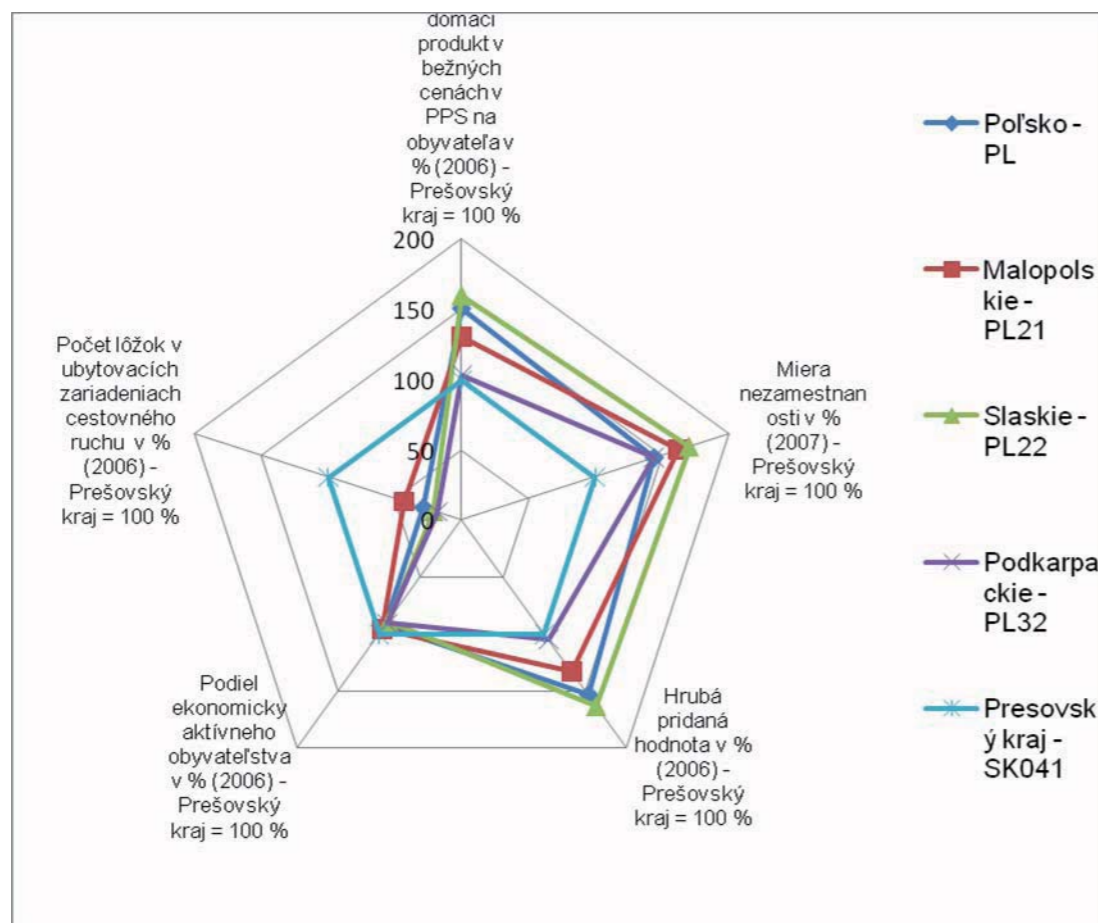
2.2.2. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Poľska

Pre PSK sú zaujímavé na porovnanie blízke regióny Poľska. Poľské regióny Malopolskie, Slaskie a Podkarpackie majú HDP na obyvateľa vyššie, podobne je to s hrubou pridanou hodnotou. Podobne ako pri slovenských regiónoch PSK dominuje v počte lôžok v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu na obyvateľa, ale aj v podiele ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Tab. 2.3: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Poľska

	HDP v % (2006) PSK = 100 %	MN v % (2007) PSK = 100 %	HPH v % (2006) - PSK = 100 %	EAO (2006) v % PSK = 100 %	UZCR u v % (2006) PSK = 100 %
Poľsko - PL	150,7	143,7	153,8	93,2	28,5
Malopolskie - PL21	130,8	162,3	133,4	96,1	42,8
Slaskie - PL22	159,9	170,4	163,2	88,7	21,1
Podkarpackie - PL32	103,2	143,7	105,2	90,8	18,5
Prešovský kraj	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Obr. 2.2: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Poľska

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

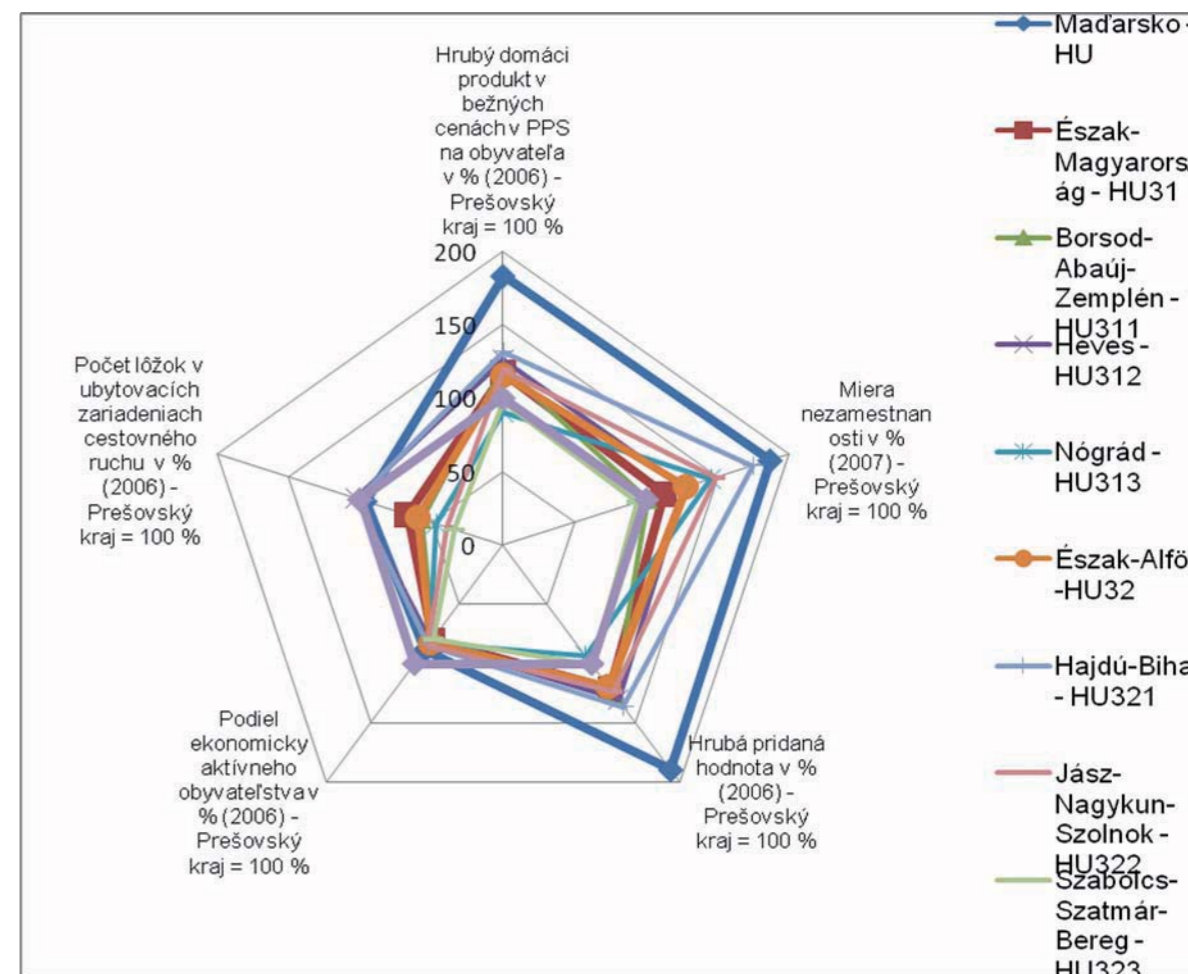
2.2.3. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Maďarska

Úroveň HDP a HPH na obyvateľa je s výnimkou regiónu Nógrád v PSK nižšia, aj v miere nezamestnanosti je na tom PSK horšie. Opäť v ukazovateľoch podielu EAP a počte lôžok CR je vyššia úroveň v PSK.

Tab. 2.4: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Maďarska

	HDP v % (2006) - EU 27 = 100 %	MN - miera nezam. v % (2007)	HPH v EUR (2006)	EAO (2006)	UZCR na obyvateľa (2006)
Maďarsko - HU	63,6	7,4	7717,59	42,17	0,01576
Észak-Magyarország - HU31	40,7	12,3	4937,45	37,81	0,01094
Borsod-Abaúj-Zemplén - HU311	42,0	13,7	5103,82	37,06	0,00930
Heves - HU312	43,7	11,0	5309,49	38,60	0,01687
Nógrád - HU313	31,5	9,5	3818,61	39,18	0,00757
Észak-Alföld - HU32	40,1	10,8	4866,79	38,88	0,00977
Hajdú-Bihar - HU321	45,7	7,9	5545,29	39,60	0,01665
Jász-Nagykun-Szolnok - HU322	41,5	9,3	5037,00	40,16	0,00643
Szabolcs-Szatmár-Bereg - HU323	33,8	14,7	4105,14	37,33	0,00560
Prešovský kraj - SK	34,7	13,8	4074,55	47,22	0,01637

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Obr. 2.3: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Maďarska

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

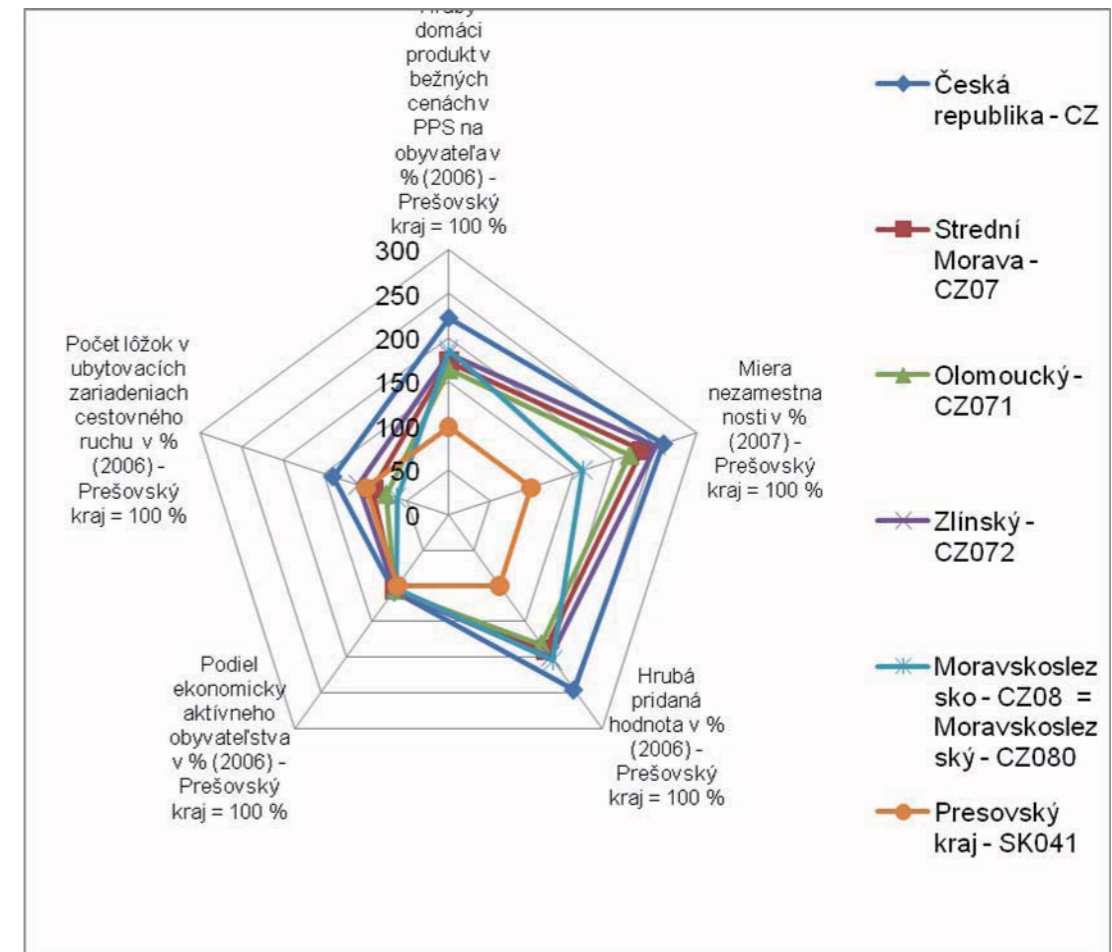
2.2.4. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Českej republiky

Najbližšie a typovo príbuzné regióny ČR majú v porovnaní s PSK takmer dvojnásobný HDP a vyššiu hodnotu HPH a o polovicu nižšiu nezamestnanosť. V podiele EAO a počte lôžok CR je PSK podobný českým krajom.

Tab. 2.5: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Českej republiky

	HDP v % (2006) EU 27 = 100 %	MN - miera nezam. v % (2007)	HPH v EUR (2006)	EAO (2006)	UZCR na obyvateľa (2006)
Česká republika - CZ	77,40	5,30	9965,18	50,63	0,02299
Střední Morava - CZ07	60,10	5,90	7738,27	49,87	0,01505
Olomoucký - CZ071	57,40	6,30	7381,39	49,77	0,01245
Zlínský - CZ072	63,10	5,50	8125,25	49,95	0,01787
Moravskoslezský - CZ080	64,60	8,50	8310,40	48,80	0,01031
Prešovský kraj	34,70	13,80	4074,55	47,22	0,01637

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Obr. 2.4: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Českej republiky

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

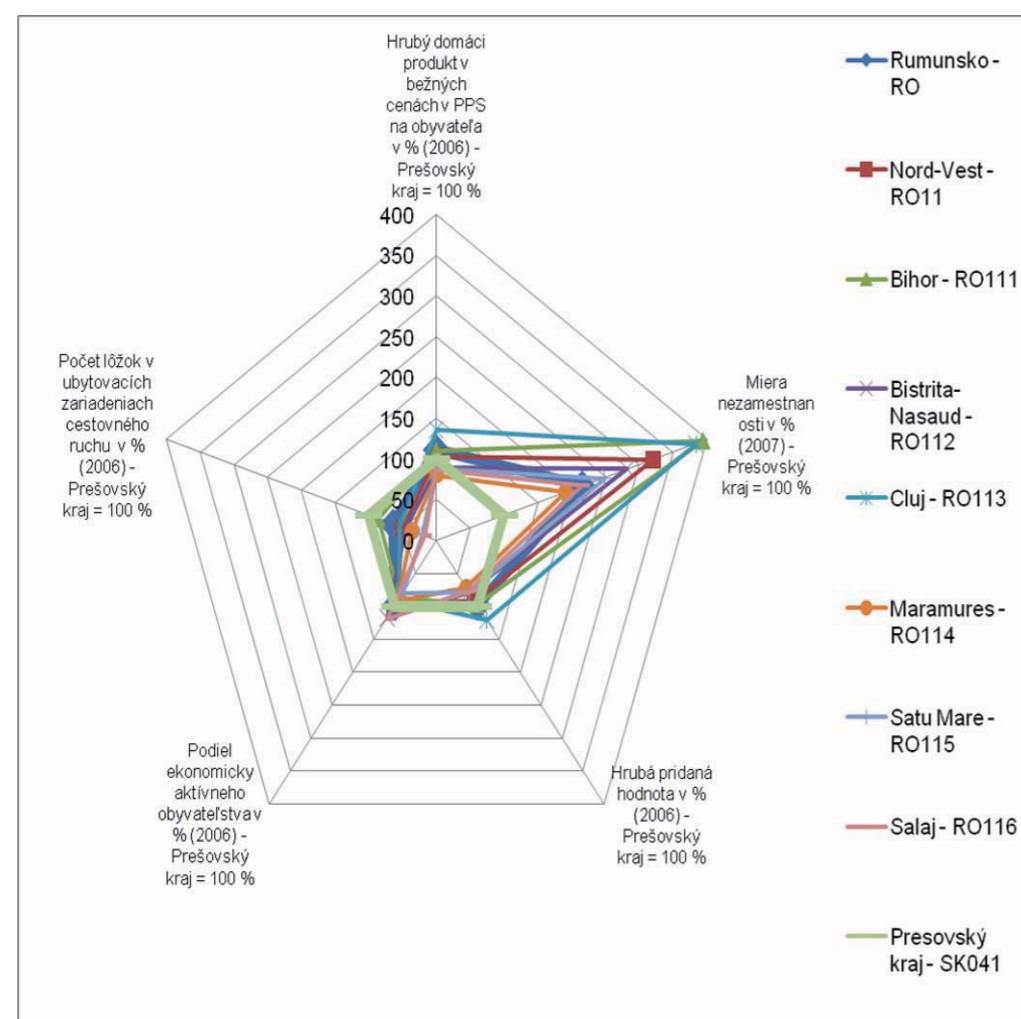
2.2.5. Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Rumunska

Najbližšie a typovo príbuzné regióny Rumunska sú v HDP a HPH približne na úrovni PSK, s výnimkou ekonomicky rozvinutejšieho regiónu Cluj. Miera nezamestnanosti je v Rumunsku výrazne nižšia. Prešovský kraj má výrazne vyššiu kapacitu lôžok v CR.

Tab. 2.6: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Rumunska

	HDP v % (2006) EU 27 = 100 %	MN miera nezam. v % (2007)	HPH v EUR (2006)	EAO (2006)	UZCR na obyvateľa (2006)
Rumunsko - RO	38,40	6,40	3997,56	46,41	0,01049
Nord-Vest - RO11	35,90	4,30	3741,87	44,53	0,00806
Bihor - RO111	38,20	3,50	3979,33	41,43	0,01401
Bistrita-Nasaud - RO112	30,90	4,90	3215,86	55,41	0,00749
Cluj - RO113	47,30	3,60	4921,58	42,52	0,00899
Maramures - RO114	27,90	7,20	2905,67	43,25	0,00594
Satu Mare - RO115	30,70	5,57	3193,42	38,11	0,00357
Salaj - RO116	29,90	6,40	3113,06	56,00	0,00290
Prešovský kraj	34,70	13,80	4074,55	47,22	0,01637

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Obr. 2.5: Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja s regiónmi Rumunska

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z EUROSTAT-u

Porovnanie konkurencieschopnosti Prešovského kraja so susediacimi, blízkymi, typovo podobnými regiónmi ukázalo, že PSK zaostáva v produkcii, v hrubom domácom produkte aj v hrubej pridanej hodnote. Bariérou konkurencieschopnosti je aj pomerne vysoká miera nezamestnanosti, nie kvôli jej výške ale štruktúre nezamestnaných osôb a ich vzdelanosti. Konkurenčná pozícia PSK v porovnaní s regiónmi Slovenska, Maďarska a Poľska je výnimočná v počte lôžok v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu ako indikátora potenciálu v cestovnom ruchu. Z porovnania regiónov krajín vychádzajú ako najviac konkurencieschopné regióny v Českej republike.

2.3. SWOT analýza, vrátane interpretácie zistených skutočností

Tab. 2.7: Identifikované faktory SWOT analýzy PSK

Silné stránky (22+)	váha +, ++ +++	Slabé stránky (30+)	váha +, ++ +++
Podnikateľské prostredie, podpora podnikania, malé a stredné podniky (5+)		Podnikateľské prostredie, podpora podnikania, malé a stredné podniky (9+)	
Tradícia a potenciál vo viacerých druhoch priemyselnej výroby	++	Dlhodobá najnižšia úroveň ukazovateľov hrubý domáci produkt a hrubá pridaná hodnota na obyvateľa zo všetkých krajov SR	+++
Rozvinutá odvetvová diverzifikácia, nízke riziká špecializácie priemyselných odvetví.	++	Nízky podiel ciest vyššej triedy v PSK (61,9% ciest v PSK tvoria cesty III. triedy)	++
Infraštruktúra podporných a poradenských inštitúcií pre malé a stredné podniky	+	Nízka úroveň priamych zahraničných investícií v porovnaní s ostatnými krajinami SR	++
		Nedostatočná previazanosť medzi podnikateľskou sférou a organizáciami výskumu a vývoja	++
Cestovný ruch (6+)		Cestovný ruch (7+)	
Mimoriadny prírodný a turistický potenciál - najvýznamnejšie veľhory v krajinách V4, národné parky, chránené krajinné oblasti, rezervácie, kultúrne pamiatky, hrady, zámky, kaštiele.	+++	Veľmi nízka celoročná vyťaženosť ubytovacích zariadení cestovného ruchu v PSK (pod úrovňou 20%), nevyprofilovaná štruktúra klientov a ponuky.	++
Vysoký potenciál geotermálnych zdrojov energie.	++	Nízka úroveň kvality základných a ubytovacích služieb v zariadeniach cestovného ruchu.	++
Relatívny dostatok lôžok a ubytovacích zariadení.	+	Roztrieštenosť ponuky - absencia komplexných produktov cestovného ruchu, chýbajúci jednotiaci informačný systém.	++
		Znižujúci sa dopyt zahraničných klientov – vplyv zavedenia Eura, dovolenkových voucherov, rastúca konkurencia.	+
Ľudské zdroje (6+)		Ľudské zdroje (7+)	
Stúpajúci počet absolventov vysokých škôl v PSK.	++	V PSK je vysoká miera evidovaných nezamestnaných absolventov VŠ. Vysoký počet dlhodobo nezamestnaných, vyplývajúci z vyššieho zastúpenia rómskej populácie.	++
Ponuka vysokoškolského vzdelávania -Prešovská univerzita a široká ponuka v susedných krajinách.	+++	Nedostatočne rozvinuté ďalšie vzdelávanie a jeho ponuka, vrátane vzdelávania na podporu inovácií.	++
Vysoký podiel stredoškolsky vzdelanej pracovnej sily.	+	Nedostatočná ponuka vysokokvalifikovanej pracovnej sily viazaná na nízku ponuku	+++

		vysokokvalifikovanej práce.	
Inovácie, výskum, vývoj a zdroje financovania inovácií, výskumu a vývoja (5+)		Inovácie, výskum, vývoj a zdroje financovania inovácií, výskumu a vývoja (7+)	
Dostatočné finančné prostriedky v súčasnom programovacom období na inovácie, výskum a vývoj	+++	Dlhodobý najnižší počet organizácií a zamestnancov výskumu a vývoja zo všetkých krajov na Slovensku	+++
Strategické zámery zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti krajov prostredníctvom inovácií - Inovačná stratégia SR na roky 2007-2013, regionálne inovačné stratégie a pod.	++	Nízka úroveň spolupráce a koordinovanosti aktérov inovačnej politiky, nízka miera previazanosti výskumu, vývoja a inovácií a ich využitia.	++
		Nízka úroveň inovačných aktivít podnikov v kraji a povedomia o ich nevyhnutnosti, nízka miera investícií do inovácií produktov a služieb.	++
Príležitosti (27+)	váha	Hrozby (15+)	váha
Podnikateľské prostredie, podpora podnikania, malé a stredné podniky (5+)		Podnikateľské prostredie, podpora podnikania, malé a stredné podniky (6+)	
V súčasnom programovacom období (2007-2013) majú malé a stredné podniky široké možnosti získavania finančných prostriedkov.	+++	Hospodárska kríza, zníženie kúpyschopnosti, nedostatok rozvojových finančných zdrojov, ekonomický tlak na ziskovosť podnikov, odlev kvalifikovanej pracovnej sily.	++
Zvýšenie súčasnej miery fiškálnej decentralizácie a prechod ďalších kompetencií z národnej na regionálnu úroveň	++	Presun produkcie, projektov, a zámerov do krajín s nižšími nákladmi na pracovnú silu.	++
		Nedostatok zdrojov, platobná neschopnosť, infraštruktúrne zaostávanie, vysoké odvody.	++
Cestovný ruch (7+)		Cestovný ruch (4+)	
Nové odvetvia CR -strieborná ekonomika, turistika za zdravím, kongresová turistika, zážitková turistika a z nich vyplývajúce príležitosti cestovného ruchu.	+++	Neriešenie nevyhovujúceho stavu infraštruktúry cestovného ruchu a dostupnosti Prešovského kraja.	++
Zlepšenie krajského marketingu – segmentácia cieľových skupín, propagácia, jednotný informačný systém, tvorba sietí a partnerstiev a klastrov.	++	Chátranie kultúrnych a historických pamiatok bez účinnej pomoci zo strany národnej a regionálnej úrovne.	++
Možnosti verejno-súkromných projektov cestovnom ruchu.	++		
Ľudské zdroje (7+)		Ľudské zdroje (3+)	
Existujúce možnosti podpory rozvoja ľudských zdrojov zamerané na vzdelávanie, tvorbu pracovných miest, aktivity strategického charakteru a budovanie regionálnych inovačných centier	++	Masový odchod absolventov stredných a vysokých škôl z Prešovského kraja.	+++
Možnosti ďalšieho vzdelávania absolventov a učiteľov z prostriedkov ESF	++		
Lepšie zosúladenie existujúcej siete stredných a vysokých škôl s potrebami trhu práce	+++		
Inovácie, výskum, vývoj a zdroje financovania inovácií, výskumu a vývoja (8+)		Inovácie, výskum, vývoj a zdroje financovania inovácií, výskumu a vývoja (2+)	
Vysoká pravdepodobnosť vzniku RIC v Prešovskom kraji	+++	Vnímanie PSK ako periférneho -vidieckeho regiónu, považovaného za menej vhodný pre sofistikované inovácie	++
Dostatok finančných prostriedkov na inovácie a technologické transfery a podporu inovačných aktivít v podnikoch	+++		
Posilnenie využívania nástrojov finančného inžinierstva (využívanie rizikového kapitálu, sietí Business Angels a záručných schém)	++		

Zdroj: vlastné spracovanie

Vo všetkých sledovaných oblastiach slabé stránky prevažujú nad silnými stránkami. Naopak, pokiaľ ide o projektovanie budúceho stavu, Prešovský kraj má viac príležitostí ako ohrozujúcich tendencií.

Zmeny sú potrebné v oblasti podnikateľského prostredia, podpory podnikania, orientácii na malé a stredné podniky. Negatívne ukazovatele, vyplývajú predovšetkým z periférnosti, slabej dostupnosti PSK vzdialenosti od európskych pólov rozvoja, čo spolu s ďalšími faktormi má za následok slabšie hospodárske výsledky, nižší záujem zahraničných investorov. V súčasnom programovacom období majú MSP rozsiahle možnosti získavania podpory, hrozbou je pretrvávajúca finančná a hospodárska kríza a eventuálny útlm rozvojových aktivít vo väčšine malých a stredných (ale aj veľkých) podnikov.

V oblasti CR síce PSK disponuje mimoriadnym prírodným a turistickým potenciálom, s dostatkom lôžok a ubytovacích zariadení, ale zahraničný a domáci dopyt je nízky. Dôvodov je viacero, od nedostatočnej kvality služieb, cez neochotu účastníkov na strategickú spoluprácu až po chýbajúce komplexné produkty cestovného ruchu v Prešovskom kraji. Aktivity by preto mali smerovať k presadeniu potenciálu v európskych podmienkach,

Oblasti podnikania a cestovného ruchu úzko súvisia s potenciálom ľudských zdrojov, udrжанím kvalifikovanej pracovnej sily v regióne, v prepojení vzdelávania s potrebami zamestnávateľov, s uvedením si potreby celoživotného vzdelávania všetkých účastníkov trhu práce, podporou kreatívnych ľudí, potenciálnych inovátorov, nastavení regionálneho inovačného systému na prerastanie tvorcov znalostí s finančným zázemím, poradenstvom, politikou, komerčnými realizátormi a zákazníkmi. Špecifický je problém vysokého počtu dlhodobozamestnaných v PSK. Príležitosťou pre regionálny trh práce a rozvoj ľudských zdrojov sú prostriedky ESF a ich cielené, koordinované, rozvojovo nastavené využitie v PSK. Budúcnosť inovácií, výskumu, vývoja a zdrojov financovania inovácií, výskumu a vývoja má veľkú možnosť zmeny. Vznik Inovačného partnerského centra, Regionálneho inovačného centra, centra prenosu poznatkov a inovácií na Prešovskej univerzite dávajú možnosť vzostupu tvorby, prenosu a využitia regionálnych aktérov, podpory ambiciózných inovačných projektov s rôznou mierou súkromnej a verejnej angažovanosti a prepojenia regionálnej ekonomiky s globálnou ekonomikou a najnovšími trendmi. Dá sa konštatovať, že podobné možnosti štrukturálnych zmien, reorientácie regionálnej ekonomiky, pozdvižnutia konkurencieschopnosti prostredníctvom podpory inovácií Prešovský samosprávny kraj dosiaľ nemal.

2.4. Analýza existujúcich podmienok (legislatívnych, ekonomických, praxe) pre vznik a fungovanie verejno-privátnych partnerstiev so zameraním na podporu hospodárskeho rozvoja regiónu

Podmienky verejno-súkromných partnerstiev (angl. public-private partnerships - PPP) sú upravené všeobecne záväznými právnymi predpismi a z tohto pohľadu nepredstavujú pre Prešovský samosprávny kraj žiadne špecifikum. To neplatí o doterajších skúsenostiach. PSK patrí medzi regióny, v ktorých síce určité skúsenosti s PPP existujú, no minimálne pokiaľ ide o skúsenosti s rozsiahlymi PPP projektmi zameranými na rozvoj infraštruktúry, PSK možno ešte stále zaradiť medzi regióny, ktorým takéto skúsenosti chýbajú. Vyplýva to nielen z polohy regiónu (z hospodársko-geografického hľadiska ide o periférny región), ale aj z existujúcej sídelnej štruktúry, ktorá rozsiahlym PPP projektom nepraje (s nevhodnou sídelnou štruktúrou sú spojené napr. nedostatočná socioekonomická vybavenosť, nedostatočná kvalita a kvantita ľudských zdrojov a pod.).

Základný právny rámec organizácie verejného obstarávania

Obstarávanie formou PPP sa na Slovensku riadi predovšetkým príslušnými ustanoveniami zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov. Verejným obstarávaním sú postupy, ktorými sa zadávajú zákazky na dodanie tovaru, zákazky na uskutočnenie stavebných prác, zákazky na poskytnutie služieb, koncesia a súťaž návrhov. Pri problematike verejného obstarávania je potrebné odlišovať uchádzačov a záujemcov. Uchádzačom vo verejnom obstarávaní môže byť každá fyzická osoba, právnická osoba alebo skupina týchto osôb, ktorá dodáva tovar, uskutočňuje prácu alebo poskytuje službu a predloží ponuku. Za zájemcu sa považuje každá fyzická, právnická osoba alebo skupina týchto osôb, ktorá dodáva tovar, uskutočňuje prácu alebo poskytuje službu a má záujem o účasť v užšej súťaži, v rokovacom konaní so zverejnením alebo v rokovacom konaní bez zverejnenia.

Medzi základné postupy verejného obstarávania v podmienkach SR patria:

- I. verejná súťaž (vyhlasuje sa pre neobmedzený počet záujemcov na podanie ponuky na uzavretie zmluvy);
- II. užšia súťaž (obstarávateľ môže pri jej vyhlásení obmedziť počet záujemcov – najmenej na 5 a najviac na 20 – a ponuku predkladajú iba obstarávateľom vyzvaní uchádzači);
- III. rokovacie konanie so zverejnením (obstarávateľ môže pri jeho vyhlásení obmedziť počet záujemcov, ktorých vyzve na predloženie ponuky a na rokovania a to najmenej

na troch, pričom po predložení ponúk dochádza k rokovaniam o podmienkach prípadnej zákazky);

- IV. rokovacie konanie bez zverejnenia (z hľadiska praxe by malo ísť o výnimočný postup, ktorého uplatnenie je naviazané na určité okolnosti, resp. podmienky predpokladané zákonnou úpravou);
- V. súťažný dialóg (využíva sa, ak ide o obzvlášť zložité projekty a nie je možné použiť verejnú alebo užšiu súťaž, pričom jeho cieľom je nájsť a definovať najvhodnejší spôsob na uspokojenie potrieb obstarávateľa, ktorý pri jeho vyhlásení môže obmedziť počet záujemcov a to najmenej na troch.

Obstarávateľ vyhlasuje verejné obstarávanie zverejnením oznámenia o vyhlásení metódy verejného obstarávania alebo zverejnením oznámenia o koncesii na práce. Podmienkami uvedenými vo vyhlásení nesmie diskriminovať uchádzačov alebo záujemcov. Pri určovaní predpokladanej ceny predmetu obstarávania sa vychádza z finančných limitov stanovených príslušným právnym predpisom. Platí pri tom, že ak sa táto cena rovná alebo je vyššia ako finančný limit, obstarávateľ vyhlasuje verejné obstarávanie v Úradnom vestníku Európskej únie a vo Vestníku verejného obstarávania. Zákonná úprava vyžaduje od oprávnených uchádzačov i záujemcov splnenie niekoľkých podmienok. Patrí medzi ne napríklad to, že takýto subjekt nemá daňové či iné nedoplatky v krajine jeho sídla; nie je v situácii, kedy by bolo voči nemu začaté konkurzné alebo vyrovnávacie konanie; nie je v likvidácii, je oprávnený na dodanie príslušného tovaru, uskutočnenie príslušnej práce alebo poskytnutie príslušnej služby atď.

Obstarávateľ v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania alebo vo výzve na predloženie ponúk určí kritériá na vyhodnotenie ponúk. Ponuky sa vyhodnocujú podľa ekonomicky najvýhodnejšej ponuky alebo podľa najnižšej ceny. Na vyhodnotenie jednotlivých ponúk je obstarávateľ povinný zriadiť komisiu, ktorá vyhodnotí jednotlivé ponuky a následne sa úspešnému uchádzačovi oznámi, že jeho ponuka bola prijatá, a ostatným uchádzačom sa oznámi, že neuspeli a dôvody neprijatia ich ponuky. Proces verejného obstarávania sa končí uzatvorením zmluvy s úspešným uchádzačom (do 14 dní od oznámenia výsledku). Uzatváraná zmluva nesmie byť v rozpore ani so súťažnými podkladmi, ani s ponukou predloženou úspešným uchádzačom.

Obstarávateľ má právo zrušiť použitý postup verejného obstarávania, ak:

- VI. došlo k podstatnej zmene okolností, za ktorých sa toto obstarávanie vyhlásilo;
- VII. nedostal ani jednu ponuku, prípadne ani jednu ponuku, ktorá by spĺňala stanovené podmienky;
- VIII. ani jeden z uchádzačov, prípadne záujemcov nespĺňa požiadavky účasti v obstarávaní.

PPP projekty ako akcelerátor regionálneho rozvoja

Tvorba nových pracovných príležitostí spojená s ekonomickým rastom jednotlivých regiónov je ovplyvňovaná existenciou a kvalitou modernej a efektívnej infraštruktúry. Rozvíjanie infraštruktúry v regiónoch donedávna zabezpečoval výlučne verejný sektor reprezentovaný predovšetkým štátom. Zvýšený tlak na kvalitatívne i kvantitatívne charakteristiky infraštruktúry regiónov spôsobili nárast významu súkromného sektora aj v tejto oblasti. Prvým dôvodom je, že súkromný sektor realizuje veľké investície zvyčajne efektívnejšie a štát by mal prenechať na súkromný sektor tú časť aktivít, ktoré sám nedokáže realizovať efektívnejšie. Druhým dôvodom je to, že využitie služieb súkromného sektora umožňuje zabezpečiť kvalitnejšiu infraštruktúru bez okamžitého vplyvu na výdavky rozpočtu verejnej správy.

Pod pojmom PPP projekty¹ sa rozumejú projekty zamerané na podporu spolupráce verejného sektora so súkromným sektorom. Podstatou je zabezpečiť verejnú infraštruktúru a verejnú službu prostredníctvom súkromných firiem, využitím ich vlastných zdrojov a schopností, pričom súkromná firma získava trvalý tok verejných peňazí. Ako protihodnotu dostáva partner právo na prevádzku a poskytovanie služieb prostredníctvom tejto infraštruktúry. V takomto partnerstve vystupuje verejný subjekt v pozícii zákazníka a súkromný subjekt ako poskytovateľ, resp. dodávateľ, pričom verejný subjekt uhrádza pravidelne dohodnuté platby, prípadne vytvorí podmienky na dohodnuté platby, a to až do momentu ukončenia zmluvného vzťahu. V rámci realizácie PPP projektu a pre účely jeho financovania sa zvyčajne vytvára tzv. účelovo zriadená spoločnosť (Special Purpose Vehicle). Často ide o ad hoc vytváranú spoločnosť, ktorá zastupuje konzorcium vytvorené zo súkromných subjektov participujúcich na realizácii projektu. Jej úlohou je v rámci PPP projektov vystupovať ako reprezentant súkromného sektora. Príjmy súkromného subjektu sú v rámci takýchto projektov

¹ V odbornej literatúre sa možno stretnúť aj s inými označeniami PPP projektov, napr. PFI (Private Finance Initiative), PSP (Private Sector Participation) alebo PPI (Private Participation in Infrastructure). Pokiaľ ide o praktické vymedzenie takýchto projektov, Európska komisia ich definuje ako „formu spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom financovania výstavby, rekonštrukcie, prevádzky a údržby infraštruktúry a poskytovania služieb pomocou tejto infraštruktúry“.

zabezpečované buď tak, že súkromný subjekt poskytne dohodnuté plnenie, prípadne i zabezpečí dlhodobú prevádzku a údržbu, za čo dostáva ročne dohodnutý poplatok od verejného subjektu, alebo tak, že, súkromný subjekt poskytne dohodnuté plnenie a zabezpečí dlhodobú prevádzku a údržbu, za čo má právo vyberať poplatky od užívateľov výstupu jeho plnenia.

PPP projekty znižujú riziko dodatočných platieb, ktoré sú pomerne častým javom pri veľkých verejných investíciách (napr. z dôvodu prekročenia nákladov alebo nedodržania stanoveného termínu), pretože verejný subjekt môže prostredníctvom uzatváraanej zmluvy tieto dodatočné platby vylúčiť, alebo na ne naviazať ďalšie povinnosti (napr. zmluvnú pokutu). Z hľadiska súkromného subjektu ide o investíciu, čo PPP projekty významným spôsobom odlišuje do takých metód ako sú outsourcing/contracting-out, pretože tieto metódy prenášajú na súkromný subjekt výlučne riziko zisku a nie investičné riziko. Výhodou je tiež istota pre obe strany, keďže ide o dlhodobé projekty realizované najčastejšie viac než tri roky a nezriedka i niekoľko desiatok rokov.

Rizikom PPP projektov je nesúlad cieľov a podmienok plnenia (ciele a podmienky definuje verejný subjekt) s reálnym plnením alebo kvalitou tohto plnenia (za plnenie zodpovedá súkromný subjekt). Otázkou nie je zmluvné ošetrovanie zodpovednostných vzťahov, ale možnosť či nemožnosť vrátenia veci do pôvodného (alebo aspoň akceptovateľného) stavu v prípade nesúladu. Keďže ide o dlhodobé projekty, možným rizikom je výhodnosť týchto projektov z hľadiska obstarávateľa (verejného subjektu). Ak sa ukáže po určitom období nevýhodnosť zvoleného riešenia, úprava podmienok si vyžaduje kompromisné riešenia na oboch stranách, čo sa môže stretnúť s logickým odporom na strane súkromného subjektu, ktorý vníma takúto situáciu ako dobrú investíciu. V neposlednom rade je potrebné upozorniť na korupčné riziko alebo nevýhodné nastavenie zmluvy pre partnerské subjekty. To môže spôsobiť, že ciele PPP projektu, prípadne čiastkové ciele niektorej z jeho etáp, nesledujú verejný ale súkromný záujem.

Diferencované formy PPP projektov a ich charakteristiky

PPP projekty sa z hľadiska svojej formy dajú rozdeliť do štyroch skupín (tieto sa odlišujú vlastníctvom aktív PPP, ako aj rozdelením rizík medzi verejný a súkromný sektor):

- I. skupina s prevahou rizík na strane verejného sektora verejnej správy** - táto forma sa v súčasnosti v SR využíva bežne, pričom v rámci nej ostáva vlastníctvo v rukách verejného subjektu a súkromný subjekt je zodpovedný len za presne

definované úlohy a jeho zodpovednosť je limitovaná (napr. outsourcing, výstavba na kľúč a pod.):

- a. naprojektovanie a výstavba (Design & Build – D&B) – súkromný subjekt poskytne plnenie podľa požiadaviek verejného subjektu za fixnú sumu a následne nesie riziko prekročenia nákladov (nenesie však riziko stratovosti danej investície ani riziko straty jej prevádzkyschopnosti);
- b. prevádzka a údržba (Operation & Maintenance – O&M) – ide vlastne o outsourcing, pri ktorom súkromný subjekt len prevádzkuje a udržiava infraštruktúru, ale vlastníctvo ostáva v rukách verejného subjektu;

II. skupina s vyšším podielom rizík na strane súkromného partnera ale s verejnými zárukami – dlhodobé formy (zvyčajne viac desiatok rokov), ktoré sú financované najmä z verejných zdrojov, pričom súkromný subjekt nesie zodpovednosť za to, že plnenie vyhovuje stanoveným kritériám, ale nezodpovedá za to, či bude o toto plnenie dopyt, respektíve či a ako bude toto plnenie verejnosti dostupné:

- a. výstavba, prevádzka a prevod vlastníctva (Build Operate Transfer – BOT) – plnenie sa financuje z verejných zdrojov a riziko stratovosti investície nesie štát (v účelovo zriadenej spoločnosti môže mať súkromný subjekt menšinový podiel);
- b. projektovanie, výstavba, prevádzka a prevod vlastníctva (Design Build Operate Transfer – DBOT) – je ako BOT, ale projektovanie zabezpečuje súkromný subjekt;

III. skupina klasických projektov PPP s prevahou rizík na strane súkromného subjektu – majiteľom plnenia (napr. infraštruktúry) je pri týchto projektoch účelovo zriadená spoločnosť a financovanie je zabezpečené projektovým financovaním alebo leasingom (v niektorých krajinách sa za PPP projekty považuje len táto skupina projektov, pretože sa realizujú bez poskytnutia verejných záruk):

- a. výstavba, vlastníctvo, prevádzka, prevod vlastníctva (Build Own Operate Transfer - BOOT) – súkromný subjekt financuje, vybuduje, vlastní a prevádzkuje príslušnú infraštruktúru, no po skončení zmluvného obdobia prevedie vlastníctvo na verejný subjekt;
- b. výstavba, vlastníctvo, prevádzka, prevod vlastníctva s koncesiou (Build Own Operate Transfer Concession – BOOT concession) – rovnaká forma projektu ako BOOT, ale s koncesiou, ktorej udelenie poskytuje projektu väčší komfort z hľadiska jeho financovania (je to vlastne istá forma „záruky“);

- c. projektovanie, výstavba, financovanie a údržba/koncesia na údržbu (Design Build Finance Maintain – DBFM) – vlastnícky podiel súkromného subjektu sa v priebehu času môže meniť a po skončení projektu prechádza vlastníctvo príslušného plnenia na verejný subjekt;
- d. projektovanie, výstavba, financovanie prevádzka a prevod (Design Build Finance Operate (Transfer) – DBFO (T)) – súkromný subjekt naprojektuje, financuje, vybuduje plnenie, ktoré potom aj prevádzkuje a po skončení zmluvného obdobia, ktoré nezriedka prekračuje hranicu desiatich rokov, ho prevádza na verejný subjekt (ide o najčistejšiu formu PPP projektov);

IV. skupina na hranici privatizácie a súkromného vlastníctva:

- a. výstavba, vlastníctvo, prevádzka (Build Own Operate – BOO) – súkromný subjekt financuje, vybuduje, vlastní a prevádzkuje príslušné plnenie (napr. infraštruktúru) natrvalo a záujmy verejného subjektu sa presadzujú regulačným orgánom alebo zmluvne dohodnutými kompetenciami pre tento verejný subjekt (napr. v oblasti kontroly dohodnutých kritérií), pričom od úplnej privatizácie sa táto forma projektov líši napríklad tým, že verejný subjekt má právo pri naplnení vopred stanovených zmluvných dôvodov od projektu odstúpiť a musí, v prípade, že sa tým súkromnému subjektu poskytne monopolné postavenie, zabezpečiť ekonomickú a vecnú reguláciu tohto subjektu.

Skúsenosti s PPP projektmi v podmienkach PSK

Ako už bolo uvedené, PPP projekty môžu nadobúdať veľmi rôznorodé formy. Táto časť je ale zameraná iba na skúsenosti s veľkými (t.j. rozsiahlymi) PPP projektmi a nezahŕňa napr. vzťahy obcí k súkromným subjektom v rámci rôznych outsourcingových partnerstiev.

Najznámejšie príklady PPP projektov a zámerov v Prešovskom kraji²:

Zábavný park „Vtáčie údolie“ v Humennom (zámer)

Holandská spoločnosť Darc Leisure plánuje formou PPP projektu neďaleko Humenného na ploche 450 hektárov vybudovať tematický zábavný park „Vtáčie údolie“. PSK ako zástupca verejného sektora má v tomto projekte poskytnúť pozemky, zabezpečiť potrebnú infraštruktúru a inú pomoc. Súkromný subjekt (Darc Leisure) vyvinie adekvátne koncepty

² Podľa Vybrané prípady verejno-súkromného partnerstva v slovenskej samospráve, Transparency International, Bratislava, 2008.

cestovného ruchu a zabezpečiť financovanie, výstavbu a stavebný dozor, uvedenie na trh, riadenie a manažment, zabezpečiť priame a nepriame zamestnávanie, školenie zamestnancov. Celková investícia sa odhaduje na 100 až 125 miliónov eur. S výstavbou už mal investor začať v polovici roku 2009. Hlavnou atrakciou budú tri stredne veľké zábavné parky s rôznymi témami - Báthoryčkina skala, Park Sissi a Park Jánošík, založené na histórii Slovenska, súčasťou budú športové areály, golfové ihrisko, lyžiarsky svah, stajne, jazdecký klub a zvierací park.

Výber parkovného v meste Prešov

Spoločnosť Vinci Park Slovakia vyhrala tender, na základe ktorého jej bol zverený výber parkovného v meste Prešov. Podľa koncesnej zmluvy bola fixná odmena, ktorá je spoločnosti odvádzaná, určená bez ohľadu na výnosy z výberu parkovného. Z nadvýberu mesto podľa koncesie inkasuje 75 %. V ostatnom období sa magistrát mesta snaží dosiahnuť garantovaný príjem počas celej doby trvania projektu. Koncesia so spoločnosťou Vinci Park Slovakia bola podpísaná na päť rokov, pričom prevádzkovateľ sa zaväzuje dosiahnuť do dvoch rokov aspoň také tržby, aké malo mesto pred jej podpísaním.

Podtatranské vodovody a kanalizácie

V roku 2001 vláda schválila Koncepciu transformácie štátnych podnikov vodární a kanalizácií, s predpokladom, že do vodárenských spoločností vstúpia súkromní investori, ktorí zabezpečia potrebné investície do zanedbanej infraštruktúry a zvýšenie kvality riadenia a služieb spoločnosti. Podtatranská vodárenská spoločnosť (PVS), a. s. pri hľadaní strategického investora zvolila takzvaný prevádzkový model - vytvorila dcérsku spoločnosť Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť (PVPS), a. s., odčlenila do nej všetky aktíva týkajúce sa prevádzky a ponúkla 100 % jej akcií na predaj súkromným investorom. Infraštruktúra zostala vo vlastníctve samosprávy v spoločnosti PVS, a. s., ktorá s prevádzkovou spoločnosťou uzatvára zmluvu o nájme a prevádzkovaní. Kontrakt medzi verejným a súkromným subjektom je zmluvou o nájme a prevádzkovaní. Vlastník infraštruktúry sa zaväzuje použiť nájomné, ktoré mu prevádzkovateľ platí, na investície do infraštruktúry. Musí tiež poskytnúť k dispozícii finančné prostriedky potrebné na realizáciu investičného plánu a poskytovať všetku potrebnú súčinnosť súkromnému prevádzkovateľovi infraštruktúry. Počas doby platnosti zmluvy má prevádzkovateľ výhradné nájomné právo a na rozdiel od majiteľa infraštruktúry má právo previesť povinnosti z tejto zmluvy na tretiu osobu. Jeden z dodatkov zmluvy tiež ukladá prevádzkovateľovi zmluvnú pokutu, ak účinnú nápravu nezabezpečí.

Možnosti širšieho využívania PPP projektov v podmienkach PSK

Inovatívne riešenia zvyčajne vyžadujú rozsiahle investície a vzhľadom na potenciálne dlhodobý charakter využitia takýchto riešení predstavujú PPP projekty jednu z možných ciest. Konkrétna forma PPP projektu by mala závisieť od cieľa tohto projektu i od náročnosti inovácie. Súčasný trendy poukazujú na vzostup počtu PPP projektov vo všetkých krajinách OECD, pretože svojimi dopadmi neprospievajú iba zainteresovaným subjektom, ale vďaka synergii aj ďalším subjektom, ako sú subdodávateľské subjekty, poskytovatelia podpornej infraštruktúry či obyvateľstvo daného regiónu.

V PSK by sa mal vytvoriť systematický prístup k PPP projektom napríklad na báze IPC, východiskom by mohol byť súbor na seba naväzujúcich PPP projektov zameraných na riešenie konkrétneho problému, ktorý svojím rozsahom a charakterom presahuje možnosti malých a stredných podnikov ako aj verejného sektora. Ako vhodný príklad možno predstaviť snahu o skvalitnenie poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu. Zintenzívnením spolupráce medzi subjektmi verejného a súkromného sektora by sa dosiahla nielen výstavba nových, prípadne rekonštrukcia existujúcich zariadení cestovného ruchu, ale napríklad aj rozvoj potrebnej infraštruktúry (napr. dopravným komunikácií), rozvoj kvality ľudských zdrojov (napr. vo forme investovania do výchovy a vzdelávania budúcich vlastných zamestnancov) a pod.

2.5. Analýza existujúcich finančných nástrojov a možností ich využitia (vrátane komparatívnej analýzy štrukturálnych fondov programovacieho obdobia 2007-2013 a inovatívnych finančných nástrojov)

Na národnej úrovni riešia problematiku financovania inovácií 3 základné dokumenty schválené Vládou SR. Návrh Inovačnej stratégie SR na roky 2007 až 2013 bol schválený 14. 3. 2007, Návrh Projektu inovačnej stratégie SR na roky 2007 až 2013 bol schválený 28. 11. 2007 a Návrh inovačnej politiky SR na roky 2008 až 2010 bol schválený 27. 2. 2008. Tieto materiály vytvárajú reálny rámec financovania inovácií s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť na Slovensku a samozrejme aj v Prešovskom samosprávnom kraji. PSK v období 06/2005 – 01/2008 realizoval projekt „RIS Prešov - Rozvoj a implementácia Regionálnej inovačnej stratégie v Prešovskom samosprávnom kraj, v rámci ktorého spolu s partnermi zo Slovenska, Talianska a Rakúska vytvoril svoju Regionálnu inovačnú stratégiu (ďalej RIS). RIS mapuje cieľové oblasti, priority, opatrenia a aktivity Prešovského

samosprávneho kraja práve s ohľadom na rozvoj inovácií, s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti v Prešovskom kraji. Oblasti, priority, opatrenia a aktivity RIS boli stanovené v súlade s potrebami PSK, a do veľkej miery aj berúc ohľad na existujúce finančné nástroje súčasného programovacieho obdobia.

Národnú strategickú úroveň ku RIS predstavuje Návrh inovačnej politiky SR na roky 2008 až 2010, ktorý navrhuje 13 opatrení. Významná časť bude realizovaná prostredníctvom štrukturálnych fondov, najviac je vyčlenených v operačných programoch Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (KaHR), Výskum a vývoj (VaV) a Zamestnanosť a sociálna inklúzia (ZaSI).

Tab. 2.8: Opatrenia inovačnej politiky SR na roky 2008 až 2010

Opatrenia	Náplň opatrení	Zodpovedný orgán
Opatrenie č. 1: Budovanie Regionálnych inovačných centier - RIC	Implementácia štátnej a regionálnej inovačnej politiky formou integrovaných inovačných nástrojov v regiónoch Slovenska - vybudovanie regionálnych inovačných centier. V regiónoch sa vytvoria výkonné kapacity na riešenie inovačných aktivít v podnikateľskom sektore financované prostredníctvom OP KaHR.	MH SR, MŠ SR, MPSVaR
Opatrenie č. 2: Inovácie a technologické transfery	Podpora súkromného sektora zameraná na inovácie a transfer technológií - zníženie energetickej náročnosti, ekologických dopadov a zvýšeniu efektívnosti výroby	MH SR
Opatrenie č. 3: Podpora inovačných aktivít podnikoch	Zvýšenie konkurencieschopnosti priemyslu prostredníctvom podpory inovačných aktivít a aplikovaného výskumu - podpora zavádzania nových inovácií pre technológie, postupy, alebo výrobky.	MH SR
Opatrenie č. 4: Vytvorenie národnej informačnej infraštruktúry a jej celoslovenské používanie podnikovou sférou	Skvalitnenie informačného systému pre malé a stredné podniky, zlepšenie využívania a prepojenia informácií medzi knižnicami, kde konečnými spotrebiteľmi týchto informácií sú MSP. Spojenie informačných knižníc (zameraných na určité odvetvia) a napojenie na regionálne inovačné centrá vytvorí systém realizácie inovácií.	MH SR

Opatrenie č. 5: Operačný program INTERREG IV C	Umožnenie spolupráce medzi orgánmi a aktérmi na regionálnej a miestnej úrovni z rôznych krajín v EÚ27 plus Nórska a Švajčiarska na spoločných nadnárodných projektoch - spoločné prístupy a nástroje na zlepšenie efektívnosti politík regionálneho rozvoja, zlepšiť regionálne a miestne politiky v oblasti inovácií a znalostnej ekonomiky.	INTERREG IV C
Opatrenie č. 6: Nástroje finančného inžinierstva.	Mobilizácia finančných zdrojov na podporu inovácií - zabezpečiť financovanie inovačných aktivít podnikateľských subjektov na úrovni vyspelých krajín EÚ. Nepriama štátna pomoc pre projekty MSP - inovatívne finančné nástroje, záručné fondy, úverové fondy, rizikové kapitálové fondy a fondy rozvoja miest.	Zodpovední: MH SR a MF SR
Opatrenia	Náplň opatrení	Zodpovedný orgán
Opatrenie č. 7: Súťaž „Inovatívny čin roka“	Súťaž s cieľom podporiť propagáciu inovačných aktivít, zvýšiť informovanosť verejnosti v troch kategóriách: výrobok, služba a ekologický čin.	MH SR
Opatrenie č. 8: Prispôsobenie vysokého a stredného odborného školstva požiadavkám praxe	Prispôsobenie je potrebné riešiť komplexne vo forme zákona o odbornom vzdelávaní, vytvoria sa podmienky pre vstup podnikateľských subjektov do tvorby a inovácií študijných osnov a vzdelávacích programov. Návrhy riešení pre uplatnenie absolventov na trhu práce a ich integrácia do praxe.	MŠ SR
Opatrenie č. 9: Systém celoživotného vzdelávania	Vytvoriť systém celoživotného vzdelávania, ktorý pružne reaguje na potreby všetkých aktérov trhu práce a prispôsobovaní sa meniacim potrebám na trhu práce.	MŠ SR
Opatrenie č. 10: Inovačné vouchre	Opatrenie, ktoré prepojí podnikateľov (najmä MSP) s univerzitami, vysokými školami a výskumno-vývojovými pracoviskami. Nepeňažné šeky sa poskytnú podnikateľskému subjektu na nákup služieb od oprávnenej výskumno-vývojovej organizácie.	MH SR
Opatrenie č. 11: Inovačné stimuly	Zaviesť do praxe systém poskytovania inovačných stimulov, ktoré budú motivovať investorov realizovať investície s vysokou mierou pridanej hodnoty	MH SR
Opatrenie č. 12: Ochrana duševného vlastníctva	Posilnenie funkčnosti systému ochrany duševného vlastníctva a posilnenie vymožitelnosti jednotlivých práv duševného vlastníctva, zvýšiť kvalitu podporných služieb, vypracovanie systému nástrojov finančnej podpory MSP pri využívaní systému práv duševného vlastníctva.	MH SR

Opatrenie č. 13: Podpora projektov uchádzajúcich sa o zdroje z rámcového programu Konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)	Vytvorenie podmienok v agentúre (SIEA) na skvalitnenie administratívno-technickej asistencie pri príprave projektov uchádzajúcich sa o podporu v rámcovom programe pre Konkurencieschopnosť a inovácie. Financovanie projektov zo zdrojov CIP-u a súčasne zo štrukturálnych fondov.	MH SR
--	---	-------

Zdroj: autori na základe Návrhu inováčnej politiky SR na roky 2008 až 2010 a Regionálnej inováčnej stratégie Prešovského samosprávneho kraja

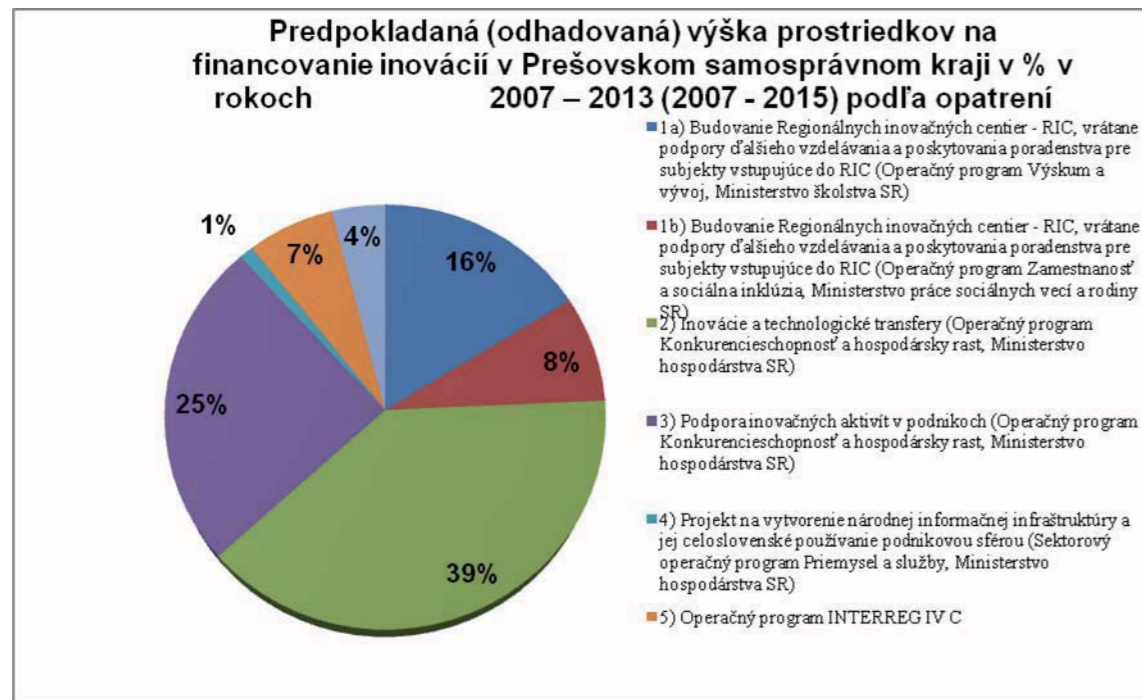
V najbližšom období budú vo financovaní prioritnú úlohu zohrávať štrukturálne fondy, okrem operačných programov Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Priemysel a služby dočerpávaný z rokov 2004-2006 a INTERREG IV C. V Návrhu inováčnej politiky SR na roky 2008 až 2010 a Návrhu Inováčnej stratégie SR na roky 2007 až 2013 bude v rokoch 2007 - 2013 alokovaných na Slovensko 676 525 470,1 EUR, z toho do Prešovského kraja približne 84 565 657,6 EUR³ na inováciu a implementáciu inováčnej politiky. Už ku koncu roku 2010 by z týchto prostriedkov malo byť na Slovensku použitých 367 589 741,4 EUR a v Prešovskom kraji 45 948 682,2 EUR* čo je viac ako 54,3% zo všetkých prostriedkov vynaložených na tento účel. Zároveň je potrebné povedať, že plán bude ťažko dodržaný.

³ Je ťažké odhadnúť, koľko finančných prostriedkov reálne skončí v PSK. Nasledujúce výpočty sa opierajú o predpoklad, že každý z ôsmich samosprávnych krajov na Slovensku dostane zo daných finančných rovnakú sumu.

Tab. 2.9: Predpokladaná (odhadovaná) výška finančných prostriedkov na zvýšenie konkurencieschopnosti PSK prostredníctvom inovácií (v tis. EUR) v rokoch 2007 – 2013.

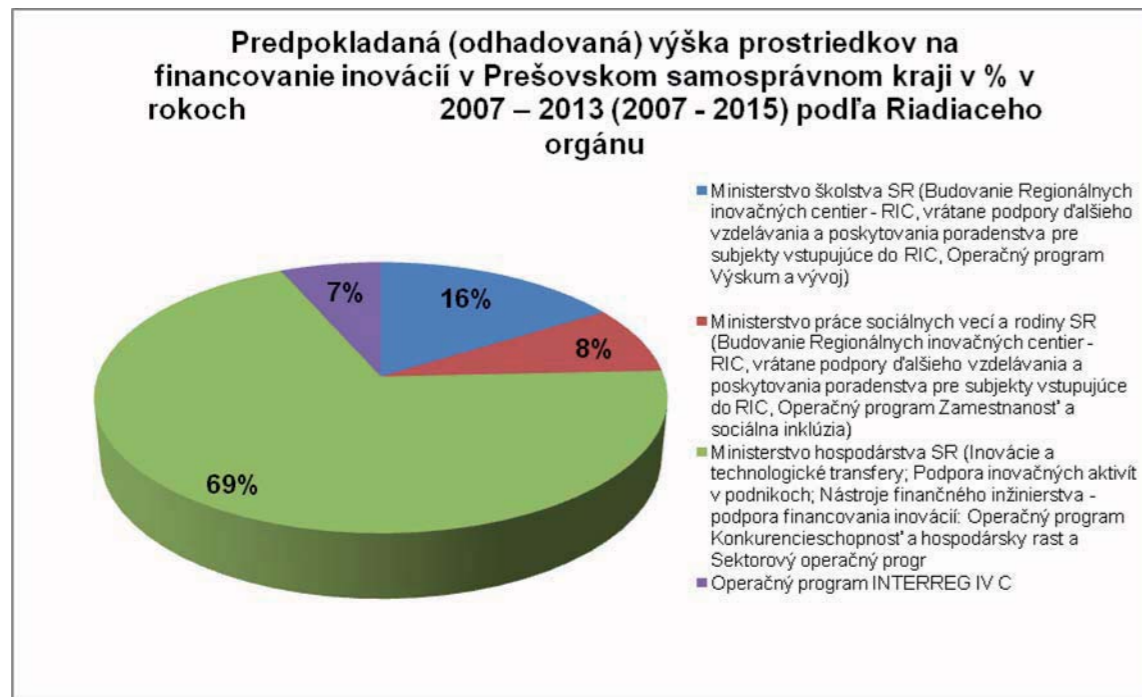
Názov opatrenia a zdroj financovania	Predpokladaná výška v EUR 2007 – 2013	Predpokladaná výška v EUR 2008 - 2010	Predpokladaná výška v EUR 2011 - 2013
1a) Budovanie Regionálnych inováčných centier - RIC, (OP VaV, MŠ SR)	13 692	13 692	0
1b) Budovanie Regionálnych inováčných centier - RIC, vstupujúce do RIC (OP ZaSI, MPSVaR SR)	6 846	6 846	0
2) Inovácie a technologické transfery (OP KaHR, MH SR)	32 949	12 431	20 517
3) Podpora inováčných aktivít v podnikoch (OP KaHR, MH SR)	21 140	8 456	12
4) Vytvorenie národnej informačnej infraštruktúry (SOP PaS, MH SR)	912	912	0
5) Operačný program INTERREG IV C	5 601	2 240	3 360
6) Nástroje finančného inžinierstva (OP KaHR, MH SR)	3 423	1 369	2 053
SPOLU	84 565	45 948	38 616

Zdroj: autori na základe Návrhu inováčnej politiky SR na roky 2008 až 2010

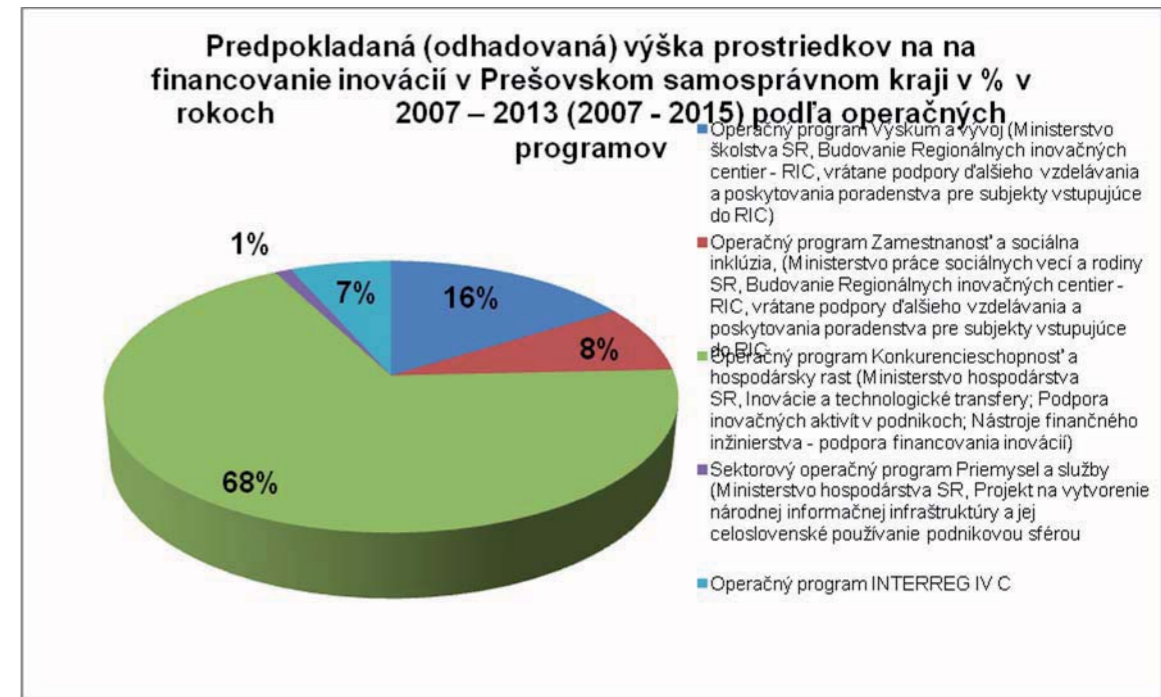
Obr. 2.6: Predpokladaná (odhadovaná) výška finančných prostriedkov na zvýšenie konkurencieschopnosti prostredníctvom inovácií v EUR v rokoch 2007 – 2013 podľa opatrení.

Zdroj: autori na základe Návrhu inovačnej politiky SR na roky 2008 až 2010

Obr. 2.7: Predpokladaná (odhadovaná) výška finančných prostriedkov na zvýšenie konkurencieschopnosti prostredníctvom inovácií v EUR v rokoch 2007 – 2013 podľa riadiaceho orgánu.

Zdroj: autori na základe Návrhu inovačnej politiky SR na roky 2008 až 2010

Obr. 2.8: Predpokladaná (odhadovaná) výška finančných prostriedkov na zvýšenie konkurencieschopnosti prostredníctvom inovácií v EUR v rokoch 2007 – 2013 podľa operačných programov.

Zdroj: autori na základe Návrhu inovačnej politiky SR na roky 2008 až 2010

Keďže aj implementáciu projektu budovania Regionálnych inovačných centier bude zabezpečovať Ministerstvo hospodárstva SR na základe metodických usmernení Ministerstva školstva SR, je možné povedať, že práve postavenie Ministerstvo hospodárstva SR je z pohľadu využívania inovácií kľúčové. Pre zvýšenie konkurencieschopnosti PSK prostredníctvom inovácií sú kľúčové tri operačné programy: Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Výskum a vývoj Zamestnanosť a sociálna inklúzia a krátkodobo aj Sektorový operačný program Priemysel a služby, dočerpávaný z rokov 2004-2006.

Tab. 2.10: Prioritné osi a opatrenia Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (v tis. EUR)

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	ERDF	SR	Spolu	Oprávnení prijímatelia
Prioritná os 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti	432 320	76 291	508 611	
Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery	193 000	34 058	227 058	Súkromný sektor - ZS kraj 40%, SS kraj 50%, VS kraj 50%
Podopatrenie 1.1.3. Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách				
Opatrenie 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	108 080	19 072	127 152	Verejný sektor 95%
Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	131 240	23 160	154 400	Súkromný sektor - ZS kraj 40%, SS kraj 50%, VS kraj 50%
Prioritná os 2 Energetika	168 836	29 794	198 631	
Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	122 516	21 620	144 136	Súkromný sektor - ZS kraj 40%, SS kraj 50%, VS kraj 50%
Opatrenie 2.2 Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky	46 320	8 174	54 494	Verejný sektor 95%, SIEA 100%
Prioritná os 3 Cestovný ruch	146 680	25 884	172 564	
Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	123 520	21 797	145 317	Súkromný sektor - ZS kraj 40%, SS kraj 50%, VS kraj 50%
Opatrenie 3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska	23 160	4 087	27 247	SACR 100%
Prioritná os 4 Technická pomoc	24 163	4 264	28 427	
Opatrenie 4.1 Technická pomoc	24 163	4 264	28 427	MH SR ako RO pre OP KaHR 100%, Štátne príspevkové organizácie – SORO pre OP KaHR 100%, Iné subjekty verejnej správy 95%
Celkom	772 000	136 235	908 235	

Zdroj: autori na základe Programového manuálu k Operačnému programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Tab. 2.11: Prioritné osi a opatrenia Operačného programu Výskum a vývoj (v tis. EUR)

Operačný program Výskum a vývoj	EÚ	SR	Celkom	PSK oprávnený prijímateľ A/N	VÚC PSK/ oprávnený prijímateľ A/N
Prioritná os č. 1 „Infraštruktúra výskumu a vývoja“	264 318	46 644	310 962	Áno	Nie
Opatrenie č. 1.1 „Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja“	264 318	46 644	310 962	Áno	Nie
Prioritná os č. 2 „Podpora výskumu a vývoja“	396 477	69 966	466 443	Áno	Áno
Opatrenie č. 2.1 „Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce“	132 159	23 322	155 481	Áno	Áno
Opatrenie č. 2.2 „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe“	264 318	46 644	310 962	Áno	Áno
Prioritná os č. 3 „Infraštruktúra výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji“	126 386	22 303	148 689	Nie	Nie
Opatrenie č. 3.1 „Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji“	126 386	22 303	148 689	Nie	Nie
Prioritná os č. 4 „Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji“	189 579	33 455	223 034	Nie	Nie
Opatrenie č. 4.1 „Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji“	63 193	11 151	74 344	Nie	Nie
Opatrenie č. 4.2 „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji“	126 386	22 303	148 689	Nie	Nie
Prioritná os č. 5 „Infraštruktúra vysokých škôl“	200 000	35 294	235 294	Áno	Nie
Opatrenie č. 5.1 „Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za	200 000	35 294	235 294	Áno	Nie

účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu“					
Prioritná os č. 6 „Technická pomoc pre cieľ Konvergencia“	22 204	3 918	26 123	Áno	Nie
Prioritná os č. 7 „Technická pomoc pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť“	10 449	1 844	12 293	Nie	Nie
Spolu	1 209 415	213 426	1 422 841		

Zdroj: autori na základe Programového manuálu k Operačnému programu Výskum a vývoj

Tab. 2.12: Indikatívne rozdelenie finančných prostriedkov Operačného programu Výskum a vývoj (v tis. EUR) podľa krajov (bez prostriedkov technickej asistencie)

Región	Príspevok z OP VaV na roky 2007 – 2013 v EUR	Príspevok z OP VaV na roky 2007 – 2013 v %
Bratislava	315 966	26,85
Západné Slovensko	294 736	25,05
Stredné Slovensko	283 029	24,05
Východné Slovensko	283 029	24,05
Celkom	1 176 761	100,00

Zdroj: autori na základe Programového manuálu k Operačnému programu Výskum a vývoj

Operačný program Výskum a vývoj je z pohľadu regionálnych samospráv (VÚC) navrhnutý pomerne nepriaznivo. Zo siedmich prioritných osí sú štyri realizovateľné na území PSK, ale regionálna samospráva je oprávneným prijímateľom v jedinom prípade v rámci Prioritnej osi č. 2 „Podpora výskumu a vývoja“ a opatrení č. 2.1 „Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce“ a č. 2.2 „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe“.

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia má iné zameranie ako predchádzajúce operačné programy. Aj jeho možnosti v oblasti financovania inovácií sú omnoho menšie. Napriek tomu aj ten poskytuje možnosti na zvýšenie konkurencieschopnosti PSK v oblasti inovácií. Príkladom je predovšetkým výzva DOP2009-SIP003 uverejnená 15. júna 2009.

Poskytovateľom pomoci v rámci OP ZaSI je opatrenie 1.2 „Podpora tvorby a udržateľnosti pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory

podnikania“. **Platnosť výzvy je** od 15. 6. 2009 do 30. 11. 2009. Výzva akcentuje strategické materiály schválené vládou Slovenskej republiky, a to predovšetkým Inovačnú stratégiu SR na roky 2007 až 2013 a Inovačnú politiku SR na roky 2008 až 2010. Táto výzva je zároveň prvou aktivitou zameranou na budovanie regionálnych inovačných centier v zmysle uznesenia vlády SR č. 707/2008 z 8. októbra 2008 k Národnému programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2008 – 2010. Budovanie RIC zabezpečujú v spolupráci tri rezorty – Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstvo školstva SR. RIC je ponímaná ako podporný nástroj inovačnej politiky vytvárajúci platformu pre riadenie inovácií v regiónoch. Projekt budovania RIC v tomto ponímaní je komplexom aktivít zahŕňajúcich prípravu kapacít, vytvorenie inštitúcie RIC, riadenia a implementáciu inovatívnych nástrojov v regiónoch, ako aj poskytnutie východísk pre tvorbu udržateľných, kvalifikovaných pracovných miest a adaptáciu zamestnancov.

Pomoc prijímateľovi zo zdrojov ESF a štátneho rozpočtu bude poskytovaná na obdobie minimálne 12 a maximálne 36 mesiacov s vyplatením pomoci postupne počas realizácie projektu. Minimálna výška pomoci zo zdrojov ESF a ŠR je 500.000 EUR a maximálna výška pomoci nesmie prekročiť sumu 1 400.000 EUR počas doby trvania projektu. Minimálny podiel žiadateľa na spolufinancovaní tvorí 5% z celkových oprávnených výdavkov. Indikatívna výška finančných prostriedkov vyčlenená na danú výzvu predstavuje sumu 10 miliónov EUR. Minimálna dĺžka trvania projektu je 12 mesiacov a maximálna dĺžka trvania projektu je 36 mesiacov. **Oprávneným žiadateľom** pre túto výzvu je iba **vyšší územný celok**.

Tab. 2.13: Prioritné osi a opatrenia Operačného programu Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia (v tis. EUR)

		EÚ - ESF	národné - ŠR	Celkom
Prioritná os 1	Podpora rastu zamestnanosti	567 422	100 133	667 555
Opatrenie 1.1	Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti	397 195	70 093	467 288
Opatrenie 1.2	Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania	170 226	30 039	200 266
Prioritná os 2	Podpora sociálnej inklúzie	187 800	33 141	220 941
Opatrenie 2.1	Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s	71 471	12 612	84 083

	osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity			
Opatrenie 2.2	Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity	57 724	10 186	67 910
Opatrenie 2.3	Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života	58 605	10 342	68 947
Prioritná os 3	Podpora zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v BSK	17 801	3 141	20 943
Opatrenie 3.1	Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti s osobitným zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť	6 844	1 207	8 052
Opatrenie 3.2	Podpora sociálnej inklúzie, rodovej rovnosti a zosúladenie pracovného a rodinného života v BSK	6 826	1 204	8 031
Opatrenie 3.3	Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy v BSK	3 417	603	4 021
Opatrenie 3.4	Technická pomoc pre BSK	712	125	837
Prioritná os 4	Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	81 734	14 423	96 158
Opatrenie 4.1	Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami	73 561	12 981	86 542
Opatrenie 4.2	Zavedenie systémov riadenia kvality vo verejnej správe a pre MVO v oblasti politiky zamestnanosti a sociálnej politiky	8 173	1 442	9 615
Prioritná os 5	Technická pomoc	27 043	4 772	31 815

Zdroj: autori na základe Programového manuálu k Operačnému programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Tab. 2.14: Indikatívne rozdelenie finančných prostriedkov Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia (v tis. EUR a v %) podľa krajov

Región	Príspevok z fondov EÚ na roky 2007 – 2013 (v tis. EUR)	Príspevok z fondov EÚ na roky 2007 – 2013 v %
Bratislava	17 801	2,02
Západné Slovensko	246 857	27,99
Stredné Slovensko	308 571	34,99
Východné Slovensko	308 571	34,99
Celkom za SR	881 801	100,00

Zdroj: autori na základe Programového manuálu k Operačnému programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Cieľom spracovania **Projektu inovačnej stratégie SR na roky 2007 až 2013**, ktorý bol schválený vládou SR 28. októbra 2007 bolo identifikovanie aktivít podpory aplikovaného výskumu a inovácii zo strany ústredných orgánov štátnej správy a vyčíslenie výšky finančných prostriedkov vynakladaných na výskum, vývoj a inovácie z verejných zdrojov.

Inovačné aktivity podľa tohto dokumentu budú v SR financované najmä nasledovnými spôsobmi:

- o z prostriedkov štrukturálnych fondov Európskej únie (bolo súčasťou predchádzajúceho textu),
- o zo zdrojov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky,
- o z prostriedkov komunitárnych programov,
- o z podnikateľských zdrojov,
- o využitím nástrojov finančného inžinierstva (JEREMIE),
- o z medzinárodných zdrojov.

Podpora zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky

Zo štátneho rozpočtu by mala byť podpora inovačných aktivít financovaná nasledovne:

Podpora z rozpočtovej kapitoly Ministerstva hospodárstva SR

Ministerstvo hospodárstva SR v súčasnosti zo svojej kapitoly inovačné aktivity nepodporuje. V roku 2007 bola pretransformovaná Slovenská energetická agentúra na Slovenskú inovačnú a energetickú agentúru. Prostredníctvom tejto agentúry je plánované zabezpečovať podporné aktivity v oblasti inovácií.

Podpora z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva SR

Podporu výskumno-vývojových aktivít zabezpečuje Ministerstvo školstva SR zo svojej rozpočtovej kapitoly prostredníctvom štátnych programov výskumu a vývoja, štátnych programov rozvoja infraštruktúry a prostredníctvom Agentúry na podporu výskumu a vývoja.

Podpora z rozpočtových kapitol ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

Z prehľadu podpory vedecko-výskumných a inovačných aktivít, ktorý poskytli jednotlivé ústredné orgány štátnej správy v rámci svojej pôsobnosti vyplýva, že väčšinou sa zameriavajú prevažne na podporu základného výskumu, čiastočne aplikovaného výskumu a vývoja a vedecko-technických služieb špecifických pre konkrétny rezort. Aktivity cielene zamerané priamo na podporu inovácií, s výnimkou Ministerstva školstva SR, Ministerstva financií SR

(finančné inžinierstvo) a Ministerstva hospodárstva SR (legislatívna a metodická činnosť) ďalšie rezorty nevyvíjajú.

Podpora z prostriedkov komunitárnych programov

Na podporu inovačných aktivít bol rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady zriadený komunitárny program **Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)**. Hlavnou úlohou tohto programu je posilňovať konkurenčnú schopnosť európskych podnikateľov, pri výraznom zameraní na malé a stredné podniky (MSP). Program je určený na podporu inovačných aktivít (vrátane podpory enviroinovácií), poskytovanie lepšieho prístupu k financiám pre MSP a poskytovanie podnikateľských podporných aktivít v regiónoch. Taktiež je zameraný na podporu zavádzania informačných a telekomunikačných technológií a tým na budovanie informačnej spoločnosti. Ďalším okruhom podpory je zabezpečenie lepšieho využívania obnoviteľných zdrojov energií a dosahovanie vyššej energetickej efektívnosti.

CIP sa skladá z jednotlivých podprogramov:

1. Program pre podnikanie a inovácie, s rozpočtom 2,17 mld. eur, v tom 430 mil. eur je vyčlenených na podporu enviroinovácií.
2. Program podpory politiky informačných a komunikačných technológií, s rozpočtom 730 mil. eur.
3. Program Inteligentná energia pre Európu, s rozpočtom 730 mil. eur.

Keďže ide o komunitárny program, rozhodovanie o úspešnosti či neúspešnosti predložených projektov bude vykonávané hodnotiacou komisiou zriadenou Európskou komisiou.

Ďalším komunitárnym programom na podporu výskumno-vývojových aktivít je **7. rámcový program Spoločenstva pre výskum a technologický rozvoj a demonštračné činnosti**.

Tento program je však prioritne zameraný na základný výskum a nie na podporu inovácií. Program je otvorený na participáciu aj podnikateľským subjektom. Dôvodom je najmä snaha:

1. zvýšiť znalostnú úroveň podnikov na báze účasti podnikov na výskumno-vývojových projektoch a na uľahčení transferu poznatkov a technológií,
2. zvýšiť konkurencieschopnosť podnikov na báze inovácií.

Podpora z podnikateľských zdrojov

Inovácie vznikajú predovšetkým v podnikateľskej sfére. Podnikateľské subjekty pod tlakom udržania svojej konkurencieschopnosti sú hnacou silou inovácií. Je preto prirodzené, že majoritnú časť výdavkov na inovačné aktivity by mali predstavovať vlastné zdroje podnikateľských subjektov.

Nástroje finančného inžinierstva (JEREMIE)

Ďalším z nástrojov finančného inžinierstva ako aj ďalší z možných spôsobov financovania inovačných aktivít v budúcnosti je aj využívanie rizikového kapitálu. Rizikový kapitál súvisí s financovaním vlastného kapitálu spoločností s predpokladaným citeľným vysokým rastovým potenciálom v začiatkových etapách ich rastu. Dopyt po rizikovom kapitáli obyčajne tvoria spoločnosti s rastovým potenciálom, ktoré nemajú dostatočný prístup na kapitálové trhy, zatiaľ čo ponuku rizikového kapitálu tvoria investori, ktorí sú ochotní prevziať vysoké riziko ako protihodnotu za potenciálne nadpriemernú návratnosť investovaného vlastného kapitálu. Taktiež bude možné využiť záručné a úverové fondy.

Podpora z medzinárodných zdrojov

Do tejto kategórie možno zaradiť zdroje poskytované na základe bilaterálnych a iných medzinárodných zmlúv, predovšetkým sú to zdroje medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce resp. priame zahraničné investície a pod.

Záver

Využívanie inovácií ako jedného z nástrojov na zvýšenie konkurencieschopnosti Prešovského kraja má v súčasnosti z pohľadu dostupných alternatív financovania viac príležitostí ako kedykoľvek v minulosti. Predovšetkým štrukturálne fondy, pričom najviac finančných prostriedkov na tento účel je vyčlenených v Operačnom programe Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Operačnom programe Výskum a vývoj a Operačnom programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia, poskytujú veľké možnosti zvýšiť regionálnu konkurencieschopnosť v Prešovskom kraji práve prostredníctvom inovácií. Celkovo sa jedná o sumu takmer 85 miliónov EUR počas rokov 2007 až 2015, čo skutočne môže spolu s kvalitne vypracovanou Regionálnou inovačnou stratégiou, ktorú Prešovský kraj má, naštartovať inovácie a razantne zvýšiť úroveň konkurencieschopnosti Prešovského kraja.

2.6. Analýza vedy, výskumu a inovácií v malom a strednom podnikaní na území PSK s identifikáciou konkrétnych nositeľov a lídrov v tejto oblasti

Pri takto zameranej analýze je hneď v úvode potrebné poznamenať, že viacero prezentovaných skutočností je nutné vnímať v kontexte úzkej previazanosti PSK a Košického samosprávneho kraja (KSK). I keď napríklad v PSK neexistuje samostatná univerzita technického zamerania, podniky pôsobiace v PSK spolupracujú s Technickou univerzitou v Košiciach⁴. Podobný príklad je možné nájsť aj v oblasti cestovného ruchu. Ak sa totiž hovorí o rozvoji cestovného ruchu napríklad v regióne Spiša, nevyhnutne sa musí zvažovať prepojenie prvkov oboch samosprávnych krajov.

Financovanie vedy a výskumu s ohľadom na PSK

Európske ekonomické ciele podľa Lisabonskej stratégie popisujú vzájomnú previazanosť vzdelávania, výskumu, technológií s pracovnou silou a zdrojmi, čím vznikajú nové znalosti, know-how a nové inovatívne postupy výroby. Dosahuje sa rast produktivity práce, ktorý zvyšuje ekonomický rast, rast exportu, zamestnanosť, regionálny rozvoj a blahobyt. Podľa Lisabonskej stratégie by pri tom mali krajiny EÚ vynakladať na výskum a vývoj 3 % zo svojho HDP. Slovensko ale ani zďaleka nenapĺňa takto stanovené percento výdavkov smerujúcich do výskumu a vývoja, čo možno dokumentovať napríklad stavom v roku 2006, kedy financovanie výskumu predstavovalo sotva 0,5 % z HDP (Slovensko patrilo v tomto meradle medzi najhoršie členské krajiny EÚ).

Finančná poddimenzovanosť vedy a výskumu vychádza zo slabého financovania z verejných zdrojov a malej schopnosti väčšiny pracovísk uchádzať sa o medzinárodné programy a domáce, ale aj zahraničné súkromné zdroje. Toto konštatovanie však korešponduje s prognózou Ministerstva školstva SR iba čiastočne. Ako sa totiž uvádza v tabuľke 2.15, akcelerátorom vedy a výskumu v slovenských podmienkach by sa

⁴ Výborným príkladom takéhoto prepojenia PSK a KSK je „Združenie právnických osôb Košice IT Valley“. Ide vlastne o partnerstvo IT priemyslu zahŕňajúce podniky, univerzity a organizačné jednotky štátnej správy i samosprávy, ktorého cieľom je podpora ekonomickému rastu, tvorba pracovných miest a digitálna inklúzia regiónu. Združenie sa v súčasnosti zameriava na vytváranie aktívnej politiky v regióne pre ďalšie investície v oblasti IT, podporu IT akcií pre integráciu záujmov IT firiem, akademickej a výskumnej komunity, nadviazanie komunikácie a vytvorenie partnerstva s významnými IT asociáciami doma a v zahraničí, vytvorenie systematickej metodiky pre Technology Transfer (Academia/Industry, Industry/Academia), realizáciu informačného a metodického servisu o grantových programoch pre rozvoj IT v regióne pre IT Valley členov, analýzu potrieb IT firiem a ich vplyv na výskum a výučbu IT akademickej a výskumnej komunity, podporu aktivít organizácii BEST, IAESTE v segmente IT, podporu VŠ študentov pre tvorbu virtuálnych IT firiem atď.

v nasledujúcich troch rokoch mali stať podnikateľské subjekty, ktoré by postupne mali na seba prevziať väčšinu investícií v tejto sfére.

Tab. 2.15: Odhady a prognózy výdavkov na vedu a výskum v % HDP

Financovanie/rok	2008	2009	2010	2012
Štátny rozpočet	0,41	0,43	0,46	0,50
Podnikateľské zdroje	0,36	0,47	0,58	0,80
Zahraničné zdroje	0,05	0,06	0,06	0,08
Celkové výdavky	0,82	0,96	1,10	1,38

Zdroj: MŠ SR

Prirodzene, tu sa otvára otázka, nakoľko je podnikateľské prostredie na Slovensku pripravené a zároveň ochotné na seba prevziať takúto rolu. Analýzy výskumných organizácií World Economic Forum, OECD a Eurostat charakterizujú výskumno-vývojový potenciál Slovenska ako jednu zo slabších stránok. Základné ukazovatele výskumu a vývoja na Slovensku z roku 2007 naznačujú mierny nárast (na úrovni 5,6 %) oproti roku 2006, pričom podiel výdavkov na výskum a vývoj z HDP klesol na 0,46 %. Slovensko sa nachádza v spodných priečkach hodnotenia tohto ukazovateľa v rámci EÚ. Stav zamestnancov výskumu a vývoja podľa slovenských krajov je uvedený v tabuľke 2.16. Aj táto tabuľka naznačuje zložité postavenie PSK z hľadiska potenciálnej tvorby inovatívnych riešení za využitia vnútorných zdrojov.

Tab. 2.16: Zamestnanci výskumu a vývoja k 31.12.2007 podľa krajov

Kraj/Rok	2005	2006	2007	06/05 v %	06/07 v %
Bratislavský kraj	10 013	10 815	10 802	108	100
Trnavský kraj	1 520	1 200	1 243	79	104
Trenčiansky kraj	1 178	1 374	1 400	117	102
Nitriansky kraj	1 958	2 202	2 317	112	105
Žilinský kraj	1 957	2 150	1 948	110	91
Banskobystrický kraj	1 801	1 490	1 462	83	98
Prešovský kraj	877	889	998	101	112
Košický kraj	2 990	2 998	3 267	100	109
SR spolu	22 294	23 120	23 437	104	101

Zdroj: ŠÚ SR Ročenka vedy a techniky, november 2008

PSK na základe klasifikácie regiónov môžeme charakterizovať ako periférny región s organizačnou chudobnosťou. V PSK je rozvinutie niektorých odvetvových klastrov nízke a v oblasti cestovného ruchu úplne chýba. Napriek dominancii malých a stredných podnikov

mnoho z nich je malo rozvinutých. Pri celkovom hodnotení inovačných aktivít pre niektoré odvetvia je potrebné uviesť nižšiu úroveň výskumu a vývoja a inovácii produktov s celoeurópskym porovnaním.

Vedecko-výskumné inštitúcie akademického charakteru – nositelia a tvorcovia znalostí (znalostní lídri) v PSK

Konkurencieschopnosť PSK závisí od neustálych a spojitých inovácií založených na miestnych a externých kapacitách a zdrojoch. Meniace sa technologické trajektórie potrebujú radikálnejšie inovácie, čo súvisí so zvýšením znalostnej spoločnosti. K hlavným nositeľom a tvorcov znalostí v regióne patria univerzity a odborné školy, ktorých hlavným cieľom je vzdelávanie, výskum a prepojenie na prax.

Prešovská univerzita v Prešove

Táto univerzita disponuje ôsmimi fakultami a aktívne podporuje výskum a vývoj s prepojením na výrobnú sféru a služby v PSK. Jej špecializovaná organizačná jednotka – Výskumné centrum PU v Prešove – je vedeckým centrom, ktoré koncentruje vedecký potenciál a experimentálnu infraštruktúru. Jeho hlavným cieľom je riešenie projektov v rámci vymedzených priorít výskumu a vývoja, ktorými sú: zdravie a kvalita života, biotechnológie a ochrana životného prostredia. Toto centrum so svojou technologickou základňou vytvára priaznivé podmienky pre rozvoj výskumnej činnosti a pre efektívny transfer vedeckých poznatkov do praxe.

Výučbovo-študijné centrum Fakulty chemickej a potravinárskej technológie Slovenskej technickej univerzity v Bratislave so sídlom v Humennom

Cieľom tohto centra je príprava absolventov bakalárskeho štúdia v dennej a externej forme v študijnom programe automatizácia, informatizácia a manažment v chémii a potravinárstve pre potreby potravinárskeho priemyslu.

Technická univerzita v Košiciach, Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach

I keď ide o vysokoškolské inštitúcie sídlia mimo PSK, vďaka intenzite prepojenosti PSK s KSK predstavujú významných znalostných lídrov v Regióne Slovensko – Východ, ktorý zahŕňa oba tieto samosprávne kraje⁵. Technická univerzita v Košiciach je s PSK prepojená aj priamo, a to vďaka tomu, že v Prešove sídli jedna z jej fakúlt – Fakulta výrobných

⁵ V podobnej pozícii sa vo vzťahu k PSK nachádzajú vedecko-výskumné inštitúcie podnikateľského charakteru, napr. Ústav experimentálnej fyziky Slovenskej akadémie vied v Košiciach, Výskumný ústav veterinárnej medicíny v Košiciach či ZTS VVÚ Košice, a. s.

technológií. Prínos týchto vzdelávacích a výskumných inštitúcií spočíva vo výchove nových odborníkov v jednotlivých oblastiach priemyselnej výroby a humanitných vied a tiež v oblasti vývoja a zavádzaní nových poznatkov do výrobných praxí.

Vedecko-výskumné inštitúcie podnikateľského charakteru – nositelia a tvorcovia znalostí (znalostní lídri) v PSK

Prírodzene, nositelia a tvorcovia znalostí nemusia mať výsostne vysokoškolský, resp. akademický charakter. V podmienkach PSK pri tom existuje hneď niekoľkých takýchto nositeľov a tvorcov.

Výskumný ústav chemických vlákien, a. s. vo Svite (VÚCHV Svit)

Tento podnikateľský subjekt sa zameriava predovšetkým na komplexné hodnotenie fyzikálno-mechanických vlastností polymérov, koncentrátov pigmentov a modifikátorov, vlákien, fólií a textilných materiálov, ako aj štruktúrnych parametrov, nadmolekulovej a morfolologickej štruktúry polymérov a vlákien. Okrem toho realizuje svoje výskumné aktivity aj v oblasti špeciálneho analytického hodnotenia, so zameraním na identifikáciu neznámych látok, určovanie technických charakteristík materiálov, testovanie nehorľavej a antistatickej úpravy vlákien a textílií, ekoanalytické analýzy a hodnotenie ropných produktov.

VUKOV EXTRA, a. s. Prešov

Tento podnikateľský subjekt sa zameriava na sofistikované riešenia v oblasti automatizácie a mechanizácie. Výrobný program spoločnosti tvorí vývoj a výroba jednéhoúčelových strojov a zariadení, dopravníkov, priemyselných robotov, manipulátorov a manipulačnej techniky, projektovanie automatizovaných pracovísk a systémov operačnej a medzioperačnej manipulácie.

Inovácie a ich zavádzanie do praxe v podmienkach PSK

V PSK patria ku kľúčovým lídrom v priemyselnej oblasti (so špeciálnym zameraním na schopnosť zavádzať inovatívne riešenia) predovšetkým nasledovné podnikateľské subjekty: Tatravagonka, a. s. Poprad; Kronospan SK, s. r. o. Prešov; Chemosvit folie a. s. Svit; Nexis Fibers, a. s. Humenné; Bukóza Export Import Hencovce; Oktan a. s. Kežmarok; Mecom, a. s. Humenné; ELCOM s. r. o. Prešov; KŘÍŽIK GBI, a. s. Prešov; ELEN s. r. o. Prešov; ZVLAUTO s. r. o.; Imuna Šarišské Michaľany; Spinea, s. r. o. Prešov. V nasledujúcej časti sú uvedené aspoň základné údaje vzťahujúce sa k inovatívnym riešeniam využívaným v niektorých z týchto podnikateľských subjektov (tieto boli získané metódou pohovoru).

Terichem a. s. Svit

Ide o spoločný podnik (vlastnícke podiely: 50 % Chemosvit a. s. Slovensko, 50 % AB RANI PLAST OY Fínsko), ktorý má svoje závody na Slovensku a vo Fínsku, a ktorý sa zameriava na výrobu špecializovaných BOPP fólií pre elektrotechnické účely. Vízia spoločnosti je byť preferovaným dodávateľom biaxiálne orientovaných polypropylénových obalových fólií na vybraných teritóriách Európy. V poslednom období sa tento podnikateľský subjekt zameriaval na zavádzanie inovácií pri výrobe biaxiálne orientovaných fólií vyrábaných tavením polyméru; fólií s vysokou pevnosťou a dobrými vlastnosťami voči vlhkosti; fólií, ktoré majú uplatnenie v technickom sektore; fólií určených pre potravinársky priemysel; fólií určených na priame balenie potravín, kvetín a darčiekov; fólií tvorených najmenej tromi vrstvami polyméru, ktoré sú buď pigmentované alebo modifikované rôznymi aditívami; fólií, ktoré sú netoxické a môžu byť použité pri priamom kontakte s potravinami. Terichem a.s. Svit so svojim fínskym partnerom AB RANI PLAST OY a výskumným ústavom vo Fínsku sa navyše podieľa na vývoji nových produktov v oblasti nanotechnológií, ktoré by mali byť zavedené do výroby v roku 2015.

Chemosvit Fibrochem a. s. Svit

Tento podnikateľský subjekt vyrába polypropylénové vlákna s rôznou aplikáciou. V súčasnosti je spoločnosť najsilnejším výrobcom multifilamentového polypropylénového vlákna s nízkou jemnosťou v Európe. Vízia spoločnosti je udržať si dominantné postavenie vo výrobe polypropylénových nekonečných vlákien s nízkou jemnosťou a stať sa lídrom vo výrobe polypropylénových mikrovlákien v Európe. Zavádzanie inovácií viedlo k vývoju vlastných produktov, a to vlákna Prolen[®] a ponožiek Svitoni[®]. Inovácie by mali v najbližšom období smerovať do výskumu a vývoja polypropylénových vlákien s nízkou jemnosťou a novými charakteristickými vlastnosťami, ako aj do vylepšenia charakteristík ponožiek Svitoni[®].

ELCOM spol. s r. o. Prešov

Tento podnikateľský subjekt sa zaoberá vývojom, výrobou a predajom registračných pokladníc, POS systémov a profesionálnych displejov a klávesníc. Na domácom trhu má tento subjekt až 80 % podiel, pričom viac než 75 % vlastnej produkcie exportuje do 47 krajín sveta. Strategické rozvojové zámery spoločnosti sú úzko prepojené so svetovým pokrokom v elektrotechnickom priemysle a zavádzaním inovácií o čom svedčia dosiahnuté úspechy nových produktov. K zavádzaniu inovácií prispela realizácia projektu na rekonštrukciu výrobných hál a nákup high-tech technológií spolufinancovaný EÚ v rámci SOP Priemysel a služby, ktorý vyhlásila NADSME v roku 2005. Odborné a výskumné problémy spoločnosť

doteraz riešila v spolupráci so zahraničnými partnermi a spolupracovníkmi podľa typu zavádzania novej výroby. Do roku 2015 chce výrobný proces obohatiť v rámci systémovej integrácie o nové produkty s vysokou technologickou úrovňou pre špecializované zdravotnícke zariadenia (napr. E-Health, špeciálne gynekologické kreslo s PC a dotykovým panelom, špeciálne zubárske kreslo s PC a dotykovým panelom, špeciálny ultrazvuk). Ďalšia oblasť inovácií má byť nasmerovaná do fiškálnych zariadení, automobilového priemyslu a špeciálnej výroby.

ELEN s. r. o. Prešov

Tento podnikateľský subjekt založili vývojoví pracovníci zameraní na aplikácie mikroprocesorov z oblasti automatizácie a robotizácie. Vývoj a výroba sú zamerané na veľkoplošné elektronické displeje a elektrotechnické informačné panely. V súčasnosti sa podieľa na modernizácii železničných tratí, a to predovšetkým traťových úsekov Bratislava – Čadca, Žilina – Čierna nad Tisou, Kúty - Bratislava – Nové Zámky – Štúrovo, Dečín – Praha – Brno – Břeclav a Ostrava – Brno – Břeclav. Inovatívne postupy, ktoré spoločnosť využíva boli zamerané na veľkoplošné zobrazovacie zariadenia vyrobené na báze supersvietivých LED, číselné prívolačacie displeje so zvukovým signálom a číselné displeje pre zobrazovanie času, dátumu a teploty. Do roku 2015 je cieľom spoločnosti upevniť pozíciu v predmetnej oblasti na slovenskom a českom trhu, rozširovať svoje pôsobenie na trhy členských krajín EÚ, hľadať ďalšie aplikácie svojich výrobkov vo všetkých oblastiach využívajúcich informačné systémy, predovšetkým v oblasti dopravy, priemyslu, služieb a technického vybavenia budov.

ZVLAUTO spol. s r. o. Prešov

Ide o popredného výrobcu kužeľových ložísk v metrických aj palcových rozmeroch, v rozsahu vonkajšieho priemeru od 40 do 160 mm. Produkty spoločnosti sú určené hlavne pre: poľnohospodárske stroje (47%), nákladné automobily (32%), náhradné diely (12%), strojársky priemysel (9%). Vyše 85% svojej produkcie vyváža na nemecký, francúzsky, americký trh a trhy európskeho spoločenstva. Snahou spoločnosti zostáva znižovanie materiálnej a energetickej náročnosti výroby a dopadov jej aktivít na životné prostredie. ZVLAUTO spol. s r.o. pripravuje zavedenie SEM v strednodobom horizonte a v budúcnosti sa spoločnosť chce výraznejšie presadiť v odvetví automobilového priemyslu. V tejto súvislosti plánuje výrobu valčekových ložísk pre automobilový priemysel, pre stavebné a poľnohospodárske stroje ako aj koľajové vozidlá.

SPINEA s. r. o. Prešov

Tento podnikateľský subjekt sa za svoje 15 ročné pôsobenie vo výskume, vývoji a výrobe stal popredným svetovým výrobcom vysoko presných reduktorov s konštantným prevodovým

pomerom uvedeným na trh pod obchodným menom TwinSpin®. Politika kvality spoločnosti SPINEA s.r.o. Prešov predstavuje dlhodobú stratégiu spoločnosti. Vývoj nových produktov, podávanie nových patentov, zvyšovanie kvality produkcie, zlepšovanie a rozširovanie vzťahov so zákazníkom tvoria hlavné ciele spoločnosti. Spoločnosť disponuje viacerými patentmi a za svoje produkty inovatívneho charakteru získala mnoho ocenení. Do roku 2015 SPINEA s. r. o. Prešov plánuje výrazne posilniť robotiku, zavádzať rozšírené modelové rady prevodovky, zvýšiť kompaktnosť ponúk riešenia výrobných procesov (aj s pohonom) a vytvoriť nový modelový rad robotov IPP. Prioritou tejto spoločnosti je tiež členstvo v Centre výskumu a inovácie automatizačnej techniky a robotiky (CVIATR), Centre pre transfer nových technológií a inovácií v priemysle v PSK (CTTI) a klastra automatizácie a robotizácie.

Križik GBI a. s. Prešov

Aktivity tohto podnikateľského subjektu sú zamerané na elektrotechnickú výrobu – meraciu techniku a výrobu ľahkého strojárstva. V súčasnosti vyvíja, vyrába a zabezpečuje servis pre elektrotechnické elektromery jednofázové a trojfázové, taktiež pre špeciálne elektromery a vyrába súčiastky pre ľahké strojárstvo. Svoju výrobu exportuje do krajín Európy, Ameriky a Ázie. Cieľom spoločnosti je zotrvať v pozícii lídra výroby meracej techniky na európskom trhu a zlepšiť svoje postavenie na svetovom trhu. Spoločnosť inovovala časť výroby pre výrobu elektromechanických elektromerov a najmä pre inteligentný systém na automatizovaný zber dát – ISAR (tento umožňuje dynamické sledovanie stavu odberu a siete, identifikáciu energetických strát, sleduje profily odberu, reguláciu dodávky energie, riadenie spotreby na základe štvrt' hodinových maxím, elimináciu nezákonných odberateľov, diaľkové odpojenie a spracovanie fakturácie nameraných hodnôt), ktorý predstavuje ucelený súbor na diaľkové odpočty elektromerov a ďalších meračov. Do roku 2015 KŘIŽIK GBI a.s. Prešov plánuje automatizáciu a vyššiu nadstavbu zberu dát a vyhodnocovania ISAR. Chce tiež vyvinúť nové meracie prístroje na kumulované merania vody, elektrickej energie a plynu pre objekty.

Bardejovské kúpele

Ide o podnikateľský subjekt, ktorý sa inovatívnym riešeniam venuje predovšetkým v rámci marketingového plánu, pričom jeho snahou je dosiahnuť inovácie v oblasti riadenia vzťahu so zákazníkom. Z hľadiska fáz transformačného procesu boli v posledných piatich rokoch zavedené inovácie prevažne vo fáze odbytu – prostredníctvom spájania produktov a klientom je ponúkaný „balíček služieb“. Do roku 2015 je v pláne pokračovať so zavádzaním inovácií pri liečebno-kúpeľných, rekreačných a rehabilitačných pobytoch.

SB INMART, a. s. Bardejov

Tento podnikateľský subjekt vyrába hydrauliku a manipulačnú techniku. Inovatívnym riešeniam sa venuje v rámci racionalizačného plánu, ktorý spolu s odbytovým, finančným a marketingovým plánom tvorí podnikateľský plán pre budúce obdobie. Námety a návrhy pre inovatívne riešenia pochádzajú priamo od odberateľov výrobkov (ide o produktové inovácie). V rámci výkresovej dokumentácie, ktorú dodá odberateľ, spoločnosť navrhuje len konštrukčno-technologické inovačné zmeny priamo súvisiace s objednaným výrobkom. Spoločnosť návrhy na vylepšenie realizuje až po odsúhlasení odberateľom. Problémy sa riešia metódou SIX SIGMA – tím pracovníkov sa zide z rôznych odborov, nastolí sa problém a k nemu jednotlivé odborné názory, z ktorých sa vyberie najvhodnejšie riešenie. V nasledujúcom období spoločnosť plánuje naďalej zavádzať inovácie najmä vo výrobnej fáze transformačného procesu a plánuje užšiu spoluprácu so Strojárskou fakultou Technickej univerzity v Košiciach hlavne v oblasti materiálu, kvality, metalurgie a pod.

SVIK, s. r. o. Svidník

Tento podnikateľský subjekt vyrába pánske obleky, pánske saká, kabáty, nohavice, vesty atď. pod značkami, ako sú Armani, Calvin Klein, Valentino a pod. Riadenie výroby zabezpečuje a inovačné riešenia zavádza taliansky partner FACIS Group. V posledných piatich rokoch boli z hľadiska transformačného procesu zavedené moderné a vysoko efektívne technológie do textilnej výroby. Zahraničný partner spoločnosti SVIK, s.r.o. Svidník plánuje centrum výroby presunúť na Slovensko a tým zapojiť viac firiem do korporácie a následne rozšíriť kapacity výroby.

Možnosti a očakávania spojené s inovatívnymi riešeniami v podmienkach PSK

Analýza inovácií v priemyselných odvetviach v PSK dokazuje ich uplatňovanie vo výrobnej praxi s predpokladom zavádzania výsledkov vývoja a výskumu formou inovatívnych metód aj v budúcom období. Do roku 2015 by v PSK medzi najperspektívnejšie sa rozvíjajúce odvetvia mali patriť:

- 1) elektrotechnický priemysel (v rámci systémovej integrácie pôjde o nové produkty s vysokou technologickou úrovňou pre špecializované zdravotnícke zariadenia, ale aj veľkoplošné displeje pre oblasť priemyselných aplikácií nové modely so štandardizovanými rozhraniami podľa požiadaviek odberateľov);
- 2) strojárstvo zamerané na automobilovú výrobu (výroby valčekových ložísk pre automobilový priemysel);
- 3) chemická výroba (nové produkty v oblasti nanotechnológií);

- 4) biotechnológie (výrobky s podporou ekoinovácií);
- 5) drevospracujúci priemysel (inovácie pri spracovaní buničiny, pri výrobe dosiek a nábytku);
- 6) cestovný ruch a kúpeľníctvo (zavádzanie inovácií v CR a pri liečebno-kúpeľných, rekreačných a rehabilitačných pobytoch);
- 7) potravinársky priemysel (inovácie v potravinárskych procesoch);
- 8) farmaceutický priemysel (inovácie pri výrobe liečiv);
- 9) textilný priemysel (zavádzanie inovácií s cieľom zefektívniť textilnú výrobu).

Pri zhodnocovaní konkurencieschopnosti PSK z hľadiska zavádzania inovácií hrá dôležitú rolu vyjasnenie smerovania PSK ako celku. Ukazuje sa totiž, že vysoký stupeň diverzifikácie so sebou prináša aj rôzne nevýhody. Ide najmä o nedostatok kapacít pri tvorbe komplexnejších klastrov, príp. ťažkosti pri hľadaní partnerských subjektov, ktorí by si boli z hľadiska teritoriálnej dostupnosti bližší. Ako jedna z dostupných ciest sa tu ukazuje hľadanie medzisektorových inovačných riešení, teda prepájanie inovátorov s nositeľmi znalostí pochádzajúcich s rôznych odvetví, no pôsobiacich v PSK, prípadne v Regióne Slovensko – Východ. Tým by sa nielen znížil stupeň diverzifikácie, ale zároveň by došlo k zvýšeniu konkurencieschopnosti zapojených subjektov i regiónu ako takého.

2.7. Analýza konkurencieschopnosti Prešovského kraja v oblasti cestovného ruchu a ľudských zdrojov s prihliadnutím na využívanie inovatívnych postupov

Infraštruktúra v PSK ako predpoklad pre rozvoj cestovného ruchu

Na území Prešovského kraja je spolu 3 094 kilometrov ciest. Z toho cesty I. triedy tvoria 20,2 %, cesty II. triedy tvoria 16,9 % a cesty III. triedy tvoria 61,9 %. Celková cestná infraštruktúra v Prešovskom kraji je hustá, avšak s nízkym podielom ciest vyššej triedy. Na celkovej dĺžke slovenských diaľnic sa úseky Prešovského kraja podieľajú 9,14 %.

Na zvýšenie potenciálu v oblasti cestovného ruchu je nevyhnutné zvýšiť podiel ciest vyššej kategórie, ako aj dobudovať diaľničné spojenie s Bratislavou. Železničnú sieť PSK tvorí 430 km tratí a 41 km tatranskej elektrickej železnice. Najdôležitejšími železničnými križovatkami sú Prešov a Poprad. Rozhodujúcim druhom dopravy v rámci PSK je autobusová doprava, ktorá zabezpečuje viac ako 90 % prepravy obyvateľstva.

Letecké spojenie regiónu zabezpečuje medzinárodné letisko Poprad–Tatry, ktoré je najvyššie položeným letiskom v strednej Európe. V PSK sa nachádza aj vojenské letisko v Nižnej Šebastovej a nachádza sa tam tiež niekoľko letísk regionálneho významu, ktoré sú využívané hlavne pre športové účely (ide o letiská v Zborove, Kučine, Kamenici nad Cirochou a v Ražňanoch).

Tab. 2.17: Ubytovacie kapacity v PSK a na Slovensku

PSK	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	436	462	477	471	449	464	572
Počet lôžok	29015	30885	31025	32807	31049	31263	35420
Počet návštevníkov	695597	745178	687420	608514	621032	647068	699415
Počet prenocovaní	2904079	3051652	2839431	2356664	2170128	2265092	2357265
Počet prenocovaní na lôžko	100	99	92	72	70	72	67
Celoročná vyťaženosť	27,4%	27,1%	25,2%	19,7%	19,2%	19,7%	18,4%
Slovensko	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	2275	2398	2509	2519	2446	2490	3182
Počet lôžok	171828	173534	175280	177883	176253	161196	181258
Počet návštevníkov	3160748	3446442	3373540	3244458	3428083	3583879	3777754
Počet prenocovaní	11319092	12306192	12058956	10748537	10732754	11137565	11566632
Počet prenocovaní na lôžko	66	71	69	60	61	69	64
Celoročná vyťaženosť	18,1%	19,5%	18,9%	16,4%	16,7%	18,9%	17,5%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Pokiaľ ide o ubytovacie kapacity, PSK patrí medzi významné regióny, a to v celoslovenskom meradle. I keď napr. výsledky v celoročnej vyťaženosť lôžok klesli v roku 2007 o takmer 10 % v porovnaní s rokom 2001, hodnoty vyťaženosť stále zaraďujú PSK k tým regiónom Slovenska, ktoré majú nadpriemernú lôžkovú vyťaženosť. Navyše, takmer 18 % všetkých ubytovacích zariadení na Slovensku sa nachádza práve v PSK a tieto zahŕňajú takmer 20 % všetkých lôžok na Slovensku, čo ho nesporne radí medzi najvýznamnejšie slovenské regióny z hľadiska rozvojových aktivít v oblasti domáceho cestovného ruchu.

Na druhej strane je neustále potrebné vnímať skutočnosť, že jednotlivé oblasti PSK sa od seba výrazne líšia a preto sú v nasledujúcej časti prezentované najväčšie plusy rozvoja cestovného ruchu, ako prvky konkurencieschopnosti v členení podľa okresov.

Potenciál cestovného ruchu v okrese Bardejov

Ide o okres s výrazne celoročným potenciálom rozvíjania aktivít cestovného ruchu, pričom najdôležitejšími objektmi sú:

2.6. Analýza vedy, výskumu a inovácií v malom a strednom podnikaní na území PSK s identifikáciou konkrétnych nositeľov a lídrov v tejto oblasti

Pri takto zameranej analýze je hneď v úvode potrebné poznamenať, že viacero prezentovaných skutočností je nutné vnímať v kontexte úzkej previazanosti PSK a Košického samosprávneho kraja (KSK). I keď napríklad v PSK neexistuje samostatná univerzita technického zamerania, podniky pôsobiace v PSK spolupracujú s Technickou univerzitou v Košiciach⁴. Podobný príklad je možné nájsť aj v oblasti cestovného ruchu. Ak sa totiž hovorí o rozvoji cestovného ruchu napríklad v regióne Spiša, nevyhnutne sa musí zvažovať prepojenie prvkov oboch samosprávnych krajov.

Financovanie vedy a výskumu s ohľadom na PSK

Európske ekonomické ciele podľa Lisabonskej stratégie popisujú vzájomnú previazanosť vzdelávania, výskumu, technológií s pracovnou silou a zdrojmi, čím vznikajú nové znalosti, know-how a nové inovatívne postupy výroby. Dosahuje sa rast produktivity práce, ktorý zvyšuje ekonomický rast, rast exportu, zamestnanosť, regionálny rozvoj a blahobyt. Podľa Lisabonskej stratégie by pri tom mali krajiny EÚ vynakladať na výskum a vývoj 3 % zo svojho HDP. Slovensko ale ani zďaleka nenapĺňa takto stanovené percento výdavkov smerujúcich do výskumu a vývoja, čo možno dokumentovať napríklad stavom v roku 2006, kedy financovanie výskumu predstavovalo sotva 0,5 % z HDP (Slovensko patrilo v tomto meradle medzi najhoršie členské krajiny EÚ).

Finančná poddimenzovanosť vedy a výskumu vychádza zo slabého financovania z verejných zdrojov a malej schopnosti väčšiny pracovísk uchádzať sa o medzinárodné programy a domáce, ale aj zahraničné súkromné zdroje. Toto konštatovanie však korešponduje s prognózou Ministerstva školstva SR iba čiastočne. Ako sa totiž uvádza v tabuľke 2.15, akceleratorom vedy a výskumu v slovenských podmienkach by sa

⁴ Výborným príkladom takéhoto prepojenia PSK a KSK je „Združenie právnických osôb Košice IT Valley“. Ide vlastne o partnerstvo IT priemyslu zahŕňajúce podniky, univerzity a organizačné jednotky štátnej správy i samosprávy, ktorého cieľom je podpora ekonomickému rastu, tvorba pracovných miest a digitálna inklúzia regiónu. Združenie sa v súčasnosti zameriava na vytváranie aktívnej politiky v regióne pre ďalšie investície v oblasti IT, podporu IT akcií pre integráciu záujmov IT firiem, akademickej a výskumnej komunity, nadviazanie komunikácie a vytvorenie partnerstva s významnými IT asociáciami doma a v zahraničí, vytvorenie systematickej metodiky pre Technology Transfer (Academia/Industry, Industry/Academia), realizáciu informačného a metodického servisu o grantových programoch pre rozvoj IT v regióne pre IT Valley členov, analýzu potrieb IT firiem a ich vplyv na výskum a výučbu IT akademickej a výskumnej komunity, podporu aktivít organizácii BEST, IAESTE v segmente IT, podporu VŠ študentov pre tvorbu virtuálnych IT firiem atď.

- Chránená krajinná oblasť Vihorlat, ktorá sa vyznačuje zoo-geograficky i ekologicky zaujímavou a rozmanitou faunou (v roku 2007 bol na listinu svetového dedičstva UNESCO zapísaný Kyjovský prales vo Vihorlatských vrchoch);
- skanzen v Humennom, ktorý reprezentuje ľudovú drevenú architektúru Východokarpatskej oblasti (zahŕňa typické stavby ľudovej architektúry a jednu sakrálnu stavbu);
- kaštieľ v Humennom – prvý raz sa spomína v roku 1449 a neskôr sa spája s osudom rodiny Drugethovcov, ktorí vytvorili v tejto lokalite sídlo veľkého feudálneho panstva (ide o monumentálny štvorkrídlový kaštieľ s nárožnými vežami vybudovanými v renesančnom štýle na pôvodnom vodnom hrade a v súčasnosti je v ňom umiestnené vlastivedné múzeum so stálou expozíciou).

Tab. 2.19: Ubytovacie kapacity v okrese Humenné

Okres Humenné	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	9	10	9	9	9	9	13
Počet lôžok	851	1103	1096	879	594	592	808
Počet návštevníkov	21074	17995	17435	12602	8487	5891	7641
Počet prenocovaní	44592	50542	51763	38185	29055	27943	15843
Počet prenocovaní na 1 lôžko	52	45	47	43	49	47	20
Celoročná vyťaženosť	14,2%	12,3%	12,9%	11,8%	13,4%	12,9%	5,5%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Ubytovacie kapacity okresu Humenné patria v PSK medzi najnižšie, čo súvisí s nízkou atraktivitou danej lokality. Ako už bolo spomenuté, zmenu v tejto oblasti by mohla priniesť realizácia PPP projektu „Vtáčie údolie“.

Potenciál cestovného ruchu v okrese Kežmarok

Kežmarok patrí svojou atraktivitou medzi oblasti s väčšou konkurencieschopnosťou v oblasti cestovného ruchu a jeho najdôležitejšími objektmi sú:

- Národný park Pieniny – ide o najmenší slovenský národný park (s rozlohou 3 750 ha), v rámci ktorého je vyhlásených ďalších 19 osobitne chránených častí prírody (najväčšou atrakciou pre turistov je splav Prielomu Dunajca na drevených pltiach a jazda na kočoch);
- drevený evanjelický artikulárny kostol v Kežmarku z roku 1717, ktorý bol zapísaný do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO;

- o skanzen v obci Osturňa - obec sa nachádza v pohorí Spišská Magura a prevažná časť intravilánovej zástavby je od roku 1979 vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry;
- o Kežmarský hrad a Kaštieľ Červený kláštor – historické objekty a muzeálnymi expozíciami;
- o termálne kúpalisko Vrbov (zahŕňa 7 bazénov s termálnou vodou o teplote 27 °C – 38 °C, ktorá má blahodarné účinky na pohybové a nervové ústrojenstvo, ako aj na dýchací a srdcovocievny systém;
- o lyžiarske stredisko Kežmarok Hotel Štart s 2 zjazdovkami, 2 vlekami a kapacitou 1200 osôb/hod.

Tab. 2.20: Ubytovacie kapacity v okrese Kežmarok

Okres Kežmarok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	78	84	92	84	74	76	87
Počet lôžok	2946	2870	2917	2856	3096	3189	3659
Počet návštevníkov	60210	63381	55734	44762	45553	44932	52916
Počet prenocovaní	213108	201797	185472	148262	147807	138610	147745
Počet prenocovaní na 1 lôžko	72	70	64	52	48	43	40
Celoročná vyťaženosť	19,7%	19,2%	17,5%	14,2%	13,2%	11,8%	10,9%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Vzhľadom na atraktivnosť lokality nie je jej ubytovacia kapacita prekvapujúca. Ako problém môže byť vnímaný výrazný pokles celoročnej vyťaženosť (výrazne pod celoslovenský priemer).

Potenciál cestovného ruchu v okrese Levoča

Levočský okres patrí medzi tie lokality, pri ktorých je špeciálne potrebné vnímať prepojenie PSK s KSK aj v oblasti cestovného ruchu a medzi najdôležitejšie objekty cestovného ruchu v tomto okrese patria:

- o mesto Levoča sa v roku 1950 stalo mestskou pamiatkovou rezerváciou (zahŕňa viac než 330 pamiatkových objektov) a do katastra mesta patrí i jedno z najstarších pútnických miest na Slovensku – Mariánska hora;
- o Spišská Kapitula, ktorá je vyhlásená za mestskú pamiatkovú rezerváciu (v meste sa nachádza aj Katedrála sv. Martina);

- o 2 lyžiarske strediská: Levoča – Závada (4 zjazdovky, 2 vleky, kapacita 1126 osôb/hod) a Ski Centre Levoča LD (4 zjazdovky, 4 vleky, kapacita 2500 osôb/hod).

Tab. 2.21: Ubytovacie kapacity v okrese Levoča

Okres Levoča	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	11	10	13	13	13	19	29
Počet lôžok	720	631	744	784	636	797	1127
Počet návštevníkov	17904	15117	15957	14352	14024	15100	16818
Počet prenocovaní	42895	31973	32109	27146	31791	31265	35816
Počet prenocovaní na 1 lôžko	60	51	43	35	50	39	32
Celoročná vyťaženosť	16,4%	13,9%	11,8%	9,6%	13,7%	10,7%	8,8%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Medzilaborce

Okres Medzilaborce patrí svojou rozlohou medzi malé okresy, pričom veľká časť jeho rozlohy je pokrytá lesným porastom. Medzi najdôležitejšie objekty cestovného ruchu v tomto okrese patrí:

- o Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty, ktorý z východnej časti nadväzuje pozdĺž slovensko-poľskej hranice na Národný park Poloniny;
- o lyžiarske stredisko Danová (3 zjazdovky, 2 vleky, kapacita 1220 osôb/hod);
- o Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach so stálou umeleckou expozíciou.

Tab. 2.22: Ubytovacie kapacity v okrese Medzilaborce

Okres Medzilaborce	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	3	-	-	3	4	4	6
Počet lôžok	107	-	-	201	243	243	401
Počet návštevníkov	367	-	-	476	1253	1442	2041
Počet prenocovaní	970	-	-	1028	4053	5089	6102
Počet prenocovaní na 1 lôžko	9	-	-	5	17	21	15
Celoročná vyťaženosť	2,5%	-	-	1,4%	4,7%	5,8%	4,1%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Poprad

Okres Poprad patrí medzi najdôležitejšie lokality z hľadiska kapacít cestovného ruchu, a to v celoslovenskom meradle. Medzi najdôležitejšie objekty cestovného ruchu sa v tejto lokalite zaraďujú:

- o Tatranský národný park, ktorý je najstarším národným parkom na Slovensku, a ktorý zahŕňa viaceré prírodné pamiatky (napr. Beliansku jaskyňu);
- o Národný park Nízke Tatry;
- o Národný park Slovenský raj;
- o skanzen Ždiar - rázovitá podhorská goralská obec so zachovanou pôvodnou ľudovou architektúrou;
- o Kúpele Lučivná – klimatické kúpele so zameraním na liečbu netuberkulózných ochorení dýchacích ciest detí;
- o Kúpele Tatranské Matliare, Kúpele Štrbské pleso, Kúpele Tatranská Polianka a Kúpele Nový Smokovec - klimatické kúpele;
- o Aquapark AQUACITY Poprad využívajúci geotermálny prameň;
- o 10 lyžiarskych stredísk: Štrbské pleso (8 zjazdoviek, 3 vleky, 2 lanovky, kapacita 5100 osôb/hod), Ski Bachledova (17 zjazdoviek, 11 vlekov, 1 lanovka, kapacita 6900 osôb/hod), Starý Smokovec (6 zjazdoviek, 6 vlekov, 1 lanovka, kapacita 3640 osôb/hod), Tatranská Lomnica (6 zjazdoviek, 2 vleky, 4 lanovky, kapacita 3765 osôb/hod), Liptovská Teplička – Smrečiny (5 zjazdoviek, 3 vleky, kapacita 2100 osôb/hod), Svit – Lopušná dolina (4 zjazdovky, 5 vlekov, kapacita 2400 osôb/hod), Ždiar – Strednica (7 zjazdoviek, 9 vlekov, kapacita 6080 osôb/hod), Ski Taja Tatranská Javorina (4 zjazdovky, 3 vleky, kapacita 900 osôb/hod), Vernár (3 zjazdovky, 3 vleky, kapacita 1800 osôb/hod) a Nová Lopušná dolina – Ski Tatry (2 zjazdovky, 2 vleky, kapacita 1200 osôb/hod).

Tab. 2.23: Ubytovacie kapacity v okrese Poprad

Okres Poprad	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	226	238	235	230	217	221	255
Počet lôžok	16474	17978	17611	19580	18176	17322	18637
Počet návštevníkov	447053	493462	448084	397224	399894	416589	448170
Počet prenocovaní	1839199	1995042	1808431	1503224	1363353	1398017	1449790
Počet prenocovaní na 1 lôžko	117	111	103	77	75	81	78
Celoročná vyťaženosť	32,1%	30,4%	28,2%	21,1%	20,5%	22,2%	21,4%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Okres Poprad patrí vďaka trom národným parkom k najnavštevovanejším lokalitám na Slovensku, pričom veľkú časť návštevníkov tvoria zahraniční turisti.

Potenciál cestovného ruchu v okrese Prešov

Okres Prešov je lokalitou, v ktorej sa nachádza mesto Prešov, ako administratívne i obchodno-podnikateľské centrum PSK. Hlavnými objektmi cestovného ruchu sú:

- o Opálové bane – ide o najstaršie a najväčšie opálové bane na svete (dubnícke ložiská drahého opálu sú výnimočným fenoménom z celosvetového hľadiska, lebo nikde na svete nebol drahý opál ťažený banským spôsobom v takom veľkom rozsahu);
- o Solivar – v mestskej časti Prešova Solivar sa nachádza najvzácnejšia technická pamiatka na Slovensku (podarilo sa zachovať komplex technických objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky, ktoré boli v roku 1970 vyhlásené za národnú kultúrnu pamiatku);
- o drevený kostol v obci Brežany;
- o kaštieľ vo Fričovciach – renesančný kaštieľ poskytujúci ubytovacie a reštauračné služby.

Tab. 2.24: Ubytovacie kapacity v okrese Prešov

Okres Prešov	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. Zariadení	21	17	22	24	27	26	35
Počet lôžok	1174	944	1283	1325	1517	2039	2279
Počet návštevníkov	46313	44403	42970	43221	50559	49927	55384
Počet prenocovaní	77792	76547	80553	82373	100200	111965	137573
Počet prenocovaní na 1 lôžko	66	81	63	62	66	55	60
Celoročná vyťaženosť	18,1%	22,2%	17,3%	16,9%	18,1%	15,1%	16,4%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Sabinov

Z hľadiska potenciálu rozvoja cestovného ruchu i z hľadiska konkurencieschopnosti v tejto oblasti patrí okres Sabinov medzi najslabšie v podmienkach PSK. Najdôležitejšími objektmi cestovného ruchu sú:

- o mesto Sabinov;
- o lyžiarske stredisko Drienica (17 zjazdoviek, 11 vlekov, kapacita 6900 osôb/hod).

Tab. 2.25: Ubytovacie kapacity v okrese Sabinov

Okres Sabinov	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	10	9	11	12	9	11	11
Počet lôžok	743	739	884	800	562	707	650
Počet návštevníkov	11063	12274	12392	9827	9013	12989	10793
Počet prenocovaní	40179	45933	40760	35547	33308	42486	30978
Počet prenocovaní na 1 lôžko	54	62	46	44	59	60	48
Celoročná vyťaženosť	14,8%	16,9%	12,6%	12,1%	16,1%	16,4%	13,2%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Snina

Cestovný ruch v okrese Snina je poznačený tým, že ide o periférny región (na hranici s Ukrajinou) s veľkou rozlohou lesnej pokrývky. To sa odráža aj pri zozname najdôležitejších objektov cestovného ruchu:

- o Národný park Poloniny – jeho územie je súčasťou jedinej trilaterálnej biosférickej rezervácie na svete (Medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty) vyhlásenej v roku 1993;
- o Chránená krajinná oblasť Vihorlat;
- o Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty;
- o Karpatské bukové pralesy, ktoré spadajú do najprísnejšieho piateho stupňa ochrany (sú zapísané do svetového dedičstva UNESCO);
- o 5 drevených kostolov (v obciach Uličské Krivé, Topoľa, Ruský Potok, Kalná Roztoka a Hrabová Roztoka);
- o lyžiarske stredisko Parizuhovce (4 zjazdovky, 2 vleky, kapacita 2100 osôb/hod).

Tab. 2.26: Ubytovacie kapacity v okrese Snina

Okres Snina	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	5	7	7	6	6	6	9
Počet lôžok	233	265	220	217	216	235	331
Počet návštevníkov	2491	3731	2778	3348	2796	3755	5260
Počet prenocovaní	7424	12190	6754	6901	7104	9186	11825
Počet prenocovaní na 1 lôžko	32	46	31	32	33	39	36
Celoročná vyťaženosť	8,8%	12,6%	8,5%	8,8%	9,0%	10,7%	9,9%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Stará Ľubovňa

Medzi najdôležitejšie objekty cestovného ruchu v okrese Stará Ľubovňa patria nasledovné objekty:

- o Pieninský národný park;
- o drevené kostoly v obciach Hraničné a Matysová;
- o Ľubovniansky skanzen, ktorý je situovaný pod hradom v Starej Ľubovni (zahŕňa 23 objektov);
- o Ľubovniansky hrad – nachádza sa v ňom historická expozícia dobového nábytku a kostýmov, zbraní a zbierka rodu Zamojských;
- o termálne kúpalisko Vyšné Ružbachy, kúpele Vyšné Ružbachy a Ľubovnianske kúpele;
- o lyžiarske strediská: Ski Park Vyšné Ružbachy (8 zjazdoviek, 7 vlekov, kapacita 3735 osôb/hod) a Litmanová (5 zjazdoviek, 3 vleky, kapacita 200 osôb/hod).

Tab. 2.27: Ubytovacie kapacity v okrese Stará Ľubovňa

Okres Stará Ľubovňa	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	22	24	26	30	32	35	46
Počet lôžok	1470	1614	1543	1685	1800	1894	2357
Počet návštevníkov	33122	31912	30684	25953	34190	36693	38266
Počet prenocovaní	207417	201884	203066	167046	160173	185951	200490
Počet prenocovaní na 1 lôžko	141	125	132	99	89	98	85
Celoročná vyťaženosť	38,6%	34,2%	36,2%	27,1%	24,4%	26,8%	23,2%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Stropkov

Najdôležitejšími objektmi rozvoja cestovného ruchu v okrese Stropkov sú tieto:

- o Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty;
- o drevený kostol v obci Potoky;
- o lyžiarske stredisko Stropkov (4 zjazdovky, 2 vleky, kapacita 800 osôb/hod).

Tab. 2.28: Ubytovacie kapacity v okrese Stropkov

Okres Stropkov	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	7	8	9	7	9	9	16
Počet lôžok	679	668	736	651	701	703	870
Počet návštevníkov	3151	2759	2113	1917	1850	1876	3504
Počet prenocovaní	15245	11055	10809	9470	8373	8743	14536
Počet prenocovaní na 1 lôžko	22	16	15	15	12	12	17
Celoročná vyťaženosť	6,0%	4,4%	4,1%	4,1%	3,3%	3,3%	4,7%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Svidník

Cestovný ruch nie je v okrese Svidník dostatočne rozvinutý, no napriek tomu tu možno objaviť niekoľko vhodných a zaujímavých objektov:

- o Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty;
- o 12 drevených kostolov v obciach Dobroslava, Korejovce, Krajné Čierne, Miroľa, Nižný Komárnik, Ladamirová, Vyšný Komárnik, Nová Polianka, Príkra, Šemetkovce, Hunkovce a Bodružal' (kostoly v obciach Bodružal' a Ladamirová sú zapísané v zozname svetového dedičstva UNESCO);
- o skanzen vo Svidníku zahŕňa najtypickejšie pamiatky ľudovej architektúry a bývania v tejto časti východného Slovenska.

Tab. 2.29: Ubytovacie kapacity v okrese Svidník

Okres Svidník	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	5	-	-	5	4	4	4
Počet lôžok	492	-	-	434	304	356	348
Počet návštevníkov	5526	-	-	3101	3117	3442	2684
Počet prenocovaní	10247	-	-	6629	7432	8029	6703
Počet prenocovaní na 1 lôžko	21	-	-	15	24	23	19
Celoročná vyťaženosť	5,7%	-	-	4,1%	6,6%	6,3%	5,2%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Potenciál cestovného ruchu v okrese Vranov n. Topľou

Z objektov cestovného ruchu za zmienku stoja iba tri objekty:

- o vodná nádrž Domaša;
- o dva kaštiele v Hanušovciach nad Topľou (v jednom z nich je expozícia vlastivedného múzea);
- o chránené krajinné oblasti v Slánskych vrchoch (napr. CHKO Oblík, CHKO Údolie obrov a pod.).

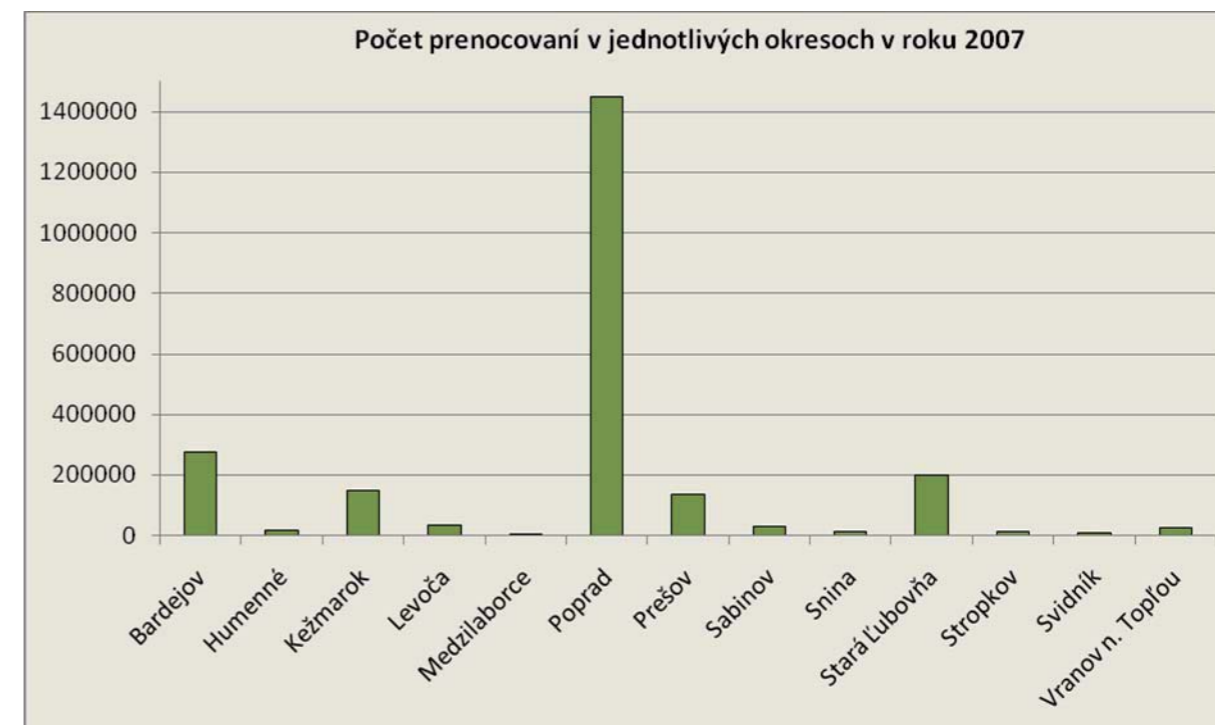
Tab. 2.30: Ubytovacie kapacity v okrese Vranov nad Topľou

Okres Vranov nad Topľou	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Počet ubytov. zariadení	15	19	19	21	18	15	25
Počet lôžok	735	1 131	1 165	1 172	1 037	920	1 481
Počet návštevníkov	6 247	10 052	9 329	10 489	10 792	8 812	11 404
Počet prenocovaní	19 187	27 199	30 172	29 081	24 307	20 233	25 185
Počet prenocovaní na 1 lôžko	26	24	26	25	23	22	17
Celoročná vyťaženosť	7,1%	6,6%	7,1%	6,8%	6,3%	6,0%	4,7%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Porovnanie jednotlivých okresov PSK z hľadiska rozvoja cestovného ruchu

Napriek tomu, že okres Poprad zaznamenáva najväčší počet prenocovaní zo všetkých okresov, celoročná vyťaženosť ubytovacích zariadení dosahuje najvyššie hodnoty v okresoch Bardejov a Stará Ľubovňa, okres Poprad dosahuje tretie miesto v celoročnej vyťaženosť ubytovacích zariadení. Celkovo môžeme zhodnotiť, že v Prešovskom kraji sa nachádza dostatok lôžok aj ubytovacích zariadení, avšak problémom je nedostatok a nízka úroveň kvality základných a doplnkových služieb a zlá infraštruktúra. Ubytovacie zariadenia sú preto nedostatočne využívané, a teda klesá aj ich ekonomický prínos. Toto konštatovanie vychádza z trendov za posledných desať rokov.

Obr. 2.9: Porovnanie okresov PSK podľa počtu prenocovaní v roku 2007

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe RegDat-u (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>)

Silver economy ako príležitosť

Starnutie obyvateľstva je možné chápať ako príležitosť pre rozvoj nových produktov cestovného ruchu; pri aplikácii konkrétne na PSK využitie tohto trendu znamená predovšetkým ťažiť zo špecifik danej oblasti: možnosti turistiky (Národné parky TANAP, NAPANT, PIENAP, Slovenský raj, Poloniny, CHKO Vihorlat a CHKO Východné Karpaty), produkcia biopotravin, liečivé a minerálne vody, kúpele (Bardejovské kúpele, Termálne kúpalisko Vrbov, kúpele Lučivná, Tatranské Matliare, Nový Smokovec, Štrbské pleso,

Tatranská Polianka, Aquapark AQUACITY Poprad, kúpele Vyšné Ružbachy, Ľubovnianske kúpele), pamiatky religiózneho typu (Spišská kapitula, 32 drevených kostolov, z toho 4 zaradené do zoznamu UNESCO – rímskokatolícky Kostol sv. Františka z Assisi v Hervatove, evanjelický artikulárny kostol v Kežmarku, gréckokatolícky Chrám sv. Mikuláša v Bodružali, gréckokatolícky Chrám sv. Michala Archanjela v Lodomirovej) či rozvoj poznávacej turistiky (centrum mesta Bardejov zapísané do zoznamu UNESCO, skanzeny v Bardejove, v Humennom, v obci Osturňa, v Ždiari, vo Svidníku, Ľubovniansky skanzen, či mesto Levoča), ako aj geografická poloha – poloha v miernom pásme strednej Európy je veľmi vhodná z pohľadu turistických a zdravotných služieb. Ďalším faktorom, ktorý by umožnil PSK profitovať z trendu silver economy je existencia Fakulty manažmentu a Fakulty zdravotníctva v rámci Prešovskej univerzity. Predovšetkým študijný odbor Manažment turizmu a hotelierstva v rámci FM a študijné programy Ošetrovatelstvo a Fyzioterapia v rámci FZ umožňujú prípravu absolventov, ktorí by prispeli k rozvoju turizmu a špecifických produktov cestovného ruchu pre staršie obyvateľstvo v rámci Prešovského kraja. V neposlednom rade tu existuje snaha o rozvíjanie technológií E-Health (napr. firmou Elcom, s.r.o. Prešov), ktoré taktiež podporujú a dopĺňajú možnosti naplnenia koncepcie silver economy. Výhodou takejto potenciálnej špecializácie je tiež možnosť využitia doteraz málo známych lokalít (napr. v okresoch Snina, Stropkov, Svidník alebo Medzilaborce).

Ľudské zdroje v PSK

Pre PSK je v posledných rokoch charakteristická vysoká miera nezamestnanosti. PSK má jednu z najvyšších evidovaných mier nezamestnanosti (tabuľka 2.31), a to 12,86 %⁶. Základnou príčinou tohto stavu je nerovnováha medzi ponukou a dopytom na trhu práce, na ktorú pôsobí tak demografický vývoj, ako aj nedostatočný počet vytváraných nových pracovných miest, pružnosť a kvalita celoživotného vzdelávania a samotné fungovanie trhu práce. Dôsledkom je nízka miera zamestnanosti. Nezamestnanosť je kľúčovým faktorom chudoby a sociálnej exklúzie občanov. Obyvatelia PSK tak majú najvyššie riziko chudoby spomedzi všetkých krajov Slovenska.

⁶ Miera evidovanej nezamestnanosti je definovaná v súlade s dohovorom Medzinárodnej organizácie práce vypočítaná ako podiel počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie, ktorí môžu bezprostredne po predložení ponuky vhodného voľného pracovného miesta nastúpiť do zamestnania a počtu ekonomicky aktívnych osôb za predchádzajúci rok vyjadrený v percentách. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo zahŕňa pracujúcich vrátane osôb na materskej dovolenke plus uchádzačov o zamestnanie.

Tab. 2.31: Vývoj miery nezamestnanosti za jednotlivé slovenské regióny

Územná jednotka	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Slovensko	17,45	15,56	13,07	11,36	9,4	7,99	8,39
Bratislavský kraj	5,18	3,97	3,39	2,6	2,29	1,98	2,27
Trnavský kraj	12,99	11,05	8,83	7,15	5,22	4,3	4,29
Trenčiansky kraj	10,91	9,87	8,09	6,8	5,19	4,5	4,95
Nitriansky kraj	21,51	19,07	14,8	11,39	9,09	7,1	7,41
Žilinský kraj	14,74	13,23	11,12	9,33	7,03	5,55	6,2
Banskobystrický kraj	23,77	22,75	19,5	18,32	16,12	14,1	14,25
Prešovský kraj	23	19,57	17,5	15,77	13,68	12,05	12,86
Košický kraj	24,26	22,16	18,89	17,5	15,18	13,02	13,5

Zdroj: Regionálna databáza ŠÚ, vlastné spracovanie

V roku 2008 bolo z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa výberového zisťovania pracovných síl⁷ nezamestnaných približne 13 % obyvateľov PSK. Z tohto 66,3 % tvorili ľudia s veľmi nízkym vzdelaním, tí ktorí ukončili maximálne základnú školu alebo učňovské vzdelanie bez maturity, 28 % s úplným stredoškolským a približne 5,54 % s vysokoškolským vzdelaním (tabuľka 2.32).

Tab. 2.32: Miera nezamestnanosti, počet nezamestnaných a nezamestnanosť v PSK podľa vzdelania

Nezamestnanosť vykazovaná ŠÚ SR	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Miera nezamestnanosti v %	22,9	21,5	18,1	13,8	13,0
Nezamestnaní spolu (tis. osôb)	85,4	80,1	68,0	51,7	48,7
Podľa vzdelania (v tis. osôb):					
Základné a bez vzdelania	33,0	34,8	29,5	21,6	17,5
Učňovské	28,6	24,6	21,7	16,8	14,8
Úplné stredné	21,1	19,0	15,2	11,5	13,7
Vysokoškolské	2,8	1,8	1,5	1,8	2,7

Zdroj: Regionálna databáza ŠÚ, vlastné spracovanie

⁷ Je dôležité rozlišovať medzi údajmi publikovanými ŠÚ SR, ktorý uskutočňuje výberové zisťovanie pracovných síl a údajmi úradov práce sociálnych vecí a rodiny.

Kvalita ľudských zdrojov – vzdelaná a kvalifikovaná populácia je kľúčovou podmienkou efektívneho vytvárania, šírenia a využívania znalostí. Základné vzdelanie zvyšuje kapacitu a uplatnenie informácií. Technické odborné a vyššie vzdelanie je nevyhnutné pre inovačnú aktivitu, ako aj pre prispôsobovanie a využívanie prichádzajúcich znalostí. Vysoké školy sú neoddeliteľnou súčasťou pracovísk výskumu a vývoja, pričom ich základnou úlohou je zvyšovať výchovno-vzdelávací proces.

V PSK školskú sústavu výchovno-vzdelávacích inštitúcií tvorí celkovo 540 materských škôl, 496 základných, 136 stredných a 3 vysoké školy. Výchovno-vzdelávaciu sústavu ďalej dopĺňa sieť školských zariadení, ktorých pôsobnosť je orientovaná najmä na oblasť výchovy a záujmového vzdelávania.

V rámci kraja je významným univerzitným centrom mesto Prešov, ktoré je sídlom Prešovskej univerzity v Prešove a Fakulty výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach. Prešovská univerzita v Prešove má 8 fakúlt, a to Filozofickú fakultu, Fakultu humanitných a prírodných vied, Pedagogickú fakultu, Gréckokatolícku teologickú fakultu, Pravoslávnu bohosloveckú fakultu, Fakultu zdravotníctva, Fakultu športu a Fakultu manažmentu. Fakulta výrobných technológií, ktorá patrí pod Technickú univerzitu v Košiciach poskytuje vysokoškolské štúdium v akreditovanom študijnom odbore „Výrobne inžinierstvo“ v šiestich študijných zameraniach. Neuniverzitnou vysokou školou, ktorá tiež pôsobí v Prešove je súkromná Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia.

Sústredenosť vysokoškolského štúdia v centre kraja vylepšuje vytvorená sieť vysokoškolských detašovaných pracovísk. V PSK majú detašované pracoviská:

- o Univerzita Komenského v Bratislave - Teologický inštitút v Spišskej Kapitule;
- o Trnavská univerzita, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce – Inštitút Krista Veľkňaza v Žakovciach;
- o Slovenska technická univerzita v Bratislave – Fakulta architektúry – detašované pracovisko v Poprade – Spišská Sobota;
- o Drevárska fakulta TU Zvolen vo Vranove n/T na pôde ZSŠD vo Vranove nad Topľou poskytujúcej prvý stupeň vysokoškolského štúdia (titul bakalár - Bc.) v študijnom odbore Drevárstvo – študijný program Drevárske technológie externou formou štúdia;
- o Katolícka univerzita v Ružomberku – Fakulta zdravotníctva – detašované pracovisko katedry ošetrovateľstva v Poprade a Levoči;
- o Univerzita Mateja Bela – Ekonomickej fakulty – v Poprade;
- o City Univerzity Bellevue USA spol. s r. o. v Poprade – študijný odbor: Vysoká škola manažérov;

- o Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety – Ústav sociálnych vied a zdravotníctva Bl. P.P.Gojdiča v Prešove, Ústav sociálnej práce kráľovnej pokoja z Medžugorja v Bardejove.

Vo väčšine európskych krajín vrátane Slovenska pozorujeme trend zvyšovania počtu absolventov vysokých škôl. Školské politiky majú tendenciu zvyšovať vzdelanostnú úroveň obyvateľstva. Od vzdelávacieho systému v krajine sa v trhovo orientovanej ekonomike očakáva, že bude pružne reagovať na požiadavky trhu. To znamená, že zabezpečí prípravu ľudských zdrojov v požadovanom množstve a štruktúre. Na jednej strane tu sú požiadavky zamestnávateľov, a na druhej strane očakávania absolventov, že im dosiahnuté vzdelanie zabezpečí adekvátne zamestnanie. Počet študentov i absolventov v regióne PSK sa podobne ako na celom Slovensku od roku 1995 každoročne zvyšuje. V akademickom roku 2007/2008 absolvovalo na slovenských vysokých školách spolu 35 400 študentov denného štúdia, čo je viac než 3,8-násobný nárast v porovnaní s rokom 1989. Podobný trend vývoja pozorujeme aj pri externom štúdiu. Za posledný akademický rok absolvovalo externé štúdium spolu 24432 študentov, čo je približne 25,3-krát viac ako v roku 1989.

V roku 2007 študovalo v PSK 13 993 študentov, z toho 8 683 (62 %) denného štúdia a 5 310 (38 %) študovalo popri zamestnaní. Oproti roku 2006 vzrástol počet externe študujúcich a znížil sa počet študujúcich denne o 2 percentuálne body. Dôvodom môže byť nevyhnutné zvyšovanie kvalifikácie pracujúcich najmä v štátnej správe a verejnom sektore, alebo celková zmena financovania vysokých škôl, ktorá prispela k zvyšovaniu počtu študentov. Počet cudzincov je v PSK oproti iným krajom veľmi nízky, čo svedčí o nízkej atraktivite univerzít, alebo odborov. V porovnaní s Nitrianskym alebo Žilinským krajom, ktoré majú porovnateľný počet študentov, je v PSK až 8 násobne menej zahraničných študentov.

Aj keď demografická štruktúra PSK nie je v porovnaní so slovenským priemerom zlá a počet absolventov vysokých škôl v PSK neprestajne stúpa, problémom je brain-drain prejavujúci sa predovšetkým v severovýchodnej časti PSK, ktorá je silne fragmentovaná, a ktorá neponúka veľa možností na uplatnenie takýchto absolventov. Uvedené trendy poukazujú na to, že PSK z hľadiska svojej konkurencieschopnosti v oblasti ľudských zdrojov predstavuje región, ktorý by mal podstúpiť niekoľko kvalitatívnych zmien. Tou najdôležitejšou je zatraktívnenie štúdia a vyššia miera zohľadňovania potrieb praxe. Ak by navyše malo dôjsť k špecializácii PSK na silver economy, bude dôležité, aby sa tomuto

cieľu prispôbili aj vzdelávacie inštitúcie, a to nielen v rámci svojich pravidelných študijných programov, ale potenciálne aj v rámci poskytovania rôznych špeciálnych kurzov celoživotného vzdelávania.

2.8. Analýza potenciálu Prešovského kraja na podporu malého a stredného podnikania prostredníctvom vlastných zdrojov

Legislatívne prostredie podpory podnikania a inovácií so vzťahom k PSK

Všeobecná právna úprava podpory podnikania a inovácií

Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov je právnym predpisom, ktorého ustanovenia vymedzujú poskytovanie štátnej pomoci⁸. Táto sa pri tom podľa tohto zákona môže poskytnúť: na rozvoj regiónov, na vzdelávanie zamestnancov, na podporu zamestnanosti, na výskum a vývoj, na životné prostredie, pre malého podnikateľa alebo stredného podnikateľa, na záchranu a reštrukturalizáciu podnikateľov v ťažkostiach, pre oceliarsky priemysel, pre lodiarsky priemysel, pre automobilový priemysel, pre priemysel syntetických vlákien, na podporu rudného baníctva a uhľového baníctva, na podporu dopravy, na iný druh podpory.

Z uvedeného vyplýva, že zákon taxatívne viaže možnosť poskytnutia štátnej pomoci buď na charakter niektorých aktivít alebo na hospodársku oblasť (sféru), v ktorej sa tieto aktivity realizujú. Bez ohľadu na to však platí, že štátnu podporu je možné poskytnúť tak na podporu aktivít napomáhajúcich rozvoju cestovného ruchu, na podporu aktivít smerujúcich k rozvoju malého a stredného podnikania, ako aj na podporu rozvoja ľudských zdrojov.

⁸ Okrem uvedeného zákona sa podpory podnikania v podmienkach SR priamo alebo nepriamo dotýka vo všeobecnom rámci aj celý rad ďalších zákonov, napríklad: zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 511/1992 Z. z. o správe daní a poplatkov a o zmenách v systave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov, zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov v znení neskorších predpisov, zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, zákon č. 386/2002 Z. z. o štátnom dlhu a štátnych zárukách v znení neskorších predpisov, zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov, zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov, zákon č. 199/2004 Z. z., Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, zákon č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde, zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, atď. Pre viac informácií pozri tiež: http://www.nadsme.sk/mediafiles//STATLEG_31.03.2008.pdf.

Pod priamou štátnou pomocou sa podľa tohto zákona rozumie dotácia, príspevok alebo grant; úhrada úrokov alebo časti úrokov z úveru poskytnutého podnikateľovi; úhrada časti úveru; a návratná finančná výpomoc. Nepriamou štátnou pomocou je hlavne poskytnutie štátnej záruky alebo bankovej záruky; poskytnutie úľavy na dani alebo penále, pokute, úroku alebo na iných sankciách podľa osobitného predpisu; predaj nehnuteľného majetku štátu alebo obce za cenu nižšiu, ako je tržová cena; poskytovanie poradenských služieb bezplatne alebo za čiastočnú úhradu; prípadne odklad platenia dane alebo povolenie zaplataenia dane v splátkach. Štátna pomoc sa môže poskytnúť podľa schém štátnej pomoci⁹ alebo ako individuálna štátna pomoc.

Mimoriadne dôležitým ustanovením tohto zákona je tiež legálna definícia malého a stredného podnikateľa. Malým podnikateľom je potom podnikateľ, ktorý zamestnáva menej ako 50 zamestnancov, dosahuje ročný obrat najviac 7 000 000 EUR alebo vykazuje v účtovnej závierke celkovú ročnú hodnotu aktív najviac 5 000 000 EUR a je ekonomicky nezávislý. Stredným podnikateľom je podnikateľ, ktorý zamestnáva menej ako 250 zamestnancov, dosahuje ročný obrat najviac 40 000 000 EUR alebo vykazuje v účtovnej závierke celkovú ročnú hodnotu aktív najviac 27 000 000 EUR a je ekonomicky nezávislý.

Špecializovaná právna úprava podpory podnikania a inovácií

V oblasti podpory podnikania a inovácií pôsobí prirodzene aj špecializovaná právna úprava. Ide pri tom tak o odvetvovú špecializáciu, ako aj o územnú špecializáciu. Ako oblasti odvetvovej špecializácie možno vymedziť oblasť energetiky alebo regionálneho rozvoja a ako územne špecializovanými právnymi predpismi pre podmienky PSK sú všeobecne záväzné nariadenia PSK a obcí nachádzajúcich sa na jeho území.

⁹ Ako príklad možno uviesť podporu MSP zo strany Ministerstva hospodárstva SR. Ministerstvo plní rolu gestora pri týchto programoch na podporu MSP financovaných zo štátneho rozpočtu SR:

1. Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažerstva kvality
2. Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov.
3. Schéma na podporu začínajúcich malých podnikateľov ŠTART.
4. Schéma podpory medzinárodnej kooperácie – Subkontraktácia.
5. Schéma na podporu rozvoja spracovania a využívania drevnej suroviny v SR.
6. Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov.
7. Štátna grantová schéma podpory konkurencieschopnosti schéma B, Podprogram 020 06.
8. Zavádzanie elektronického podpisu, Podprogram 02P14.
9. Schéma podpory rozvoja cestovného ruchu v SR č. 6.
10. Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu .

Ministerstvo plní rolu gestora aj vo vzťahu k programom na podporu MSP, ktoré sú financované zo zdrojov EÚ:

1. Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu, Komponent 1.
2. Grantová schéma pre neziskové organizácie a samosprávy, Komponent 2.
3. Grantová schéma rozvoja priemyslu, Komponent 1.
4. Grantová schéma rozvoja priemyslu, Komponent 2.

Energetika

Práva a povinnosti tých, ktorí podnikajú, prípadne chcú podnikat' v energetike upravuje zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon síce nekonkretizuje podporné mechanizmy v oblasti energetiky, no zároveň vytvára základný zákonný rámec pre akékoľvek inovatívne riešenie v tejto oblasti. Podobne je pre oblasť tepelnej energetiky a podnikania v tepelnej energetike vytvorený základný zákonný rámec zákonom č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov.

V polovici roku 2009 bol schválený zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon nadobúda účinnosť k 1. 9. 2009 (niektoré ustanovenia až k 1. 1. 2010).

Najdôležitejšie prínosy zákona:

- sledovanie najnovších trendov (t.j. snaha o zosúladienie ochrany životného prostredia s využívaním výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie),
- podpora decentralizácie v oblasti výroby elektriny.

Podľa tohto zákona je podporovaná najmä výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, výroby elektriny vysoko účinnou kombinovanou výrobou a výroba biometánu.

Regionálny rozvoj

Podpora podnikania a inovácií v oblasti regionálneho rozvoja je upravená zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Cieľom takejto podpory je pri tom nielen odstraňovanie regionálnych rozdielov, ale aj rast ich konkurencieschopnosti (v národnom i medzinárodnom meradle) a zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov regiónov. Táto podpora nesmeruje výlučne k malým a stredným podnikom, ale zákon explicitne umožňuje v rámci jej schémy podporovať aj aktivity cestovného ruchu, rozvoja ľudských zdrojov, ako aj vedy a výskumu.

Špecializovaná legislatívna úprava podpory podnikania a inovácií v podmienkach PSK

Vďaka aktivitám samosprávnych orgánov má aj samotný PSK upravené podmienky pre podporu podnikania a inovatívnych riešení. Najdôležitejším takýmto právnym predpisom je v súčasnosti VZN PSK č. 15/2008 o poskytovaní dotácií z vlastných príjmov PSK. Jeho účelom je určenie podmienok, za ktorých je možné poskytnúť zo strany PSK dotáciu na podporu všeobecne prospešných služieb, všeobecne prospešných účelov alebo podnikania. Jednou z podmienok viazucich sa na žiadateľov - podnikateľov je pri tom umiestnenie ich sídla, respektíve trvalý pobyt na území PSK.

Aj jednotlivé obce (bez ohľadu na to, či ide o obce so štatútom mesta, alebo o obce bez takéhoto štatútu) môžu prijímať všeobecne záväzné nariadenia, ktorými dokážu podporovať

podnikanie a inovácie. Nejde pri tom iba o regulovanie miestnych daní, ale aj o vyhlasovanie rôznych grantových schém a podobne. Týmto sa obce dostávajú do pozície potenciálne proaktívne pôsobiaceho aktéra (podpornej inštitúcie).

Inštitucionálne prostredie podpory podnikania a inovácií so vzťahom k PSK

V podmienkach PSK pôsobí veľký počet podporných inštitúcií. Tieto sa orientujú na podporu podnikateľských aktivít priamo alebo nepriamo, pričom niektoré z nich nešpecifikujú oblasti svojho pôsobenia, no iné sa špecializujú iba na niektoré oblasti. Z hľadiska podpory a realizácie aktivít inovačnej politiky so zameraním na ľudské zdroje, cestovný ruch a malé a stredné podniky možno podporné inštitúcie vymedziť tak, ako je to uvedené v tabuľke 2.33.

Tab. 2.33: Sieť vybraných podporných inštitúcií v rámci podpory a realizácie aktivít inovačnej politiky na území PSK.

Aktér zapájajúci sa do inovačnej politiky (podporná inštitúcia)	Podpora a realizácia aktivít inovačnej politiky so zameraním na:		
	Ľudské zdroje	Cestovný ruch	Malé a stredné podniky
Ústredné orgány štátnej správy a iné orgány štátnej správy			
Ministerstvo hospodárstva SR	■□	■□	■□
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	■□	■□	■□
Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	■□	■□	■□
Ministerstvo školstva SR	■□	■□	■□
Ministerstvo životného prostredia SR	■□	■□	■□
Ministerstvo financií SR	■□	■□	■□
Ministerstvo vnútra SR	■□	■□	■□
Protimonopolný úrad SR	■□	■□	■□
Úrad priemyselného vlastníctva SR	■□	■□	■□
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	■□	■□	■□
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	■□	■□	■□
Katastrálne úrady / správy katastra	□	□	□
Krajský pozemkový úrad Prešov / obvodné pozemkové úrady	□	□	□
Krajský lesný úrad Prešov / obvodné lesné úrady	□	□	□
Krajský školský úrad Prešov	□	□	□
Krajský stavebný úrad Prešov	□	□	□
Krajský úrad životného prostredia Prešov / obvodné úrady životného prostredia	□	□	□
Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie Prešov / obvodné úrady pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie	□	□	□
Pracovisko Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Košice / úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (+ ich detašované pracoviská / vysunuté pracoviská)	■□	■□	■□
Pracovisko Daňového riaditeľstva SR Prešov /	□	□	□

daňové úrady			
Colný úrad Prešov (+ pobočky colného úradu / stanice colného úradu)	□	□	□
Správa finančnej kontroly Košice	□	□	□
Plemenárska inšpekcia SR	□	□	□
Inšpektorát životného prostredia Košice	□	□	□
Inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie Prešov	□	□	□
Inšpektorát stavebnej inšpekcie Košice	□	□	□
Školské inšpekčné centrum Prešov	□	□	□
Krajský inšpektorát Štátnej energetickej inšpekcie Prešov (+ detašované pracoviská)	□	□	□
Regionálna správa ochrany prírody a krajiny Prešov / správy chránených krajinných oblastí	□	□	□
Krajská veterinárna a potravinová správa Prešov / regionálne veterinárne a potravinové správy	□	□	□
ObÚ Bardejov	□	□	□
ObÚ Humenné (+ stále pracovisko ObÚ Medzilaborce / stále pracovisko ObÚ Snina)	□	□	□
ObÚ Kežmarok (+ pracovisko ObÚ Spišská Stará Ves)	□	□	□
ObÚ Poprad (+ stále pracovisko ObÚ Levoča / pracovisko ObÚ Svit / pracovisko ObÚ Vysoké Tatry)	□	□	□
ObÚ Prešov (+ stále pracovisko ObÚ Prešov / pracovisko ObÚ Lipany)	□	□	□
ObÚ Stará Ľubovňa	□	□	□
ObÚ Stropkov	□	□	□
ObÚ Svidník	□	□	□
ObÚ Vranov nad Topľou (+ pracovisko ObÚ Hanušovce nad Topľou)	□	□	□
SOÚ (celkovo 34 SOÚ)	□	□	□
Samosprávne orgány			
PSK	■□	■□	■□
Obce (celkovo 666 obcí z toho 23 so štatútom mesta)	■□	■□	■□
Regionálna kancelária SOPK Prešov	■□	■□	■□
Regionálna kancelária SŽK Prešov	■□	■□	■□
Verejnoprávne korporácie			
Prešovská univerzita v Prešove	■	■	■
Technická univerzita v Košiciach (fakulta: Prešov)	■	■	■
Univerzita M. Bela v Banskej Bystrici (detašované pracovisko: Poprad)	■	■	■
Katolícka univerzita v Ružomberku (detašované pracovisko a konzultačné stredisko: Poprad / detašované pracovisko a konzultačné stredisko: Levoča / výučbovo-studijné centrum: Humenné / školiace a konzultačné pracovisko: Stará Ľubovňa / inštitút: Spišské Podhradie)	■	■	■
Technická univerzita vo Zvolene (pedagogické pracovisko: Vranov nad Topľou)	■	■	■
Žilinská univerzita v Žiline (výskumný ústav: Tatranská Javorina)	■	■	■
Trnavská univerzita v Trnave (detašované pracovisko: Žakovce / detašované pracovisko: Bardejov)	■	■	■

Slovenská technická univerzita v Bratislave (detašované pracovisko: Poprad)	■	■	■
Regionálne pracovisko SACR Prešov	■	■	
Slovenská inovačná a energetická agentúra – Regionálna pobočka Košice			■
Regionálne zastúpenie SARIO Prešov		■	■
Iné subjekty			
RPIC Prešov	■	■	■
RPIC Poprad	■	■	■
BIC Spišská Nová Ves	■	■	■
TIC Prešov		■	■
PI Spišská Nová Ves		■	■
CPK Bardejov	■	■	■
CPK Levoča	■	■	■
CPK Medzilaborce	■	■	■
CPK Sabinov	■	■	■
CPK Snina	■	■	■
Euroregión Tatry	■	■	■
Karpatský euroregión	■	■	■
MZO (celkovo 34 MZO + 2 MZO sídlia v Košickom kraji a presahujúce do Prešovského kraja)	■	■	■
TATRAVIA RRA Vysoké Tatry	■	■	
RRA Domaša Stropkov	■	■	
Ľubovnianska RRA Stará Ľubovňa	■	■	
ARR Poloniny Snina	■	■	
RRA Tatry – Spiš Kežmarok	■	■	
RRA Zemplín Vranov nad Topľou	■	■	
SARA – RRA pre región Šariša Bardejov	■	■	
RRA Svidník	■	■	
RRA Humenné	■	■	
KRA Prešov	■	■	
Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove	■	■	
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave (ústav: Bardejov / inštitút: Kežmarok)	■		
Vysoká škola manažmentu v Trenčíne (detašované pracovisko: Poprad)	■	■	
Bankovní inštitút vysoká škola Banská Bystrica (detašované stredisko: Prešov)	■		
Krajská organizácia Združenia podnikateľov Slovenska	■	■	■
Eximbanka		■	■
Slovenská záručná a rozvojová banka		■	■
Slovensko-americký podnikateľský fond	■	■	■
RIC Prešov	■	■	■

Legenda: RPIC – regionálne poradenské a informačné centrum; BIC – podnikateľské inovačné centrum; TIC – technologické inkubátorové centrum; PI – podnikateľský inkubátor; CPK – centrum prvého kontaktu; SOPK – Slovenská obchodná a priemyselná komora; SŽK – Slovenská živnostenská komora; SACR – Slovenská agentúra pre cestovný ruch; SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu; ObÚ – obvodný úrad; SOÚ – spoločný obecný úrad; MZO – mikroregionálne združenie obcí; RRA – regionálna rozvojová agentúra; ARR – agentúra pre podporu regionálneho rozvoja; KRA – krajská rozvojová agentúra; RIC – regionálne inovačné centrum.

■ – podpora vo forme poradenstva, konzultácií, sprostredkovania partnerstiev a pod.

□ – regulácia podnikania a zavádzania inovácií.

Pôsobenie a postavenie vybraných podporných inštitúcií

Sieť Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania

Národná agentúra pre rozvoja malého a stredného podnikania (NARMSP) bola zriadená v roku 1993, ako výsledok spoločnej iniciatívy EÚ a vlády SR. Cieľom NARMSP je rozvoj malého a stredného podnikania, a to najmä z hľadiska posilňovania jeho konkurencieschopnosti. Tento cieľ je napĺňaný prostredníctvom aktivít v oblasti stimulácie rastu sektora, inštitucionalizovaného prenikania na nové trhy a uľahčovania prístupov malých a stredných podnikov ku kapitálovým zdrojom. Od roku 1997 má NARMSP charakter záujmového združenia a jeho zakladajúcimi členmi sú Ministerstvo hospodárstva SR, Združenie podnikateľov Slovenska a Slovenský živnostenský zväz. NARMSP realizuje analytické činnosti, koordinačné činnosti, spolupôsobí pri formulácii štátnej politiky v oblasti podnikania a rozvoja podnikateľského prostredia, spolupracuje pri podpore podnikateľského prostredia v SR, iniciuje a podporuje aktivity obyvateľstva a podobne.

Združenie podnikateľov Slovenska (ZPS) je záujmovým združením súkromných podnikateľov¹⁰ pôsobiacich v SR. Bolo zriadené v decembri 1989 a od roku 1993 je členom Európskej konfederácie asociácií malých a stredných podnikateľov, ktorá sídli v Bruseli. ZPS je tiež zakladajúcim členom Republikovej únie zamestnávateľov. Jeho základným cieľom je ochrana a rozvoj podnikateľského prostredia. Územne sa ZPS člení do regionálnych a krajských organizácií, ktoré sú následne partnermi príslušných orgánov štátnej správy a samosprávy. Zatiaľ čo krajská organizácia sa zriaďuje na úrovni kraja, regionálnu organizáciu ZPS môžu založiť najmenej siedmi členovia ZPS na nižšej ako krajskej úrovni.

Slovenský živnostenský zväz (SŽZ) sám seba charakterizuje ako nezávislého zástupcu slovenských remeselníkov a živnostníkov¹¹, pričom sa snaží zastupovať záujmy týchto skupín podnikateľov. Od roku 2001 je SŽZ riadnym členom Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR (AZZZ SR) a od roku 1997 tiež členom Európskej únie remesla, malého

¹⁰ Medzi členov ZPS patria okrem iných tiež: Asociácia leasingových spoločností, ITAS – IT asociácia Slovenska, SACKA – Slovenská asociácia cestovných kancelárií a cestovných agentúr, SLOVCA – Slovenská asociácia rizikového kapitálu, Slovenská asociácia upratovania a čistenia, Združenie kresťanských podnikateľov a manažérov, Zväz elektrotechnického priemyslu, Zväz priemyselných výskumných a vývojových organizácií, ZVCV – Zväz výrobcov cementu a vápna, ZOMO – Združenie na ochranu majetku a osôb.

¹¹ Medzi členov SŽP patria okrem iných tiež: Cech kachliarov Slovenska, Cech kamenárov Slovenska, Cech klampiarov Slovenska, Cech podlahárov Slovenska, Cech strechárov Slovenska, Združenie prevádzkovateľov cestnej automobilovej dopravy SR, Cech zámočníkov a kovoobrábačov, Cech zvaračských odborníkov, Grémium obchodníkov na Slovensku, Národná asociácia realitných kancelárií Slovenska, Slovenský cech informatiky, účtovníctva a manažmentu, Spoločenstvo pracovní, čistiarní a farbami v SR, Asociácia správcov registratúry, Slovenská spoločnosť pre manipuláciu s materiálom - logistika.

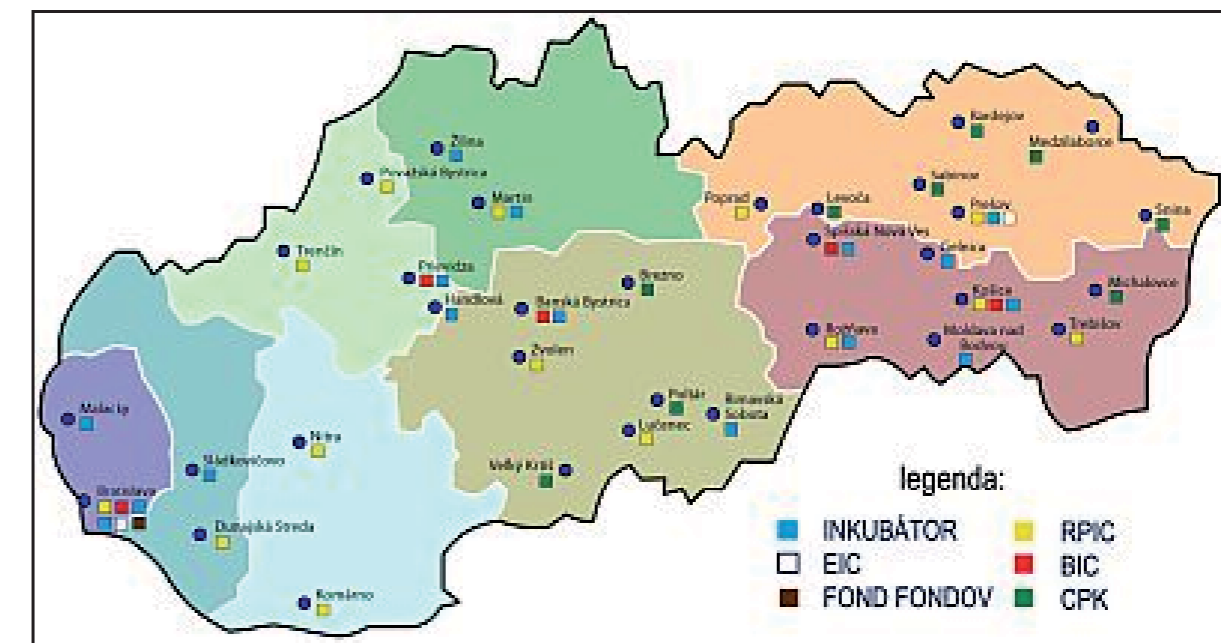
a stredného podnikania so sídlom v Bruseli. Okrem poradenstva a poskytovania informácií sa SŽZ zameriava aj na rôzne vzdelávacie aktivity v oblasti remesiel, pričom aktívne vystupuje predovšetkým v oblasti podpory a rozvoja takzvaného majstrovského vzdelávania.

Aktivity siete NARMSP v PSK

Pokiaľ ide o podmienky PSK, NARMSP je tu reprezentovaná nasledujúcou štruktúrou inštitúcií:

- o 1 technologický inkubátor (Prešov),
- o 2 regionálne poradenské a informačné centrá (Poprad a Prešov),
- o 5 centier prvého kontaktu (Bardejov, Levoča, Medzilaborce, Sabinov a Snina).

Okrem toho svojimi aktivitami a územnou pôsobnosťou zasahuje do Prešovského kraja aj Podnikateľské inovačné centrum so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

Obr. 2.10: Inštitucionálna sieť NARMSP v SR

Zdroj: Dostupné z: <http://www.nadsme.sk/?article=172>

Postavenie a aktivity vybraných inštitúcií NARMSP v Prešovskom kraji

Cieľom Národnej asociácie pre rozvoj podnikania (NARP) je spolupôsobenie pri garancii poskytovania služieb jej členov pre začínajúcich aj existujúcich podnikateľov na kvalitatívnej úrovni obvyklej v podmienkach EÚ. Pri napĺňaní tohto cieľa poskytuje rôzne poradenské služby, vzdelávacie služby, ale aj služby v oblasti prenájmu vhodných priestorov či služby týkajúce sa prezentácií v rámci rôznych obchodných výstav.

V podmienkach PSK sú jej členmi:

- o RPIC Poprad,
- o RPIC Prešov,
- o BIC Spišská Nová Ves.

Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC) sú neziskové inštitúcie, založené na základe partnerstva verejného a súkromného sektora ako nezávislé regionálne združenia právnických osôb. Centrá RPIC poskytujú komplexné poradenské, informačné a vzdelávacie služby, najmä:

- o pre začínajúcich podnikateľov ako zakladateľov nových malých a stredných podnikov, najmä z radov nezamestnaných, ktorí majú záujem realizovať svoju podnikateľskú myšlienku,
- o pre existujúce malé a stredné podniky, ktoré potrebujú riešiť svoje podnikateľské problémy, resp. majú záujem rozšíriť rozsah svojej podnikateľskej činnosti.

RPIC sú spoľahlivým partnerom podnikateľov pri riešení ich podnikateľských problémov, pretože:

- o zhodnotia šance a riziká realizácie podnikateľskej myšlienky,
- o vypracujú podnikateľský plán akceptovaný tak peňažnými ústavmi, ako aj zahraničnými fondmi na podporu malého a stredného podnikania,
- o poskytujú poradenstvo a informácie potrebné pre založenie a úspešné budovanie podniku z oblasti: manažmentu, marketingu, daní, účtovníctva, právnych noriem,
- o vyhľadávajú vhodného partnera pre spoluprácu, najmä zo zahraničia,
- o organizujú účasť firiem na obchodných výstavách, organizujú komplexný vzdelávaco-poradenský program pre zakladateľov malých podnikov z radov nezamestnaných, v spolupráci s úradmi práce, ktorý koordinuje združenie CEPAC Slovensko,
- o realizujú odborné semináre pre existujúcich podnikateľov zamerané na kľúčové oblasti podnikania a aktuálne témy,
- o odborne riadia projekty regionálneho rozvoja.

Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov (RPIC Prešov) má charakter neziskovej organizácie a samo seba definuje ako nezávislú organizáciu, ktorej hlavným cieľom je vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania, a to so špeciálnym ohľadom na potreby Prešovského kraja. RPIC Prešov bolo založené v roku 1993

a od roku 2008 pôsobí ako člen Enterprise Europe Network (táto medzinárodná organizácia bola zriadená Generálnym riaditeľstvom pre podnikanie a priemysel Európskej komisie ako podpornú sieť pre podnikanie a inovácie)¹². Pokiaľ ide o cieľové skupiny, RPIC Prešov zameriava svoje aktivity najmä na nasledovný okruh klientov: podnikatelia, záujemcovia o podnikanie, iné podporné inštitúcie pre podnikateľov, orgány štátnej správy a samosprávy, študenti.

Regionálne podnikateľské a informačné centrum Poprad (RPIC Poprad) podporuje projektových partnerov zastupujúcich tak verejný, ako aj súkromný sektor. Cieľom je dosiahnutie pozitívnej zmeny ekonomického potenciálu Tatier a to takým spôsobom, aby bol rešpektovaný trvalo udržateľný rozvoj a aby sa tým prispievalo k rastu kvality života obyvateľov tohto regiónu. RPIC Poprad svoje aktivity orientuje na začínajúcich podnikateľov z radov nezamestnaných, uchádzačov a záujemcov o zamestnanie, existujúcich podnikateľov, orgány štátnej správy i samosprávy, ako aj zahraničných projektových partnerov.

Centrá prvého kontaktu (CPK) zabezpečujú ľahký prístup podnikateľov k potrebným poradenským a informačným službám. Hlavným poslaním CPK je poskytovanými službami prispieť k zlepšeniu podnikateľskej klímy a štruktúry podnikateľských subjektov v regióne, aktívnou politikou podporiť vytváranie nových pracovných príležitostí a prostredníctvom poradenských a informačných služieb zvýšiť konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov v regióne na európsku úroveň. Aktivity CPK sú zamerané najmä na:

- o podporu a rozvoj malých a stredných podnikov a začínajúcich podnikateľov,
- o uľahčenie prístupu k podporným programom financovaným zo štátnych a iných verejných zdrojov (finančné programy, poradenstvo, vzdelávanie a pod.),
- o poskytovanie informácií o možných finančných zdrojoch,
- o internetové informačné služby,
- o vytváranie kontaktov a podporu dialógu medzi podnikateľským a verejným sektorom.
- o Cieľové skupiny CPK sú nasledovné: malí a strední podnikatelia, potenciálni podnikatelia, dlhodobo nezamestnaní, absolventi škôl, mimo regionálne podnikateľské subjekty - investori, orgány samosprávy, štátnej správy.
- o Služby poskytované CPK:
 - o informačný servis, poradenstvo v oblasti podnikania, daňovníctva, legislatívy,
 - o konzultačná činnosť v oblasti prípravy projektov a vyhľadávania partnerov,

¹² V rokoch 1999 – 2007 hostilo RPIC Prešov Euro Info Centrum, ktoré bolo zriadené za účelom podpory podnikania siete zriadenej Európskou komisiou.

- o spracovanie projektov (podnikateľských zámerov),
- o vzdelávacia činnosť s vybranými skupinami,
- o koordinácia činnosti s podnikateľskými subjektmi v oblasti cestovného ruchu, remesiel, služieb a pod.,
- o predkladanie a manažovanie projektov na podporu MSP,
- o organizovanie seminárov, workshopov a tlačových konferencií,
- o prezentačná činnosť a podpora zviditeľňovania regiónu,
- o podpora partnerskej spolupráce v rámci krajín EU...

Inkubátory tvoria dôležitú súčasť podpornej infraštruktúry pre MSP, ktorých poslaním je poskytovať začínajúcim podnikateľom vhodné štartovacie podmienky pre fungovanie ich podniku v období približne troch rokov. Podnikateľské inkubátory ponúkajú začínajúcemu podnikateľovi, okrem podnikateľských priestorov, komplexné služby (administratívne služby, odborné poradenstvo a pod.) vrátane kancelárskej infraštruktúry, prípadne štartovací kapitál.

- o Všeobecne zamerané podnikateľské inkubátory (PI) - v podnikateľských inkubátoroch sa na obmedzenom priestore koncentrujú začínajúce podniky. Cieľom inkubátora je zvýšiť šancu na rast a mieru prežitia inkubátorových firiem poskytovaním priestorov na podnikanie so spoločnou infraštruktúrou a poradenskými službami. Hlavný dôraz je kladený na miestny rozvoj a tvorbu pracovných miest. V súčasnosti fungujú takto zamerané inkubátory napr. v Spišskej Novej Vsi, Martine, Rožňave, Prievidzi a Banskej Bystrici.
- o Technologické inkubátory (TI) - podporujú technologicky zamerané (začínajúce) podniky s dôrazom na transfer technológií. Úzko spolupracujú s univerzitami, výskumnými ústavmi a/alebo s vedecko-technologickými parkami a sú často zamerané na špecifické priemyselné klastre a technológie. V súčasnosti fungujú takto zamerané inkubátory napr. v Bratislave, Košiciach, Prešove a Žiline.
- o Typy inkubátorov sa odlišujú aj podľa charakteru a štruktúry nájomcov, cieľového špecifického priemyselného odvetvia, poskytovaných služieb a pod.

Využitím prostriedkov z programu PHARE a štátneho rozpočtu boli v priebehu rokov 2002 – 2003 vybudované podnikateľské inkubátory v Martine, Banskej Bystrici, Spišskej Novej Vsi, Rožňave a technologické inkubátory v Bratislave, Prešove a Košiciach¹³. Technologické

¹³ Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a implementácia metódy Research-based spin-off. Dostupné z: <http://www.mhsr.sk/programy-na-podporu-rozvoja-maleho-a-stredneho-podnikania-4650/126335s>.

inkubátory majú implementovať metódu Research-based spin-off, čím sa sleduje vytvorenie vhodných podmienok pre využívanie výstupov výskumu a vývoja, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom prepojení s vedeckými a technickými inštitúciami. Uvedená metóda je založená na odbornom výbere projektu, poskytnutí cenovo vhodných priestorov na realizáciu, administratívnych služieb, mentorstve a odbornom poradenstve, ako aj poskytnutí štartovacieho kapitálu.

Technologické inkubátorové centrum Prešov je prevádzkované Regionálnym poradenským a informačným centrom Prešov od roku 2004. Toto centrum disponuje počítačovou učebňou (pre 12 osôb), zasadacími miestnosťami (pre 16 a 56 osôb) a kancelárskymi priestormi (rozloha týchto priestorov sa pohybuje v rozmedzí 15 – 80 m²).

Podnikateľské inovačné centrá (BIC) sú nezávislé právnické osoby - spoločnosti s ručením obmedzeným. Niektoré centrá sú členmi európskej siete inovatívnych centier (EBN), prostredníctvom ktorej sprostredkujú kontakty s firmami pracujúcimi v rámci tejto siete.

Medzi základné služby poskytované BIC patria:

- o implementácia systémov kvality (ISO 9000),
- o technologické a patentové poradenstvo,
- o "due diligence" - vyhodnocovania projektov pre rizikové financovanie,
- o "spin-off" poradenstvá - vyčleňovania neefektívnych prevádzok z veľkých podnikov,
- o vyhľadávanie partnerov v regióne a v zahraničí,
- o vyhľadávanie zahraničných zdrojov pri tvorbe spoločných podnikov,
- o spracovanie podnikateľských a marketingových plánov,
- o spracovanie žiadostí o úver,
- o účtovníctvo a ekonomika,
- o právne, daňové a colné poradenstvo,
- o vedenie účtovníctva.

Okrem poskytovania týchto služieb pre podnikateľov sa orientujú aj na vytváranie podnikateľského prostredia pre firmy prinášajúce inovatívny podnikateľský zámer - nový výrobok, službu alebo technológiu, ktorým poskytujú dlhodobú starostlivosť (2-3 roky). Uplatňujú pri tom regionálne preferencie. Medzi služby poskytované klientom s inovatívnym zameraním patria:

- o vyhľadávanie inovatívnych projektov (brokerská činnosť),

- o spracovanie podnikateľského zámeru a plánu,
- o ekonomické a účtovné poradenstvo,
- o poradenstvo pri financovaní projektov,
- o kontakty v rámci európskej siete BIC,
- o školenia,
- o spoločná účasť na výstavách,
- o propagácia a styk s verejnosťou,
- o iniciovanie vzájomnej spolupráce.

Podnikateľské a inovačné centrum Spišská Nová Ves (BIC Spišská Nová Ves) bolo zriadené koncom roka 1992 a jeho hlavným poslaním je napomáhanie trvalo udržateľnému sociálno-ekonomickému rozvoju regiónu stredného Spiša (okresy Spišská Nová Ves, Gelnica, Levoča a Rožňava – svoje služby teda poskytuje aj pre subjekty z Prešovského kraja), pričom základným nástrojom smerujúcim k naplneniu tohto poslania je podpora malého a stredného podnikania. Do portfólia činnosti tohto centra patrí poradenstvo, vzdelávanie, mikropôžičkový program, projektová činnosť, správa priemyselného parku a pod. Zaujímavosťou je, že okrem iných spravuje tiež lokálnu televíznu stanicu. Cieľovými skupinami aktivít BIC Spišská Nová Ves sú predovšetkým malí a strední podnikatelia (tak začínajúci, ako aj existujúci či dokonca iba potenciálni) a popri nich tiež orgány verejnoprávneho charakteru i občania.

Podnikateľský inkubátor Spišská Nová Ves má charakter združenia právnických osôb (jeho členmi sú PIC Spišská Nová Ves, Mesto Spišská Nová Ves a Spišská regionálna a rozvojová agentúra. Jeho hlavným poslaním je poskytovanie kancelárskych alebo výrobných priestorov a technickej infraštruktúry. Okrem toho poskytuje malým a stredným podnikateľom tiež určitý okruh služieb, a to so špeciálnym zameraním na počiatočnú fázu podnikania. V tejto súvislosti tvoria podstatnú časť podnikov/firiem umiestnených v tomto inkubátore tie podniky/firmy, ktoré sú na začiatku, a ktoré sa iba rozbiehajú.

SARIO Regionálne pracovisko Prešov je riadené bratislavskou centrálou SARIO. V roku 2008 spoločnosť asistovala pri zrealizovaní 34 investičných projektoch, z ktorých iba 2 boli realizované v PSK (tabuľka 2.34).

Tab. 2.34: Počet zrealizovaných projektov podľa krajov k 31. 12. 2008

Územná jednotka	Počet zrealizovaných projektov	Plánovaná výška investície v mil. Eur	Plánovaný počet pracovných miest
Bratislavský kraj	5	171	767
Trnavský kraj	2	25	77
Trenčiansky kraj	5	75,8	848
Nitriansky kraj	8	58,5	924
Bansko-bystrický kraj	6	111,85	1325
Žilinský kraj	4	7	120
Prešovský kraj	2	26,4	343
Košický kraj	2	62,5	220
Slovensko	34	538,05	4624

Zdroj: SARIO, 2008

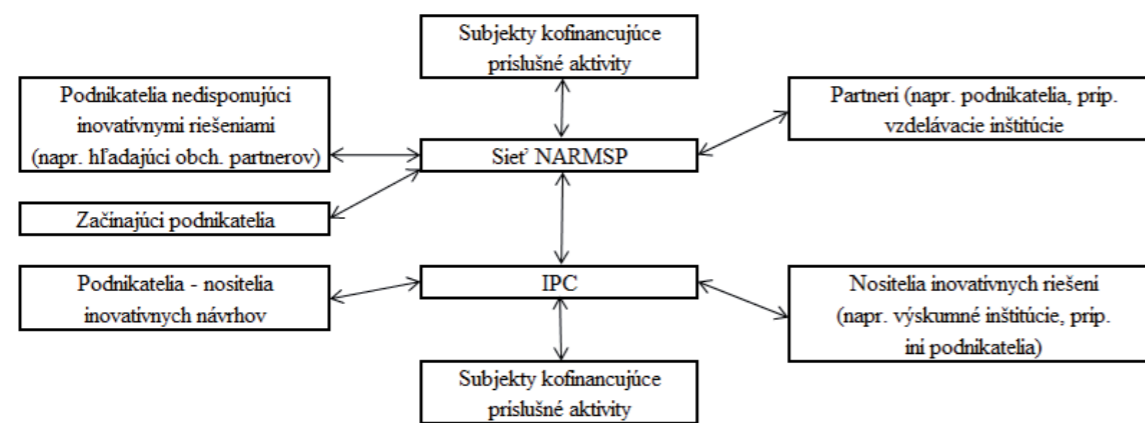
V roku 2009 SARIO Regionálne pracovisko Prešov pripravilo 32 projektov pre zahraničných investorov s predpokladanými investíciami v objeme 842 mil. Eur a možným zamestnaním pre 4700 pracovníkov. Doriešenie pripravených projektov prebehne v nasledujúcom období.

SARIO vytvorilo novú interaktívnu databázu nehnuteľností, ktorá sumarizuje údaje o vhodných pozemkoch, budovách, halách, priemyselných areáloch a priemyselných parkoch pre potenciálnych investoroch zo zahraničia a Slovenska. V PSK je vybraných 70 hnedých plôch, 40 zelených plôch a 10 nehnuteľností pre podnikateľské aktivity. Súčasne SARIO vypracovala manuál o aktuálnom stave výstavby priemyselných parkoch a ich naplnenosti do ktorého regionálni pracovníci aktualizujú údaje o priemyselných parkoch v PSK.

Podľa doterajšieho prejaveneho záujmu zahraničných investoroch o podnikanie v PSK sa pripravujú podklady pre nasledovné priemyselné oblasti: strojárstvo, gumárenský priemysel, drevospracujúci priemysel a textilný priemysel. Cieľom podpory v rámci OP KaHR je zachovať a rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúcu priemyselnú výrobu, energetiku, ako aj cestovný ruch a vybrané služby a tak prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR.

Koncepcia nožnej budúcej pozície IPC z hľadiska podpornej infraštruktúry¹⁴

IPC by sa nemalo snažiť o zasahovanie do všetkých podporných projektov a to najmä vzhľadom na už existujúcu infraštruktúru (napr. sieť NARMSP). Naopak, špecializáciou na inovácie a ich sprostredkovanie by si IPC mohlo a malo nájsť vlastnú a nenahraditeľnú pozíciu, vďaka ktorej by si v relatívne krátkom čase mohlo nielen vybudovať partnerskú sieť, ale aj potvrdiť odôvodnenosť svojej existencie. V tomto kontexte je neodmysliteľná spolupráca s existujúcou sieťou podporných inštitúcií a kofinancujúcich subjektov.

Obr. 2.11: Možná budúca pozícia IPC

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Cieľom IPC by mala byť podpora zavádzania inovácií a sprostredkovanie partnerstiev moderných výrobných projektov (tak rezortných ako i medzirezortných). Okrem toho by sa hneď od začiatku svojho fungovania mohlo IPC angažovať do prípravy legislatívneho návrhu upravujúceho podporu tých podnikateľských subjektov, ktoré zavádzajú do svojich technologických postupov inovatívne riešenia zohľadňujúce napr. ochranu životného prostredia a pod.

Prostredníctvom inovácií, by IPC mohlo pomôcť pri riešení aktuálnych problémov, ktorými sú napr.:

- v oblasti MSP:
 - o veľa zmien v podnikateľskom prostredí
 - o prevyšovanie ponuky nad dopytom
 - o slabá inštitucionálna podpora

¹⁴ Konštatovania a návrhy uvedené v tejto časti vychádzajú z výsledkov získaných výskumom, ktorý bol realizovaný u vybraných subjektov pôsobiach v podmienkach PSK v období júl – august 2009, a to prostredníctvom metódy interviewovania.

- o uspokojenie sa s priemernými riešeniami
- o platobná nedisciplinovanosť a nízka vymožiteľnosť práva
- o nedostatok financií na výskumné aktivity
- o hromadenie projektov v projektových zásobníkoch namiesto ich realizácie
- v oblasti CR:
 - o nekoordinovaný rozvoj
 - o nedostatočná infraštruktúra
 - o nevyužitie potenciálu a prírodných daností
- v oblasti RLZ:
 - o doterajší spôsob manažmentu rozvoja LZ
 - o nezačleňovanie všetkých aktérov (nielen absencia niektorých aktérov, ale aj sektorová nevyrovnanosť)
 - o ex post reakcie a nie ex ante riešenia
 - o brain-drain
 - o nedostatočná pripravenosť absolventov
 - o nedostatočné zameranie študijných programov
 - o zlé pokrytie územia širokopásmovým internetom

Ako riešenia týchto problémov sa tu pri tom ponúkajú:

- v oblasti MSP:
 - o ponúkanie zákazníkom extra pridanej hodnoty (rozširovanie vzťahov so zákazníkmi)
 - o najperspektívnejšie odvetvia: cestovný ruch, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť, automobilový priemysel, strojársky priemysel, elektrotechnický priemysel, energetika
 - o orientácia na produkty, ktoré sa iba importujú
 - o sústredenie sa na najmodernejšie technologické postupy (napr. v rámci E-Health) a orientácia na produkty s vysokou pridanou hodnotou
 - o hľadanie ďalších aplikácií vlastných produktov a vyvíjanie nových produktov
 - o zlepšiť podporu pre začínajúcich podnikateľov a daňové/odvodové úľavy
 - o zníženie cien elektrickej energie
- v oblasti CR:
 - o spájanie rôznych foriem turizmu

- najperspektívnejšie oblasti: rekreačný a kúpeľno-liečebný CR (sezónny CR, wellness), zážitkový CR (poľovníctvo, kongresový CR, aquaparky)
- lepšie využívanie prírodných zdrojov
- v oblasti RLZ:
 - poskytovatelia vzdelávania, najmä univerzity a vysoké školy, musia byť výskumnými centrami, ktoré svoje výstupy orientujú na potreby praxe (aplikovateľnosť výskumu)
 - skvalitnenie humanitných študijných odborov týkajúcich sa rozvoja EZ (doplnenie o jazykové znalosti)
 - študijné programy musia nájsť kompromis medzi generalizáciou a špecializáciou
 - vypracovanie vlastných podnikových systémov vzdelávania s cieľom zvyšovania vnútropodnikovej produktivity práce
 - preškoľovacie aktivity podľa dominantných odvetví a so zameraním na začiatok podnikania (využitie najmä zdrojov ESF).

Ako je uvedené v predchádzajúcich častiach, niektoré podnikateľské subjekty pôsobiace v PSK majú pomerne bohaté skúsenosti so zavádzaním inovatívnych riešení, čo by mohlo a malo byť výhodou pri začleňovaní ďalších partnerov do obdobných iniciatív. V tomto kontexte je ale potrebné vnímať pozíciu PSK k ďalším slovenským regiónom a najmä ku KSK. Je totiž viac ako zrejmé, že iniciatívy zamerané na inovácie v oblastiach ako sú IT, elektrotechnický priemysel či chemický priemysel majú väčšiu šancu na úspech, ak sa spoja subjekty pochádzajúce z oboch týchto regiónov (napr. účasť podnikateľských subjektov z PSK i KSK v projekte „ManuFuture-SK“). Naproti tomu v odvetviach ako sú textilný priemysel, prípadne cestovný ruch (a špeciálne ak hovoríme o možnosti zavedenia konceptu silver economy do praxe PSK) je PSK v pozícii, ktorá je preň jedinečná, a ktorá ho predurčuje k tomu, aby naplnil rolu vodcovského regiónu v celoslovenskom kontexte. IPC by pri takýchto aktivitách mohlo zohrať rozhodujúcu rolu.

3. Návrh stratégií

3.1. Regionálna rozvojová stratégia pre cestovný ruch v Prešovskom samosprávnom kraji

3.1.1. Ciele

Cestovný ruch je nutné chápať nie ako termín, či jav, ale ako dynamický systém. V rámci tohto fenoménu synerguje multiplicitné pôsobenie jeho elementov akými sú, napr. účastníci cestovného ruchu, dopravná infraštruktúra, infra- a supraštruktúra cestovného ruchu, prírodný potenciál krajiny, valority krajinnej sféry, sociálnoekonomická sféra cieľových stredísk, sociálnoekonomická sféra emitujúcich stredísk, právne normy ohraničujúce a určujúce jeho pôsobenie, marketing cestovného ruchu, pôsobenie konkurenčných stredísk cestovného ruchu (domácich aj zahraničných) a mnoho ďalších fenoménov. Z týchto dôvodov je sformovanie funkčnej stratégie:

1. Subjektívne
2. Časovo obmedzené
3. Zacielené na niektoré z vymedzených elementov cestovného ruchu (produkty cestovného ruchu).

Stratégie cestovného ruchu sú vzhľadom na viacvrstevnosť fenoménu tiež mnohvrstevné a poskytujú rôznorodé cieľové možnosti. Stratégie možno smerovať na:

1. Ekologickú stabilitu krajiny
2. Zamestnanosť v cestovnom ruchu
3. Optimalizáciu infra- a supraštruktúry
4. Hotelierske stratégie a marketing
5. Zlepšenie podnikateľského prostredia v cestovnom ruchu
6. Stratégie občianskych združení cestovného ruchu
7. Obnovenie kultúrnych tradícií autochtónneho prostredia

Hlavný cieľ:

Z pohľadu plánovaného Inovačného partnerského centra sa javí ako najvhodnejšie zamerať stratégiu na problematiku inovácií produktov cestovného ruchu a následne na stratégiu propagácie týchto produktov pre cieľové skupiny klientov, zvlášť pre domácich a osobitne pre zahraničných klientov. Cieľom stratégie cestovného ruchu je teda identifikovať produktový potenciál cestovného ruchu na území Prešovského samosprávneho kraja zvlášť pre domáci a zvlášť pre zahraničný cestovný ruch.

Špecifické ciele:

Špecifickým cieľom je štruktúrovanie produktov cestovného ruchu v zmysle optimalizácie a inovácie tak, aby saturovali čo najvyšší počet domácich a zahraničných klientov. Stratégia musí smerovať najmä k zlepšeniu zahraničnej návštevnosti regiónu, a z toho pohľadu musí zohľadňovať marketing cieľových skupín.

K špecifickým cieľom zaradujeme aj individualizáciu produktov cestovného ruchu tak, aby zodpovedali špecifickým pomerom (valoritám cestovného ruchu a potenciálu cestovného ruchu) na municipálnej úrovni, resp. na úrovni mikroregiónov.

Menované špecifické ciele je možné následne dosahovať dopadom projektov prostredníctvom riadenia IPC.

Obr. 3.1: Endogénne kooperačné prostredie pre strategických partnerov v oblasti cestovného ruchu IPC v Prešovskom samosprávnom kraji

Zdroj: vlastné spracovanie

3.1.2. Návrh priorít

- o Pri koncipovaní priorít stratégie je nutné najprv identifikovať potenciálne interakcie Inovačného partnerského centra so subjektmi endogénneho a exogénneho prostredia pri jej realizácii.
- o Ďalším krokom stratégie je vybudovanie funkčných vzťahov medzi Inovačným partnerským centrom a možnými strategickými partnermi v endogénnom aj exogénnom prostredí.
- o Verifikácia tradičných produktov cestovného ruchu územia PSK.
- o Stratégia inovácie produktov cestovného ruchu územia PSK

Z tohto pohľadu možno verifikovať endogénne prostredie uskutočňovanej stratégie, ktorá zahŕňa strategických partnerov a ich možný prínos pre IPC:

1. Univerzitné centrá – FHPV PU v Prešove, ako aj ďalšie fakulty a pracoviská s odborným zázemím, podľa požiadaviek Inovačného partnerského centra, ktoré sa tak stanú dodávateľmi know-how a spracovateľmi potrebných analýz.
2. Orgány štátnej správy (VÚC) predkladajú svoje koncepcie rozvoja cestovného ruchu, podporujú Inovačné rozvojové centrum a Inovačné rozvojové centrum zabezpečuje lobbying na vyššej úrovni, resp. v exogénnom prostredí (orgány EÚ vo vzťahu k zahraničným partnerom a pod.).
3. Mesto Prešov, ako kultúrne, historické a obslužné centrum regiónu s nadregionálnymi funkciami v cestovnom ruchu.
4. Občianske združenia cestovného ruchu v Prešovskom samosprávnom kraji (resp. ktorých činnosť sa odohráva na jeho území), napr. Údol, Tatravia, Združenie cestovného ruchu Vysoké Tatry, Slovenska mountainbiková asociácia, Proregia, Čergov a pod. Tieto občianske združenia by mali byť informované Inovačným partnerským centrom o stratégii rozvoja cestovného ruchu tak, aby tieto ciele akceptovali a zosúlادili s IPC svoju činnosť a stotožnili sa s hlavným cieľom. V tomto bode je potrebné podrobnejšie rozpracovať komunikačné stratégie.
5. Podnikateľská sféra, najmä profesné združenia zamerané na podnikanie v cestovnom ruchu, napr. Zväz hotelov a reštaurácií Slovenskej republiky by mali sformulovať svoje požiadavky, ktoré by mali byť zohľadnené v širšej stratégii Partnerského inovačného centra, ktoré by mohlo prostredníctvom zadaní (už spomenutým univerzitným centrá) dodávať analytické materiály pre túto sféru. V tomto bode je nutné rozpracovať detailnejšie komunikačné stratégie.
6. Slovenská agentúra pre cestovný ruch disponuje všeobecnou koncepciou rozvoja slovenského cestovného ruchu a reprezentuje regióny cestovného ruchu na medzinárodnom trhu a disponuje rozpočtovými prostriedkami na propagáciu aj cieľového regiónu Prešovského samosprávneho kraja. Preto možno očakávať z jej strany vhodný lobbying a podporu na medzinárodnej úrovni. V tomto bode je nutné rozpracovať detailnejšie komunikačné stratégie.
7. Zabezpečiť dopady projektov tak, aby v rámci sféry cestovného ruchu a služieb nedochádzalo k prehľbovaniu regionálnych disparít územia PSK. K tomuto cieľu

sme implementovali expertnú analýzu a zostavenie najrozvinutejších regiónov cestovného ruchu.

Tab. 3.1: Oblasti priorit

Rozvoj kvality služieb	27
Rozvoj cestovného ruchu	25
Doprava	19
Budovanie obchodných centier	8
Rozvoj vzdelania, športu, kultúry	7
Riešenie znečistenia životného prostredia	7
Modernizácia infraštruktúry	3
Budovanie sídlisk	3

Zdroj: L. Uliášová 2008

Jadrom koncentrácie kapacít cestovného ruchu sú región Tatry a mesto Prešov (podľa regionalizácie cestovného ruchu v Slovenskej republike ide o regióny I. kategórie – s medzinárodným významom, Tatry a II. Kategórie – s národným významom, Šarišský región, pričom v Šarišskom regióne sú územia s vyšším potenciálom Prešov, Bardejov a oblasť Svidníka). V samotnom Prešove je výrazná koncentrácia infra- a supraštruktúry cestovného ruchu.

V explorácii najrozvinutejších a najzaostalejších regiónov sme sa zamerali na všetky regióny s dobrým a veľmi dobrým prírodným potenciálom pre cestovný ruch, a zaradenie do jednej z dvoch skupín regiónov bolo spracované na základe rozvinutosti infra- a supraštruktúry cestovného ruchu.

Podľa expertnej analýzy sme vybrali nasledovné regióny ako najrozvinutejšie a najzaostalejšie:

Tab. 3.2: Najlepšie hodnotené regióny v oblasti cestovného ruchu v PSK

Top Ten regióny PSK cestovného ruchu	
Tatranský región	1
Prešov	2
Bardejov	3
Poprad – Spišská Sobota	4
Pieniny	5
Bardejovské kúpele	6
Sabinov - Drienica	7
Drevené kostolíky	8
Domaša	9
Vyšné Ružbachy	10
Levoča	11

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tab. 3.3: Najslabšie hodnotené regióny v oblasti cestovného ruchu v PSK

Top Down regióny cestovného ruchu v PSK	
Bajerov – Klenov	
Kežmarok – Lendak	
Svidník – Dukla	
Stará Ľubovňa	
Nová Ľubovňa - Novoľubovnianske kúpele	
Lipany	
Spišské Podhradie	
Medzilaborce	
Nižné Repáše – Vyšné Repáše	
Snina – Stakčín	
Humenné	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z hore uvedených dôvodov predkladáme návrh na projekty z oboch skupín regiónov – k Top Ten napríklad zaraďujeme projekt Domaša - Holčíkovce, k Top Down projekt z Klenova.

3.1.3. Návrh opatrení

a. Opatrenia pre rozvoj produktov pre domáci cestovný ruch

Tradičné produkty domáceho cestovného ruchu sú: pešia turistika, alpské (zjazdové) lyžovanie, klasické (bežecké) lyžovanie, kúpeľný cestovný ruch, cykloturistika, horská

cykloturistika, chatárenie a chalupárstvo, pútnický cestovný ruch, kultúrna turistika, vodná turistika, pobyt pri vode a vodné športy, návšteva jaskýň, horolezectvo, poľovníctvo.

Pešia turistika – revitalizovať turistické značkované trasy. Osadiť do východiskových obcí nástenné informačné tabule s mapou turistických trás a popismi najvýznamnejších atrakcií.

Opatrenie IPC - zadá univerzitným centrom požiadavku na analýzu obcí a rekreačných stredísk, kde nástenné informačné tabule chýbajú a po identifikácii finančných zdrojov (ESF, municipálna úroveň, VÚC a verejno-privátnych partnerstiev) zadá konkurz na výrobu (GIS laboratóriu).

Lyžovanie – podporovať regionálne zľavy, organizovať burzy športovej výbroje a výstroje, výraznejšie diverzifikovať ceny podľa atraktivity zjazdových tratí, resp. atraktivity bežeckých stôp, organizovať „obecné“, „mestské“ lyžiarske škôlky a školy.

Kúpeľný cestovný ruch – s dominantným kúpeľným centrom Bardejovské kúpele. Viac než 60% klientov kúpeľov predstavujú domáci klienti a po zmene kategorizácie zdravotnej starostlivosti z r. 2008 je predpoklad rastu domácich kúpeľných hostí. V rozvoji kúpeľníctva na Slovensku zohrávajú kľúčovú úlohu domáci strategickí investori (napríklad spoločnosť Penta Investments – investor obnovy Brusno – kúpele, v časti kúpeľného domu Poľana). Funkčné kúpele s problematickou zmenou majiteľa sú Vyšné Ružbachy.

Opatrenie IPC – v prvej fáze bude potrebné rozvíjať komunikáciu s manažmentom kúpeľov a zosúladiť ich potreby.

Opatrenie IPC iniciuje na municipálnej úrovni zriadenie lyžiarskych škôlok a škôl, predchádza im analýza vhodných obcí a lyžiarskych centier (vykoná univerzitné centrum) a identifikácia finančných zdrojov (municipálna úroveň, súkromné lyžiarske školy).

Cykloturistika – podporovať výhradne cyklistické trasy. V horskej cykloturistike podporovať budovanie singletrackov, úzko spolupracovať so SloMBA a implementovať ich požiadavky aj v legislatívnej oblasti.

Opatrenie IPC iniciuje jednanie so SloMBA a zriadi vo vytypovaných lokalitách parky pre horské bicykle (v mestách a vybraných rekreačných strediskách) a po identifikácii finančných zdrojov (SloMBA, municipálna úroveň, zdroje pre ochranu prírody MŽP SR a verejno-privátnych partnerstiev) iniciuje výstavbu singletrackov).

Vodné športy, pobyt pri vode v prírode – revitalizovať technickú infraštruktúru v priestoroch rekreačných vodných plôch, doplniť ich supraštruktúrou, cestovného ruchu (napr. plavecké bazény) a individualizovať produkty v jednotlivých strediskách (aj podľa atrakcií aj podľa cien), vyrovnávať jednosezónne zameranie napr. dobudovaním celoročných kapacít (napr. kongresové centrá, wellness kapacít a pod.).

Opatrenie IPC – iniciovať analýzu (vypracuje univerzitné centrum) vhodných lokalít na revitalizáciu infraštruktúry a inováciu produktov. Po identifikácii finančných zdrojov (ESF, municipálna úroveň, VÚC a verejno-privátnych partnerstiev) zadá konkurz na výstavbu diela.

Revitalizácia technickej infraštruktúry v letných strediskách cestovného ruchu v priestoroch rekreačných vodných plôch je možné aspoň sčasti spolufinancovať s pomocou fondu EÚ Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v aktuálnej výzve prioritnej osi 3. Cestovný ruch, Opatrenie 3.1. Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu.

Pútnický cestovný ruch – propagovať domáce pútnické strediská, vyzdvihovať ich jedinečnosť (krajinnoprirodňú a sacrum) a odlišnosť oproti zahraničným

b. Opatrenia pre rozvoj zahraničného cestovného ruchu

Tradičné produkty zahraničného cestovného ruchu: sú najmä pešia turistika, kultúrna turistika, lyžovanie (alpské, skialpinizmus aj klasické), kúpeľné pobyty a wellness, horolezectvo, poľovníctvo, horská cykloturistika, etnoturistika.

Kultúrny cestovný ruch – s hlavným nadregionálnym centrom mestského turizmu – Prešovom, Bardejvom – (v r. 2000 zapísané do Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO) a s ostatnými mestskými centrami (najmä Poprad, Medzilaborce, Sobrance, Vranov nad Topľou). Poprad má v regióne významné postavenie ako dopravné, kultúrne a obslužné centrum regiónu Vysoké Tatry. Toto územie je pre rozvoj zahraničného cestovného ruchu kľúčové a patrí k najdôležitejším územiám z pohľadu propagácie SACR, Ústavu pre cestovný ruch, a takisto najvýznamnejších manažérov a investorov na Slovensku.

Opatrenie IPC – prevziať funkčnú stratégiu rozvoja kultúrneho cestovného ruchu vypracovanú mestom pre účely kandidatury za EHMK 2013 (Európske hlavné mesto kultúry) s prevahou komunikačnej stratégie.

Pešia turistika – opatrenie IPC - revitalizovať turistické značkované trasy. Osadiť do východiskových obcí nástenné informačné tabule s mapou turistických trás a popismi najvýznamnejších atraktivít v svetových jazykoch, ale ja v českom, maďarskom a poľskom jazyku.

Lyžovanie – opatrenie IPC - aktívne propagovať v cieľových krajinách výhody lyžiarskych pobytov na Slovensku, najmä v Česku, Nemecku, Poľsku, Maďarsku, Ukrajine a Rusku.

Agroturistika a vidiecka turistika – opatrenie IPC – v spolupráci s tour-operátormi a municipálnymi centrami zostaviť zoznam individuálnych rekreačných objektov (chát a chalúp) vhodných na prenájom zahraničným klientom. Prostredníctvom obcí propagovať prenájom chat a chalúp zahraničným klientom. Prostredníctvom zahraničných partnerov

propagovať prenájom chat, chalúp a pobytov v agroturistických lokalitách v PSK hlavne pre českých, nemeckých, maďarských a poľských klientov.

Horská cykloturistika – opatrenie IPC - aktívne propagovať v krajinách s potenciálom pre MTB (mountainbiking) t.j. Rakúsku, Nemecku, Česku a Poľsku existujúce singletracky a atraktivitu potenciálnych oblastí horskej cykloturistiky v regióne PSK. Výstavbu singletrackov a ich propagáciu je možné finančne čiastočne zabezpečiť prostredníctvom štrukturálnych fondov EÚ v časti Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu a v časti Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny.

Etnoturistika - opatrenie IPC - propagovať a zaraďovať do balíku služieb tanatoturistiky (návštevu cintorínov pre cieľovú klientelu) najmä pre izraelských turistov a turistov židovského vierovyznania židovských cintorínov, nemeckých turistov – nemeckých cintorínov a bojísk.

Pre rómske etnikum je možnosť iniciovať v mestských strediskách podujatia pre zahraničnú klientelu ako Dni rómskej ľudovej kultúry, Dni rómskej kuchyne, Dni rómskych jazykov, Miss Roma, koncerty rómskych hudobníkov, Dni rómskeho umenia. V oblasti rómskej etnickej turistiky je možnosť financovania aspoň časti projektov zo štrukturálnych fondov EÚ v časti Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Opatrenie IPC – v spolupráci s municipálnymi centrami organizovať v balíku služieb (tour operátorov, hotelov a dopravcov cestovného ruchu) fakultatívne výjazdy do priestorov rómskeho osídlenia.

V oblasti kongresového cestovného ruchu – na vyrovnanie jednosezónneho charakteru cestovného ruchu v oblasti Domaša (stredisko nadregionálneho významu) reštrukturalizovať infraštruktúru cestovného ruchu.

Opatrenie IPC – v časti Domaša, Poľana, v katastrálnom území obce Holčíkovce, rekonštruovať Penzión na kongresové centrum. Financovanie bude navrhnuté zo štrukturálnych fondov Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu, alebo Podpora spoločných služieb pre podnikateľov.

Obr. 3.2: Exogénne vzťahy Inovačného partnerského centra a vzťahu k inovácii produktov cestovného ruchu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Predložená stratégia cestovného ruchu je základným ideovým vstupom do problémov, ktoré sa objavujú na území PSK. V blízkej budúcnosti bude preto nutné doplniť ju o stratégiu a marketing produktov cestovného ruchu a ich inovácii vo vzťahu k: produkt – rekreačné priestory, produkt – rekreačné strediská, produkt cestovného ruchu – inovovaný produkt cestovného ruchu, inovovaný produkt cestovného ruchu a jeho predpokladaný čas expirácie a prípadne niektoré ďalšie (ekonomické efekty produktov, environmentálne dopady produktov cestovného ruchu a pod.).

Osobitý prístup si vyžaduje komunikačná stratégia tých území, ktoré sú prioritným rozvojovým územím jednak štátnej správy, a súčasne veľkých finančných skupín (J&T, Penta a pod.). Komunikačnú stratégiu navrhujeme osobitne vypracovať pre:

- o Mesto Prešov a Bardejov ako mestské strediská cestovného ruchu
- o Kúpeľné mestá
- o Región Vysoké Tatry (s Popradom)

V stratégii cestovného ruchu v cieľovom období je nutné aplikovať komunikačný marketing smerom k fungujúcim klastrom cestovného ruchu (Tatranský región), ďalej uvažovať o sfunkčnení nových klastrov (Prešov a jeho rekreačné zázemie, región Domaše, región Zamaguria a pod.). Finančná stratégia a podpora by mala byť čo najvyváženejšia, a preto bude potrebné spracovať analýzy „Top ten regiónov cestovného ruchu v PSK“ a „Top down

regiónov cestovného ruchu v PSK“ tak, aby podpora bola vyvážená, efektívna a vyúsťovala do postupnej homogenizácie produktov cestovného ruchu.

Rozvoj spolupráce aktérov v oblasti rozvoja cestovného ruchu

Stratégie cestovného ruchu sú vzhľadom na viacvrstevnosť fenoménu taktiež mnohvrstevné a poskytujú rôznorodé cieľové možnosti. Stratégie tak možno smerovať napríklad na:

1. Ekologickú stabilitu rekreačnej krajiny
2. Zamestnanosť v cestovnom ruchu a službách v rekreačných strediskách
3. Optimalizáciu infra- a supraštruktúry cestovného ruchu
4. Hotelierske stratégie a marketing
5. Zlepšovanie podnikateľského prostredia v cestovnom ruchu
6. Obnovenie kultúrnych tradícií autochtónneho prostredia
7. Stratégie občianskych združení cestovného ruchu
8. Rozšírenie produktov cestovného ruchu

Z pohľadu cieľov plánovaného Inovačného partnerského centra sa javí ako najvhodnejšie zamerať stratégiu na problematiku inovácie produktov cestovného ruchu a následne na stratégiu propagácie týchto produktov pre cieľové skupiny klientov, zvlášť pre domácich a osobitne pre zahraničných klientov. Cieľom stratégie cestovného ruchu je teda primárne identifikovať produktový potenciál cestovného ruchu na území Prešovského samosprávneho kraja. Špecifickým cieľom je štruktúrovanie produktov cestovného ruchu v zmysle optimalizácie a inovácie tak, aby saturovali čo najvyšší počet domácich a zahraničných klientov. Stratégia musí smerovať najmä k zlepšeniu zahraničnej návštevnosti regiónu a z tohto pohľadu musí zohľadňovať marketing cieľových skupín. Menované špecifické ciele je možné následne dosahovať dopadom projektov prostredníctvom riadenia IPC. Tak by sa IPC stal hlavným koordinátorom externých zdrojov (EÚ, nórski partneri a pod.) s domácimi subjektmi cestovného ruchu (najmä na municipálnej úrovni).

V Slovenskej republike v roku 2008 poskytovalo služby v oblasti cestovného ruchu 3 434 ubytovacích zariadení s kapacitou 58 182 izieb a 151 991 lôžok (vrátane príležitostných). Ubytovacie služby týchto zariadení využilo 4 083 návštevníkov, z ktorých 43,3% tvorili zahraniční návštevníci. V štruktúre návštevníkov podľa krajiny trvalého pobytu najpočetnejšia návštevnosť bola z Českej republiky, Poľska a Nemecka, z mimoeurópskych krajín zo

Spojených štátov amerických, Južnej Kórey a Japonska. V priemere najdlhší pobyt v dňoch bol u hostí z Lichtenštajnska (6,3), Izraela (5,8), Cypru (5,7), Ruska (4,3) a Bieloruska(4,3). V Prešovskom kraji poskytovalo ubytovacie služby 625 ubytovacích zariadení, čo predstavuje 18,2% z celkového počtu zariadení na Slovensku. V členení podľa druhu zariadení bolo 235 hotelov, motelov, a penziónov, 60 turistických ubytovní, 11 chatových osád, 160 ostatných hromadných ubytovaní (kempingy a ostatné zariadenia) a 159 ubytovaní v súkromí.

Návštevníci mali k dispozícii 10 989 izieb s 30 152 lôžkami (vrátane príležitostných). Táto kapacita slúžiaca cestovnému ruchu predstavovala 19,8% z celkovej lôžkovej kapacity Slovenskej republiky. Najväčší podiel ubytovacích zariadení v kraji mal okres Poprad, a to 40,2 %. Rozlohou druhý najväčší kraj na Slovensku (Prešovský) poskytol ubytovanie 736 tisíc host'om, čo tvorí 18% z celkového počtu návštevníkov ubytovacích zariadení v Slovenskej republike. Podľa počtu návštevníkov je Prešovský kraj tretí najnavštevovanejší na Slovensku, hneď po Bratislavskom a Žilinskom kraji.

Z hľadiska členenia návštevníkov na domácich a zahraničných sa Slováci podieľali na návštevnosti ubytovacích zariadení Prešovského kraja 59,2%, čo predstavovalo 436 tisíc osôb. Cudzinci sa na návštevnosti podieľali 40,8%, čo tvorilo 301 tisíc návštevníkov.

Zloženie návštevníkov kraja podľa krajiny trvalého pobytu poukazuje na najpočetnejšiu návštevnosť z Českej republiky 12%, Poľska 10,2% a Maďarska 3%. Z mimoeurópskych krajín to boli hlavne návštevníci z Južnej Kórey, Spojených štátov amerických a Japonska. V priemere najdlhší pobyt v dňoch bol zaznamenaný u hostí z Ruska (7), Albánska (6,5), Tuniska (6,2), Portugalska (6) a Bieloruska (5,9).

Návštevnosť sa odvíjala od atraktívnosti jednotlivých regiónov, ubytovacích možností i úrovne poskytovaných služieb. Vďaka regiónu Vysoké Tatry prišlo do okresu Poprad najviac návštevníkov, a to 60,7% z celkového počtu návštevníkov kraja. Za ním so značným odstupom nasledovali okresy Prešov s 8,5%, Kežmarok s 8,4% a Stará Ľubovňa so 6% podielom na návšteve kraja.

Tržby za ubytovanie sú ďalším hodnotiacim kritériom úrovne rozvoja cestovného ruchu. V roku 2008 bol ich objem v Prešovskom kraji 1 390,6 mil. Sk, čo z celoslovenských tržieb predstavuje 16,4%. Podiel tržieb od domácich návštevníkov v kraji činil 49,8%, v nominálnej hodnote to predstavuje 692,3 mil. Sk. Zahraniční návštevníci sa podieľali 50,2%, čo je 698,3 mil. Sk. Z jednotlivých okresov Prešovského kraja najvyššie tržby za ubytovanie sa dosiahli

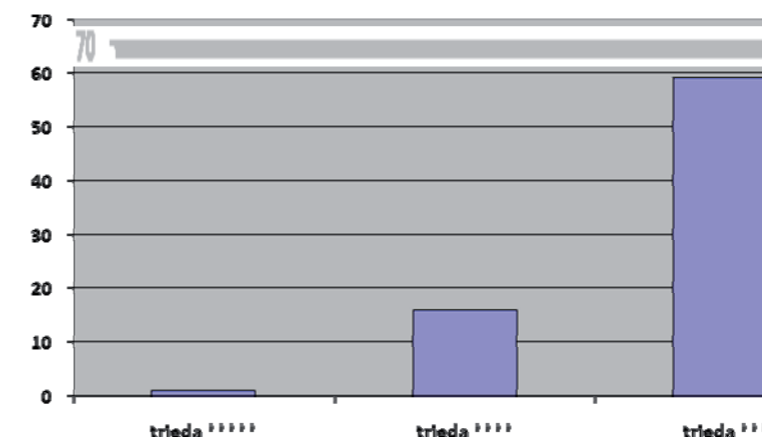
v okresoch Poprad 934,2 mil. Sk, Kežmarok 104,3 mil. Sk, Prešov 95,1 mil. Sk a Bardejov 91,8 mil. Sk.

Priemerná cena za ubytovanie v kraji predstavovala 568 Sk a bola o 112 Sk nižšia ako celoslovenský priemer. Najvyššiu priemernú cenu za ubytovanie s hodnotou 650 Sk zaplatili návštevníci v okrese Prešov a najnižšiu priemernú cenu 195 Sk v okrese Stropkov.

V priemere najdlhšie pobudli návštevníci v okrese Bardejov, a to 6,7 dňa. Naopak najkratšie pobudli návštevníci v okrese Levoča s priemerným počtom prenocovaní 2 dni. Priemerná dĺžka pobytu návštevníkov v kraji (3,3 dňa) presiahla republikový priemer (3,1 dňa).

Za kúpeľnou turistikou do Prešovského kraja prišlo 62 549 návštevníkov, čo tvorí 22% z celkovej kúpeľnej návštevnosti v Slovenskej republike. Priemerná dĺžka pobytu v kúpeľoch v Prešovskom kraji predstavovala 8 dní, a bola o 1,2 dňa kratšia v porovnaní s celoslovenským priemerom. Tržby za kúpeľnú turistiku boli 177,4 mil. Sk, čo tvorí 12,5% z celkových tržieb dosiahnutých v rámci kúpeľnej turistiky v Slovenskej republike.

Čo sa týka hotelovej infraštruktúry v Prešovskom kraji je evidovaných 70 hotelov a penziónov. Štruktúra hotelov podľa tried je nasledovná: v triede 5. hviezdíčkových hotelov je len jeden hotel, Grand Hotel Kempiski High Tatras, v triede 4. hviezdíčkových hotelov je 16 hotelov, z nich v Prešove Hotel Carpe Diem, v Poprade Aqua City Mountain View a ostatné sú lokalizované v rekreačných strediskách Vysokých Tatier. Zloženie tried hotelov je jednostranné v prospech trojhviezdíčkových hotelov (a penziónov) a koncentrácia ubytovacej infraštruktúry je charakterizovaná vysokou koncentráciou.

Obr. 3.3: Štruktúra infraštruktúry ubytovacích zariadení PSK podľa tried v PSK

Zdroj : Top hotelierstvo 2009/2010

Samozrejme aj pre fenomén cestovného ruchu, ako je zrejmé zo štatistickej databázy, okrem procesov globalizácie je charakteristická regionálna koncentrácia jednak prírodného potenciálu, ale najmä infra- a supraštruktúry cestovného ruchu (pričom za infraštruktúru považujeme ubytovacie a stravovacie kapacity; za supraštruktúru považujeme všetky ostatné dopravné, zábavné a služobné, informačné, organizačné, finančné a iné kapacity cestovného ruchu (Top hotelierstvo 2009/2010)).

Jadrom koncentrácie kapacít cestovného ruchu sú región Tatry a mesto Prešov. Podľa regionalizácie cestovného ruchu v Slovenskej republike ide o regióny I. kategórie – s medzinárodným významom, Tatry a II. Kategórie – s národným významom, Šarišský región, pričom v Šarišskom regióne sú územia s vyšším potenciálom Prešov, Bardejov

Inovačné partnerské centrum môže organizovať aktívne brífingy podnikateľov cestovného ruchu tak, aby v rámci napríklad brainstormingu, špecifikovali individualitu zariadenia, možnosti rozvíjať jeho potenciál a možnosti konkurencie, a aby tak dospeli k individuálnym typom manažmentu.

Konečným cieľom týchto metód je aby každý podnik cestovného ruchu (hotel, penzión, reštaurácia, cestovná kancelária, zábavné zariadenie a pod.) ponúkal úspešný individuálny produkt cestovného ruchu.

Súčasná kapacita hotelových zariadení v Prešove je nedostatočná. V meste sú len štyri hoteli, ale 22 penziónov.

Stratégie Inovačného partnerského centra sa zameriavajú na všetky humánne aktivity. V súčasnej etape hospodárskej depresie, v ktorej sa reálne nachádza aj EÚ a Slovensko je nutné nasmerovať vyššie projektované kapacity práve do rozvoja cestovného ruchu. Odôvodňuje to šesť konkrétnych dôvodov:

1. Cestovný ruch je z hľadiska rastu primárnej a sekundárnej zamestnanosti štvrtým najrýchlejšie rastúcim odvetvím vo vyspelých ekonomikách
2. Odvetvie cestovného ruchu nie je výrazne regionálne diverzifikované (ako priemyselné odvetvia) a nie je a priori trvalo naviazané na špecifické fyzicko-geografické vlastnosti krajiny sféry (ako odvetvia poľnohospodárskej výroby)
3. Cestovný ruch je v porovnaní s priemyselnými aktivitami ekologické odvetvie ekonomiky
4. Cestovný ruch v porovnaní s mnohými priemyselnými odvetviami nemá vysoké nároky na energetické zdroje

5. Cestovný ruch nevyžaduje finančné balíčky, ani záchranné stratégie ako napr. určité priemyselné odvetvia, alebo bankový sektor

6. Cestovný ruch v PSK zďaleka nevyčerpal svoje potenciálne možnosti nasýtenia trhu

3.1.4. Návrh projektových zámerov

Názov projektu	Centrum rozvoja turizmu PSK pre oblasť Vysokých Tatier
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Potreba zriadenia funkčného centra rozvoja turizmu PSK pre oblasť Vysokých Tatier
Ciele projektu	Vytvorenie spoločne zdieľaných implementačných kapacít, trvalého odborného pracoviska - projektových kancelárií, polyfunkčného priestoru a podporných služieb pre realizáciu rôznych aktivít v oblasti spolupráce, iniciácie projektov a projektových partnerstiev v oblastiach vyplývajúcich z Memoranda o spolupráci pri rozvoji turizmu v PSK pre prioritný región turizmu v PSK (Vysoké Tatry a okolie)
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Aktívna komunikácia, koordinácia, kooperácia aktivít na rozvoj turizmu v prioritnom regióne PSK
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • spolupráca a príprava projektu klastra turizmu Tatry-Spiš (financovanie z ROP, opatrenie 3.2) • spolupráca a príprava projektu Komplexného informačného systému turizmu v PSK (financovanie z ROP, opatrenie 3.2) • spolupráca pri príprave a správe web stránky PSK pre organizácie v sektore turizmu • príprava projektu Regionálneho revolvingového fondu rozvoja turizmu • spolupráca v rámci projektu Integrovaného dopravného systému v regióne VT • príprava modelu založenia regionálnej organizácie destinačného manažmentu (v kontexte pripravovaného zákona o turizme) • podpora prípravy a implementácie projektov PSK v sektore turizmu • spolupráca na prezentácii PSK a regiónu Tatier na veľtrhoch CR a iných akciách • spolupráca na projektoch, ktoré sa v súčasnosti implementujú • medzinárodná spolupráca
Popis výstupov a výsledkov projektu	<ul style="list-style-type: none"> • zriadené a vybavené centrum rozvoja turizmu • implementačná kapacita • iniciácia projektových zámerov a ich realizácia • prílev finančných prostriedkov na rozvoj turizmu • vznik nových partnerstiev medzi subjektmi turizmu • spoločný marketing a propagácia regiónu
Vedúci partner projektu	Prešovský samosprávny kraj
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	IPC
Časový plán	2010 – 2015
Riziká projektu	

Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	miestna samospráva, neziskové rozvojové subjekty, súkromný sektor pôsobiaci a majúci vplyv na turizmus regiónu	
Miesto realizácie projektu	Okres Poprad	
Zdroje financovania	vláda SR, PSK, obce príslušného regiónu	

Názov projektu	Klaster turizmu Tatry-Spiš
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	<p>Priamo vo Vysokých Tatrách už 15 rokov existuje v rámci Slovenska ojedinelá inštitucionalizovaná spolupráca medzi subjektmi turizmu v podobe Združenia cestovného ruchu Vysoké Tatry s členskou základňou cez 140 subjektov. Združenie v súčasnosti plní niektoré funkcie moderného destinačného manažmentu (prevádzka turistických informačných kancelárií, účasť na výstavách, vydávanie katalógov a práca s médiami...), no jeho finančné a organizačné kapacity aj napriek finančnému príspevku z Mesta Vysoké Tatry a členským príspevkom poskytovateľov služieb sú nedostatočné z pohľadu aktuálnych potrieb rozvoja konkurencieschopného destinačného manažmentu v regióne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na území PSK sa nachádza najvýznamnejší región medzinárodného významu definovaný Regionalizáciou cestovného ruchu – materiál schválený vládou SR • V regióne Tatry – Spiš je najvyššia koncentrácia supraštruktúry cestovného ruchu (ubytovacie zariadenia, ďalšie služby v CR – horské dopravné zariadenia, aquaparky a kúpaliská, kúpele, atrakcie), kultúrno-historické dedičstvo na Spiši • Nosné dopravné napojenie na PSK ide cez hlavnú rozvojovú os pod Tatrami, cez Levoču smerom na Prešov (Konceptcia územného rozvoja SR) • Široké spektrum služieb v CR v regióne
Ciele projektu	Podpora klastra vytvorí synergický priestor pre získavanie ďalších finančných zdrojov formou mobilizácie interných zdrojov podnikateľov, samospráv so zapájaním kofinancovania zo štrukturálnych fondov.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Aktívna komunikácia, koordinácia, kooperácia aktivít na rozvoj turizmu v prioritnom regióne PSK
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvorenie identity, posolstva a značky destinácie turizmu • Vypracovanie regionálneho turistického produktu • Definovanie vízie a tvorba marketingovej stratégie destinácie • Vypracovanie komplexného marketingového plánu destinácie • Tvorba internetového portálu destinácie • Rezervačný systém • Integrované regionálne Call Centrum • Založenie regionálneho revolvingového fondu rozvoja turizmu • Vytvorenie výkonnej štruktúry – organ. destinačného manažmentu

	<ul style="list-style-type: none"> Modernizácia regionálnej siete turistických informačných kancelárií Vytvorenie siete mobilných infokioskov IT pracovisko pre spracúvanie turistických informácií Marketingové aktivity (výstavy, prezentácie,...) Publikačná činnosť (katalógy) Inovatívne e-sluzby a nové technológie, spoločné SME služby
Popis výstupov a výsledkov projektu	<ul style="list-style-type: none"> nové produkty turizmu komplexný marketingový plán destinácie prezentácia destinácie doma a v zahraničí moderné TIK-y propagačné materiály nové partnerstvá medzi subjektmi turizmu v regióne
Vedúci partner projektu	Prešovský samosprávny kraj
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	IPC
Časový plán	2010 – 2015
Riziká projektu	
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR): Neinvestičné prostriedky (EUR):
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Návštevníci regiónu, miestna samospráva, neziskové rozvojové subjekty, súkromný sektor pôsobiaci a majúci vplyv na turizmus regiónu
Miesto realizácie projektu	Okres Poprad, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa
Zdroje financovania	Regionálny operačný program

Názov projektu	Komplexný informačný systém turizmu v Prešovskom samosprávnom kraji
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Prešovský samosprávny kraj nemá vybudovaný komplexný informačný systém turizmu. Bez jeho vybudovania nie je možné efektívne využívať výsledky marketingových aktivít.
Ciele projektu	Vytvorenie komplexného informačného systému turizmu v PSK ako nástroja na podporu marketingových a propagačných aktivít za účelom efektívneho využitia potenciálu turizmu v PSK.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Aktívna komunikácia, koordinácia, kooperácia aktivít na rozvoj turizmu v PSK
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> zavedenie systému informačných (hnedých) tabúl na cestách Prešovského samosprávneho kraja zavedenie navigačných tabúl v lokalitách s atraktivitami turizmu. Webový portál pre podporu rozvoja turizmu v PSK. zriadenie CALL CENTRA zriadenie siete multimediálnych info-kioskov

Popis výstupov a výsledkov projektu	<ul style="list-style-type: none"> systém hnedých tabúl systém navigačných tabúl v lokalitách s turistickými atraktivitami Webový portál pre podporu rozvoja turizmu v PSK. CALL CENTRUM Sieť multimediálnych info-kioskov
Vedúci partner projektu	Prešovský samosprávny kraj
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	IPC
Časový plán	2010 - 2015
Riziká projektu	
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR): Neinvestičné prostriedky (EUR):
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Návštevníci regiónu, miestna samospráva, neziskové rozvojové subjekty, súkromný sektor pôsobiaci a majúci vplyv na turizmus regiónu
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj
Zdroje financovania	

Názov projektu	Prešovský kraj – malé Švajčiarsko
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	<p>PSK je územím s medzinárodne významným, ale nedostatočne využitým potenciálom pre rozvoj turizmu - prírodným, historickým, kultúrnym, v oblasti tradičnej ľudovej architektúry, folklóru a ľudovej slovesnosti, ako aj potenciálom pre rozvoj a využitie kúpeľníctva. Vďaka tomuto potenciálu by sa PSK mohol stať vysoko atraktívnym a vyhľadávaným, ak by ho subjekty ovplyvňujúce rozvoj turizmu v kraji dokázali v plnej miere využiť.</p> <p>Svedčia o tom aj niektoré pozitívne sa vyvíjajúce ukazovatele turizmu za posledných niekoľko rokov. Napríklad:</p> <ul style="list-style-type: none"> priemerná dĺžka pobytu návštevníkov v kraji (3,5 dňa) a presiahla republikový priemer. priemerná cena za jedno prenocovanie v kraji bola 3,95 € nižšia ako celoslovenský priemer rast počtu ubytovacích zariadení, izieb a lôžok rast tržieb za ubytovanie <p>Z hľadiska vplyvu turizmu na životné prostredie je kvalitatívnym ukazovateľom s dopadom na ekonomické ukazovatele, dĺžka pobytu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach. Tranzitní a jednodňoví netranzitní návštevníci nadmerne zaťažujú životné prostredie bez adekvátnych výdavkov. Z ukazovateľov rozvoja turizmu vyplýva, že Prešovský kraj disponuje dostatočnou kapacitou ubytovacích zariadení. Zatiaľ najzávažnejším problémom je nedostatok a nízka úroveň kvality základných a doplnkových služieb, čo sa odráža v nízkej spokojnosti návštevníkov, v nedostatočnej návštevnosti, podpriemernom počte prenocovaní a z toho vyplývajúcom nižšom objeme tržieb za ubytovanie, t.j. nízkych ekonomických prínosoch.</p> <p>Ďalšími príčinami neadekvátneho rozvoja turizmu je nízka kvalita ľudských zdrojov, absencia základných koncepčných materiálov podporujúcich rozvoj turizmu na požadovanej úrovni a nedostatočná komunikácia a koordinácia medzi relevantnými subjektmi.</p>

	Úspešná budúcnosť regiónu PSK v medzinárodnej súťaži destinácií turizmu je podmienená jeho schopnosťou mobilizácie dostupných zdrojov a v účinnej spolupráci kľúčových sociálno-ekonomických partnerov, predovšetkým podnikateľských lídrov, reprezentantov samosprávy a ďalších odborných a rozvojových inštitúcií.
Ciele projektu	Zámerom predkladaného projektu je v súlade s Dlhodobou víziou rozvoja slovenskej spoločnosti a strategickými rozvojovými dokumentmi v oblasti turizmu v SR je udržať a rozvíjať konkurenčnú výhodu regiónu PSK v oblasti turizmu prostredníctvom špecifických aktivít smerujúcich k posilneniu sociálnej kohézie a udržateľnému rozvoju celého regiónu PSK.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Vytvorenie konkurencieschopnej destinácie turizmu
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • Transfer know-how a osvedčených postupov darcu a ich pilotné overenie resp. modifikácia na národnú a regionálnu úroveň. • Spracovanie „Komplexnej stratégie udržania a zvyšovania konkurencieschopnosti turizmu v regióne PSK“ vrátane metodiky koordinácie aktivít a rozvoja v oblasti turizmu v PSK. • Vytváranie predpokladov pre vznik tematických sietí a rôznych typov partnerstiev subjektov CR v PSK • Tvorba regionálnych/lokálnych produktov a produktových mixov v turizme ako aj edukačných príkladov - produktov turizmu s ohľadom na regionálne disparity v oblasti atraktívnosti • Príprava a vzdelávanie ľudských zdrojov pre oblasť služieb v turizme • Implementácia novej marketingovej komunikačnej stratégie PSK pre jednotlivé cieľové segmenty v oblasti turizmu aj prostredníctvom transferu know – how a tzv. osvedčených postupov zo Švajčiarska a ich pilotné overenie na úrovni regiónu PSK
Popis výstupov a výsledkov projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Efektívne riadenie procesov, skvalitnenie postupov a „metodiky“ rozvoja a koordinácie turizmu v PSK • Systém vzdelávania, odborná príprava a tréning pre oblasť turizmu : minimálne štandardy a tvorba regionálnej politiky, vybudovanie systému kontinuálneho monitoringu vzdelávacích a rozvojových potrieb vrátane realizácie dopytovo-orientovaných vzdelávacích a rozvojových aktivít a operatívna podpora aktivít v oblasti turizmu v regióne PSK, kde má darca poznatkov medzinárodne uznávané know-how. • Implementácia novej marketingovej komunikačnej stratégie PSK pre jednotlivé cieľové segmenty v oblasti turizmu aj prostredníctvom transferu know – how a tzv. osvedčených postupov zo Švajčiarska a ich pilotné overenie na úrovni regiónu PSK napr. spoločná prezentácia regiónov VÚC na veľtrhoch turizmu • Vytvorenie nových funkčných partnerstiev subjektov pôsobiacich na poli turizmu a tematických sietí a ich vzájomná kooperácia a koordinácia aktivít pri poskytovaní služieb pre turistov, prezentácii kraja a rozvoji turizmu v kraji, vytváraní produktov turizmu pre jednotlivé cieľové skupiny/zlepšenie a nadviazanie spolupráce medzi jednotlivými subjektmi pôsobiacich na poli turizmu. • Nové konkurencieschopné produkty a produktové mixy turizmu a ich marketing s ohľadom na udržateľnosť za účelom zvýšenia využitia potenciálu PSK, s priamym dopadom na návštevnosť, a tak prílev financii a investícií do regiónu PSK. • Spracované strategické materiály vrátane komplexnej metodiky, strategický dokument pod názvom „Komplexná stratégia udržania

	a zvyšovania konkurencieschopnosti turizmu v regióne PSK“ - zvýšenie návštevnosti regiónu, prílevu financií a investícií do PSK, koncepčné a strategické riadenie aktivít na podporu turizmu v PSK.	
Vedúci partner projektu	Prešovský samosprávny kraj	
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	IPC	
Časový plán	2010 - 2015	
Riziká projektu		
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	návštevníci regiónu, miestna samospráva, neziskové rozvojové subjekty, súkromný sektor pôsobiaci a majúci vplyv na turizmus regiónu	
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj	
Zdroje financovania		

3.2. Regionálna rozvojová stratégia pre podporu podnikania v Prešovskom samosprávnom kraji

3.2.1. Ciele

Hlavný cieľ :

Podporovať rozvoj podnikania v kraji, za účelom zvýšenia HDP a konkurencieschopnosti firiem, prostredníctvom zavádzania nových poznatkov do praxe.

Ekonomika SR prešla v posledných desaťročiach vývojom od socializmu postupným transformovaním sa po roku 1989 na súčasnú kapitalistickú spoločnosť. S týmto prechodom súvisí vznik množstva súkromných podnikateľských subjektov. Mnohé z nich vznikli z bývalých veľkých socialistických podnikov privatizáciou alebo odkúpením častí technológií a prevzatím časti zamestnancov. V Prešovskom kraji šlo o podniky ako ZPA, ZVL, VUKOV, OZKN, Tesla Stropkov, a pod. Ďalšie vznikali na základe obchodného, či živnostenského zákona tzv. od nuly.

Významným krokom v stabilizácii podnikateľského prostredia bolo obdobie prípravy SR na vstup do Európskej únie a 1. máj 2004, kedy sa SR na základe Zmluvy o prístupí podpísanej v Aténach 16. apríla 2003 medzi kandidátskymi a členskými krajinami stalo jej oficiálnym plnoprávnym členom.

Vstup do EÚ priniesol so sebou množstvo výhod, ale aj negatívnych stránok ako pre podnikateľov, tak aj pre ktoréhokoľvek občana. Počnúc možnosťou bezvízového cestovania v rámci EÚ, cez voľný pohyb tovarov, služieb, kapitálu a doposiaľ ešte čiastočne obmedzený voľný pohyb osôb. Dôležitými rozhodnutiami bola reštrukturalizácia a privatizácia bankovej sféry, upevnenie finančnej disciplíny podnikateľského sektora, prijatie zákona o štátnej pomoci, zákona o technických požiadavkách a zhode výrobkov, ako aj zákona o verejnom obstarávaní a ďalšie. Podnikatelia a ďalšie subjekty považujú za pozitívum aj možnosť využívania finančných prostriedkov na rozvoj ich aktivít z fondov EÚ a rôznych európskych programov.

Typickými problémami malých a stredných podnikov sú:

- o ťažkosti pri získavaní kapitálu (fixného a obežného), ktorý je potrebný pri zakladaní a rozširovaní aktivít podniku,

- o nedostatok záruk,
- o ťažký prístup k verejným objednávkam,
- o ťažkosti so vstupom na domáci ale predovšetkým zahraničný trh,
- o problémy s konkurencieschopnosťou vo vzťahu k veľkým podnikom a importérom,
- o nedostatok skúseností v podnikaní,
- o nedostatok technologického know – how a problémy so zapájaním sa do náročných výskumných projektov,
- o nedostatočný prístup k školeniam a vzdelávaniu,
- o a pod.

Aj preto je často krát nevyhnutá pomoc týmto podnikateľom či už zo strany štátu, Európskej komisie, nadnárodných organizácií, inštitúcií podporujúcich malé a stredné podnikanie, regionálnych inštitúcií, či bánk.

Podpora regiónov v oblasti ekonomického rastu sa musí realizovať v priamom kontexte s podporou najproduktívnejšej zložky ekonomiky a to podnikateľských subjektov a zohľadňovať ich špecifické záujmy. Podporu chceme a musíme vidieť nielen v jednorazovej práci s podnikateľom ale na trvalom partnerskom, rozvíjajúcom sa vzťahu kedy podnikateľ získa základné rady a odporúčania pri začiatkoch podnikaniach, sériu ďalších služieb pre rozvoj jeho podnikateľských aktivít v krajine a na medzinárodnej úrovni až po monitoring úverov a pôžičiek, ktoré získa v priebehu jeho podnikateľskej činnosti.

Podpora podnikateľov v regióne je zabezpečovaná predovšetkým zo strany inštitúcií vytvorených a zaoberajúcich sa podporou MSP. Prostredníctvom týchto inštitúcií sú realizované viaceré štátne programy a programy Európskej komisie zamerané na poskytovanie finančných, vzdelávacích, kooperačných, technických a iných nástrojov a služieb.

S cieľom zabezpečiť adresnosť a čo najlepšie zohľadnenie podmienok a požiadaviek podnikateľov v regióne, jednotlivé regióny v Európe pripravujú svoje regionálne programy podpory podnikateľov zo Štrukturálnych fondov EÚ, štátneho rozpočtu a regionálnych zdrojov. Je potrebné, aby každý región mal reálne nástroje a možnosti rozhodovať o podpore podnikateľov vo svojom regióne, čím by sa disparity medzi regiónmi v rámci EÚ čo najviac stierali.

Úplne pochopiť situáciu v regióne môžu iba ľudia v ňom žijúci. Tí, ktorí pochádzajú z regiónov zo značne odlišnou úrovňou (a to už vyššou alebo nižšou) len veľmi ťažko dokážu vypracovať programy vhodné pre daný región. Rovnako spájať viaceré regióny na úrovni

NUTS II do rovnakých programov je nežiaduce, pretože následne výber projektov sa realizuje podľa úrovne projektov bez zohľadnenia úrovne rozvoja regiónu. Často krát je potrebné v zaostalejšom regióne podporiť projekt, ktorý rieši problém daného regiónu a nie iný, ktorý je na prvý pohľad lepší, pretože je z regiónu, ktorého úroveň je vyššia a teda rieši už ďalší stupeň rozvoja regiónu. V takom prípade, ak sú v jednom programe zahrnuté viaceré regióny na úrovni NUTS II s odlišnou štruktúrou a odlišným stupňom rozvoja v jednotlivých sektoroch, peniaze budú pridelené projektu z vyspelejšieho regiónu (objektívne na prvý pohľad kvalitnejšiemu), čím sa ale ešte zvýši regionálna disparita regiónov, ktoré sú rozvojovo na nižšej úrovni, ktorým sa súčasne projekty nepodporia, lebo sú tzv. na nižšej úrovni, ktorá však zodpovedá situácii v regióne a potrebe rozvoja.

V inovačnej výkonnosti a v efektívnom transfere výsledkov výskumu a vývoja do inovačných procesov zaostáva SR za vyspelými štátmi. Pomerne nízka je inovačná aktivita podnikov. V SR je nedostatočná podpora výskumu, vývoja a inovácií. Ambiciózny cieľ EU – dosiahnuť do roku 2010 podiel celkových výdavkov na výskum, vývoj a inovácie na úrovni 3% hrubého domáceho produktu (HDP), z toho 1/3 zo štátneho rozpočtu a 2/3 z podnikateľských zdrojov, prijala aj Slovenská republika, a bude to pre SR ťažko dosiahnuteľné. Cieľ je však veľmi náročný aj pre EÚ - priemerná hodnota podielu celkových výdavkov na vedu a techniku v krajinách EU bola napríklad v roku 2001 len 1,94% z HDP, pričom Japonsko dosiahlo hodnotu 2,98% z HDP a USA 2,7% z HDP (čo je naplnenie cieľa na 60%) s tým, že cieľové 3% z HDP by boli dosiahnuté v roku 2015 a to i s využitím zdrojov štrukturálnych fondov EU.

V rámci Slovenska dosahuje najvyšší HDP na obyvateľa, vyjadreného v parite kúpnej sily, Bratislavský kraj (148,7 % v r. 2008). Naopak najnižší podiel na tvorbe HDP má región Slovensko - Východ (44 %).

Proinovatívne opatrenia, zavádzanie nových poznatkov do praxe, okrem priamej realizácie výsledkov aplikovaného výskumu, sa začali implementovať až po roku 2000, pričom išlo skôr o implicitné ako o explicitné nástroje. Počet explicitných inovačných opatrení je veľmi nízky v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ. Predchádzajúca vláda presadzovala viac politiku zameranú na zlepšenie rámcových podmienok podnikateľského prostredia, sociálneho rozvoja a reformné procesy, než na špecifické intervencionistické opatrenia.

Veda, technika a inovácie až donedávna neboli zaradené medzi jej najdôležitejšie priority. To sa stalo až v poslednom období po prijatí Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010. Jednou z doterajších priorít bolo prilákať čo najväčšie množstvo zahraničných

investorov v snahe riešiť problém vysokej nezamestnanosti a rastúcej nerovnováhy ekonomickej sily regiónov. Podpora vzniku nových technológií nebola považovaná za naliehavý problém a predpokladalo sa, že tento problém vyrieši prílev priamych zahraničných investícií. Ako ukazuje prax, zahraniční investori prispeli skôr k transferu technológií ako k tvorbe nových inovácií investovaním do výskumu a vývoja.

V období 2007 – 2013 sa v Slovenskej republike vytvorí národný inovačný systém, ktorý bude obsahovať regionálne inovačné štruktúry. Regionálne inovačné štruktúry (inkubátory, inovačné centrá, schémy, poradenské centrá a ďalšie elementy) vytvoria základnú štruktúru smerujúcu k trvalej udržateľnosti rozvoja Slovenskej republiky na báze znalostí.

Na základe týchto predpokladov sa v roku 2013 dosiahne:

- o pozitívny trend rozvoja inovačných procesov s priemetom do hospodárstva a sociálnej oblasti,
- o počet úspešne zrealizovaných projektov,
- o prírastok hrubého domáceho produktu v uvedenom roku bude z 25% zabezpečený inováciami (v súčasnosti sa zabezpečuje prírastok hrubého domáceho produktu asi 8%)
- o viac ako 50% podnikov priemyslu a služieb, najmä MSP, bude mať inovatívny charakter, (podľa správ EK len 13% MSP uviedlo na trh nové produkty, pričom 32% súčasných produktov bolo inovovaných v období 2002 – 2004).
- o zlepši sa konkurencieschopnosť, najmä malých a stredných podnikov,
- o vyše 5% námetov na podnikové inovácie budú mať zdroj vo vysokoškolskom výskume, rezortnom výskume a SAV (v súčasnosti je podiel námetov na inovácie z univerzitného a akademického prostredia menší ako 1%).

Priority inovačnej stratégie sú stanovené tak, aby reagovali na hlavné nedostatky vyplývajúce z nedostatočnej podpory inovatívnych aktivít, najmä pre MSP, a súčasne rešpektovali kľúčové strategické dokumenty na národnej úrovni (NSRR) a regionálnej úrovni (RIS). Na európskej úrovni je to predovšetkým Inovačná stratégia pre EÚ3, ktorá obsahuje „cestovnú mapu“ desiatich krokov pre jej implementáciu.

Najvyšší vzostup na Východnom Slovensku dosiahne vývoj automobilového, IT, metalurgického priemyslu a priemyslu výroby plastov a neželezných kovov. V nasledovných 10 rokoch budeme svedkami rýchlych technologických zmien. Súčasná automobilová súprava sú komplexné, sofistikované systémy s neustále rastúcim podielom mechatronických a elektronických prvkov a subsystémov. Požiadavky na nové systémy stimulujú rozvoj najmä

v oblasti strojárenského priemyslu, elektrotechnického priemyslu a časti chemického priemyslu (výroba pneumatík a plastov) umožnia zapojenie výskumných pracovísk Východného Slovenska do medzinárodnej deľby práce. Aby výskum mohol obstáť v medzinárodnej konkurencii, musí byť v prístrojovom a technologickom vybavení minimálne na takej porovnateľnej úrovni ako konkurenčné zahraničné pracoviská. Tu musia byť dobudované silné výskumno-vývojové základne v Košiciach a Prešove s firemnými vedeckovýskumnými centrami v Poprade, Spišskej Novej Vsi a Michalovciach, Humennom a Dobšinej, ktoré sa stanú bázou poznatkov, nových technológií i inovatívneho výskumu, ktorý podporí rozvoj automobilového priemyslu, mechatroniky, elektroniky, priemyslu založenom na nanotechnológiách a bio-energetiky.

Na jednej strane sa priaznivý vývoj dosahuje i vďaka novým investíciám v sektoroch ako celulózovo – papierenský priemysel, drevospracujúci priemysel a sklársky priemysel, na strane druhej problémový bude vývoj v sektoroch s nízkymi nákladmi na pracovnú silu.

Priestor pre reštrukturalizáciu existuje teda vo všetkých odvetviach, najväčšie zmeny v Prešovskom kraji sa očakávajú v potravinárskom priemysle, drevospracujúcom a v časti chemického a strojárenského priemyslu. Príležitosti intenzívnejšieho rozvoja slovenského textilného a odevného priemyslu sú zásadne limitované už samotným charakterom týchto odvetví (tradičné odvetvia).

V súlade s trendmi vo svete dôjde k ďalšiemu poklesu textilných a odevných výrobkov na spotrebu domácností. Medzi perspektívne odvetvia potenciálne zaujímavé pre nové investície by sa ďalej dali zaradiť aj alternatívne zdroje energií a to najmä biomasa, geotermálna energia a veterná energia.

Vzhlľadom na potenciál Prešovského kraja v cestovnom ruchu, a tiež vzhlľadom na neuspokojivý (nepostačujúci, zastaraný, nekvalitný) stav infraštruktúry v cestovnom ruchu, ako veľmi perspektívne sa javia investície do budovania nových turistických atrakcií, športovo-rekreačných komplexov a siete ubytovacích a stravovacích zariadení s vysokými štandardami poskytovaných služieb.

Špecifický cieľ 1:

Cielená podpora implementácie výskumu, vývoja a inovácií z výskumno-vývojových inštitúcií do hospodárskej praxe vedie k rastu konkurencieschopnosti daného regiónu a tým k znižovaniu regionálnych disparít.

Výskum a vývoj predstavuje jeden zo základných strategických cieľov ekonomicky úspešného regiónu a krajiny a je zaradovaný k prioritným pilierom pri budovaní vysoko rozvinutej a konkurencieschopnej spoločnosti. Význam a dôležitosť vedy spojenej s nachádzaním nových výsledkov prostredníctvom výskumu je zdrojom intelektuálneho potenciálu regiónu a nástrojom účinného rozvoja spoločnosti. Táto oblasť nebola v predchádzajúcom období dostatočne podporovaná a následkom každoročného nízkeho investovania HDP do základného či aplikovaného výskumu sa situácia zhoršovala najmä z pohľadu infraštruktúry a technického vybavenia laboratórií či výskumných priestorov v rámci inštitúcií. V tejto súvislosti sa prejavil nepriaznivo ďalší faktor – veľmi nízke množstvo úspešných projektov na medzinárodnej báze. Pokiaľ chce región a krajina smerovať k pozitívne ekonomicky napredujúcim štátom, je potrebné zvýšiť potenciál pre oblasť výskumu, ako aj zabezpečiť lepšie prepojenie medzi výskumnými inštitúciami na národnej a medzinárodnej úrovni a v neposlednom rade zatriktívniť dôležitosť vedy mladým ľuďom, ktorí budú prirodzenými pokračovateľmi výskumnej sféry v budúcnosti. Nemenej dôležitou súčasťou stratégie je aplikácia výstupov z realizovaného výskumu do praxe, čím sa zvýši inovatívnosť v podnikateľskej sfére a súčasne sa zaručí vyššia konkurencieschopnosť podnikov v Prešovskom kraji aj v medzinárodnej trhovej súťaži.

Technická infraštruktúra výskumu a vývoja

Základným predpokladom pre zlepšenie podmienok výskumu a vývoja je vybavenosť pracovísk modernou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja. Pokiaľ chceme dosiahnuť, aby výskum a vývoj a následne technologické inovácie boli jedným zo základných rozvojových pilierov slovenskej spoločnosti, je potrebné v prvej fáze investovať primárne do technického vybavenia. Následne je možné preorientovať príspevky na stranu výstupu výskumno-vývojového a inovačného systému. Nosnou črtou vyššie uvedených aktivít bude teda dôraz na tzv. spin-off efekty od výskumu a vývoja smerom k spoločenskej a hospodárskej praxi.

Podpora sietí excelentných pracovísk

Jedným z hlavných problémov slovenského výskumu a vývoja je jeho veľká fragmentácia a nekoordinovanosť pracovísk výskumu a vývoja. V súčasnosti nie je možné dosahovať špičkové výsledky v tejto oblasti bez toho, aby neexistovala tzv. kritická masa ľudských a materiálnych zdrojov. V Slovenskej republike existuje pomerne veľké množstvo malých výskumno-vývojových kolektívov, ktoré pôsobia prakticky v tej istej tematickej oblasti, avšak

navzájom spolu nekooperujú. Je preto potrebné integrovať výskumno-vývojový a technologicko-inovačný potenciál Slovenskej republiky v súlade s prioritami rozvoja daného regiónu, tak aby bola zabezpečená obojstranne dlhodobá výhodná kooperácia medzi výskumno-vývojovou základňou a výrobným sektorom.

Potrebné je aj budovať systém regionálnych politík podpory výskumu a vývoja na úrovni vyšších územných celkov, znížiť vysokú úroveň regionálnych rozdielov v oblasti výskumno-vývojového potenciálu, vrátane úpravy jeho štruktúry tak, aby zohľadňoval rozvojové priority regiónov a zvyšovať kvalitu realizovaného výskumu a vývoja v Slovenskej republike prostredníctvom podpory integrácie regiónov Slovenskej republiky do Európskeho výskumného priestoru.

Prenos poznatkov do praxe

Jednou z najproblematickejších oblastí Lisabonskej stratégie v EÚ je práve prenos výsledkov výskumu a vývoja do praxe. Tam, kde sa výsledky využívajú vo zvýšenej miere, oblasť výskumu a vývoja tvorí základný pilier rozvoja spoločnosti a zvyšovania životnej úrovne občanov. Preto je dôležité podporovať tieto aktivity systematicky, s cieľom zvyšovať spoločensko-hospodársky dopad riešených projektov výskumu a vývoja, ktorý priniesie množstvo pozitívnych efektov nielen pre sektor výskumu a vývoja - ako napr. generovanie vlastných príjmov, medzinárodné zviditeľnenie sa univerzity a jej výskumných pracovníkov - ale i pre podnikateľskú obec a v konečnom dôsledku pre celú spoločnosť a rozvoj celého regiónu. Opatrenia podporujúce politiku komercializácie vedy a výskumu vytvárajú takto podmienky pre zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónov, a tak i zvyšovanie zamestnanosti a pritiahnutie investorov pre investície do hospodárskych odvetví s vyššou pridanou hodnotou.

Hlavným cieľom v oblasti výskumu a vývoja je skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, a znižovanou regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.

Je snaha minimalizovať nerovný rozvoj regiónov a pozitívnym impulzom sú navzájom prepojené nové alebo existujúce póly rastu. Regióny SR v plnej miere nevyužívajú svoj výskumno-vývojový a inovačný potenciál, ktorý by sa mohol stať jedným z hlavných pilierov jej rozvoja. Nárast výskumno-vývojového potenciálu je závislý predovšetkým na tvorivom

uplatnení poznatkov a inteligencie, a práve touto kombináciou vzniká synergický efekt, ktorý vytvára konkurenčnú výhodu regiónu ako aj krajiny v porovnaní so zahraničím.

Zabezpečenie vysokej miery zamestnanosti a predpokladov pre vysokú produktivitu práce prostredníctvom modernej vzdelávacej politiky podporenej modernizovanou infraštruktúrou vzdelávania je najlepšou zárukou dlhodobej vysokej životnej úrovne pre všetkých obyvateľov regiónu.

Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce

Pracoviská výskumu a vývoja v dôsledku predchádzajúceho politického režimu dosahujú málo pozitívnych úspechov pri presadzovaní sa na národnej a medzinárodnej úrovni a to v nadväznosti na ich veľkú fragmentáciu a nekoordinovanosť. Je potrebné integrovať výskumno-vývojový a technologicko-inovačný potenciál Slovenskej republiky v súlade s prioritami rozvoja daného regiónu. Je potrebné sa sústrediť na vytvorenie funkčných väzieb spolupráce medzi pracoviskami výskumu a vývoja v Slovenskej republike, ktoré majú potenciál dosahovať špičkové výkony a nimi prispieť k riešeniu rozvojových otázok regiónu, v ktorom sa nachádzajú a pritom berúc do úvahy regionálne rozvojové stratégie, resp. regionálne inovačné stratégie.

Prostredníctvom navrhovaných zmien sa umožní zvýšiť prestíž výskumu, čo súčasne povedie k zvýšeniu záujmu talentov o bádanie, resp. vyššiu zamestnanosť v tejto sfére. Prínosom budú nové tvorivé nápady flexibilne reagujúce na potreby malých a stredných podnikov a ich užšia spolupráca. Výsledným efektom bude vyššia konkurencieschopnosť vedeckých tímov v rámci národného výskumu, vyšší záujem malých a stredných podnikov o realizáciu výskumu zameraného na inovatívnosť vo verejných výskumných inštitúciách, vysokých školách a iných výskumných centrách. Výskumné tímy budú tiež konkurencieschopné na medzinárodnej úrovni, čo priniesie pre výskum rozvoj väčšej kooperácie s medzinárodným prostredím a vyššiu úspešnosť žiadateľov v 7. rámcovom programe EÚ a v ďalších iniciatívach EÚ.

V **oblasti výskumu a vývoja** je potrebné sa zamerať aj na zvýšenie starostlivosti o ľudský potenciál, otvorenie sa VŠ verejnej a súkromnej sfére a reflektovanie ich potrieb a požiadaviek a zlepšenie medzinárodnej spolupráce zapájaním sa do medzinárodných sietí

výskumu a vývoja a vedeckej mobility. Univerzity by mali byť schopné zmeniť nastavenie ich výskumných programov v záujme využitia príležitostí ponúkaných novým vývojom v existujúcich oblastiach a novovznikajúcimi smermi vedeckého bádania. To si vyžaduje menej sa sústreďovať na vedecké odbory a viac na oblasti výskumu (napr. zelená energia, nanotechnológia), užšie ich spájať s príslušnými alebo komplementárnymi oblasťami (vrátane humanitných smerov, sociálnych vied, podnikateľských a riadiacich zručností) a posilniť interakciu medzi študentmi, výskumnými pracovníkmi a výskumnými tímami pomocou intenzívnejšej mobility medzi jednotlivými odbormi, sektormi a výskumnými inštitúciami.

Výskum, vývoj a technologické inovácie nie je možné realizovať bez existencie kvalitných ľudských zdrojov. Ich rozvoj predpokladá vyššie a efektívnejšie investície do rozvoja ľudského kapitálu vo výskume a vývoji prostredníctvom ich ďalšieho vzdelávania a podporou výmeny skúseností v rámci sietí. Tieto investície by sa mali potom zužitkovať pri programoch prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi VŠ a podnikateľskou sférou, kde by priamo dochádzalo k implementácii výsledkov výskumu a vývoja do nových technológií a inovácií využiteľných pri výrobe a poskytovaní služieb s vysokou pridanou hodnotou. Existencia špičkových pracovísk výskumu a vývoja dáva všetky predpoklady na to, aby ich výstupy bolo možné implementovať v praxi a aby o takéto výstupy mala záujem podnikateľská sféra.

Doteraz sa kládol väčší dôraz na základný, než na aplikovaný výskum. Základný výskum uskutočňujú hlavne inštitúcie ako SAV a univerzity. Slabý dôraz na aplikovaný výskum je dôsledkom neefektívnej koordinácie jednotlivých štátnych inštitúcií a fragmentovaného prostredia štátnej podpory inovatívnosti v podnikateľskej sfére.

Špecifický cieľ 2:

Vznik nových inovatívnych malých a stredných podnikov a tým tvorba nových pracovných miest.

V tomto ciele je hlavný dôraz kladený na vytvorenie podmienok pre rast inovačných aktivít, najmä v MSP, tým, že bude pre ne vytvorená kvalitná infraštruktúra a systém podpory. Významným krokom bude i vytvorenie profesionálnej podpornej agentúry ako generálneho partnera v oblasti podpory inovácií. Pre jej fungovanie je nevyhnutný systém podporných

nástrojov, ktoré bude agentúra v praxi implementovať. Podpora inovácií v celom svojom spektre musí byť pravidelne monitorovaná a hodnotená, s cieľom maximalizovať efektívnosť a účinnosť podporných mechanizmov.

V súčasnosti je v oblasti inovácií na Slovensku najviac rozšíreným podporným nástrojom transfer technológií. Iné sú takmer neznáme, alebo minimálne používané, resp. marginalizované ako vedľajší komponent štátnych podporných programov.

Avšak na dosiahnutie cieľov NSRR je nevyhnutné podnecovať inovačné aktivity prostredníctvom širokého spektra priamych i nepriamych nástrojov. Medzi priame nástroje, okrem dotácií na podporu aplikovaného výskumu a inovačných činností, patria ďalej dotácie na rôzne inovačné aktivity, ako je napríklad nákup licencií, technológií, ochrana a registrácia duševného vlastníctva, podpora nového dizajnu a inovatívnych služieb. Medzi nepriame nástroje patria napríklad pôžičky, garancie, zárodkový a rizikový kapitál, či iné nástroje umožňujúce lepší prístup podnikov k finančným zdrojom, najmä MSP. Na splnenie vyššie uvedeného zámeru je potrebné rovnako aktivizovať verejné i skromné zdroje. V rámci národného inovačného systému a regionálnych inovačných stratégií bude potrebné previazať partiálne politiky, ktoré sú v gestorstve jednotlivých ministerstiev (najmä MH SR, MŠ SR, MPSVR SR) a VÚC v oblasti inovačnej stratégií a inovačných politík.

Podnikateľský sektor, najmä prostredníctvom MSP, je vo všeobecnosti považovaný za nositeľa inovácií. Pre naplnenie tejto úlohy sú nevyhnutné odborne pripravené, vzdelané a tvorivé ľudské zdroje. Prioritnou oblasťou inovačnej stratégie preto musí byť vzdelávanie a získavanie skúseností a poznatkov týkajúcich sa aplikovaného výskumu a nových inovačných metód realizovateľných v podnikateľskej sfére. Taktiež je dôležité vyvinutie efektívnej a účinnej komunikácie na tému inovácií.

Na Slovensku je už niekoľko rokov podiel dlhodobo nezamestnaných (nezamestnaných dlhšie ako rok) podľa štatistického zisťovania Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny vyšší ako 50% (v marci 2008 52,9%). Podľa výsledkov výberového zisťovania pracovných síl je tento podiel vyšší ako 70%. V poslednom období sa situácia na trhu práce výrazne zmenila. Rastie zamestnanosť, zvyšuje sa dopyt po kvalifikovaných pracovníkoch. Túto priaznivú situáciu je potrebné využiť na to, aby sa znevýhodnené skupiny uchádzačov o zamestnanie a najmä dlhodobo nezamestnaní s nízkou kvalifikáciou postupne pripravili na vykonávanie

zamestnania za mzdu. Na dosiahnutie tohto cieľa sa využijú inovované a nové aktívne opatrenia na trhu práce.

Analýzy situácie v dopyte a ponuke na trhu práce signalizujú kvalifikačnú štruktúru absolventov najmä stredných škôl nezodpovedajúcu kvalifikačným potrebám zamestnávateľov, zastaranú kvalifikáciu najmä starších uchádzačov o zamestnanie a zamestnancov, ktorá spomaľuje proces prechodu na poznatkovo orientovanú ekonomiku. Krátkodobé vzdelávanie a príprava pre trh práce na získanie odborných zručností a praktických skúseností potrebných na trhu práce je nepostačujúce. V rámci novej aktívnej politiky trhu práce boli uchádzači o zamestnanie a zamestnanci vzdelávaní podľa potrieb zamestnávateľov, na základe nimi vypracovaného alebo odsúhlaseného obsahu vzdelávania a prípravy pre trh práce a v takej dĺžke ich trvania, ktorá umožní získanie odborných zručností a praktických skúseností požadovanej kvality. Na zabezpečenie príjmu na uspokojovanie nevyhnutných potrieb uchádzačov o zamestnanie počas dlhšieho trvania vzdelávania uchádzačov o zamestnanie sa poskytuje dávka počas vzdelávania. Príspeje sa tým k uspokojovaniu dopytu zamestnávateľov po kvalifikovanej pracovnej sile aspoň sčasti z radov uchádzačov o zamestnanie, zníži sa nezamestnanosť, vytvorí sa podmienky na získanie dokladu o kvalifikácii na základe preukázaných praktických znalostí. Zvýši sa motivácia pracovnej sily meniť svoju kvalifikáciu podľa potrieb trhu práce. Pri tomto bude nevyhnutná spolupráca územnej samosprávy, zamestnávateľov a ich organizácií.

Slovenská republika výrazne zaostáva v porovnaní s rozvinutými európskymi štátmi nielen v oblasti rozvoja vedy, výskumu ale aj inovácií. Európska komisia porovnáva úroveň rozvoja inovácií v jednotlivých členských krajinách a výsledky zverejňuje v „Innovation scoreboard“. SR sa permanentne zaraďuje na posledné miesta v rámci EÚ 27. Dôvodov je viacero, popri stáлом nízkom financovaní výskumných a vývojových (V/V) aktivít a V/V inštitúcií v SR absentuje technologická a inováčná politika štátu, systematická podpora jestvujúcich technologických firiem, ako aj podpora alokácie zahraničných technologických firiem, ale najmä predovšetkým nie je rozvinutá inováčná infraštruktúra, a to tak materiálna ako aj nemateriálna. Na druhej strane schválené Operačné programy ŠF, predovšetkým OP KaHR a OP VaV. Tieto OP predstavujú hlavný finančný zdroj pre vybudovanie a rozvoj materiálnej ako aj nemateriálnej inováčnej infraštruktúry.

Rozvoj inováčnej infraštruktúry tvorí jeden zo základných pilierov regionálnej inováčnej stratégie PSK, pretože priamo podporuje cieľovú skupinu, a to technologicky orientované malé a stredné podniky. Vzhľadom na to, že v PSK podobne ako v celej SR je inováčná infraštruktúra pomerne málo rozvinutá, navrhujeme v regióne postupne rozvíjať materiálnu ako aj nemateriálnu inováčnú infraštruktúru.

Jedným z pilierov inštitucionálnej podpory MSP, ako aj inovácií v regióne je RPIC Prešov. Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov ako nezávislá organizácia neziskového charakteru vytvára podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania, ako významného faktora regionálneho rozvoja. Svoje služby a pomoc poskytuje klientom za účelom sociálno-ekonomického rozvoja regiónu a integrácie do európskych hospodárskych štruktúr.

RPIC Prešov vzniklo v roku 1993, v rokoch 1999 - 2007 bolo hostiteľskou organizáciou Euro Info Centra (centra na podporu podnikania, siete zriadenej Európskou komisiou - generálnym riaditeľstvom pre podnikanie a priemysel), od roku 2008 je členom Enterprise Europe Network (podpornej siete pre podnikanie a inovácie zriadenej Európskou komisiou - generálnym riaditeľstvom pre podnikanie a priemysel). Od roku 2004 RPIC Prešov prevádzkuje Technologické inkubátorové centrum.

Od svojho vzniku Centrum poskytuje svoje služby predovšetkým podnikateľom z Prešovského kraja. RPIC Prešov poskytuje svojim klientom širokú škálu služieb zameraných na podporu podnikania.

Informuje podnikateľov o najnovších hospodárskych tendenciách, legislatívnych úpravách a zmenách na Slovensku, a tým vytvára jasnú predstavu o možnostiach podnikania na Slovensku. Informuje o najnovších programoch a iniciatívach Európskej únie zameraných na podporu malých a stredných podnikov, o nových príležitostiach a celkovom dianí na zahraničných trhoch.

Radí začínajúcim podnikateľom z hľadiska právnej podstaty podnikania, postupu pri registrácii, spracovania podnikateľskej myšlienky do podnikateľského plánu a možností získavania počiatočného kapitálu a pod. Pri špecifických problémoch firmy sprostredkuje vhodného odborného poradcu k danej problémovej oblasti. Radí vo všetkých oblastiach, v ktorých opatrenia Európskej únie majú dopad na rozvoj obchodu a podnikania, či už ide o legislatívne ustanovenia, základné colné predpisy alebo normy a štandardy platné v rámci Európskej únie. Vzdeláva potenciálnych ale aj existujúcich podnikateľov s cieľom osvojenia si základných manažérskych schopností a získania nevyhnutných vedomostí pre vedenie

vlastnej firmy. Organizuje semináre a pracovné stretnutia, na ktorých sa podnikatelia oboznamujú s najnovšími trendmi a podmienkami podnikania najmä na zahraničných trhoch. Zabezpečuje financovanie životaschopných projektov malých a stredných podnikateľov pre štart, resp. rozvoj ich podnikateľských aktivít v rámci sociálno-ekonomického rozvoja prešovského a košického regiónu, prostredníctvom domácich a zahraničných finančných zdrojov, predovšetkým však zo zdrojov Európskej únie. Sprostredkuje vhodného obchodného partnera, zaznamenáva dopyt a ponuku, publikuje a tým vytvára predpoklady k novým operáciám. Organizuje a zúčastňuje sa kooperačných podujatí a obchodných misií podnikateľov. Realizuje projekty na podporu podnikania v spolupráci so slovenskými a predovšetkým zahraničnými subjektmi.

V oblasti materiálnej inováčnej infraštruktúry je dôležité zakladanie a rozvoj inkubátorov, technologických a výskumno-vývojových centier, prípadne technologických parkov. Rozvoj materiálnej infraštruktúry patrí k základným opatreniam regionálneho rozvoja, ktoré na jednej strane priamo podporujú vznikajúce inováčné firmy, na druhej strane technologické centrá a parky patria k významným nástrojom pre alokáciu zahraničných technologických firiem v regióne.

Dôležitá je však aj intenzívna podpora nemateriálnej infraštruktúry, teda rozvoj poradenstva v oblasti inováčných aktivít. Medzi najdôležitejšie patrí poradenstvo v oblasti ochrany duševného vlastníctva (IPR protection), obzvlášť patentové poradenstvo vrátane poradenstva v oblasti financovania patentovej ochrany, poradenstvo v oblasti financovania inováčných aktivít, poradenské aktivity manažmentu technologických centier a inkubátorov a poradenstvo v oblasti procesov spin-off a technologického transferu.

Akýmsi zastrešením aktivít súvisiacich s rozvojom inováčnej infraštruktúry v regióne Prešovského samosprávneho kraja bude Regionálne inováčné centrum zriadené pri VÚC, ktoré je prepojené tak na materiálnu ako i nemateriálnu infraštruktúru. Ako doplnujúce nástroje navrhujeme zriadiť Regionálne centrum transferu technológií, výskumno-vývojové centrum a technologické centrá vo vybraných technologických odvetviach.

Vznik Inováčného Partnerského Centra doplní sieť podporných inštitúcií na území Prešovského kraja o inštitúciu, ktorá na základe verejno-privátneho partnerstva podporí formou inováčného prístupu a inováčných finančných nástrojov riešenie problémových oblastí regiónu najmä v oblasti vedy, výskumu a inovácií MSP a prípravy ľudských zdrojov. IPC má zabezpečovať riešenie komplexných rozvojových projektov na území kraja najmä

prostredníctvom vlastných zdrojov a inováčných finančných nástrojov takým spôsobom, ktorý existujúce alebo plánované inštitúcie a finančné schémy neumožňujú vôbec, resp. v dostatočnom rozsahu.

Hospodárska kríza výrazne ovplyvnila trh s pracovnou silou na Slovensku. Ešte v septembri 2008 sa pracovné, personálne agentúry a podnikatelia borili s problémom nedostatku pracovnej sily. Situácia v prvých mesiacoch roku 2009 sa však diametrálne zmenila. Záujemcov o prácu je nadbytok, o zamestnanie prišlo aj množstvo odborne kvalifikovaných ľudí. Okrem dopadu krízy na celé hospodárstvo SR, regionálne rozdiely Slovenska sa prejavujú najvýraznejšie v oblasti zamestnanosti. Ukazovatele ekonomickej aktivity, nezamestnanosti, výšky priemernej mzdy a i. vypovedajú o výrazne odlišných podmienkach a o odlišnej situácii na trhu práce v jednotlivých slovenských regiónoch. Situácia vo východoslovenskom regióne je naďalej konfrontovaná s pretrvávajúcou regionálnou disparitou. Mladá, vzdelaná kvalifikovaná pracovná sila sa prejavuje migračnými tendenciami do bohatších regiónov, západoeurópske nevynímajúc.

Problémom v oblasti trhu pracovných síl je nízka mzdová flexibilita v regiónoch a sektoroch, ktorá by mala posilňovať schopnosť ekonomiky prispôbiť sa cyklickým šokom a podporiť hladkú adaptáciu na zmeny v ekonomických štruktúrach. V záujme posilnenia konkurencie vo voľných živnostiach by sa mali podmienky na vstup zjednodušiť a pravidlá výkonu profesií by mali byť zliberalizované. Požadované štandardy profesionálnej kvalifikácie by však mali byť dodržané. Okrem toho by vláda mala rozšíriť jednotné kontaktné miesta, ktoré existujú pre živnostníkov, aj na oblasť voľných živností. K dôležitému nárastu produktivity by malo tiež viesť širšie využitie informačných a komunikačných technológií. Odstránenie prekážok v rozširovaní "e-businessu" a promptná implementácia služieb "e-governmentu" by takisto bola veľkým prínosom. Takéto postupy by prostredníctvom zvýšenia kvality a efektívnosti investícií vynaložených vo verejných službách ovplyvnili aj ostatné sektory.

V Prešovskom kraji je nadbytok pracovných síl v odvetví stavebníctva (nekvalifikovaný personál), spracovateľského priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva. Rovnako je nadbytok osôb bez vzdelania, pomocných a nekvalifikovaných zamestnancov v službách a obchode, administratívnych pracovníkov v oblasti verejnej správy a sociálnych služieb, zamestnancov opravy motorových vozidiel a iných strojov a zariadení, pradiarov, ručných tkáčov a pletiarov, kaderníkov, nastavovačov elektrických zariadení.

Voľné pracovné miesta v Prešovskom kraji sa nachádzajú hlavne v stavebnej výrobe (murári, obkladači, tesári, klampiari, vodári), ako aj na týchto pozíciách: kvalifikovaní stavební vedúci, kovorobotníci, nástrojári (NC a CNC operátori), zámočníci, zvárači a zamestnanci v príbuzných odboroch. Medzi nedostatkové profesie patria aj predavači / predavačky a kvalifikované sily vo výrobe textílií (hlavne šičky) a v oblasti služieb, predovšetkým gastronómie (časníci, kuchári, barmani).

3.2.2. Návrh priorít

Priorita 1:

Rozvoj spolupráce aktérov v oblasti zavádzania inovácií a poznatkov výskumu a vývoja do praxe.

Podpora v oblasti inovácií bude zameraná na zvýšenie angažovanosti najmä MSP na výskume a inováciách a to jednak z pohľadu ich priamej účasti na výskumných inovačných projektoch, ako aj z pohľadu reálnej aplikácie výsledkov výskumu v praxi. Súčasne za súvisiacu aktivitu považujeme vybudovanie funkčnej a efektívnej „siete“ (prepojenia, spolupráce) medzi výskumnou a akademickou obcou na strane jednej, vrátane širšieho zapojenia do vedecko-technickej spolupráce (napr. rámcových programov) a podnikateľskou sférou na strane druhej. Slovenská republika nie je schopná financovať na zodpovedajúcej úrovni výskum, vývoj a inovácie vo všetkých oblastiach vedy a techniky a preto sa musí sústrediť na tie, kde existuje dostatočná kapacita v súčasnosti a na oblasti, kde je najväčší potenciál pre ich aplikáciu.

Základným a veľmi dôležitým predpokladom spoločenského a ekonomického rozvoja v globalizovanej spoločnosti je rozvoj znalostí a schopností a využitie týchto znalostí v praktickom živote spoločnosti. Konkurenčná výhoda plynúca z nízkej ceny práce na Slovensku sa začína vytrácať. Jediným prostriedkom ako udržať pracovné miesta v otvorenej trhovej ekonomike je poskytnúť investorom a tvorcom pracovných príležitostí inú konkurenčnú výhodu. Tou bude predovšetkým kvalifikovanosť ľudského potenciálu, najmä s ohľadom na schopnosť zvládať najnovšie technológie a tiež celkové prostredie žižlivé inováciám a bohaté na skúsenosti a technologické know-how.

Program SUSPP svojím zameraním na podporu spolupráce univerzít a pracovísk SAV s podnikateľským prostredím v širšom ponímaní napomáha zapájať podnikateľské prostredie do určovania priorít výskumných pracovísk, najmä univerzít a SAV, integruje vzdelávanie do výskumu, a tak orientuje vzdelávanie na konkrétne potreby firiem. Program stimuluje procesy kľúčovo dôležité pre rozvoj slovenského hospodárstva a priemyslu, najmä v oblasti výchovy expertov na rozhodujúce technológie a služby.

Prioritou je aj rozvoj klastrov, prostredníctvom ktorých sa vytvoria podmienky pre spoluprácu podnikateľského sektora s univerzitami, podnikateľskými a inovačnými centrami v určitých odvetviach priemyslu a službách v nadväznosti na rozvojový potenciál v regiónoch. Pôjde najmä o podporu registrácie patentov, ochranu duševného vlastníctva, budovanie systémov manažérstva kvality, certifikáciu a transfer moderných technológií.

Pre zvýšenie prieniku výskumu, vývoja a inovácií do rozvoja regiónov je potrebné:

- intenzívnejšie zapájať pracoviská univerzít a vysokých škôl do prípravy a realizácie projektov v rámci RIS (Regionálnej inovačnej stratégie). Podporovať ich spoluprácu s pracoviskami priemyselného výskumu a vývoja;
- presadzovať zvyšovanie počtu pracovníkov výskumu a vývoja s vyššou kvalifikáciou (najmä v podnikateľskom sektore) s využitím prostriedkov európskych fondov (ESF);
- usmerňovať rast zamestnanosti v regióne cez zvyšovanie počtu zamestnancov výskumu a vývoja tak, aby sa regióny priblížili k priemeru Slovenska v počte pracovníkov výskumu a vývoja na 1000 pracovných síl;
- znižovať podiel zastaranosti zariadení technickej infraštruktúry výskumu a vývoja s využitím prostriedkov európskych fondov.

Z analýzy doterajšieho vývoja priemyslu a služieb vyplynulo, že je nedostatočná spolupráca medzi výskumnými, vývojovými a vzdelávacími inštitúciami, univerzitami a podnikateľskou sférou a zaostáva transfer výsledkov výskumu a vývoja do inovačného procesu. Nie je dostatočne rozvinutá infraštruktúra pre podnikanie v oblasti budovania inkubátorov a poradenských služieb pre výskum, vývoj a inovácie. Pre nové podnikateľské aktivity nie sú dostupné vhodne infraštruktúrou vybavené priemyselné parky pre vstup strategických investorov a pre rozvoj inovatívneho podnikania. V doterajšom období nebol záujem

o priemyselné plochy zaťažené priemyselnou činnosťou (tzv. hnedé parky), nevenuje sa pozornosť ich revitalizácii a následnému využívaniu pre podnikateľské činnosti. V oblasti MSP a pre živnostníkov a začínajúcich podnikateľov je obmedzujúcim faktorom rozvoja nedostatok kapitálu pre realizáciu inovačných aktivít, znížený prístup k novým technológiám a ekotechnológiám, k priemyselným informáciám, k výsledkom výskumu a vývoja a ku komplexným službám pre podnikanie. Nižšia je úroveň marketingu najmä v MSP a z finančného hľadiska majú MSP a začínajúci podnikatelia aj nedostatočné možnosti na vzdelávanie a školiace aktivity pracovníkov. Vo viacerých regiónoch absentuje prepojenie inovačno-podnikateľských aktivít na regionálny hospodársky rozvoj a nedostatočne je využitý rozvojový potenciál regiónov.

Pre zlepšenie inovačnej a technologickej úrovne priemyslu a služieb je potrebné zamerať podporu na budovanie podnikateľských inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a živnostníkov, ako aj pre podnikateľov s inovačným potenciálom. Vytváraním podnikateľských inovačných centier a infraštruktúrou vybavených priemyselných parkov, vrátane revitalizácie existujúcich priemyselných lokalít, sa zlepši rozvoj výskumu a vývoja a transfer technológií najmä pre MSP. Rozvojom sietí sa prehĺbi spolupráca medzi súkromným sektorom, vedecko-technickými a informačnými centrami a univerzitami v určitých odvetviach priemyslu a služieb, v ktorých má príslušný región rastový potenciál. Vhodná podnikateľská infraštruktúra by mala vytvoriť podmienky pre zvýšenie technologických a výrobových inovácií v podnikateľskej sfére, podporiť vznik nových technologicky orientovaných podnikov, skvalitniť a sprístupniť služby pre existujúce a nové podniky, najmä pre MSP.

Pre vyššie zapojenie podnikov do medzinárodnej spolupráce prispeje aj podpora prezentácie účasti podnikateľov na domácich aj medzinárodných obchodných misiách, konferenciách a subkontrakčných veľtrhoch.

Ďalším dôležitým negatívnym javom je fakt, že kľúčový vzťah v inovačnom systéme, t.j. vzťah medzi výskumno-vzdelávacím systémom a podnikmi je veľmi slabo rozvinutý. V súvislosti s hľadaním dôvodov nedostatočného dopytu firiem po výsledkoch výskumu a vývoja uskutočňovaného štátnymi inštitúciami a ich slabej komercializácie, je potrebné zväziť otázku komerčnej aplikácie štátneho výskumu a vývoja. Prepojenie medzi podnikmi a výskumno-vývojovým systémom by síce mohli pomôcť riešiť inovačné schémy

spolufinancovania, zamerané na špecifické problémy MSP, ktoré však dnes nie sú plne zamerané na komerčné využitie vedy, pričom toto by malo byť hlavné kritérium rozdeľovania financií. V súvislosti s problémom komercializácie neexistuje medzinárodné porovnanie výsledkov slovenskej vedy a jej umiestnenie medzi svetovými výsledkami výskumu a vývoja. Ďalším negatívnym dôsledkom slabého prepojenia výrobnéj a výskumnej sféry je nedostatočná ponuka výsledkov výskumu a vývoja vhodných pre komerčné využitie.

Z vykonanej analýzy vyplýva nízka mobilita vedecko-výskumných pracovníkov medzi vedou a priemyslom, ako aj opačným smerom, ktorá by uľahčila prenos poznatkov a schopnosť firiem tieto poznatky aplikovať v praxi. Na Slovensku je rovnako slabo rozvinuté prepojenie podnikovej sféry s výskumným a vzdelávacím systémom, pričom štátne opatrenia na túto potrebu nereagujú flexibilne.

Vláda v spolupráci a s účasťou podnikateľského sektora vytvorí s maximálnym využitím prostriedkov EÚ finančné nástroje a regulačné prostredie, ktoré bude podporovať prenos poznatkov zo základného a aplikovaného výskumu do praxe. Tieto nástroje bude poskytovať netrhové úvery a iné formy „mäkkého financovania“ inováčných technológií a podnikateľských myšlienok na základe transparentných kritérií a s prísnou kontrolou všetkých procesov a výsledkov. Tieto budú poskytovať financie za podmienok podobných trhovým v tých prípadoch, kde kvôli zlyhaniu trhu tieto nie sú k dispozícii, ale s čo najmenšími deformáciami podnikateľského prostredia. Cez operačné programy NSRR bude podporený aplikovaný výskum a vývoj smerovaný do inovácií, zavádzanie systémov manažérstva kvality, ochrany priemyselných práv a zavádzania technických noriem do výrobnéj praxe a služieb. Vytvorí sa tiež transparentný mechanizmus, pomocou ktorého budú verejné inštitúcie zadávať a financovať kontraktný výskum pre svoje potreby.

Na východnom Slovensku sa nachádza po Bratislave druhé najvýznamnejšie centrum vysokého školstva, ktorým sú Košice. Ďalším významným centrom je Prešov. V týchto 2 mestách sa nachádzajú sídla celkovo 6-tich univerzít:

- verejné:
 - o Prešovská univerzita v Prešove
 - o Technická univerzita v Košiciach
 - o Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
 - o Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach

- súkromné:
- o Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia v Prešove
- o Vysoká škola bezpečnostného manažerstva v Košiciach

Priority vedy a techniky

Systémové priority

V horizonte do roku 2015 boli stanovené systémové priority vedy a techniky s hlavným cieľom spočívajúcim vo vytvorení harmonického a stabilného systému vedy a techniky, ktorý smerom navonok má pôsobiť ako dynamizujúci prvok plne sa podieľajúci na ekonomickom a spoločenskom rozvoji krajiny. Systémovými prioritami v oblasti vedy a techniky vo výhľade do roku 2015 sú:

- o dosiahnuť synergický efekt podpory výskumu a vývoja z rôznych zdrojov podpory výskumu a vývoja – štátneho rozpočtu, podnikateľských zdrojov, štrukturálnych fondov a zdrojov 7. rámcového programu EÚ pre výskum, technický rozvoj a demonštrácie,
- o zabezpečiť efektívnu podporu ľudských zdrojov výskumu a vývoja a technickej infraštruktúry výskumu a vývoja,
- o zabezpečiť zodpovedajúcu priamu a nepriamu podporu vedy a techniky,
- o zabezpečiť efektívne využívanie vynakladaných verejných zdrojov (prostriedkov štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov),
- o smerovať významnou mierou podporu z verejných zdrojov na výskum smerujúci do následného ďalšieho využitia, čím sa má sledovať aj zlepšenie prepojenia základného výskumu s aplikovaným na základe zvýšenia spolupráce verejného sektora s podnikateľským sektorom výskumu a vývoja a hospodárskou a spoločenskou odberateľskou praxou,
- o zvýšiť zodpovednosť ministerstiev a ostatných ústredných orgánov za rozvoj svojho odvetvia prostredníctvom výskumu a vývoja, čo sa v praxi má realizovať tvorbou a implementáciou “rezortných koncepcií výskumu a vývoja” a tiež vyčleňovaním prostriedkov v rozpočtových kapitolách ministerstiev, ostatných ústredných orgánov a SAV na účelovú podporu vedy a techniky,
- o zvýšiť ekonomické a spoločenské prínosy medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce pre Slovensko,
- o prispievať vedou a technikou k zvyšovaniu konkurenčnej schopnosti domácej produkcie a služieb.

Priorita 2:

Rozvoj inovácií a transfer technológií v tradičných odvetviach výroby a služieb.

MSP s diverzifikovaným sortimentom a rýchlou adaptáciou na požiadavky odberateľov sa uplatňujú prevažne na domácom trhu. Zabezpečujú také požiadavky trhu, ktoré nie sú zaujímavé pre veľké podniky. Majú relatívne nižšie náklady na pracovnú silu, vytvárajú nové pracovné miesta a čiastočne sa so svojou produkciou uplatňujú aj na zahraničných trhoch. Majú potenciál rastu najmä v oblasti spolupráce s veľkými podnikmi a inštitúciami zo školstva a výskumnej sféry ako aj poskytovania služieb. Z regionálneho hľadiska je najviac MSP prepočítaných na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v Bratislavskom kraji najmenej ich je naopak v Košickom a Banskobystrickom kraji. Najviac živnostníkov sídli v Bratislavskom kraji, najmenej v Nitrianskom a Prešovskom kraji. Je zrejmé, že zaostávajúce regióny nie sú zatiaľ schopné vytvoriť dostatočný počet podnikateľských aktivít najmä z dôvodu zaostávajúcej technickej infraštruktúry, ktorá nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu podnikateľského prostredia a intenzitu podnikateľských aktivít v regióne. Štátna intervencia v prospech MSP a podpory podnikateľských aktivít môže priniesť významné výsledky v riešení vysokej miery nezamestnanosti, ale aj vytvárania nových priemyselných podnikateľských subjektov, v počte ktorých regióny Slovenska zaostávajú, zvýšenia podielu regiónov na tvorbe pridanej hodnoty i lepšie využitie kvalifikovaných zdrojov pracovných síl.

Na rozvoj malého a stredného podnikania pozitívne vplyva prílev zahraničných investícií, ktoré umožňujú malým a stredným podnikom poskytovať veľkým investorom komponenty a náhradné diely formou subdodávok a poskytovať služby. Pomoc MSP by mala byť smerovaná do zlepšenia prostredia na podnikanie a na zlepšenie prístupu ku kapitálu, moderným technológiám, výsledkom výskumu a vývoja, licenciám, vzdelávaniu zamestnancov a k službám. Veľmi dôležitým predpokladom spoločenského a ekonomického rozvoja v globalizovanej spoločnosti je rozvoj znalostí a schopností využívať tieto znalosti v praktickom živote spoločnosti. Konkurenčná výhoda plynúca z nízkej ceny práce sa začína vytrácať a jediným prostriedkom, ako udržať pracovné pozície v otvorenej trhovej ekonomike, je poskytnúť investorom a tvorcom pracovných príležitostí iné konkurenčné výhody. Tými sú predovšetkým kvalifikácia pracovnej sily, najmä s ohľadom na schopnosť flexibilne zvládať najnovšie technológie a vytvorenie prostredia žičlivého inováciám, bohatého na skúsenosti a technologické know-how.

Inováciám žižlivé prostredie musí obsahovať aj podporu najefektívnejšieho transferu nových poznatkov do praxe a tým je výskum, vývoj a priama aplikácia týchto výsledkov vo výrobe alebo spoločenskej praxi. V malých firmách sa obvykle darí inováciám, avšak riziko a náklady spojené s hlbším výskumom a vývojom často presahujú ich možnosti. Malé firmy sú tak na trhu znevýhodnené oproti veľkým firmám v obmedzenom prístupe k zdrojom potrebným na krytie vlastného výskumu a vývoja. Je potrebné zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov prostredníctvom podpory aplikovaného výskumu a inovačných aktivít u podnikateľov z verejných zdrojov, zdrojov EÚ a zdrojov súkromnej sféry, t.j. spolufinancovaním vybraných činností súvisiacich so zavádzaním inovácií pre technológie, postupy, výrobky alebo služby. Pri zavádzaní inovácií do praxe si podnikatelia môžu žiadať finančné prostriedky i na úhradu nákladov odborníkov v príslušnej oblasti. Snahou je tiež obnoviť podnikateľskú činnosť v kontexte vyváženého regionálneho rozvoja, vrátane revitalizácie bývalých priemyselných a podnikateľských lokalít.

Podporuje sa rozvoj podnikateľskej infraštruktúry pri obnove hnedých priemyselných parkov (oprávnené náklady i na vypracovanie environmentálneho auditu, na sanáciu kontaminovaných priemyselných lokalít a pod.), inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a živnostníkov v oblasti priemyslu, služieb a inkubátory zamerané na inovatívne podnikanie, podporu budovania inovačných podnikateľských centier pre podnikateľov formou spolupráce medzi univerzitami, výskumnými a vývojovými organizáciami a podnikateľským sektorom za účelom zlepšenia prístupu k vysoko odborným informáciám a k výsledkom aplikovaného výskumu, k novým moderným technológiám, k inováciám, čo prispeje k ekonomickému rastu a zlepšeniu konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb. Začínajúci podnikatelia sú jednou z kľúčových cieľových skupín. Na túto cieľovú skupinu opiera svoje aktivity RPIC Prešov. Vznik nových podnikateľských subjektov priamo prispieva k tvorbe nových pracovných miest, vytvára podnikateľskú synergiu a pomáha zlepšovať ekonomicko-sociálne prostredie v regióne.

Na základe dlhoročnej spolupráce medzi RPIC Prešov a NARMSP (Národná agentúra pre podporu malých a stredných podnikateľov) v oblasti poradenských a informačných služieb pre cieľovú skupinu podnikateľov a záujemcov o podnikanie poskytuje RPIC Prešov v roku 2009 dotované poradenské a vzdelávacie služby pre záujemcov o podnikanie až do výšky 100%. Zvýhodnené podmienky čerpania poradenských služieb v období štartu do podnikania

oceňujú hlavne potenciálni podnikatelia evidovaní na úrade práce, ktorí potrebujú predložiť podnikateľský plán ako súčasť žiadosti o získanie nenávratného príspevku na samozamestnanie zo zdrojov úradu práce. Poradenské služby sa poskytujú individuálne, kde sa na základe identifikácie problému selektuje odborný poradca, ktorý službu vykoná. Vzhľadom na možnú situáciu súčasného dopytu po rovnakom charaktere poradenských služieb odporúčame našim klientom dohodnúť si konzultáciu s poradcom vopred.

Je potrebné riešiť aj problém nedostatočného investovania do transferu know-how, nízku úroveň v oblasti ochrany duševného vlastníctva, slabú úroveň investovania do moderných technológií, čo má výrazný vplyv na výkonnosť a konkurencieschopnosť regionálnej a slovenskej ekonomiky. Dôležité je vybudovať akreditačný a certifikačný systém zameraný na zvyšovanie kvality produkcie, ktorý umožní lepšie zapojenie sa slovenských subjektov do medzinárodnej spolupráce. Expanzia na medzinárodné trhy si vyžaduje prijatie pravidiel v oblasti noriem a kvality, bezpečnosti výrobkov, technickej normalizácie, skúšobníctva, akreditácie, certifikácie, ochrany priemyselného a duševného vlastníctva, priemyselného dizajnu a politiky kvality. Tieto oblasti sú v SR harmonizované s predpismi EÚ. Ich súčasťou je i zvýšenie povedomia ochrany a dodržiavania práv spotrebiteľa.

Slovensko dlhodobo dosahuje vysokú mieru nezamestnanosti mladých (26,6 % na Slovensku oproti 17,1 % v EÚ). V súčasnosti majú stredné školy základné poznatky o problematike podnikania v niektorých povinných a nepovinných predmetoch. V rámci nového zákona o výchove a vzdelávaní zvýšiť podnikateľské zručnosti žiakov, zvýši znalosti základov ekonomie a právnej úpravy podnikateľskej činnosti. Tieto zručnosti sa vzťahujú na proaktívne riadenie projektov, účinnú reprezentáciu a vyjednávanie, na schopnosť pracovať individuálne a spoločne v tímoch a prijímať prípadné riziká. Zahŕňajú aj kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty.

Prešovský kraj patrí z hľadiska priemyslu podľa viacerých základných ukazovateľov medzi najmenej rozvinuté regióny SR. Priemerná mesačná mzda v priemysle je v kraji takmer o polovicu nižšia ako v Bratislavskom, je tu takmer 7-krát nižšia produktivita práce na zamestnanca, o čom svedčia tržby z priemyselnej činnosti, ktoré sú v Bratislavskom kraji 10-násobne vyššie. Aj za ďalšími kraji ako Trnavský a Košický je zaostávanie pomerne výrazné skoro 3- resp. 2,5-násobné. Napriek tomu, že Prešovský kraj patrí k priemyselne

najslabším regiónom Slovenska, je jeho priemyselná výroba na úrovni okresov výrazne diferencovaná.

Z hľadiska štruktúry priemyslu patria v Prešovskom kraji k najvýznamnejším priemyselným odvetviám chemický, drevospracujúci, strojársky, odevný, textilný, elektrotechnický priemysel a potravinársky priemysel. Na základe regionálnych odlišností, ktoré spočívajú najmä v rozdielnej priestorovej i odvetvovej štruktúre priemyslu sa makroregión delí na 4 regióny, a to prešovský, bardejovský, humenský a popradský. Kým v popradskom regióne sú nosnými firmami strojárenské firmy, v prešovskom prvenstvo preberá odevný a textilný priemysel. Svoje postavenie stráca výroba obuvi v bardejovskom regióne, kým v humenskom naďalej prevláda chemický priemysel. Najsilnejšie priemyselné podniky sú sústredné v troch okresoch – Poprad, Prešov a Humenné. Avšak význam týchto podnikov je v celoslovenskom meradle zanedbateľný. V roku 2008 sa iba 6 priemyselných podnikov z Prešovského kraja umiestnilo v rebríčku týždenníka TREND - TOP 200 priemyselných podnikov SR (Tatravagónka, a.s., Poprad, Mecom, a.s., Humenné, Oktan, a.s., Kežmarok, Chemosvit Folie, a.s., Nexis Fibers, a.s., Humenné, Bukocel, a.s., Hencovce). Uvedené okresy a ich okresné centrá tvoria základ troch hlavných pólov rastu východného Slovenska a to Prešov – Košice, Poprad – Spišská Nová ves a Humenné – Michalovce. Naopak medzi priemyselne najslabšie okresy patria Levoča, Stropkov, Svidník a Medzilaborce. Z tejto najslabšej štvorky sa lepšia budúcnosť zatiaľ črtá iba v Levoči, ktorá sa nachádza v jednom z hlavných pólov rozvoja Poprad – Spišská Nová Ves ako aj v blízkosti diaľnice D1. Ostatné tri okresy spoločne s Bardejovom, Sninou a Starou Ľubovňou doplácajú na zlú dopravnú dostupnosť, marginálnu prihraničnú polohu a krach nosných priemyselných podnikov bez získania potrebných (najmä zahraničných) investícií.

Zjednodušene môžeme Prešovský kraj rozdeliť na „bohatý juh“ a „chudobný sever“. Prešovský kraj je charakteristický vyšším zastúpením zamestnanosti v textilnom a potravinárskom priemysle. Obe tieto odvetvia patria k výrobe s nízkou pridanou hodnotou, ktorej podiel v rámci kraja je až 52 % (o 10 % je vyšší ako v SR). Naopak v kraji je zaznamenaný nižší podiel výrob s vyššou pridanou hodnotou. Takáto nepriaznivá štruktúra sa následne negatívne premieta do priemyselných tržieb, pridanej hodnoty, priemernej mesačnej mzdy, investícií, čoho výsledkom je celkové zaostávanie a nízka konkurencieschopnosť priemyslu v Prešovskom kraji.

Štruktúra výrobných činností v jednotlivých okresoch je daná historickým vývojom a realizáciou priemyselnej politiky uplynulých období. Výrobné zameranie sa len pomaly mení, napriek problémom pri realizácii zdedených výrobných programov. Nové projekty na rozvoj výroby i štrukturálne zmeny narážajú na problémy nedostatku investičných prostriedkov, ktoré svojou výrobnou činnosťou transformujúce sa firmy nedokážu získať. Komparatívne výhody nášho hospodárstva (lacná pracovná sila), po zorientovaní sa na západných trhoch, využíva najmä odvetvie odevného priemyslu.

Podnikateľské subjekty pôsobiace v tomto kraji zastupujú tieto priemyselne výrobné odvetvia:

- o ťažba nerudných surovín,
- o výroba potravín,
- o odevný, textilný a kožiarsky priemysel,
- o drevospracujúci priemysel, výroba celulózy, papierenský priemysel a polygrafia,
- o chemický a farmaceutický priemysel,
- o výroba kovových výrobkov, strojov, zariadení a dopravných prostriedkov,
- o elektrotechnický priemysel,
- o priemysel stavebných hmôt.

Rozhodujúce postavenie pritom má najmä potravinársky, chemický, strojársky, drevospracujúci a odevný priemysel.

Drevospracujúci priemysel je typickým predstaviteľom takého druhu výroby, ktorá stavia na báze výhod zo spracovania domácej suroviny. Výroba sa koncentruje predovšetkým do produkcie piliarskych výrobkov a ťažby dreva. Prevláda výroba nábytku z laminovanej DTD, masívneho, dyhovaného a fóliovaného nábytku, celulózy a preglejok, surových a laminovaných drevotrieskových dosiek, tenkých drevotrieskových dosiek, stavebných QSB dosiek, obkladových panelov a laminátových podláh. K menej zastúpeným výrobám patrí výroba s vyšším stupňom pridanej hodnoty. V Prešovskom kraji má výrazné zastúpenie najmä v okresoch Prešov, Sabinov, Snina a Vranov nad Topľou. Nielen z hľadiska drevospracujúceho priemyslu je vhodné poznamenať, že lesy, ktoré predstavujú významný faktor, nie sú využívané v optimálnej miere (lesné pozemky v Prešovskom kraji zaberajú 440 tisíc hektárov).

Významné podniky tohto odvetvia pôsobiace na území kraja:

- o Kronospan SK, s.r.o., Prešov
- o Bukocel, a.s., Hencovce

- Štátne lesy TANAPu Tatranská Lomnica, štátna príspevková organizácia
- SANAS, a.s. Sabinov
- Beky, a.s., Snina.

Potravinársky priemysel má v kraji najvýraznejšie zastúpenie, pokiaľ hovoríme o tržbách za vlastné výkony a tovar. Objem potravinárskej produkcie je daný počtom obyvateľov, disponibilitou surovínových zdrojov a ekonomickou výkonnosťou na úrovni regiónu. Odbyt je v prevažnej miere určený domácemu spotrebiteľovi. Exportná časť produkcie sa viaže na výrobu špecialít v oblasti spracovania mlieka, výroby piva a spracovania mäsa v podnikoch, ktoré sú v prevažnej miere spojené so zahraničným kapitálom. Prevláda výroba širokej škály výrobkov z hovädzieho, bravčového a hydínového mäsa, mlieka, pekárenských, cukrárenských a cestovinárskych výrobkov, výroba jedlého oleja, ťažba a výroba jedlej soli, výroba piva, alkoholických a nealkoholických nápojov, kávy, čajov, mrazených zmrzlinových krémov.

Významné podniky tohto odvetvia pôsobiace na území kraja:

- Milk - Agro Prešov, s.r.o., Prešov
- Solivary, a.s., Prešov (činnosť ukončená v r. 2009)
- Pivovar Šariš, a.s., Veľký Šariš
- Mecom, a.s., Humenné
- Tatranská mliekareň, a.s., Kežmarok
- Baliarne obchodu, a.s., Poprad
- Humenská mliekareň, a.s., Humenné
- Šarišské pekárne a cukrárne, a.s., Prešov
- Podvihorlatské pekárne a cukrárne, a.s., Humenné
- Mäsokombinát Nord Svit, s.r.o., Svit
- Zlatá Studňa, s.r.o., Široké

Strojárske priemysel je odvetvie s vysoko predimenzovanými výrobnými kapacitami, vysokou úrovňou prezamestnanosti, silným stupňom podkapitalizácie a slabou konkurencieschopnosťou. Väčšia časť tržieb zo strojárskej výroby v Prešovskom kraji pripadá na výrobu koľajových vozidiel pre nákladnú a osobnú dopravu a diely pre koľajové vozidlá. Táto vykazuje nadpriemernú výkonnosť v oblasti exportnej výroby umiestňovanej na

náročných trhoch EÚ. Strojárske priemysel reprezentuje výroba prevodových zariadení, manipulačnej techniky - vysokozdvížne vozíky a nízkozdvížne vozíky, hydraulických systémov, zemných, stavebných a cestných strojov, ložísk, ložiskových reduktorov v rôznych typových prevedeniach s uplatnením v oblasti robotiky, obrábacích strojov, transportných a navigačných systémov, textilných, tlačiarenských a papierenských strojov, zdravotníckych zariadení, oceľových konštrukcií a tlakových nádob, výroba traťových strojov, malej mechanizácie pre opravu a údržbu železničných tratí, stroje na spracovanie mäsa, tlakových a netlakových nádob používaných v potravinárstve, dopravníkov, automatizovaných liniek, robotov a manipulátorov, komínových systémov.

Významné podniky tohto odvetvia pôsobiace na území kraja:

- Tatravagónka, a.s., Poprad
- ZŤS Sabinov, a.s., Sabinov
- Potravinárske strojárne, a.s., Svidník
- Tatramat – ohrievače vody, s.r.o., Poprad
- Schule Slovakia, s.r.o., Poprad
- Strojchem, a.s., Svit
- SB Inmart, a.s., Bardejov
- ZVL Auto, s.r.o., Prešov
- Spinea, s.r.o., Prešov
- Skrutkáreň-Exim, a.s., Stará Ľubovňa
- Chemosvit Strojservis, a.s., Svit
- Tatramat, a.s., Poprad
- Fragokov Prešov, v.d., Prešov
- Chemes, a.s., Humenné.

Chemický a farmaceutický priemysel patrí k tradičným exportne orientovaným odvetviam so zanedbateľným vplyvom vlastníctva štátu. Produkcia je koncentrovaná predovšetkým do tradičnej výroby syntetických vlákien a fólií pre potravinárstvo a farmáciu, farmaceutické výrobky najmä krvné deriváty a infúzne roztoky a výroba celofánu. Nosným tovarom určeným na vývoz sú pravé polyamidové, polyesterové vlákna a fólie. Toto odvetvie je sústredené najmä v okresoch Poprad a Humenné.

Významné podniky tohto odvetvia pôsobiace na území kraja:

- o Nylstar Slovakia, a.s., Humenné
- o Nexis Fibers, a.s., Humenné
- o Terichem, a.s., Svit
- o Chemosvit Fibrochem, a.s., Svit
- o Imuna Pharm, a.s., Šarišské Michaľany
- o Chemosvit, a.s., Svit.

Elektrotechnický priemysel ako odvetvie možno v Prešovskom kraji charakterizovať ako tradičnú výrobu v oblasti telefónnych prístrojov, elektroinštalačného materiálu, širokého spektra ohrievačov vody, meracej techniky a transformátorov, domových zvončekov, zabezpečovacích systémov v domoch a bytoch, numerických, textových displejov.

Významné podniky tohto odvetvia pôsobiace na území kraja:

- o Tesla Stropkov, a.s., Stropkov
- o TATRAMAT - ohrievače vody, s.r.o., Poprad
- o KŘIŽÍK GBI, a. s., Prešov
- o Elen, s. r.o., Prešov
- o MKEM, s.r.o., Stará Ľubovňa
- o Regata, s.r.o., Prešov
- o Elcom, s.r.o., Prešov.

Textilný a odevný priemysel je exportne orientovaným odvetvím stavajúcim na konkurencieschopnosti na báze nízkych mzdových nákladov. Pokiaľ ide o najväčšie výrobné prevádzky v Prešovskom kraji možno, napriek prehlbujúcemu sa negatívne hospodárskemu výsledku a stúpajúcemu podielu cudzích zdrojov väčšiny týchto podnikov, dosiahnutú úroveň exportnej výkonnosti hodnotiť pozitívne. Pozitívne možno hodnotiť tiež hospodársky vývoj menších, novovzniknutých podnikov s výrazným podielom zahraničného kapitálu a jednoznačnou exportnou orientáciou. Prevláda výroba odevov z textílie s ochrannou funkciou (GORE-TEX), výroba pánskych a dámskych odevov, značkovej pánskej konfekcie, odevov na slávnostné príležitosti a výrobky procesné ako napr. uniformy pre armádu, políciu, požiarnikov, colníkov, dopravné podniky, väznice, školy, železnice, hudby, námorníkov, lesníkov, poľovníkov, oblečenie pre banky, hotely, sudcov, oblečenie

vychádzkové a pracovné, výroba ľanových, bavlnených, zmesových tkanín a výrobkov z nich (utierky, uteráky, obrusy), výroba geotextílií.

Významné podniky tohto odvetvia pôsobiace na území kraja:

- o VSK, s.r.o., Humenné
- o Tatravit Svit – Socks, a.s., Svit
- o Tytex Slovakia, s.r.o., Humenné
- o Twista, s.r.o., Humenné
- o ODEVA, s.r.o., Lipany
- o Ozex, s.r.o., Prešov
- o Svik, s.r.o., Svidník

3.2.3. Návrh opatrení.

Priorita 1:

Rozvoj spolupráce aktérov v oblasti zavádzania inovácií a poznatkov výskumu a vývoja do praxe.

Opatrenie 1.1

Podpora spolupráce, sieťovanie a vytváranie partnerstiev - s univerzitami, RPIC, SOPK (špeciálne oblasti medicíny, obnoviteľné zdroje energie, automatizácia, mechanizácia, obalová technika) projektové partnerstvá, klastre, medzinárodná spolupráca (inštitúcie, programy EK)

Cieľ opatrenia je podporovať vytváranie partnerstiev IPC, štátnej správy, samosprávy, univerzít a súkromného sektora na báze zmluvy o spolupráci, vytváraním klastrov, projektových partnerstiev na regionálnej, národnej a na medzinárodnej úrovni.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na podporu vzniku a rozvoj partnerstiev, klastrov a spoluprácu aktérov v oblasti rozvoja inovácií podnikania. Opatrenie je zamerané tiež na vytváranie spolupráce s inštitúciami a organizáciami na medzinárodnej úrovni.

Opatrenie 2.1

Zvyšovanie povedomia o inováciách v podnikaní, zvyšovanie konkurencieschopnosti a komunikácia s partnermi, aktérmi a verejnosťou v regióne. – súťaž o inovatívnu firmu roka v regióne, zriadenie webovej stránky, 1x ročne organizovanie konferencie na podporu inovácií v regióne, spracovanie komunikačnej stratégie

Cieľ opatrenia je podporovať a využívať všetky prístupné metódy a formy zvyšovania povedomia o inováciách medzi partnermi, aktérmi a verejnosťou.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na podporu zvyšovania povedomia o inováciách organizovaním súťaží, zriadením webovej stránky, organizovaním konferencií a komunikáciou s verejnosťou prostredníctvom médií.

Priorita 2:

Rozvoj inovácií a transfer technológií v tradičných odvetviach výroby a služieb.

Opatrenie 2.1

Poradenstvo a pomoc podnikateľským subjektom za účelom zvyšovania ich konkurencieschopnosti - pomoc pri získavaní certifikátov, pomoc pri ochrane duševného vlastníctva, poradenstvo a pomoc pri získavaní finančných zdrojov, pomoc pri podpore začínajúcich MSP

Cieľ opatrenia je podporovať služby v oblasti inovácií v regióne, či už formou individuálneho poradenstva a poskytovaním ďalších služieb pre firmy alebo nepriamo, t. j. vytváraním vhodných nástrojov a podmienok využiteľných v rámci regiónu.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na podporu vzniku a rozvoj poradenstva a pomoci podnikateľským subjektom pri príprave projektov, hľadania možností spolupráce, pri hľadaní partnerov, pri získavaní certifikátov a pri ochrane ich duševného vlastníctva.

Opatrenie 2.2

Podpora finančných nástrojov na rozvoj inovácií v kraji – inovačné vouchre, regionálny rozvojový fond, fondy rizikového a rozvojového kapitálu, Business Angels, záručné schémy a pod

Cieľ opatrenia je podporovať a využívať existujúce formy financovania inovatívnych projektov a hľadať ďalšie nové formy podpory inovatívneho podnikania v regióne.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na podporu a financovanie proinovatívnych projektov v regióne prostredníctvom nástrojov ako inovačné vouchre, regionálny rozvojový fond, fondy rizikového a rozvojového kapitálu, Business Angels, záručné schémy a podobne.

3.2.4. Návrh projektových zámerov

Názov projektu	Centrum probiotického výskumu a biomodulačnej medicíny
Situácia – zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Existencia regionálneho centra probiotického výskumu a biomodulačnej medicíny s kompetenciami a zdrojmi (finančnými a ľudskými) pre aplikovaný výskum, vývoj, inovácie, propagáciu a podporu využitia biotechnologických a naturálnych látok (biomodulátorov) v prevencii a liečbe v humánnej i veterinárnej medicíne, živočíšnej výrobe a potravinárstve uľahčí a zefektívni rozsiahlejšie využitie potenciálu biomodulačnej medicíny pri zlepšovaní zdravotného stavu obyvateľov v regióne východného Slovenska v rámci integrovaných preventívnych programov zdravia a pri zabezpečení produkcie bezpečných a kvalitných potravín.
Ciele projektu	Vybudovaním centra dôjde k efektívnemu prepojeniu vedy a výskumu s praxou, čo výrazne urýchli prenos a aplikáciu najnovších vedeckých poznatkov do praxe. Zároveň sa vytvoria podmienky, aby spätnou väzbou mohol výskum a vývoj reagovať na požiadavky praxe formou inovácie už vyvinutých a vývojom nových a účinnejších prípravkov.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Vytvoria sa podmienky pre optimálnu výchovu mladých a talentovaných medicínsky orientovaných vedeckých pracovníkov pre potreby regiónu i celého Slovenska. Rozvoj činnosti centra prispieje k tvorbe nových pracovných miest pre vedeckých a výskumných pracovníkov, technologov a pracovníkov vo výrobe, čo prispieje k zníženiu nezamestnanosti v regióne a na Slovensku.
Popis aktivít	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. prepojenie základného a aplikovaného výskumu, 2. systematická spolupráca experimentálnych a klinických pracovísk, 3. zabezpečenie prenosu získaných poznatkov do praxe a ich samotnej realizácie priemyselným partnerom, 4. inovatívna pedagogická činnosť a vedecká výchova. 		
Popis výstupov a výsledkov projektu	Preventívne programy zamerané na tzv. civilizačné choroby (kardiovaskulárne a nádorové), ktoré sa podieľajú na viac ako 60 % úmrtiach vo vyspelých priemyselných krajinách a možnosť ochorenia sa zvyšuje s vekom človeka. Snaha o náhradu syntetických látok biotechnologickými (probiotiká) a prírodnými látkami v prevencii civilizačných ochorení je trend, ktorý sa bude v budúcnosti stále viac uplatňovať.		
Vedúci partner projektu	PU v Prešove		
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	Imuna-pharm a.s. Šarišské Michaľany, Ústav experimentálnej medicíny Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach Ústav hospodárskych zvierat Slovenskej Akadémie		
Časový plán			
Riziká projektu			
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	<table border="1"> <tr> <td>Investičné prostriedky (EUR):</td> <td>Neinvestičné prostriedky (EUR):</td> </tr> </table>	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):
Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):		
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Farmaceutické firmy Firmy na výrobu výživových doplnkov Verejnosť		
Miesto realizácie projektu	PSK, KSK		
Zdroje financovania	OP VaV, ŠR SR, PU, UPJŠ		

Názov projektu	Centrum geopriestorových informácií, analýz a regionálneho rozvoja
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Zárodok budúceho centra by malo byť Laboratórium geografických informačných systémov na katedre geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove. Ide o špičkové akademické pracovisko. Svedčia o tom dosahované výsledky v oblasti výskumu dokumentované počtom publikácií a citácií v domácich a zahraničných periodikách a najmä grantovou úspešnosťou. Katedra v súčasnosti ako prvé pracovisko univerzity rieši grantový projekt 6. rámcového programu (6. RP) Európskej únie. Projekt je zameraný na riadenie a využívanie solárnych zdrojov

	energie. Riešiteľský tím tvorí konzorcium 14 významných európskych inštitúcií venujúcich sa výskumu využívania solárnej energie. Zodpovedným riešiteľom za Prešovskú univerzitu je doc. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD., ktorý sa tejto problematike venuje dlhodobo a vo väzbe na technológiu geografických informačných systémov. Projekt začal 1. júna 2007 a potrvá 2 roky. V rámci katedry a tohto laboratória sa v súčasnosti riešia 2 zahraničné a 2 domáce vedecké projekty. Okrem vyššie spomenutého projektu 6. RP to je aj projekt medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce COST zameraný na výskum predindustriálnych štruktúr vo vidieckej a banickej krajine. Okrem toho katedra ako jedno z prvých pracovísk na univerzite získala projekt APVV zameraný na výskum kultúrnej krajiny.		
Ciele projektu	Cieľom projektu je vybudovanie centra pre spracovanie geografických informácií a priestorových analýz. Centrum bude zamerané na zber, spracovanie a prezentáciu geografických informácií, bude tvoriť poznatky a znalosti v oblasti geografických analýz, priestorových simulácií a modelovania na rôznych hierarchických a priestorových úrovniach (lokalita, krajina, katastrálne územie, okres, kraj, región, VÚC a pod.)		
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Moderne vybudovaný systém bude schopný zabezpečiť tvorbu priestorových, kvantitatívnych a dynamických informácií vysokej kvality, ktoré majú uplatnenie v oblasti strategického plánovania (pri podpore rozhodovania, či hodnotenia a manažmentu rizík), ale taktiež ako báza pre tvorbu používateľských aplikácií pre rôzne činnosti majúce vzťah ku krajine a spoločnosti.		
Popis aktivít	Aktivita údajovo-znalostného systému budú zamerané najmä na vytvorenie vhodných nástrojov pre tvorbu a spracovanie geografických informácií, ktoré budú v maximálnej miere využívať potenciál existujúcich výskumných materiálov a získaných poznatkov z oblasti spracovania údajov o krajine.		
Popis výstupov a výsledkov projektu	Projekt svojim zameraním bude smerovať do oblasti vytvárania a budovania tzv. vedomostnej a informačnej spoločnosti s cieľom lepšej adresnosti vo využívaní, prenose i realizácii vedeckých výsledkov a doteraz nadobudnutých poznatkov.		
Vedúci partner projektu	Laboratórium geografických informačných systémov na katedre geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied PU		
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	Slovenská agentúra životného prostredia Geografický ústav SAV v Bratislave Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave		
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	<table border="1"> <tr> <td>Investičné prostriedky (EUR):</td> <td>Neinvestičné prostriedky (EUR):</td> </tr> </table>	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):
Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):		
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Vytvorené centrum geografických informácií a priestorových analýz môže v podmienkach Slovenska i jeho regiónov zohrať významnú úlohu tak pri modelovaní a koncepciách využitia krajiny, ako aj realizačných a vykonávacích projektoch i formovaní ekologického a environmentálneho povedomia spoločnosti.		
Miesto realizácie projektu	PSK		
Zdroje financovania			

	OP VaV, ŠR SR, PU
Názov projektu	Vytvorenie vedecko-technologického parku – Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov v oblasti progresívnych technológií a automatizácie
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Región východného Slovenska – Prešovský samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj sú najzaostalejšie spomedzi všetkých regiónov Slovenska a partia medzi najmenej rozvinuté regióny EÚ. Predpoklad na najbližšie roky je, že rozdiely medzi východným Slovenskom a ostatnými regiónmi SR sa budú ďalej prehĺbovať. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zamerať sa na aktívne prilákovanie investícií do regiónu, podporu vzniku technologicky orientovaných inovatívnych firiem a tvorbu udržateľných kvalifikovaných pracovných miest.
Ciele projektu	Podpora rozvoja inovácií v regióne na úrovni NUTS II Čiastkové ciele: <ul style="list-style-type: none"> • transfer a implementácia high-tech technológií • rozvoj vedy a výskumu • podpora inovácií vo výrobe • podpora zamestnanosti • podpora konkurencieschopnosti • vyrovnanie regionálnych disparít
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Podpora primárnej zamestnanosti bude podporená priamym vytvorením pracovných miest v technologickom centre. Sekundárna zamestnanosť prostredníctvom ponuky práce u subjektov využívajúcich služby centra, či subdodávateľov. Prispieje k odstraňovaniu medziregionálnych disparít a podporou konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov sofistikáciou práce. Stimulácia inovatívnych prístupov.
Popis aktivít	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marketingové a implementačné pracovisko a ďalších medzinárodných NoE a IP z oblasti automatizovaných výrob. 2. Výskumné a tréningové centrum nových progresívnych výrobných technológií: <ul style="list-style-type: none"> • nanotechnológií (tréningové laboratórium), • lubrikačných technológií a fluid manažmentu (vývojové a tréningové laboratórium), • CAD/CAM a CIM (aplikačné a tréningové pracovisko), • rapid technológií (vývojové a aplikačné pracovisko). 3. Konštrukčný vývoj automatizovaných výrobných zariadení a liniek: <ul style="list-style-type: none"> • zákazková konštrukcia s plným využitím CAD/CAM, • spoločné pracoviská založené pre podporu vývoja v regionálnych firmách a pre spoluprácu so zahraničnými firmami.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Tréningové centrum špecialistov z oborov automatizácie a robotiky v anglickom, nemeckom, francúzskom jazyku. (spoločné pracovisko s PU). 5. Vytvorenie priestorových laboratórnych a materiálových podmienok: <ul style="list-style-type: none"> • adaptácia priestorov, • nákup laboratórnych zariadení, • materiálne a personálne vybavenie.
Popis výstupov a výsledkov projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratórium bude zamerané na technológie výroby extrémne presných súčiastok v kategórii submikrónových presností. V rámci tohto smerovania sa budú skúmať vplyvy presnosti stroja a jeho doplnkových zariadení, vplyvy režimov brúsenia a výberu brúsnych materiálov na výslednú presnosť výrobkov. Špecificky budú skúmané podmienky pre presné tvarové brúsenie série obrobkov. Tu pristúpia otázky presnosti porovnávaní brusných kotúčov a softvéru pri tvarovom brúsení. • V oblasti nanotechnológií laboratórium bude zamerané na vytváranie povrchov súčiastok novými technológiami ako sú iónová implementácia, laserová deponácia, povlakovanie exponovaných častí súčiastok. Z výrobkových inovácií pre nanotechnológie sa budú vyvíjať mikro a nanosondy pre diagnostiku exponovaných ložiskových a prevodových agregátov, nanoroboty s prvkami umelej inteligencie a prvky nanomechaniky. • Zameranie tréningu odborníkov. V nadväznosti na výskumné zameranie paralelne bude v laboratóriu vykonávaný tréning odborníkov z praxe s hlavným zameraním na mikro a nanoinžinierstvo. Popri transfere vedomostí z vlastnej výskumnej praxe, budú za pomoci partnerských laboratórií prezentované najnovšie poznatky z medzinárodných programov. Využije sa aj metóda učenia on-line. Pri tréningu sa budú využívať simulačné programy s prvkami virtuálnej reality.
Vedúci partner projektu	TUKE
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	PSK, KSK, SPINEA
Časový plán	
Riziká projektu	<p>Riziká projektu predstavuje nízka úroveň komunikácie medzi výskumnými pracoviskami, univerzitami a praxou, keď programy výskumu a inovačné potreby firiem sú nezosúladené.</p> <p>Ďalším rizikom projektu je nízka ekonomická efektívnosť podnikateľských subjektov, ktoré pri nedostatku zdrojov nie sú ochotné investovať do výskumných projektov, nanajvýš len do nákupu technológií.</p> <p>Riziko predstavuje a nízky stupeň jazykovej vybavenosti výskumných pracovníkov a najmä technických pracovníkov z priemyslu, chýbajúce kontakty na špičkové zahraničné pracoviská.</p>
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	120 mil. Sk
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Prínos pre región <ul style="list-style-type: none"> • zamestnanosť vyššej kvalifikácie • rozvoj firiem s vyššou pridanou hodnotou

	<ul style="list-style-type: none"> zvýšenie atraktivity pre investorov zvýšenie možnosti alokácie VaV aktivít využívanie zdrojov VaV priamo v regióne <p>Prínos pre podnikateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> priestor pre realizáciu inovácií založených na výstupoch VaV špecifické služby zvyšujúce úspech pri realizácii výstupov VaV medzinárodný networking a prepojenie na regionálne centrum VaV cez zvyšovanie pridanej hodnoty firiem s cieľom trvalej udržateľnosti aktivít v danom sektore
Miesto realizácie projektu	PSK, KSK
Zdroje financovania	OP VaV, OP KaHR, OP ZaSI, ŠR SR, PSK, KSK

Názov projektu	Centrum pre štúdium etnických a konfesionálnych identít
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Navrhovaný výskumný projekt je tematickým interdisciplinárnym programom, ktorý združuje riešiteľov z odborov etnológia, filozofia, história, lingvistiká, politológia, religionistika, sociológia a sociálna psychológia.
Ciele projektu	Cieľom navrhovaného projektu bude výskum konštrukcie, reprodukcie a transformácie kolektívnych identít, najmä národných, menšinových (etnických), rodových a konfesionálnych.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Vznik siete výskumno-vývojových pracovísk by mal prispieť k vývoju novovytvorených lokálnych výskumných centier (Výskumné centrum Prešovskej univerzity v Prešove a Ústav vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici) a ich začleneniu do európskych výskumných štruktúr, pod gesciou vo výskumnom priestore stabilizovaných inštitúcií SAV a k posilneniu vedeckého výskumu na univerzitách v Prešove a v Banskej Bystrici.
Popis aktivít	Navrhovaný projekt vychádza z potenciálu predchádzajúcich výskumných projektov „Kolektívne identity v moderných spoločnostiach. Región strednej Európy“ (Centrum excelentnosti SAV, 26-členný kolektív z desiatich pracovísk), „Transformácie identít v súčasnom a historickom kontexte Slovenska so zreteľom na integračné procesy“ (koordinátor Ústav politických vied SAV), Štátny program ÚVV: 2003 SP 51/028 06 00/028 06 01 „Civilizačno-kultúrne procesy v transformujúcej sa slovenskej spoločnosti“ (Ústav etnológie a Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV v spolupráci s ÚLUK UKF Nitra), 5. RP EÚ HPSE-CT-2002-00077 a „Mládež a európske identity“ (Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV) a štátny program výskumu a vývoja 2003 SP 51/028 06 00/28 06 06 „Národ, národnosti a etnické skupiny v transformácii spoločnosti“ (Spoločenskovedný ústav SAV a ďalších 8 pracovísk SAV a Prešovská univerzita a Univerzita Komenského). Tieto projekty viedli ku vzniku efektívnych kolektívov združujúcich starších

	vedeckých pracovníkov a mladú generáciu. Navrhovaný projekt by mal zapojiť do výskumu na celoslovenskej úrovni viaceré pracoviská.	
Popis výstupov a výsledkov projektu	Navrhovaný projekt by mal zapojiť do výskumu na celoslovenskej úrovni viaceré pracoviská. Nový projekt by mal dobré predpoklady prispieť k spolupráci, zjednoteniu a koordinovanosti pracovísk výskumu a vývoja na Slovensku zaoberajúcich sa problematikou identít a k posilneniu vedy a výskumu v menej vyspelých regiónoch východného a stredného Slovenska.	
Vedúci partner projektu	PU	
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	Ústav etnológie Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV ÚLUK UKF Nitra Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV Spoločenskovedný ústav Univerzita Komenského	
Časový plán		
Riziká projektu		
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Navrhovaný projekt by mal zapojiť do výskumu na celoslovenskej úrovni viaceré pracoviská. Nový projekt by mal dobré predpoklady prispieť k spolupráci, zjednoteniu a koordinovanosti pracovísk výskumu a vývoja na Slovensku zaoberajúcich sa problematikou identít a k posilneniu vedy a výskumu v menej vyspelých regiónoch východného a stredného Slovenska.	
Miesto realizácie projektu	PSK	
Zdroje financovania	OPVaV, ŠR SR, PU	

Názov projektu	Podnikateľské ESO
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Na základe našich skúseností pri komunikácii s partnermi z oblasti MSP nie je pre túto cieľovú skupinu prioritou získať finančnú odmenu niekoľko tisíc korún, ale spoločenskú prestíž a verejné uznanie. V konečnom dôsledku tento benefit im prinesie aj nové podnikateľské príležitosti, ktoré komerčne zúročia.
Ciele projektu	Zabezpečiť propagáciu úspešných firiem v regióne
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> Negociácia podkladov projektu Prípravná fáza (tlačoviny, logo, promo)

	<ul style="list-style-type: none"> • Informačná kampaň súťaže • Zber súťažných podkladov • Vyhodnotenie súťaže • Príprava slávnostného gala večera • Odovzdávanie cien a ukončenie projektu
Popis výstupov a výsledkov projektu	<p>Ocenenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podnikateľka roka PO kraja <ul style="list-style-type: none"> ○ SZČO alebo právnická osoba - žena ○ bez obmedzenia histórie firmy, viac ako 1 rok ○ bez obmedzenia predmetu podnikania ○ sídlo firmy na území PO kraja • Začínajúci podnikateľ roka PO kraja <ul style="list-style-type: none"> ○ SZČO alebo právnická osoba – bez obmedzenia pohlavia ○ bez obmedzenia histórie firmy, menej ako 1 rok ○ bez obmedzenia predmetu podnikania ○ sídlo firmy na území PO kraja • Spoločnosť roka PO kraja <ul style="list-style-type: none"> ○ SZČO alebo právnická osoba – bez obmedzenia pohlavia ○ bez obmedzenia histórie firmy, viac ako 1 rok ○ bez obmedzenia predmetu podnikania ○ sídlo firmy na území PO kraja • Zvláštne ocenenie za dlhodobý prínos pre región severovýchodného Slovenska <ul style="list-style-type: none"> ○ SZČO alebo právnická osoba – bez obmedzenia pohlavia ○ bez obmedzenia histórie firmy, viac ako 5 rokov ○ bez obmedzenia predmetu podnikania ○ sídlo firmy na území PO kraja
Vedúci partner projektu	RPIC
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	VÚC
Časový plán	
Riziká projektu	
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	35 000 EUR
Miesto realizácie projektu	PSK
Zdroje financovania	OP VaV, MŠ SR, PSK

Názov projektu	Podpora spolupráce malých a stredných podnikov a vedecko-výskumných pracovísk formou Inovačných voucherov
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Predmetom je poskytovanie pomoci, formou nenávratného finančného príspevku z prostriedkov štátneho rozpočtu, zameranej na podporu rozvoja inovačných

	aktivít malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“). Inovačné aktivity budú orientované na inovácie produktov, technologických postupov alebo služieb.
Ciele projektu	Cieľom pomoci je podporiť MSP, ktoré majú potenciál zvyšovať svoju konkurencieschopnosť prostredníctvom inovácií vlastných produktov, služieb alebo technológií pri riešení inovačných úloh s vybranými výskumno-vývojovými pracoviskami.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Zintenzívnenie priamej spolupráce medzi MSP a vybranými vedecko-výskumnými pracoviskami.
Popis aktivít	<ol style="list-style-type: none"> 1. MSP podá žiadosť o NFP 2. Rozhodnutie komisie o NFP 3. MSP si vyberie realizátora (oprávnenú organizáciu) 4. Realizácia projektu 5. Realizátor požiadava o preplatenie vouchru 6. Vyplatenie NFP
Popis výstupov a výsledkov projektu	Financovanie aktivít proinovatívne zameraných firiem, rozvoj inovácií a spolupráce univerzít a výskumno-vývojových inštitúcií
Vedúci partner projektu	MH SR
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	PSK
Časový plán	2010, 2011
Riziká projektu	Nedostatočná podpora zo strany MH SR
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	MSP, Univerzity, Výskumno-vývojové inštitúcie
Miesto realizácie projektu	PSK
Zdroje financovania	OP KaHR, ŠR SR, PSK

Názov projektu	Klaster pre automatizačnú techniku a robotiku (AT+R)
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	V súčasnosti je rekordný nárast výroby v oblasti automobilového, elektrotechnického priemyslu a priemyslu bielej techniky. Prístup klastrovania je na Slovensku nový, existujú isté prirodzené prepojenia medzi dodávateľmi, ale ich spolupráca je iba na znížení nákladov spojených s logistikou. Z praxe zo zahraničia vieme, že tento inovatívny prístup kladie dôraz na zmenu podnikateľského prostredia (nová ponuka hodnôt pre zákazníkov, organizačné zmeny, technologické zmeny, strategické partnerstvá, zdieľané služby, alternatívne financovanie a pod.). Podľa výsledkov štúdie IBM medzi 765 manažérmi svetových firiem, ktorí vykonali inováciu podnikateľského systému, neprináša tento prístup len redukciu nákladov, ale aj

	zvýšenie strategickú flexibilitu a zacielenie a špecializáciu na najvýnosnejšie biznisy. Klaster je jedinečný nástroj založený na partnerstve.
Ciele projektu	Spolupráca: <ul style="list-style-type: none"> oblasť výskumu, vývoja, transferu nových technológií a know-how rozvoja výrobných základných jednotlivých oborov klastra AT+R aktívne využívať a podporovať možnosti a programy, ktoré poskytuje účasť slovenských zástupcov v európskej platforme EUROP, EUnited Robotics, MANUFUTURE EU a novozriadenej asociácii EFFRA spolupráci pri rozvoji vývoja, výroby a obchodu v rámci aktivít klastra
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Cieľom projektu je zvýšiť rast, konkurencieschopnosť a inovatívnosť MSP v odvetví strojárenského priemyslu na východnom Slovensku prostredníctvom vytvorenia klastra v oblasti automatizácie, mechanizácie a robotiky.
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> podnikateľské a rozvojové projekty realizované cez granty ŠF OP KaHR, OP VaV a OP ZaSI, ktoré sú alebo budú zabezpečované jednotlivo firmami – gestormi oborov klastra spoločné podnikateľské aktivity vrátane účasti v medzinárodných projektoch a spolupráci so zahraničnými partnermi ako projekt štátnej pomoci pre rozvoj automatizačnej techniky a robotiky koordinovaný cez klaster AT+R projekt komplexného riešenia inovačných aktivít v oboroch AT+R na báze regionálnej a štátnej podpory pre oživenie výskumu a inovácií v SR. Projekt formulovaný s podporou VUC PO, KE a ZA a v spolupráci s MH a MŠ.
Popis výstupov a výsledkov projektu	<ul style="list-style-type: none"> vytvorenie Centra výskumu automatizačnej techniky a robotiky pri TUKE vytvorenie Centra inovácií a transferu nových technológií pre podporu výskumu výroby a skúšobníctva automatizačnej techniky (v spolupráci s RIC Prešov) vytvorenie Centra výskumu a projekcie inteligentných výrobných systémov a závodov pri CEIT v Žiline podporiť vznik a rozvoj Centier excelentnosti organizovaných pri TUKE a UNIZA, ako aj efektívne ich využívanie smerované pre oblasť automatizačnej techniky a robotiky podporiť aktivity špecializovaného vzdelávania a profesionálneho tréningu pre oblasť automatizačnej techniky a robotiky organizované pri TUKE, UNIZA a SAATAR
Vedúci partner projektu	SPINEA, s.r.o.

	SAATAR, CEIT, TUKE VUC KE, VUC PO
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	ZŤS VVU, a.s. - servisná a bezpečnostná robotika EVPU, a.s. - servopohony, vizuálna technika monitorovacie systémy MATADOR Automotive, a.s. - komplexné dodávky AT+R TC CONTACT, s.r.o. - montážne systémy a technologické hlavice VUKOV Extra, a.s. - manipulačné systémy a periférne zariadenia pre AT+R PROCONT, spol. s r.o. Prešov - systém integrátor dodávok pohonov a riadiacich systémov CEIT, s.r.o. - projekty inteligentných výrobných systémov a závodov
Časový plán	
Riziká projektu	Nedostatočné finančné zdroje a neochota spolupracovať na báze klastra
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	MSP, Univerzity
Miesto realizácie projektu	PSK, KSK, ZSK
Zdroje financovania	OP KaHR, ŠR SR, PSK, KSK

Názov projektu	Klaster v oblasti strojárkej výroby
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	V súčasnosti je rekordný nárast výroby v oblasti automobilového, elektrotechnického priemyslu a priemyslu bielej techniky. Prístup klastrovania je na Slovensku nový, existujú isté prirodzené prepojenia medzi dodávateľmi, ale ich spolupráca je iba na znížení nákladov spojených s logistikou. Z praxe zo zahraničia vieme, že tento inovatívny prístup kladie dôraz na zmenu podnikateľského prostredia (nová ponuka hodnôt pre zákazníkov, organizačné zmeny, technologické zmeny, strategické partnerstvá, zdieľané služby, alternatívne financovanie a pod.). Podľa výsledkov štúdie IBM medzi 765 manažermi svetových firiem, ktorí vykonali inováciu podnikateľského systému, neprináša tento prístup len redukciu nákladov, ale aj zvýšenie strategickú flexibilitu a zacielenie a špecializáciu na najvýnosnejšie biznisy. Klaster je jedinečný nástroj založený na partnerstve.
Ciele projektu	Špecifické ciele: <ol style="list-style-type: none"> Zlepšenie obchodných činností jednotlivých firiem a využitie synergických efektov celku Zdokonalenie technológie, zefektívnenie výroby zavádzaním inovácií Zvyšovanie produktivity práce pre malých a stredných podnikateľov Systémové zabezpečenie kvalitných ľudských zdrojov a ich rozvoj

	<p>5. Zabezpečiť externé finančné zdroje pre aktivitu klastra</p> <p>6. Praktické využitie moderných poznatkov výskumu a vývoja</p> <p>7. Prostredníctvom rozvoja malých a stredných podnikov v spolupráci so školstvom prispieť k rozvoju zaostalého regiónu s vysokou nezamestnanosťou</p>
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Cieľom projektu je zvýšiť rast, konkurencieschopnosť a inovatívnosť MSP v odvetví strojárenského priemyslu na východnom Slovensku prostredníctvom vytvorenia strojárenského klastra.
Popis aktivít	<p>Aktivity:</p> <p>1.: Zlepšenie obchodných činností jednotlivých firiem a využitie synergických efektov celku</p> <p>1.1 Rozvinúť exportnú aktivitu klastra</p> <p>1.2 Spracovať spoločnú podnikateľskú stratégiu členských strojárnských firiem za účasti školstva</p> <p>1.3 Vypracovať a schváliť spoločný kódex pravidiel správania sa a konania v klastri</p> <p>1.4 Popísať možnosti zabezpečenia dlhodobého dostatočného množstva potrebných surovín</p> <p>1.5 Vytvoriť jednotný produktový balíček</p> <p>2.: Zdokonalenie technológie, zefektívnenie výroby zavádzaním inovácií</p> <p>2.1 Popísať možnosti efektívnejšieho využitia informačných technológií</p> <p>2.2 Optimalizovať logistické a výrobné procesy</p> <p>2.3 Popísať technologický potenciál členov klastra</p> <p>3.: Zvýšiť produktivitu práce MSP</p> <p>3.1 Využitím nových technológií a zlepšením IT zvýšiť produktivitu práce</p> <p>3.2 Zmapovať nedostatky vo firmách zapojených v klastre z pohľadu legislatívy EÚ</p> <p>4.: Systémové zabezpečenie kvalitných ľudských zdrojov a ich rozvoj</p> <p>4.1 Popísať aktuálne potreby strojárnských firiem v oblasti vzdelávania</p> <p>4.2 Zaviesť systém tzv. Job rotation (pomoc pri zabezpečení nárazových objednávok)</p> <p>5.: Zabezpečiť externé finančné zdroje pre aktivitu klastra</p> <p>5.1 Sledovanie a aktívne vyhľadávanie vhodných grantových programov</p> <p>5.2 Spracovanie konkrétnych projektov</p> <p>6.: Praktické využitie moderných poznatkov výskumu a vývoja</p> <p>6.1. Popísať možnosti a potreby výskumu a vývoja u členom klastra</p> <p>6.2. Spracovať prehľad oblastí možného výskumu a vývoja</p> <p>7.: Prostredníctvom rozvoja MSP v spolupráci so školstvom prispieť k rozvoju zaostalého regiónu s vysokou nezamestnanosťou</p> <p>7.1. Popísať aktuálne potreby strojárnských firiem v oblasti vzdelávania</p> <p>7.2. Popísať možnosti a prínosy spolupráce strojárnských firiem a VŠ, SŠ</p>

Popis výstupov a výsledkov projektu	<p>Zlepší sa prepojenie v podnikateľskej sfére s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť, ako aj s cieľom zvýšenia inovačnej kapacity podnikov. Posilní sa poznatková báza zúčastnených MSP. Rast konkurencieschopnosti cez prístup k zdrojom priemyselného výskumu a vývoja.</p>	
Vedúci partner projektu	<p>VUC vstupuje ako iniciátor a facilitátor do projektu. Úlohu facilitátora postupne prenechá súkromnému sektoru.</p>	
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	<p>Technická univerzita Košice, PSK, súkromné firmy so strojárnským zameraním</p>	
Časový plán		
Riziká projektu	<p>Na preskúmanie tohto fenoménu bolo prevedených mnoho výskumov, ktoré môžu byť zhrnuté do malého počtu kľúčových problémov, u ktorých je však nutné mať na pamäti, že zovšeobecnenie môže byť nebezpečné vzhľadom k rôznorodosti populácie;</p> <ul style="list-style-type: none"> MSP majú obmedzený prístup k finančným a ľudským zdrojom, menšiu pripravenosť prístupu k informáciám a kratšiu dobu z hľadiska výhľadu; MSP majú averziu k riziku a zdráhajú sa prijať pomoc z vonku s výnimkou veľmi konkrétnych krátkodobých potrieb; Zdráhajú sa príliš dôverovať dodávateľom a ešte menej dôverujú konkurentom; Veľa firiem nespolupracuje preto, že neinovujú. Inovačné schopnosti mnohých MSP sú obmedzené. 	
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	350 mil. SK	
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<p>Projekt bude mať pozitívny dopad na zamestnanosť, prirodzenou externalitou projektu bude rast zamestnanosti MSP. Predpokladané zvýšenie počtu pracovných miest je cca 85 zamestnancov.</p> <ul style="list-style-type: none"> rast konkurencieschopnosti firiem v klastre zvýšenie exportu zvýšenie životnej úrovne <p>Trvalá udržateľnosť projektu bude zabezpečená kvalitnou spolupracou členov strojárnského klastra, ktorého manažment budú realizovať kvalifikovaní odborníci. Už počas implementácie projektu sa budú identifikovať možné zdroje financovania klastra po skončení úvodnej dotácie na jeho vybudovanie. Zároveň sa predpokladá, že aj samotný strojárnsky klaster bude vyvíjať vlastné komerčné aktivity v prospech všetkých členov, tak aby dokázal naplňať ciele klastra.</p>	
Miesto realizácie projektu	PSK	
Zdroje financovania	OP KaHR, ŠR SR, súkromné zdroje	

Názov projektu	Inkubátor - rozšírenie kapacít existujúceho podnikateľského inkubátora
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Región východného Slovenska – Prešovský samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj sú najzaostalejšie spomedzi všetkých regiónov Slovenska a partia medzi najmenej rozvinuté regióny EÚ. Predpoklad na najbližšie roky je, že rozdiely medzi východným Slovenskom a ostatnými regiónmi SR sa budú ďalej prehľbovať. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zamerať sa na aktívne priťahovanie investícií do regiónu, podporu vzniku technologicky orientovaných inovatívnych firiem a tvorbu udržateľných kvalifikovaných pracovných miest.
Ciele projektu	Tvorba trvalo udržateľných pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou v regióne
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Vytváranie priestoru pre uplatnenie absolventov vysokých škôl
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora vzniku nových firiem – start-ups ,spin-offs, risk business • Spracovanie projektov a štúdií uskutočniteľnosti • Poskytovanie kancelárskych a výrobných priestorov pre firmy • Poskytnutie možnosti využívania špičkovy vybavených laboratórií, vrátane meracích prístrojov a zariadení • Využívanie technologického zázemia inkubátora • Poskytnutie materiálnej infraštruktúry • Poskytovanie podporných služieb pre firmy
Popis výstupov a výsledkov projektu	Vznik nových technologicky orientovaných inovatívnych MSP, alokácia existujúcich (i zahraničných) Tvorba trvalo udržateľných pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou v regióne Vplyv na rast kvality života a udržateľnosť
Vedúci partner projektu	VÚC – Prešovský samosprávny kraj by bol nositeľom a realizátorom projektu
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	RPIC – existujúci inkubátor
Časový plán	Projekt by bolo možné realizovať naraz, resp. v niekoľkých fázach za predpokladu, že samotnej realizácii by pravdepodobne predchádzala štúdia realizovateľnosti, na základe ktorej by bol pripravený koncept rozvoja technologického centra s tým, že v prípade, že by sa neidentifikoval dostatočný záujem o umiestnenie v centre.
Riziká projektu	Nedostatočný záujem zo strany vysokých škôl, vedeckovýskumných inštitúcií a firiem. Absencia finančných zdrojov z prostriedkov Štrukturálnych fondov.

Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	13,5 mil. EUR
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<p>Prínos pre región:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prílev investícií do regiónu. • Vznik nových, inovatívnych, technologicky orientovaných firiem - MSP. Alokácia existujúcich firiem, vrátane zahraničných. • Zvýšenie zamestnanosti v regióne. Tvorba kvalifikovaných pracovných miest. • Alokácia výskumno-vývojových aktivít v regióne. Implementácia výskumu, vývoja a inovácií. • Pozitívny vplyv na životné prostredie. Trvalá udržateľnosť energetických zdrojov. • Ekonomický rozvoj regiónu. <p>Prínos pre podnikateľov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prístup k špecifickým poradenským službám. • Zvyšovanie kvalifikácie zamestnancov. • Prístup k výsledkom výskumu a vývoja. Spolupráca s univerzitami a vedeckovýskumnými inštitúciami. • Vzdelávanie ľudských zdrojov podľa požiadaviek praxe. • Využívanie inovatívnych technológií. Transfer poznatkov a technológií. • Podpora pri zabezpečení odbytu. • Podpora vzniku nových firiem (start-ups, spin-offs). <p>Medzinárodný networking.</p>
Miesto realizácie projektu	PSK
Zdroje financovania	OPVaV, OP KaHR, ŠR SR, JEREMIE, PSK

Názov projektu	Regionálny fond podpory podnikania a inovácií
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Región východného Slovenska – Prešovský samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj patria dlhodobo medzi geografické oblasti SR charakterizované ako ekonomicky najmenej produktívne (tvorba HDP na jedného obyvateľa regiónu). Predpoklad na najbližšie roky je, že rozdiely medzi východným Slovenskom a ostatnými regiónmi SR sa budú ďalej prehľbovať. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zamerať sa na aktívne priťahovanie investícií do regiónu, podporu vzniku technologicky orientovaných inovatívnych firiem a tvorbu udržateľných kvalifikovaných pracovných miest. Potenciálom nášho regiónu je ľudský potenciál, na ktorom môžeme stavať.
Ciele projektu	Tvorba trvalo udržateľných pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou v regióne, vznik nových pracovných miest, synergia podnikateľského prostredia, tvorba multiplikačných efektov
Dopad na	Vytváranie priestoru pre uplatnenie absolventov VŠ, vytvorenie podmienok pre

konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	vznik nových firiem, firiem so známkou vysokého stupňa inovatívnosti
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • Finančná podpora start up – start up capital • Finančná podpora rizikových projektov – venture capital • Vznikol by jeden fond, ktorý by s sebe obsahovo a vecne ukrýval 2 samostatné zdroje financovania (start up business a venture capital)
Popis výstupov a výsledkov projektu	<p>Vznik nových technologicky orientovaných inovatívnych MSP, alokácia existujúcich (i zahraničných)</p> <p>Tvorba trvalo udržateľných pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou v regióne</p> <p>Vplyv na rast kvality života a udržateľnosť</p>
Vedúci partner projektu	RPIC Prešov
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	VÚC Prešov
Časový plán	Projekt by bolo možné realizovať naraz, resp. v niekoľkých fázach, za predpokladu, že samotnej realizácii by pravdepodobne predchádzala štúdia realizovateľnosti, na základe ktorej by bol pripravený koncept FONDU.
Riziká projektu	Nedostatočný záujem zo strany vysokých škôl, VV inštitúcií a firiem. Absencia finančných zdrojov.
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	333 000 Eur
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<p>Prínos pre región:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prílev investícií do regiónu. • Vznik nových, inovatívnych, technologicky orientovaných firiem - MSP. Alokácia existujúcich firiem, vrátane zahraničných. • Zvýšenie zamestnanosti v regióne. Tvorba kvalifikovaných pracovných miest. • Alokácia výskumno-vývojových aktivít v regióne. Implementácia výskumu, vývoja a inovácií. • Pozitívny vplyv na životné prostredie. Trvalá udržateľnosť energetických zdrojov. • Ekonomický rozvoj regiónu. <p>Prínos pre podnikateľov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prístup k finančným zdrojom pre začínajúcich podnikateľov v regióne • Prístup k finančným zdrojom pre venture business • Podpora vzniku nových firiem (start-ups, spin-offs, venture business). <p>Medzinárodný networking.</p>

Miesto realizácie projektu	PSK
Zdroje financovania	OP KaHR, JEREMIE, ŠR SR

Názov projektu	Regionálny mikropôžičkový program
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Región východného Slovenska – Prešovský samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj sú najzaostalejšie spomedzi všetkých regiónov Slovenska a patria medzi najmenej rozvinuté regióny EÚ. Predpoklad na najbližšie roky je, že rozdiely medzi východným Slovenskom a ostatnými regiónmi SR sa budú ďalej prehĺbovať. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zamerať sa na aktívne priťahovanie investícií do regiónu, podporu vzniku technologicky orientovaných inovatívnych firiem a tvorbu udržateľných kvalifikovaných pracovných miest.
Ciele projektu	Tvorba trvalo udržateľných pracovných v regióne
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Vytváranie nových MSP – synergické ekonomicko-sociálne efekty
Popis aktivít	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora vzniku nových firiem • Financovanie malých PP – poskytovanie mikropôžičiek so zvýhodnenou úrokovou sadzbou na princípe revolvingu mikropôžičkového fondu • Podpora existujúcich MSP – zvýšenie konkurencieschopnosti a udržania pracovných miest
Popis výstupov a výsledkov projektu	Synergia podnikateľských zámerov (pri každom novom MSP sa vytvára okruh obchodných partnerov – dodávateľov a odberateľov) Vplyv na rast kvality života.
Vedúci partner projektu	RPIC Prešov
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	VÚC – Prešov
Časový plán	Projekt by bolo možné realizovať naraz, keďže RPIC Prešov stálo pri zrode národného programu mikropôžičiek a dokáže okamžite poskytnúť komplexné know-how vrátane histórie a štatistických údajov za 10 rokov implementácie programu na národnej úrovni.
Riziká projektu	Absencia finančných zdrojov, nepochopenie kontextu zámeru donorov projektu – ohrozené financovanie.
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	1,0 mil. Eur
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu)	<p>Prínos pre región:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vznik nových MSP.

prospech)	<ul style="list-style-type: none"> Alokácia existujúcich firiem. Zvýšenie zamestnanosti v regióne. Tvorba pracovných miest. Ekonomický rozvoj regiónu. <p>Prínos pre podnikateľov:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prístup k finančným zdrojom pre začínajúcich podnikateľov na báze pod zámeru bežného charakteru bez prvkov vysokej sofistikácie. Podpora pri zabezpečení odbytu, zvýšenie konkurencieschopnosti firiem v regióne Podpora vzniku nových firiem (start-ups, spin-offs). Riešenie sociálno-ekonomickej otázky pre potenciálnych začínajúcich podnikateľov <p>Medzinárodný networking.</p>
Miesto realizácie projektu	PSK
Zdroje financovania	OP KaHR, Fond fondov, ŠR SR

Inovačné partnerské centrum má byť ďalšou inštitucionálnou podporou malého a stredného podnikania v Prešovskom samosprávnom kraji. Inovačné partnerské centrum vznikne na základe implementácie projektu Inovačného partnerského centra financovaného s finančným príspevom Nórskeho kráľovstva prostredníctvom grantu. Na príprave metodológie sa podieľali experti s Molde Knowledge parku. Návrh stratégie pre rozvoj malého a stredného podnikania vychádza z potrieb regiónu a inštitucionálne sa spája s činnosťou budúceho IPC.

Návrh projektových zámerov preto vychádza zo súčasných potrieb v oblasti rozvoja podnikania v kraji so snahou uplatniť inovatívne prístupy v podnikaní za účelom zlepšenia konkurencieschopnosti kraja a samotných podnikateľských subjektov. Z toho dôvodu je potrebné sieťovanie a spolupráca nielen samotných podnikateľských subjektov, ale aj spolupráca s univerzitami, výskumno-vývojovými inštitúciami, verejnou správou, štátnou správou a špecializovanými inštitúciami na podporu malého a stredného podnikania, ktoré sú v regióne ale aj mimo neho. Skvelé myšlienky a nápady je potrebné preniesť do praxe a k tomu je potrebná inštitucionálna podpora, know-how, skúsenosti a aj finančná podpora.

3.3. Regionálna rozvojová stratégia pre ľudské zdroje v Prešovskom samosprávnom kraji

Východiská prípravy stratégie

Pre formulovanie stratégie pre IPC v oblasti rozvoja ľudských zdrojov bola vytvorená samostatná SWOT analýza cieleň priamo na oblasť ľudských zdrojov. Táto analýza vychádzala z pôvodnej SWOT analýzy zostavenej v štúdiu konkurencieschopnosti Prešovského samosprávneho kraja (1.3.2.3).

S cieľom zvýšiť objektivnosť identifikovaných príležitostí, hrozieb, silných a slabých stránok bola použitá tzv. vzťahová matica. Vzťahová matica umožňuje skúmať vzťah každej identifikovanej príležitosti a ohrozenia vo vzťahu k silným a slabým stránkam. V nasledujúcej tabuľke je zobrazená matica pre potreby hodnotenia vplyvu interného a externého prostredia so zámerom stanoviť ciele IPC v oblasti rozvoja ľudských zdrojov.

Tab. 3.4: Vzťahová matica

	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	T1	T2	T3	T4	T5	T6	TOTAL
S1	3	2	0	2	1	3	0	1	2	3	-2	0	-3	1	-1	-2	10
S2	3	3	1	2	1	0	2	2	3	3	-1	0	-3	0	-2	-2	12
S3	0	1	0	0	1	3	3	0	1	0	0	0	-1	0	0	0	8
S4	1	3	3	2	3	0	0	2	0	2	-2	0	-3	-3	0	-1	7
S5	2	3	3	1	2	0	1	2	2	2	-1	0	-2	0	0	-1	14
S6	0	1	0	0	1	3	3	0	0	0	1	-1	-1	0	-2	-1	4
W1	0	3	2	1	1	0	0	3	0	3	-2	-3	-2	0	-1	-3	2
W2	1	3	0	1	3	1	2	3	3	3	-1	-1	-2	0	-3	-3	10
W3	2	1	2	0	3	3	3	1	0	0	0	-1	-1	0	-1	0	12
W4	0	3	2	1	1	1	0	2	0	0	-2	0	-1	-1	-3	0	3
W5	0	0	3	0	3	1	1	2	0	0	-2	0	-2	-3	0	0	3
W6	3	1	3	3	3	1	0	1	1	3	-3	-1	-3	-2	0	-1	9
W7	2	1	3	3	3	1	0	1	1	3	-1	-1	-2	-2	0	0	12
W8	0	1	1	0	0	3	3	2	0	0	-1	-2	0	0	-1	-1	5
W9	3	1	1	1	0	3	1	1	0	0	-1	-1	-1	0	-1	0	7
W10	3	3	0	0	0	3	2	1	1	0	-1	-2	-1	0	-1	0	8
W11	3	1	0	1	0	3	0	3	0	0	-1	0	-2	0	-3	-3	2
W12	3	3	1	3	3	3	2	2	3	3	-3	-2	-2	0	-3	-1	15
W13	1	3	2	3	1	2	2	3	3	2	0	-2	-3	0	-3	-3	11
W14	3	0	0	2	2	0	0	3	1	3	-1	0	-2	0	-2	-1	8
TOTAL	33	37	27	26	32	34	25	35	21	30	-24	-17	-37	-10	-27	-23	
	300										-138						

Zdroj: vlastné spracovanie

V matici bol sledovaný vplyv každého z externých faktorov na každý z interných faktorov regiónu. Škála hodnotenia vplyvu externých zmien na silné a slabé stránky bola od -3 po 3. Pozitívne hodnotenie (+) znamená, že silné stránky regiónu v oblasti ľudských zdrojov budú vytvárať výhody alebo paralyzovať nastávajúce problémy v externom prostredí a slabé stránky regiónu v oblasti ľudských zdrojov budú zmiernované alebo eliminované zmenami v prostredí; hodnota 1 znamená slabý vplyv, hodnota 3 rozhodujúci vplyv konkrétneho vonkajšieho faktora na vnútorný faktor. Negatívne hodnotenie (-) znamená, že silné stránky regiónu budú redukované alebo paralyzované externými zmenami a slabé stránky regiónu budú zabraňovať prekonávaniu problémov spojených so zmenami externého prostredia alebo budú týmito zmenami zvyrazňované; hodnota 1 znamená slabý vplyv, hodnota 3 rozhodujúci vplyv konkrétneho vonkajšieho faktora na vnútorný faktor. Neutrálne hodnotenie znamená, že silné a slabé stránky regiónu v oblasti ľudských zdrojov by nemali byť ovplyvnené externými zmenami. Následne bolo možné identifikovať poradie dôležitosti jednotlivých faktorov a vybrať tak kľúčové silné a slabé stránky regiónu, ako aj kľúčové príležitosti a hrozby, ktoré je potrebné zohľadniť pri tvorbe stratégie. Poradie všetkých vonkajších a vnútorných faktorov SWOT analýzy v oblasti ľudských zdrojov podľa ich dôležitosti je znázornené v Tabuľke 2.

Tab. 3.5: Zoradenie identifikovaných faktorov SWOT analýzy v oblasti ľudských zdrojov na základe priradených váh

Zoradenie identifikovaných faktorov SWOT analýzy v oblasti ľudských zdrojov		
Silné stránky		
S5	Existencia pomerne veľkého počtu inovatívnych produktov	14
S2	Existencia pomerne veľkého počtu inovatívnych firiem v PSK	12
S1	Infraštruktúra podporných a poradenských inštitúcií pre malé a stredné podniky	10
S3	Ponuka vysokoškolského vzdelávania - Prešovská univerzita v Prešove a široká ponuka vzdelávania v susedných krajoch	8
S4	Existencia rozsiahlej infraštruktúry pre potreby cestovného ruchu	7
S6	Pomerne veľký počet absolventov vysokých škôl v PSK	4
Slabé stránky		
W12	Dlhodobý najnižší počet organizácií a zamestnancov výskumu a vývoja zo všetkých krajov	15
W3	Nedostatočná previazanosť medzi podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami	12
W7	Roztrieštenosť ponuky - absencia komplexných produktov cestovného ruchu, chýbajúci jednotný informačný systém	12
W13	Pomerne slabá inovačná kultúra	11

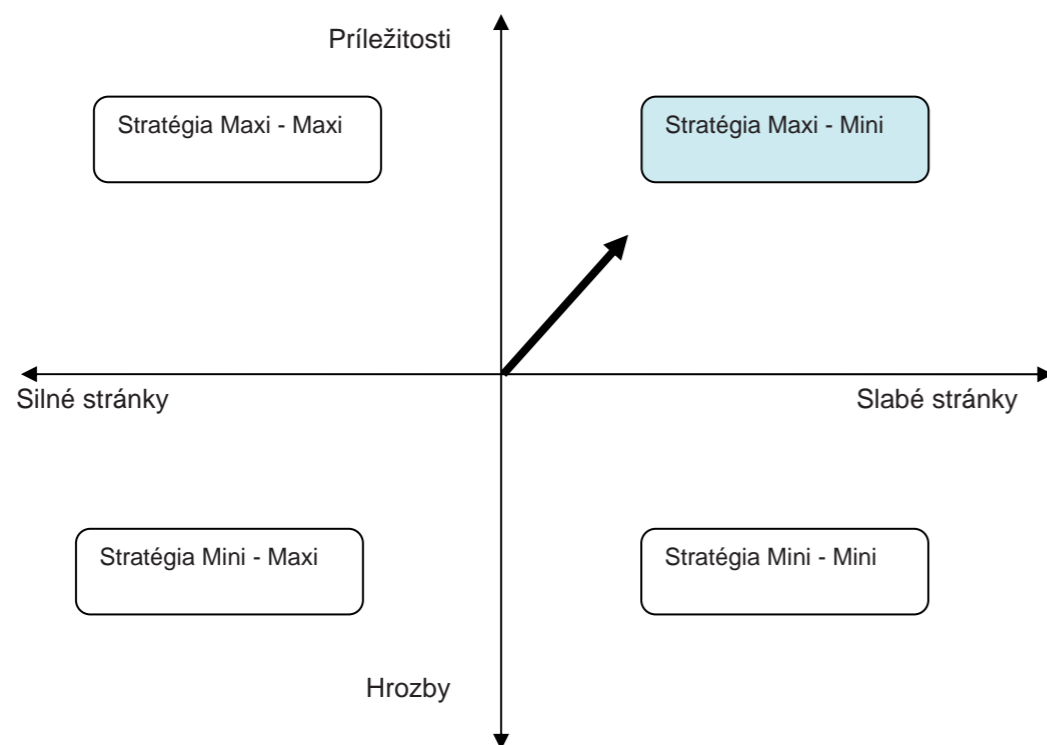
W2	Nedostatočná previazanosť medzi podnikateľskou sférou a organizáciami výskumu a vývoja	10
W6	Nízka úroveň kvality základných a ubytovacích služieb v zariadeniach cestovného ruchu	9
W10	Nízka úroveň informačnej gramotnosti v rôznych sektoroch	8
W14	Vysoká náročnosť získavania patentovej ochrany	8
W9	Nedostatočne rozvinutý systém celoživotného vzdelávania	7
W8	Nevyhovujúca štruktúra absolventov	5
W4	Nízka pridaná hodnota produktov a služieb generovaných podnikmi v kraji	3
W5	Veľmi nízka celoročná vyťaženosť ubytovacích zariadení cestovného ruchu v PSK (pod úrovňou 20 %), nevyprofilovaná štruktúra klientov a ponuky	3
W11	Nízka úspešnosť pri získavaní finančných prostriedkov	2
W1	Nízka úroveň priamych zahraničných investícií v porovnaní s ostatnými kraji SR	2
Príležitosti		
O2	Možnosti transferu technológií a know-how zo zahraničia	37
O8	Vznik ďalších podporných a poradenských inštitúcií	35
O6	Možnosti ďalšieho vzdelávania absolventov a učiteľov z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu	34
O1	V súčasnom programovacom období (2007-2013) široké možnosti získavania finančných prostriedkov	33
O5	Zlepšenie krajského marketingu – segmentácia cieľových skupín, propagácia, jednotný informačný systém, tvorba sietí, partnerstiev a klastrov	32
O10	Posilnenie využívania nástrojov finančného inžinierstva (využívanie rizikového kapitálu, sietí Business Angels a záručných schém)	30
O3	Nové odvetvia cestovného ruchu - strieborná ekonomika, turistika za zdravím, kongresová turistika, zážitková turistika a z nich vyplývajúce príležitosti cestovného ruchu	27
O4	Široké možnosti PPP projektov	26
O7	Lepšie zosúladenie existujúcej siete stredných a vysokých škôl s potrebami trhu práce	25
O9	Možnosti využitia innovation voucher	21
Ohrozenia		
T3	Zhoršujúce sa podnikateľské prostredie	-37
T5	Hrozba brain drain - odlev kvalifikovanej pracovnej sily	-27
T1	Hospodárska kríza	-24
T6	Vnímanie PSK ako periférneho - vidieckeho regiónu, považovaného za menej vhodný pre sofistikované inovácie	-23
T2	Hrozba presunu produkcie, projektov a zámerov do krajín s nižšími nákladmi na pracovnú silu	-17
T4	Neriešenie problému chátrania kultúrnych a historických pamiatok	-10

Zdroj: vlastné spracovanie

Z Tabuľky 3.5 okrem významu jednotlivých faktorov vyplynula aj voľba vhodnej stratégie pre IPC v oblasti rozvoja ľudských zdrojov. V rámci externých zmien boli identifikované ako významnejšie príležitosti, keďže absolútna hodnota celkového súčtu príležitostí je väčšia ako absolútna hodnota súčtu hrozieb. Zároveň boli ako výraznejšie identifikované slabé stránky regiónu v oblasti ľudských zdrojov. Na základe tohto výsledku bola ako vhodná stratégia pre

IPC v oblasti ľudských zdrojov identifikovaná stratégia Maxi – Mini. Stratégia Maxi – Mini je orientovaná na maximálne využívanie príležitostí a zároveň na redukciu a odstraňovanie slabých stránok.

Grafické znázornenie zistených výsledkov SWOT analýzy IPC pre oblasť rozvoja ľudských zdrojov:

Obr. 3.4: SWOT analýza IPC pre oblasť rozvoja ľudských zdrojov

Zdroj: vlastné spracovanie

3.3.1. Ciele

Hlavný cieľ :

Zvýšiť kvalitu ľudských zdrojov v oblasti tvorby a prenosu nových poznatkov do praxe.

Špecifický cieľ 1:

Vytvoriť komplexný a udržateľný systém ďalšieho a celoživotného vzdelávania v regióne v oblastiach cestovného ruchu, podnikania a inovácií.

Špecifický cieľ 2:

Zlepšiť spoluprácu a šírenie poznatkov v oblasti inovácií medzi súkromným sektorom a tvorcami poznatkov v regióne prostredníctvom podpory spolupráce medzi jednotlivými aktérmi.

3.3.2. Návrh priorít

Navrhované priority sa zameriavajú na dve na seba nadväzujúce oblasti rozvoja ľudských zdrojov v regióne. Priorita 1 je zameraná na skvalitnenie ľudských zdrojov v regióne a Priorita 2 má za úlohu využívať kvalitné ľudské zdroje vo vytváraní partnerstiev a sietí v oblasti inovácií, vedy a výskumu a zabezpečiť tak efektívny prenos poznatkov medzi kľúčovými aktérmi v oblasti inovácií v regióne.

Priorita 1:

Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov.

Priorita 1 je zameraná na skvalitnenie dostupných ľudských zdrojov v regióne. Opatrenia tejto priority sa snažia pomocou konkrétnych aktivít dosiahnuť pozitívny efekt rozvoja ľudských zdrojov v troch oblastiach – podpora podnikania, cestovný ruch a inovácie. Cieľom tejto priority je pripraviť vhodné podmienky pre implementáciu Priority 2, ktorá má za úlohu podporiť sieťovanie za účelom rozvoja inovácií, vedy a výskumu.

Priorita 2:

Vytváranie partnerstiev a tvorba a šírenie poznatkov v oblasti inovácií medzi súkromným sektorom a vzdelávacími a výskumnými inštitúciami v regióne.

Cieľom Priority 2 je využívať pozitívne efekty rozvoja ľudských zdrojov v rámci Priority 1 na vytváranie partnerstiev a sietí v oblasti výskumu, vývoja a inovácií medzi súkromným sektorom, vzdelávacími inštitúciami a inštitúciami vedy a výskumu. Priorita 2 má slúžiť aj ako prostriedok pre koordináciu požiadaviek trhu práce a študijných programov vzdelávacích inštitúcií tak, aby sa dosiahol čo najvyšší stupeň kompatibility absolventov a dopytu po

pracovne sile. V oblasti koordinácie požiadaviek trhu práce a študijných programov je Priorita 2 zameraná výhradne na stredné odborné školy.

3.3.3. Návrh opatrení

Priorita 1:

Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov.

Opatrenie 1.1

Vytvorenie komplexného systému ďalšieho a celoživotného vzdelávania.

Cieľ opatrenia je analyzovať existujúci stav možností ďalšieho a celoživotného vzdelávania a navrhnúť komplexný a dlhodobý udržateľný systém vzdelávania so zameraním sa na vzdelávanie v oblasti inovácií, vedy a výskumu.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na vznik komplexného systému ďalšieho a celoživotného vzdelávania. IPC bude v tejto oblasti zohrávať hlavne koordinačnú úlohu. Zámerom je vybudovať komplexný a dlhodobý udržateľný systém, ktorého aktérmi budú všetci kľúčoví hráči v oblasti inovácií v regióne (univerzity, verejné a súkromné vzdelávacie inštitúcie, súkromné spoločnosti, podporné inštitúcie atď.) Vytvorený komplexný systém vzdelávania bude zabezpečovať kontinuálny prenos najnovších znalostí pre potreby podpory inovácií v regióne. Cieľom je zvýšiť povedomie a disseminovať poznatky z oblasti inovácií smerom ku potenciálnym tvorcom inovácií (MSP, výskumným inštitúciám apod.), ako aj k podporným inštitúciám v oblasti inovácií. Prv by mali byť do vytvoreného systému zaradené vzdelávacie kurzy a školenia vytvorené v rámci projektov pod Opatrením 1.2 a 1.3. Tým sa zabezpečí ich dlhodobá udržateľnosť.

Opatrenie 1.2

Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu.

Cieľ opatrenia je prostredníctvom rôznych projektov a programov zvyšovať kvalitu ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu, ako jedného z identifikovaných nosných pilierov rozvoja regiónu.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na vzdelávanie dostupných ľudských zdrojov v oblasti lepšieho využívania kapacít v cestovnom ruchu, propagácie a marketingu odvetvia cestovného ruchu. Zvyšovanie poznatkov v tejto oblasti reflektuje najmä súčasnú situáciu v oblasti cestovného ruchu v kraji. Na základe analytickej časti tejto stratégie boli identifikované najmä dva kľúčové nedostatky. Prvým je kvalita poskytovaných služieb, druhým je nedostatočná prepojenosť poskytovaných služieb, a tým slabšia konkurenčná pozícia voči zahraničným oblastiam cestovného ruchu.

Opatrenie 1.3

Podpora budovania inovačnej kultúry v malých a stredných podnikoch v regióne.

Cieľ opatrenia je prostredníctvom rôznych aktivít podporiť využívanie inovácií, vedy a výskumu v malých a stredných podnikoch.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na podporu zvyšovania povedomia a využívania inovácií, vedy a výskumu malými a strednými podnikmi prostredníctvom cieleného vzdelávania ľudských zdrojov v malých a stredných podnikoch v presne špecifikovaných oblastiach a vo všetkých krokoch inovačného procesu. Jednotlivé aktivity opatrenia smerujú k zabezpečeniu a k pravidelnému zvyšovaniu pripravenosti podnikateľských subjektov na vznik, zavádzanie a využívanie inovácií, vedy a výskumu s cieľom rastu množstva inovácií a zvyšovania úroveň nových a existujúcich foriem vedecko-výskumných činností malých a stredných podnikov v PSK.

Priorita 2:

Vytváranie partnerstiev a tvorba a šírenie poznatkov v oblasti inovácií medzi súkromným sektorom a vzdelávacími a výskumnými inštitúciami v regióne.

Opatrenie 2.1

Podpora kooperácie medzi súkromným sektorom a tvorcami poznatkov.

Cieľ opatrenia je podporiť vznik a udržanie spolupráce medzi tvorcami poznatkov (univerzitami, výskumnými organizáciami) a firmami.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na podporu vzniku a rozvoja nových a existujúcich partnerstiev medzi súkromným sektorom a tvorcami poznatkov v oblasti inovácií, vedy a výskumu. Na základe analytickej časti tejto stratégie bolo identifikovaných niekoľko kľúčových nedostatkov regiónu; ako výrazný problém sa ukázal najmä nedostatok kapacít pri tvorbe komplexnejších klastrov, či ťažkosti pri hľadaní partnerských subjektov vzhľadom na vysoký stupeň odvetvovej diverzifikácie v PSK. Aktivity opatrenia smerujú k hľadaniu medzisektorových inovačných riešení, teda k prepájaniu inovátorov s tvorcami poznatkov (vzdelávacími inštitúciami a inštitúciami vedy a výskumu) pochádzajúcich z rôznych odvetví.

Opatrenie 2.2

Koordinácia vzdelávacích programov s požiadavkami trhu práce.

Cieľ opatrenia Zlepšiť kvalitu ľudských zdrojov stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním v regióne.

Popis opatrenia Opatrenie je zamerané na prispôbovanie vzdelávacích programov požiadavkám trhu práce na úrovni stredoškolského vzdelávania. Analytická časť tejto stratégie ukázala, že súčasná potreba kvalifikovaných pracovných síl na trhu práce nie je v systéme

vzdelávania plne rešpektovaná. Jednotlivé aktivity opatrenia smerujú k vytvoreniu koncepcie stredného odborného vzdelávania v PSK s cieľom zlepšiť súlad medzi poskytovaným stredným odborným vzdelávaním v PSK a požiadavkami trhu práce.

3.3.4. Návrh projektových zámerov

Priorita 1 - Opatrenie 1.1

Názov projektu	Vytvorenie systému viacsúbjektového vzdelávania ľudských zdrojov v oblasti inovácií v PSK
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	Pre Slovensko na začiatku 21. storočia je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti. Základnou príčinou tohto stavu je nerovnováha medzi ponukou a dopytom na trhu práce, na ktorú pôsobí tak demografický vývoj, ako aj nedostatočný počet vytváraných nových pracovných miest, pružnosť a kvalita celoživotného vzdelávania a samotné fungovanie trhu práce. Dôsledkom je nízka miera zamestnanosti. Zo západu Slovenska na východ nezamestnanosť rastie, najvyššie miery dosahuje región Slovensko – Východ. Nezamestnanosť je aj kľúčovým faktorom chudoby a sociálnej exklúzie občanov. Obyvatelia PSK tak majú zároveň najvyššie riziko chudoby spomedzi všetkých krajov SR. Vytvorenie spätnej väzby medzi školami, štátnou správou, trhom práce a praxou má strategický význam z hľadiska prepojenosti medzi prípravou študentov, budúcich absolventov jednotlivých škôl so súčasnými i budúcimi potrebami národného hospodárstva. Prispôbovanie vysokoškolského, stredoškolského a ďalšieho vzdelávania potrebám znalostnej spoločnosti má z tohto pohľadu strategický význam pre dlhodobý rozvoj ľudských zdrojov. S rozvojom vedomostnej ekonomiky a vedomostnej spoločnosti sa kladie čoraz väčší dôraz na celoživotné vzdelávanie. Predpokladá sa trvalo vzdelávajúca sa spoločnosť, v ktorej každý jednotlivec zvyšuje svoju kvalifikáciu po celý život v súlade s meniacimi sa potrebami rozvoja spoločnosti. Hlavnou prioritou je vytváranie regionálnych systémov riadenia ľudských zdrojov, ktoré sú charakteristické existenciou systémových väzieb medzi zdrojmi produkcie poznatkov (univerzity, výskumné organizácie) a firmami (veľkými aj malými) s vysokou mierou ich vzájomnej interakcie.
Ciele projektu	Cieľom projektu je vytvoriť na úrovni PSK systém viacsúbjektového vzdelávania ľudských zdrojov ako nový inštitucionálny rámec rozvoja ľudských zdrojov s účinným vzdelávacím, informačným a poradenským systémom pre oblasť vzdelávania.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Disponibilné ľudské zdroje sú základným predpokladom rozvoja inovácií; sú základným a nevyhnutným predpokladom pre zvýšenie konkurencieschopnosti regionálnej ekonomiky, rýchlejšiu modernizáciu a v konečnom dôsledku sú nevyhnutnou podmienkou pre úspešný rozvoj vedomostnej spoločnosti v plnom rozsahu. Vytvorenie funkčného vzdelávacieho, informačného a poradenského systému v oblasti vzdelávania ľudských zdrojov je potrebné z hľadiska

	zabezpečenia kvalifikovaných ľudských zdrojov v dostatočnom počte a potrebnej kvalite pre potreby rozvoja inovácií na regionálnej úrovni.
Popis aktivít	<p>1.1. Analýza potrieb MSP, podporných a vzdelávacích inštitúcií pre oblasť inovácií. Spracovanie analýzy vzdelávacích potrieb MSP a potrieb infraštruktúry podporujúcej zamestnanosť zahŕňa identifikáciu súčasných kvalifikačných potrieb v jednotlivých okresoch PSK a predikciu trendov v oblasti potrieb trhu práce (orientácia na nové profesie, nové výrobné technológie apod.) so špeciálnym zameraním na oblasť inovácií.</p> <p>1.2. Analýza ponuky, terciárneho, ďalšieho a celoživotného vzdelávania so zameraním na inovácie v regióne Aktivita obsahuje analýzu súčasného stavu a predikciu trendov v oblasti ponuky terciárneho a ďalšieho vzdelávania, vytvorenie regionálnej stratégie celoživotného vzdelávania vrátane navrhnutia systému koordinácie, monitorovania, evalvácie a ratingu.</p> <p>1.3. Návrh komplexného a kontinuálneho systému vzdelávania v oblasti inovácií v kraji. Cieľom aktivity je návrh systému spolupráce a koordinácie aktivít relevantných subjektov v oblasti vzdelávania na báze krajskej siete vzdelávacích inštitúcií, rekvalifikačných škôl, poradenských centier a sprostredkovateľských agentúr vybavených adekvátnymi informačnými zdrojmi. Základom tejto siete by sa mal stať informačný systém poskytujúci informácie o súčasných i budúcich potrebách profesií v kraji, o podporných prostriedkoch politiky zamestnanosti, o potrebách zamestnávateľov a potrebných znalostiach a schopnostiach v oblasti inovácií. Súčasne by tieto krajské systémy mali byť napojené na národné a európske informačné systémy.</p> <p>1.4. Vytvorenie oddelenia Inovačného partnerského centra pre koordináciu a manažment vzdelávacích aktivít v oblasti inovácií v PSK Novovzniknuté oddelenie IPC bude zabezpečovať koordináciu relevantných partnerov v oblasti vzdelávania, vytvárať platformu pre iniciovanie spoločných aktivít, činností a programov/projektov a dohliadať na ich realizáciu vrátane monitorovania a vyhodnocovania týchto aktivít.</p>
Popis výstupov a výsledkov projektu	Výstupom projektu bude vytvorenie nového inštitucionálneho rámca rozvoja ľudských zdrojov, ktorý bude koordinovaný novovzniknutým oddelením v rámci Inovačného partnerského centra. Toto oddelenie bude poskytovať komplexné poradenstvo pre zamestnávateľov, ako aj pre uchádzačov o zamestnanie, študentov a absolventov škôl a ďalších záujemcov z radu verejnosti (informácie o možnostiach vzdelávania, ďalšieho štúdia a rekvalifikácie, o možnostiach získania zamestnania, o aktuálnej situácii na regionálnom trhu práce, a pod.). Svojou činnosťou bude významne prispievať ku koordinácii úsilia a aktivít lokálnych a regionálnych aktérov v oblasti rozvoja ľudských zdrojov, sieťovaniu a vytváraniu partnerstiev a k efektívnosti umiestnenia a využitia ľudských zdrojov, ako i podpory sociálnej spravodlivosti v prístupe ku vzdelaniu a uplatneniu v praxi. Významnou úlohou oddelenia bude šírenie najlepších praktík v oblasti kvalifikácie a vzdelávania (domácich a zahraničných) v regionálnej podnikovej sfére. Vznik oddelenia a jeho aktívna úloha koordinátora manažmentu ľudských zdrojov v regióne PSK prispeje nielen k zlepšeniu fungovania systému regionálneho trhu práce, ale aj k zvýšenému povedomiu o problematike rozvoja ľudských zdrojov u verejnosti, médií a relevantných organizácií.
Vedúci partner projektu	Inovačné partnerské centrum

Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	Do naplánovaných aktivít bude začlenené široké spektrum regionálnych aktérov. K nim patria predstavitelia lokálnej a regionálnej politiky, orgány štátnej správy vrátane úradov práce, odbory, obchodné komory, podnikateľské a zamestnávateľské organizácie, poradenské a konzultačné firmy, neziskové organizácie, nadácie, občianske združenia, školy a organizácie ďalšieho vzdelávania a v neposlednom rade tiež „klienti“ vzdelávacích systémov. Široké spektrum zúčastnených partnerov je nevyhnutné, pokiaľ majú navrhované aktivity reagovať zodpovedajúcim spôsobom na regionálne slabé miesta a pokiaľ má byť vytvorený systém manažmentu ľudských zdrojov komplexný a účinný.																																																																																											
Časový plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Aktivita</th> <th colspan="12">Predpokladaný termín realizácie</th> </tr> <tr> <th colspan="12">2010</th> </tr> <tr> <th></th> <th>01</th> <th>02</th> <th>03</th> <th>04</th> <th>05</th> <th>06</th> <th>07</th> <th>08</th> <th>09</th> <th>10</th> <th>11</th> <th>12</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.1</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.2</td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.3</td> <td></td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>X</td> <td>X</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Aktivita	Predpokladaný termín realizácie												2010													01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	1.1	X	X	X										1.2	X	X	X										1.3		X	X										1.4				X	X	X						
Aktivita	Predpokladaný termín realizácie																																																																																											
	2010																																																																																											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12																																																																																
1.1	X	X	X																																																																																									
1.2	X	X	X																																																																																									
1.3		X	X																																																																																									
1.4				X	X	X																																																																																						
Riziká projektu	<ul style="list-style-type: none"> Účasť jednotlivých aktérov nebude založená na aktívnom prístupe a ich aktivity nebudú zamerané na špecifické, konkrétne projekty. Úsilie zamerané na zlepšenie regionálneho manažmentu ľudských zdrojov nebude organizované a realizované účinne a efektívne, tzn. organizované na profesionálnom základe. Absencia nových zdrojov financovania rozvoja ľudských zdrojov a neefektívne využívanie súčasných spôsobov financovania. Nedostatočný záujem zainteresovaných subjektov spolupracovať a komunikovať. 																																																																																											
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):																																																																																										
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<ul style="list-style-type: none"> zamestnávateľa vzdelávacie inštitúcie uchádzači o zamestnanie, absolventi škôl a ďalší záujemcovia z radov verejnosti orgány regionálnej a miestnej samosprávy orgány štátnej správy, vrátane úradov práce poradenské a konzultačné firmy, neziskové organizácie, nadácie, občianske združenia 																																																																																											
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj																																																																																											
Zdroje financovania	<p>OP Vzdelávanie Prioritná os č. 2 Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov <u>Opatrenie:</u> 2.1. Podpora ďalšieho vzdelávania <u>Platnosť výzvy:</u> od 12. 10. 2009 do 15. 1. 2010</p> <p>OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia Prioritná os č. 1 Podpora rastu zamestnanosti</p>																																																																																											

Priorita 1 - Opatrenie 1.2

Názov projektu	Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	<p>Opodstatnenosť projektu vyplýva zo SWOT analýzy zostavenej v analytickej časti stratégie. Na základe SWOT analýzy boli identifikované najvýraznejšie problémy v oblasti cestovného ruchu, ktoré zároveň predstavujú slabé stránky regiónu. Najväčším aktuálnym problémom rozvoja cestovného ruchu v podmienkach Prešovského kraja je nekoordinovaný rozvoj cestovného ruchu. Cestovný ruch v Prešovskom kraji zaznamenal pokles – od roku 2001 do roku 2008 došlo k poklesu počtu prenocovaní v Prešovskom kraji o 15,7 %. K hlavným problémom cestovného ruchu v Prešovskom kraji patrí predovšetkým nedostatočná úroveň služieb, ako aj nepostačujúca propagácia kultúrneho a prírodného bohatstva. Uvedené problémy sú okrem iného dôsledkom nízkej kvality ľudských zdrojov. Nízka kvalita ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu neumožňuje využívanie potenciálu, ktorým Prešovský kraj v oblasti cestovného ruchu disponuje. Základné problémy, ktoré boli v rámci projektu identifikované sú: absencia komplexných produktov cestovného ruchu, chýbajúci jednotný informačný systém, chýbajúca ucelená marketingová stratégia, nedostatočná vybavenosť ľudských zdrojov jazykovými a odbornými znalosťami, nízka kvalita základných a ubytovacích služieb v zariadeniach cestovného ruchu a veľmi nízka celoročná vytváranosť ubytovacích zariadení cestovného ruchu.</p> <p>Projekt je zameraný na vzdelávanie dostupných ľudských zdrojov v oblasti lepšieho využívania kapacít v cestovnom ruchu, propagácie a marketingu odvetvia cestovného ruchu.</p>
Ciele projektu	Cieľom projektu je zvyšovať kvalitu ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu, ako jedného z identifikovaných nosných pilierov rozvoja regiónu.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	Cestovný ruch je jedno z najperspektívnejších a najrýchlejšie sa vyvíjajúcich odvetví. Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov v oblasti cestovného ruchu, a tým aj zvyšovanie kvality samotných služieb v cestovnom ruchu bude mať výrazný vplyv na zvýšenie konkurencieschopnosti regiónu aj vzhľadom na fakt, že Prešovský kraj vďaka svojmu prírodnému a kultúrnemu bohatstvu, ako aj vďaka vzdelávacím inštitúciám, ktoré v regióne pôsobia, predstavuje región s vysokým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Nasledovanie nových trendov a vytváranie inovatívnych produktov v cestovnom ruchu bude znamenať zvýšenie príťažlivosti regiónu ako takého.
Popis aktivít	<p>1.1. Analýza zvolenej cieľovej skupiny a zistenie tréningových potrieb</p> <p>Aktivita zahŕňa výber účastníkov vzdelávacích a preškolicích aktivít. Zároveň táto aktivita zahŕňa zistenie tréningových potrieb, a to predovšetkým znalosti cieľovej skupiny v oblasti IKT vzhľadom na fakt, že časť vzdelávacieho procesu bude uskutočňovaná formou e-learningu. Je preto nevyhnutné zistiť mieru informačnej gramotnosti cieľovej skupiny, a to formou testovania.</p> <p>1.2. Vypracovanie metodológie vzdelávania cieľovej skupiny</p> <p>Aktivita zahŕňa zostavenie vzdelávacích materiálov a iných metodických pomôcok, ktoré budú slúžiť pri vzdelávaní cieľovej skupiny, vrátane</p>

vytvorenia výukového prostredia na uplatnenie e-learningu.

1.3. Školenie cieľových skupín

Aktivita zahŕňa vypracovanie harmonogramu, vytvorenie skupín, zabezpečenie priestorových kapacít a lektorov, ako aj samotný priebeh školenia cieľovej skupiny. Vzdelávacie a školiace aktivity budú realizované formou vzdelávacích kurzov, seminárov resp. workshopov, s pokračovaním jednotlivých kurzov formou e-learningu v prípade relevantnosti. Minimálny počet účastníkov kurzu / workshopu / seminára je 10 osôb, maximálny počet osôb zúčastnených na vzdelávacej resp. školiacej aktivite bude určených tematickým zameraním a formou školenia. Jednotlivé kurzy /workshopy / semináre sa budú opakovať v nadväznosti na potrebu zabezpečenia plánovaného počtu študentov sa. Vzdelávanie bude realizované prostredníctvom vzdelávacích agentúr, ktoré budú zazmluvnené na základe výsledkov verejného obstarávania v súlade Zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov.

V rámci školenia cieľovej skupiny sa uskutočnia nasledujúce aktivity:

1.3.1 Realizácia vzdelávacích aktivít so zameraním na zvyšovanie odbornej úrovne a kvality poskytovateľov služieb v cestovnom ruchu.

1.3.2. Realizácia vzdelávacích aktivít so špeciálnym zameraním na podporu spolupráce poskytovateľov služieb v oblasti cestovného ruchu a tvorbu komplexných balíkov služieb v cestovnom ruchu.

1.3.3. Realizácia vzdelávacích aktivít so špeciálnym zameraním na rozvoj zručností v oblasti marketingu, na vytvorenie komunikačných väzieb medzi regionálnou organizáciou turizmu a poskytovateľmi služieb a produktov v regióne a tvorbu jednotného informačného systému v oblasti cestovného ruchu.

1.3.4. Realizácia vzdelávacích aktivít so špeciálnym zameraním na nové trendy a inovatívne produkty v cestovnom ruchu.

2.1 Publicita

Publicita zahŕňa umiestnenie oznamu o konaní kurzov v rámci projektu na vytvorenej web stránke, v tlači a v médiách. Zámerom je osloviť osoby, ktoré by mali záujem sa na vzdelávacích a školiacich aktivitách zúčastniť. Zároveň je potrebné aby každý dokument, vrátane prezenčných listín a certifikátov o absolvovaní aktivity, obsahoval vyhlásenie, že daný projekt je spolufinancovaný z ERDF prostredníctvom OP KaHR. Na dokumente musí byť vhodnou formou použitá symbolika EÚ, logo operačného programu a vyhlásenie: „Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie. Investícia do Vašej budúcnosti.“, ako aj odkaz „Európsky fond regionálneho rozvoja“.

2.2 Monitoring

Súčasťou monitoringu bude kontrola dostatočnej kvality učebných materiálov, kontrola dostatočnej kvalifikácie lektorov, kontrola dochádzky účastníkov, revíziu časového plánu projektu.

Popis výstupov a výsledkov projektu

Aktivita 1.1

Výstupom aktivity bude správa o vzdelávacích potrebách účastníkov vypracovaná na základe vyhodnotenia testovania.

Aktivita 1.2

Výstupom aktivity budú vzdelávacie materiály určené pre potreby študentov a vzdelávacích aktivít v rámci projektu, ako aj vytvorenie e-learningového prostredia.

	<p>Aktivita 1.3 Výstupom aktivity budú konkrétne semináre, kurzy a workshopy, zodpovedajúce jednotlivým aktivitám:</p> <p><i>Aktivita 1.3.1</i> Výstupom budú kurzy a e-learnigové vzdelávanie s tematickým okruhom „Zvyšovanie odborných znalostí poskytovateľov služieb v cestovnom ruchu“ (celkový rozsah 50 hodín)</p> <p><i>Aktivita 1.3.2</i> Výstupom budú semináre a workshopy s tematickým okruhom „Podpora spolupráce poskytovateľov služieb v oblasti cestovného ruchu a tvorba komplexných balíkov služieb v cestovnom ruchu“ (celkový rozsah 80 hodín)</p> <p><i>Aktivita 1.3.3</i> Výstupom budú semináre a workshopy s tematickým okruhom „Marketing a tvorba jednotného informačného systému v oblasti cestovného ruchu“ (celkový rozsah 80 hodín)</p> <p><i>Aktivita 1.3.4</i> Výstupom budú kurzy a semináre s tematickým okruhom „Nové trendy a inovatívne produkty v cestovnom ruchu“ (celkový rozsah 50 hodín)</p> <p>Aktivita 2.1 Výstupmi aktivity budú informácie o projekte dostupné pre verejnosť a zdôraznenie spoluúčasti Európskej únie na tomto projekte.</p> <p>Aktivita 2.2 Výstupmi aktivity budú jednotlivé správy, a to správa o stave projektu, správa o zistených odchýlkach a správa o úspešnosti kurzov, seminárov a workshopov.</p>																																																																																																						
Vedúci partner projektu	Vedúcim partnerom projektu je Inovačné partnerské centrum																																																																																																						
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	Partnerom v projekte je Prešovská univerzita vzhľadom na fakt, že PU v rámci svojich študijných programov poskytuje aj vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu a môže tak byť relevantným partnerom projektu. Ďalším partnerom je Regionálne pracovisko Slovenskej agentúry pre cestovný ruch v Prešove.																																																																																																						
Časový plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="3">Názov aktivity</th> <th colspan="12">Predpokladaný termín realizácie</th> </tr> <tr> <th colspan="12">2010</th> </tr> <tr> <th>01</th><th>02</th><th>03</th><th>04</th><th>05</th><th>06</th><th>07</th><th>08</th><th>09</th><th>10</th><th>11</th><th>12</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.1</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>X</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>1.2</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>X</td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>1.3</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td></td> </tr> <tr> <td>2.1</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td></td> </tr> <tr> <td>2.2</td> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td></td> </tr> </tbody> </table>	Názov aktivity	Predpokladaný termín realizácie												2010												01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	1.1							X						1.2								X					1.3									X	X	X		2.1							X	X	X	X	X		2.2							X	X	X	X	X	
Názov aktivity	Predpokladaný termín realizácie																																																																																																						
	2010																																																																																																						
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12																																																																																											
1.1							X																																																																																																
1.2								X																																																																																															
1.3									X	X	X																																																																																												
2.1							X	X	X	X	X																																																																																												
2.2							X	X	X	X	X																																																																																												
Riziká projektu	Rizikom projektu môže byť nedostatočný záujem o vzdelávacie a školiace aktivity zo strany cieľovej skupiny, ako aj fakt, že poznatky a skúsenosti, ktoré cieľová skupina nadobudne počas školení, nebudú uplatnené v praxi, a to z rôznych dôvodov. Na jednej strane môže byť príčinou neúspechu vzdelávacích aktivít nedôvera v nové a inovatívne produkty cestovného ruchu, na strane druhej neochota zo strany cieľovej skupiny k vytváraniu spoločných produktov, komplexných balíkov služieb a vzájomnému sieťovaniu.																																																																																																						

	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	0.00 EUR	EUR
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	Cieľovou skupinou vzdelávacích a školiacich aktivít je široká verejnosť, ktorá podniká a poskytuje služby v oblasti cestovného ruchu. Plánovaný počet preškolených ľudí je 500. Po absolvovaní vzdelávacích a školiacich aktivít bude cieľová skupina schopná poskytovať služby v cestovnom ruchu na vyššej úrovni, bude schopná využívať a vytvárať inovatívne produktové balíky v cestovnom ruchu, a tým bude prispievať k celkovému zvýšeniu kvality poskytovaných služieb v oblasti cestovného ruchu. Tento fakt bude mať významný dopad aj na zvýšenie konkurencieschopnosti celého regiónu.	
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj	
Zdroje financovania	OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu Opatrenie 3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska	

Priorita 1 - Opatrenie 1.3

Názov projektu	Vzdelávacie a školiace aktivity v oblasti inovácií, vedy a výskumu pre malé a stredné podniky
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	<p>Analýzy výskumných organizácií World Economic Forum, OECD a Eurostat charakterizujú výskumno-vývojový potenciál Slovenska ako jednu zo slabých stránok. Základné ukazovatele výskumu a vývoja na Slovensku naznačujú mierny nárast, pričom podiel výdavkov na výskum a vývoj z HDP klesá a SR sa nachádza na spodných priečkach hodnotenia tohto ukazovateľa v rámci EÚ.</p> <p>Stav zamestnancov výskumu a vývoja v regióne Prešovského samosprávneho kraja naznačuje zložité postavenie PSK z hľadiska potenciálnej tvorby inovatívnych riešení využívaním existujúcich vnútorných zdrojov.</p> <p>Finančná poddimenzovanosť vedy a výskumu vychádza zo slabého financovania z verejných zdrojov a malej schopnosti väčšiny pracovísk uchádzať sa o medzinárodné programy a domáce, ale aj zahraničné súkromné zdroje, čo je spôsobené do veľkej miery nízkou pripravenosťou existujúcich ľudských zdrojov.</p> <p>Akcelerátorom inovácií, vedy a výskumu v slovenských podmienkach by sa v nasledujúcich niekoľkých rokoch mali stať najmä podnikateľské subjekty (predovšetkým malé a stredné podniky), ktoré by postupne mali na seba prevziať väčšinu investícií v tejto sfére. Rovnaký trend ako pre celé územie SR sa predpokladá aj pre región PSK.</p>
Ciele projektu	

	<p>Cieľom projektu je prostredníctvom rozličných foriem vzdelávacích aktivít zvyšovať povedomie a využívanie inovácií, vedy a výskumu v sektore malých a stredných podnikov, a to prostredníctvom zvyšovania kvality existujúcich ľudských zdrojov v sektore MSP.</p>
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	<p>Predpokladaný dopad sa týka najmä potenciálneho zvyšovania intenzity inovačného procesu v sektore MSP. Projekt sleduje zvýšenie povedomia a záujmu o inovácie zo strany malých a stredných podnikov. Predpokladá sa pozitívny efekt rastu množstva inovácií a zvyšovanie úrovne nových a existujúcich foriem vedecko-výskumných činností MSP v Prešovskom samosprávnom kraji. Prostriedkom na dosiahnutie tohto javu je cieleň vzdelávanie ľudských zdrojov v MSP v presne špecifikovaných oblastiach (viď časť „Popis aktivít“).</p> <p>V konečnom dôsledku spomínané fakty dosiahnu zvýšenie využívania inovácií, vedy a výskumu a prispievajú tak k zvyšovaniu celkovej konkurencieschopnosti cieľového regiónu.</p>
Popis aktivít	<p>Všetky pripravované vzdelávacie aktivity vo forme konferencií, seminárov a kurzov budú zamerané na hlavné identifikované tematické oblasti. Presné identifikovanie zamerania vzdelávacích aktivít je dôležité z dôvodu exaktnej prípravy vzdelávacích aktivít a komplexného vzdelávania ľudských zdrojov. Takýmto spôsobom je možné proces vzdelávania navrhnuť tak, že ľudské zdroje budú vzdelávané vo všetkých krokoch inovačného procesu.</p> <p>Tematické oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Právne východiská, ochrana duševného vlastníctva • Finančné nástroje podpory inovácií • Manažment a riadenie inovácií • Projektové riadenie • Programy pre manažérov a tímy • Komunikačné zručnosti • Inovatívne nástroje • Manažment kvality <p>Aktivita 1.3.1.: Kurzy, školenia</p> <p>Kurzy a školenia predstavujú najpočetnejšiu formu vzdelávania ľudských zdrojov projektu. Cieľom tohto druhu vzdelávacích aktivít je školiť ľudské zdroje komplexne, teda postupne vo všetkých identifikovaných tematických oblastiach.</p> <p>Kvôli zachovaniu konzistentnosti vzdelávania nebudú záujemcom kurzy a školenia ponúkané jednotlivo, ale ako jednotný balík pozostávajúci z viacerých tematicky zameraných kurzov.</p> <p>Pri zachovaní vyššie stanovených podmienok existuje predpoklad, že sa zaručí všeobecná teoretická znalosť inovačného procesu a všetkých jeho náležitostí. Praktické znalosti, resp. aplikovanie získaných poznatkov, následne zabezpečuje <i>Aktivita 1.3.2. Semináre (workshopy)</i>.</p> <p>Aktivita 1.3.2.: Semináre (workshopy)</p> <p>Aktivita je zameraná najmä na praktické aplikácie získaných poznatkov v oblasti inovácií, vedy a výskumu. Priamo nadväzuje na <i>Aktivitu 1.3.1. Kurzy, školenia</i>. Prostredníctvom preddefinovaných modelových príkladov a situácií budú teoretické poznatky účastníkov konfrontované s možnou praktickou aplikáciou. Účastníci budú tak mať možnosť nie len teoreticky obsiahnuť problematiku inovačného procesu, ale budú môcť priamo aplikovať poznatky v praktických príkladoch. Pričom sa bude klásť dôraz na to, aby sa účastníci snažili vytvárať</p>

	<p>vlastné modelové situácie, ktoré by zodpovedali prostrediu ich vlastného podniku alebo inštitúcie. Takýto spôsob bude potom predstavovať jednoznačný praktický prínos ako pre vzdelávané ľudské zdroje, tak aj pre ich organizácie.</p> <p>Aktivita 1.3.3.: Konferencia</p> <p>Výstupom tejto aktivity bude raz ročne organizovaná konferencia. Cieľom konferencie bude prezentovať najnovšie poznatky v oblasti inovácií, vedy a výskumu v spojitosti s financovaním a zavádzaním inovácií v sektore malých a stredných podnikov, pričom sa bude dôraz klásť na prezentáciu nových spôsobov zvyšovania kvality ľudských zdrojov.</p> <p>Dôraz sa bude klásť predovšetkým na kvalitatívnu stránku konferencie, a teda na jej obsahovú časť a na jej účastníkov. Obsahová stránka bude reprezentovať už spomínané najnovšie poznatky v oblasti skvalitňovania ľudských zdrojov v inovačnom procese.</p> <p>Na strane účastníkov bude snaha zabezpečiť účasť relevantných a skúsených organizácií, čím sa zabezpečí prísun nových poznatkov v skúmanej oblasti. Účastníci budú z radov partnerov projektu, no dôraz sa bude klásť aj na to, aby sa zabezpečila účasť aj iných subjektov, najmä zahraničných subjektov a zástupcov z radov podporných inštitúcií získavania finančných zdrojov z fondov EÚ.</p> <p>Aktivita 1.3.4.: Propagácia</p> <p>Cieľom je informovanie a propagácia projektu a jeho pozitívnych výsledkov. Nevyhnutné je v prvotnej fáze navrhnuť ucelenú komunikačnú stratégiu a na jej základe vyšpecifikovať špecifické formy efektívnej komunikácie s cieľovými skupinami.</p> <p>Aktivita má slúžiť nie len ako propagačný nástroj pre získavanie účastníkov pre potreby vzdelávacích aktivít, ale taktiež ako informačný nástroj o výstupoch a pozitívnych efektoch projektu ako celku.</p> <p><i>Ako propagačné a informačné média budú využívané:</i> web stránka Inovačného partnerského centra, web stránky partnerov projektu, regionálne periodiká, publikácie Prešovského samosprávneho kraja, a pod.</p> <p>Aktivita 1.3.5.: Kontrola a monitoring</p> <p>Kontrolný nástroj sledovania plnenia cieľov aktivít projektu. Úlohou aktivity je na základe všeobecných metód a postupov vykonávať pravidelné monitorovanie a náhodné kontroly činnosti v rámci projektu. Dôraz sa kladie najmä na dodržiavanie obsahovej náplne jednotlivých aktivít a na vytváranie pozitívnych efektov (dopadov) projektu.</p> <p>Cieľom je navrhnuť súbor jednoznačne kvantifikovateľných indikátorov merania výsledkov a dopadov aktivít projektu, a na základe nich vykonávať monitoring a kontrolu.</p>
Popis výstupov a výsledkov projektu	<p>Materiálne výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Databáza absolventov kurzov z radov zástupcov a samotných MSP a jej zverejnenie (ako podporný nástroj pre vyhľadávanie kvalitných ľudských zdrojov a sieťovanie vedeckých pracovníkov) • Vytvorenie webového portálu a web stránky o inováciách a informáciách zo vzdelávacích a školiacich materiálov s cieľom zabezpečenia informačnej dostupnosti týchto informácií <p>Výsledky:</p> <p><i>A. Kvantitatívne výsledky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet absolventov kurzov

	<ul style="list-style-type: none"> Počet zúčastnených MSP a organizácií <p>Jednoduché ukazovatele, ktoré hovoria o kvantitatívnej produktivite aktivít v rámci projektu. Samozrejme, neplatí jednoznačne, že vyšší počet účastníkov znamená lepšie hodnotenie projektových aktivít. Do určitej miery to platí, najmä z pohľadu, že čím vyšší počet účastníkov projekt dosiahne, tým vyššie percento ľudských zdrojov dokáže osloviť.</p> <p>Je ale potrebné brať do úvahy aj komfort vzdelávacieho procesu, a teda brať do úvahy kapacitné a personálne obmedzenia projektu a riadiacich orgánov aktivít, aby nedošlo k zníženiu celkovej kvality vzdelávacieho procesu.</p> <p><i>B. Kvalitatívne výsledky:</i> Z kvalitatívneho hľadiska sa predpokladá dopad najmä na nasledovné oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zvýšenie informovanosti pracovníkov v MSP o možnostiach inovácií (výskum, financovanie, aplikácia v praxi) Zvýšenie intenzity vzniku a aplikácie inovatívnych postupov a produktov Rast konkurencieschopnosti MSP <p>Tieto ukazovatele a výsledky je problematické presne merať alebo kvantifikovať. Preto bude nutné, najmä v rámci <i>Aktivity 1.3.5. Kontrola a monitoring</i>, navrhnúť efektívny a relevantný spôsob merania dopadu projektu z kvalitatívneho hľadiska.</p>
Vedúci partner projektu	Inovačné partnerské centrum Prešovského samosprávneho kraja
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	<p><i>Výskumné a vzdelávacie inštitúcie (na úrovni NUTS III)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Zabezpečenie vzdelávania a prenos poznatkov v požadovanej forme na MSP a ich pracovníkov <p>V regióne Slovensko - Východ sa nachádza v 2 krajoch (KSK, PSK) celkovo 6 univerzít, z toho 4 verejné (3 v KSK a 1 v PSK) a 2 súkromné (po jednej v PSK a KSK), čo zabezpečuje silný zdroj poznatkov a základňu pre vzdelávanie ľudských zdrojov.</p> <p><i>Inštitúcie základného výskumu, výskumné inštitúcie aplikovaného výskumu a podporná technologická infraštruktúra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Využívanie poznatkov týchto partnerov a ich použitie vo vzdelávacom procese v rámci tohto projektu <p>Cieľom zakomponovania týchto inštitúcií do vzdelávacieho procesu je garancia prísunu informácií o inováciách a inovatívnych postupoch do vzdelávacieho procesu. Ako už bolo spomínané, cieľom nie je poskytnúť účastníkom len teoretické poznatky, ale taktiež dať im možnosť vyskúšať si aplikáciu získaných poznatkov v praktickom prostredí.</p> <p><i>Vybrané MSP s identifikovaným reálnym záujmom o vzdelávanie a skúsenosťami v oblasti inovácií, vedy a výskumu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Je nutné zabezpečiť minimálnu mieru účastníkov z radov MSP, ktoré dlhodobo deklarujú záujem o inovácie a vzdelávanie v tejto oblasti. Ide taktiež o prelomenie akejkoľvek „psychologickej“ bariéry nezáujmu zo strany širokého spektra MSP v regióne. Účasť skúsených podnikov predpokladá vzbudenie záujmu ostatných MSP v regióne.
Časový plán	1.6.2010 – 20.12.2010
Riziká projektu	<i>Riziko súboru aktivít</i>

	<ul style="list-style-type: none"> Je dôležité pripraviť súbor aktivít projektu na dostatočne dlhé obdobie a v správnej štruktúre. Najprv sa musia aplikovať jednoduché aktivity s predpokladanými kladnými výsledkami. Následne sa aplikujú zložitejšie aktivity. Opačné poradie a neúspech aktivít na začiatku prináša riziko neúspechu celého projektu. <p><i>Nezáujem MSP o kurzy a školenia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Riziko predstavuje aj nezáujem o pripravované aktivity projektu zo strany cieľových skupín. Toto riziko má byť eliminované dostatočnou a efektívnou (cieľenou) propagáciou aktivít plánovaných v rámci projektu. 				
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	<table border="1"> <tr> <td>Investičné prostriedky (EUR):</td> <td>Neinvestičné prostriedky (EUR):</td> </tr> <tr> <td>0.00 EUR</td> <td>79.600 EUR</td> </tr> </table>	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):	0.00 EUR	79.600 EUR
Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):				
0.00 EUR	79.600 EUR				
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<p>Malé a stredné podniky (MSP)</p> <p>Cieľovou skupinou sú malé a stredné podniky v PSK a ich zamestnanci, pre ktorých budú realizované vzdelávacie aktivity (kurzy, školenia, semináre, konferencie) s cieľom zabezpečiť a pravidelne zvyšovať pripravenosť podnikateľských subjektov na vznik, zavádzanie a využívanie inovácií, vedy a výskumu.</p> <p>Charakter vzdelávacích a školiacich aktivít bude zameraný na oblasť inovácií v podnikateľskom prostredí, manažérske a komunikačné zručnosti, legislatívu atď.</p>				
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj				
Zdroje financovania	<p>OP vzdelávanie Opatrenie 2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania</p> <p>OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia Opatrenie 3.2 Zvýšenie rozsahu a kvality ďalšieho vzdelávania s dôrazom na zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovnej sily</p>				

Priorita 2 - Opatrenie 2.1

Názov projektu	Podpora šírenia a výmeny poznatkov medzi súkromným sektorom, vzdelávacími inštitúciami a inštitúciami vedy a výskumu
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	<p>Prešovský samosprávny kraj (PSK) môže byť charakterizovaný ako periférny región s organizačnou chudobnosťou. V PSK je rozvoj špecifických odvetvových klastrov na veľmi nízkej úrovni a v oblasti cestovného ruchu úplne absentuje. Napriek prevahe malých a stredných podnikov (MSP) mnoho z nich je málo rozvinutých. Pri celkovom hodnotení inovačných aktivít pre niektoré odvetvia je taktiež nutné uviesť nižšiu úroveň výskumu, vývoja a inovácií produktov a služieb v celoeurópskom porovnaní.</p> <p>Pri zvyšovaní konkurencieschopnosti PSK z hľadiska zavádzania inovácií hrá</p>

	<p>dôležitú rolu vyjasnenie smerovania PSK ako celku. Ukazuje sa, že vysoký stupeň odvetvovej diverzifikácie PSK so sebou prináša aj rôzne nevýhody. Ide najmä o nedostatok kapacít pri tvorbe komplexnejších klastrov, príp. ťažkosti pri hľadaní partnerských subjektov, ktorí by si boli z hľadiska teritoriálnej dostupnosti dostupnejší.</p> <p>Ako jedna z dostupných ciest sa ukazuje hľadanie medzisektorových inovačných riešení, teda prepájanie inovátorov s tvorcami poznatkov (vzdelávacími inštitúciami a inštitúciami vedy a výskumu) pochádzajúcich z rôznych odvetví, no pôsobiach v PSK, prípadne v Regióne Slovensko – Východ (NUTS III). Tým by sa dosiahlo nielen zníženie stupňa diverzifikácie, ale zároveň by došlo k zvýšeniu konkurencieschopnosti zapojených subjektov i regiónu ako takého.</p> <p>Niektoré aktivity tohto projektu sú aj v súlade s opatreniami v rámci stratégie rozvoja podnikania Prešovského kraja.</p>
Ciele projektu	Podpora vzniku nových a rozvoja existujúcich partnerstiev súkromného sektora a tvorcov poznatkov (vzdelávacích inštitúcií a inštitúcií vedy a výskumu) v oblasti inovácií, vedy a výskumu.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	<p>Projektové ciele a aktivity predpokladajú pozitívny dopad na zvyšovanie konkurencieschopnosti a intenzity inovácií v PSK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prepojenie tvorcov poznatkov a súkromného sektora (prepojenie teórie a praxe) • Zosúladenie metodologického rámca inovačného procesu zúčastnených subjektov projektu a návrh uceleného, všeobecne akceptovateľného metodologického rámca inovačného procesu pre budúce využívanie v rámci dopadového regiónu • Implementácia nových foriem budovania a financovania inovácií • Prenos požiadaviek trhu práce priamo na tvorcov poznatkov a nepriamo aj na absolventov (budúce ľudské zdroje v regióne) • Zvyšovanie konkurencieschopnosti PSK prostredníctvom podpory sieťovania účastníkov projektu
Popis aktivít	<p>Aktivita 2.1.1.: Súťaž pre inovatívne podnikateľské zámery (IPC ako inkubátor) Cieľom aktivity je organizovať súťaž inovatívnych podnikateľských projektov (podnikateľských zámerov) pre širokú verejnosť a súkromný sektor (predovšetkým malé a stredné podniky vo fáze vzniku, prípadne počiatočnej fáze rozvoja firmy). Na základe súťaže a zúčastnených projektov identifikovať inovatívne podnikateľské projekty s najväčším potenciálom úspechu a následne pôsobiť ako inkubátor pre tieto projekty. Aktivita predstavuje priamu podporu vzniku a zavádzania inovácií do praxe. Je nevyhnutná previazanosť tejto aktivity a Aktivity 2.1.5. Propagácia pre potreby propagácie súťaže u cieľových skupín projektu.</p> <p>Aktivita 2.1.2.: Vytvorenie databázy subjektov inovácií Vytvorenie databázy súkromných inštitúcií ako dopytovej a tvorcov poznatkov ako ponukovej stránky inovačných aktivít Databáza bude obsahovať kontaktné údaje a tiež hlavné sektory pôsobenia,</p>

	<p>identifikované kapacity pre inovácie, predošlé úspešné projekty, úspešnosť inovačných aktivít, atď.</p> <p>Pre zostavenie databázy a jej dostatočnú rozsiahlosť budú využívané údaje od partnerov a účastníkov projektových aktivít, ako aj údaje získané metódami primárneho výskumu (napr. dopytovanie, prieskum trhu, a pod.), ale taktiež údaje zo sekundárnych zdrojov (existujúce databázy).</p> <p>Aktivita 2.1.3.: Pasívne sieťovanie partnerov a účastníkov Pasívne sieťovanie je potrebné chápať ako sieťovanie výlučne na stretávaní sa dopytu a ponuky inovácií, teda bez aktívneho zásahu do tohto procesu. Výlučným cieľom aktivity je vytváranie efektívneho priestoru na takéto stretávanie sa. Napĺňanie cieľov aktivity bude prebiehať formou pravidelného stretávania sa a výmeny skúseností a poznatkov zástupcov súkromného sektora, vzdelávacích inštitúcií a organizácií vedy a výskumu. Možné formy stretávania sa obsahujú konferencie, workshopy, mítingy, a pod.</p> <p>Aktivita 2.1.4.: Aktívne sieťovanie partnerov a účastníkov Oproti Aktivite 2.1.3., táto aktivita využíva aktívne nástroje na prepájanie dopytu a ponuky inovácií. Aktivita je nasmerovaná najmä na aktívne vytváranie združení (klastrov) partnerov a účastníkov projektu, ale taktiež na prepájanie samostatných požiadaviek. Na základe výstupov Aktivity 2.1.2. (zostavenej databázy) a na základe samostatných požiadaviek budú vyvíjané činnosti aktívne prepájať ponuku a dopyt inovácií. Dôraz sa bude klásť najmä na vytváranie teoretických zhlukov (zoskupení) subjektov. Na základe identifikovaných teoretických zhlukov sa potom poskytnú informácie o týchto zhlukoch a možných prínosoch z nich členom zhlukov a navrhnu sa im možnosti vzájomnej spolupráce.</p> <p>Aktivita 2.1.5.: Propagácia Obsahuje činnosti zameraná najmä na odstraňovanie negatívneho obrazu Prešovského samosprávneho kraja ako periférneho a zaostalého regiónu, ktorý bol identifikovaný ako závažná slabá stránka regiónu. Cieľom je informovanie a propagácia projektových aktivít a ich pozitívnych výsledkov voči partnerom, účastníkom projektu a voči širokej verejnosti. Preto je nutné v prvotnej fáze navrhnuť ucelenú komunikačnú stratégiu a na jej základe vyšpecifikovať špecifické kroky efektívnej komunikácie s cieľovými skupinami. <i>Ako propagačné a informačné média budú využívané:</i> web stránka Inovačného partnerského centra, web stránky partnerov projektu, regionálne periodiká, publikácie Prešovského samosprávneho kraja, a pod.</p> <p>Aktivita 2.1.6.: Kontrola a monitoring Predstavuje kontrolný nástroj na sledovanie plnenia stanovených aktivít a identifikovaných čiastkových cieľov v rámci týchto aktivít projektu. Úlohou aktivity je na základe všeobecných metód a postupov vykonávať pravidelné monitorovanie a náhodné kontroly činností v rámci projektu. Dôraz sa kladie najmä na dodržiavanie obsahovej náplne jednotlivých aktivít a na vytváranie pozitívnych efektov (dopadov) projektu. Cieľom je navrhnuť súbor jednoznačne kvantifikovateľných indikátorov merania výsledkov a dopadov aktivít projektu, a na základe nich vykonávať monitoring a kontrolu.</p>
Popis výstupov a výsledkov projektu	<p>Databáza (podporný nástroj)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systematicky usporiadané kontaktné informácie o súkromných

	<p>podnikoch a tvorcoch poznatkov (vzdelávacích a vedecko-výskumných organizáciách)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priamy výstup <i>Aktivity 2.1.2.</i> <p>Databáza bude predstavovať uniformný a usporiadaný kontaktný systém súkromných inštitúcií a tvorcov poznatkov. Nejedná sa ale len o účastníkov projektu, ale bude obsahovať široké spektrum firiem súkromného sektora a inštitúcií z radov tvorcov poznatkov za účelom vytvorenia nástroja na stretávanie dopytu a ponuky po inováciách.</p> <p>Elektronická platforma (web portál)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nástroj operujúci na báze vytvorenej databázy. • Nástroj pre spájanie ponuky a dopytu inovácií. <p>Webový portál bude slúžiť nielen ako elektronický informačný a propagačný nástroj, ale taktiež bude slúžiť ako akási nadstavba vytvorenej databázy.</p> <p>Jeho úlohou je poskytovať informácie, využívajúc vytvorenú databázu, pre jeho používateľov v zmysle vyhľadávania vhodných partnerov na spoluprácu na základe užívateľom identifikovaných požiadaviek.</p> <p>Vytvorenie všeobecného rámca inovácií, vedy a výskumu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedno z identifikovaných rizík projektu je nesúlad metodologických základov inovačných procesov partnerov a účastníkov aktivít projektu • Tento výstup preto sleduje vytvorenie univerzálneho rámca inovačného procesu, ktorý bude aplikovateľný ako v súkromnej sfére, tak aj u tvorcov poznatkov.
Vedúci partner projektu	Inovačné partnerské centrum Prešovského samosprávneho kraja
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	<p>Univerzity (vzdelávacie inštitúcie), organizácie vedy a výskumu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poskytovatelia teoretických poznatkov, dobrých skúseností a kapacít pre inovačný proces • Predstavujú ponuku znalostí, inovácií, vedy a výskumu <p>Súkromné podniky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inovatívne MSP a veľké podniky ako poskytovatelia dobrých skúseností (poradenský orgán). • Taktiež budú vystupovať v úlohe prijímateľov inovácií (zadávatelia požiadaviek) • Budú predstavovať akýsi minimálny počet partnerov na strane dopytu po inováciách, vede a výskume
Časový plán	1.1.2011 – 31.12.2012
Riziká projektu	<p>Odlíšny metodologický aparát</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pre zachovanie konzistentnosti sieťovania partnerov je potrebné zlučovať partnerov s rovnakým, prípadne porovnateľným, metodologickým aparátom, čo sa týka inovácií, vedy a výskumu. • Možnosťou ako prekonať toto riziko, je taktiež vytvorenie a zavedenie identifikovaného výstupu projektu vo forme všeobecného rámca inovácií, vedy a výskumu. <p><i>Nedostatočný počet partnerov</i></p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Na efektívnu spoluprácu a výmenu poznatkov a skúseností je potrebné zahrnúť do projektu čo najväčší možný počet partnerov, aby sa dosiahol pozitívny efekt množstva zdrojov výmeny informácií a spolupráce. <p>Riziko odlišnosti kultúr partnerov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Združovanie súkromných spoločností a tvorcov poznatkov s rôznym kultúrno-spoločenským zázemím môže byť prínosom z pohľadu výmeny skúseností a postupov rôznych kultúr, ale na druhej strane môže naraziť na problémy prameniace z pováh kultúr alebo z rozdielnych životných hodnôt. 				
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	<table border="1"> <tr> <td>Investičné prostriedky (EUR):</td> <td>Neinvestičné prostriedky (EUR):</td> </tr> <tr> <td>0.00 EUR</td> <td>121.000 EUR</td> </tr> </table>	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):	0.00 EUR	121.000 EUR
Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):				
0.00 EUR	121.000 EUR				
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<p>Tvorcovia poznatkov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Univerzity a iné vzdelávacie inštitúcie, organizácie vedy a výskumu <p><i>Dopad projektu na cieľovú skupinu:</i> Tvorcovia poznatkov budú mať možnosť prostredníctvom projektových aktivít získať konkrétne požiadavky súkromného sektora na vzdelávací proces a absolventov, a recipročne získajú možnosť aplikovať svoje teoretické poznatky a výskum v praxi.</p> <p>Súkromný sektor</p> <ul style="list-style-type: none"> • V prevažnej miere malé a stredné podniky <p><i>Dopad projektu na cieľovú skupinu:</i> MSP budú mať možnosť aktívne ovplyvniť vzdelávanie v prospech požiadaviek a vývoja trhu práce. Taktiež budú MSP mať možnosť, najmä malé podniky s nízkym rozpočtom na inovácie, zadávať požiadavky organizáciám vedy a výskumu a tak zvyšovať svoju konkurencieschopnosť.</p> <p>Verejnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cieľová skupina „Verejnosť“ predstavuje osoby nezúčastnené na projektových aktivitách, ktoré ale môžu projekt vnímať z externého prostredia, a na ktoré taktiež projekt bude mať určitý dopad. <p><i>Dopad projektu na cieľovú skupinu:</i> Projektové aktivity poskytnú širokej verejnosti množstvo informácií o inováciách, vede a výskume, prispejú k zvyšovaniu pozitívneho obrazu PSK, a pod. Najmä posledný fakt je dôležitý, pretože sa ním odstraňuje negatívny imidž PSK ako „regiónu, v ktorom sa nič nedeje“.</p>				
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj				
Zdroje financovania	<p>OP Výskum a vývoj</p> <p>Opatrenie. 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce</p> <p>Opatrenie. 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe</p> <p>Rámcový program konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)</p> <p>7. rámcový program EÚ</p>				

Priorita 2 - Opatrenie 2.2

Názov projektu	Podpora prispôsobovania odborného školstva potrebám trhu práce
Situácia –zdôvodnenie, identifikácia a analýza problémov	<p>Štruktúrne zmeny v ekonomike vyvolávajú tlak na trh práce a expanzia niektorých odvetví (automobilový, elektrotechnický) naráža na regionálne nedostatky zručnej pracovnej sily. Veľmi dôležitú úlohu tu zohráva fungujúci vzdelávací systém. Teda systém vzdelávania, ktorý musí byť pružný v príprave kvalifikovaných pracovníkov v úzkom spojení s potrebami trhu práce.</p> <p>PSK je charakteristický nadpriemerným zastúpením pracovníkov, ktorých kvalifikácia nezodpovedá požiadavkám trhu v regióne. Súčasná potreba kvalifikovaných pracovných síl na trhu práce nie je v systéme vzdelávania plne rešpektovaná. Systém vzdelávania nie je prispôbený prebiehajúcim zmenám v štruktúre podnikov a služieb, zvlášť rastu sektora malých a stredných podnikov.</p> <p>Vzhľadom na tieto potreby regionálnej ekonomiky PSK je dôležité podporiť dostupnosť pracovnej sily so stredným odborným vzdelaním, najmä technického charakteru. Tento proces musí byť podporený zmenou štruktúry odborného školstva; nové priemyselné odvetvia vytvárajú predpoklady na vznik nových študijných odborov na stredných školách. Vytvorenie spätnej väzby medzi strednými školami a trhom práce je nevyhnutné práve z hľadiska určitej prepojenosti medzi prípravou študentov, budúcich absolventov jednotlivých stredných škôl so súčasnými i budúcimi potrebami regionálnej ekonomiky PSK.</p>
Ciele projektu	Cieľom projektu je mapovanie reálneho stavu a štruktúrnych disproporcií na regionálnom trhu práce a vytvorenie koncepcie na podporu prispôsobovania stredného odborného školstva požiadavkám praxe.
Dopad na konkurencieschopnosť a inovácie v PSK	<p>Špeciálnu pozornosť rozvoju ľudských zdrojov je potrebné venovať najmä v súvislosti so stratégiou prechodu k znalostnej spoločnosti. Smerovanie k poznatkovo založenej spoločnosti má vplyv na zvýšenie rozdielov medzi skupinami, ktoré sú schopné vytvoriť, prijať a využiť nové poznatky, a tými, ktorým takéto schopnosti chýbajú. Technológie a poznatky sa obmieňajú tak rýchlo, že spoločnosť, vzdelávacie inštitúcie a podniky na tento fakt musia reagovať. Nové technológie, nové postupy a výrazné zmeny v systémoch riadenia kladú zvýšené nároky na každého jednotlivca.</p> <p>Podpora adaptability pracovnej sily v Prešovskom kraji musí byť podporená zmenou štruktúry, skvalitnením a zefektívnením najmä manažmentu odborného školstva a jeho prispôbením potrebám trhu práce. Tento proces si vyžaduje identifikáciu, špeciálny prístup a rozvoj talentovaných žiakov a študentov a zároveň nie je možné ho realizovať na regionálnej úrovni bez existencie efektívneho regionálneho informačného a poradenského systému pre oblasť vzdelávania a prípravy na trh práce.</p> <p>Tieto opatrenia na regionálnom trhu práce budú viesť k zvyšovaniu zamestnateľnosti a zamedzeniu migrácie pracovnej sily smerom do metropolitného regiónu Bratislavy, regiónu západného Slovenska a zahraničia. Región východného Slovenska tak nebude musieť vykazovať výlučne negatívne hodnoty čistej migrácie v budúcnosti.</p>
Popis aktivít	<p>1.1. Analýza ponuky vzdelávacích inštitúcií so sídlom v PSK a uplatnenie ich absolventov na trhu práce a na vysokých školách</p> <p>Aktivita zahŕňa analýzu vzdelávacích inštitúcií so sídlom v PSK podľa typu vzdelávania, priestorového umiestnenia, počtu žiakov/študentov, analýzu</p>

	<p>uplatnenia a možnosti uplatnenia absolventov týchto škôl v kraji a analýzu štruktúry uchádzačov o zamestnanie (UoZ) – vzdelanostná, veková, podľa dĺžky evidencie, podľa profesie, znevýhodnené skupiny a iné.</p> <p>1.2. Analýza regionálneho trhu práce a jeho väzby na vzdelávací systém</p> <p>Obsahom aktivity je analýza štruktúry zamestnanosti v kraji podľa veľkosti (veľké, malé a stredné podniky, živnostníci), sektora a miesta aktivity (priestorová štruktúra), prehľad potrieb v oblasti rozvoja LZ veľkých, malých a stredných podnikov – odbornosť, vzdelanie, kvalifikácia, zručnosti a znalosti a analýza prekážok pre zamestnávanie na strane zamestnávateľov.</p> <p>1.3. Iniciovat' spoluprácu a komunikáciu relevantných subjektov s cieľom zosúladiť vzdelávanie s požiadavkami trhu práce</p> <p>Aktivita zahŕňa výber reprezentatívnych vzdelávacích inštitúcií a najdôležitejších zamestnávateľských subjektov v PSK a zrealizovať ich stretnutie s cieľom tvorby nových partnerstiev, spolupráce a spoločných aktivít.</p> <p>1.4. Návrh systému poradenstva pre budúcich absolventov s cieľom zvýšiť ich orientáciu na trhu práce</p> <p>Aktivita obsahuje zmapovanie súčasného systému poradenstva a procesu zamestnávania nových pracovníkov – sprostredkovanie práce, efektívnosť úradov práce, poradenských a sprostredkovateľských agentúr a návrh pre zefektívnenie systému poradenstva výberu školy a povolania pre žiakov a študentov SŠ.</p> <p>1.5. Návrh koncepcie stredného odborného vzdelávania v PSK</p>
Popis výstupov a výsledkov projektu	<p>Aktivita 1.1 Výstupom tejto aktivity bude návrh systému monitorovania uplatnenia absolventov v praxi a jeho zavedenie na vybratých SŠ za účelom zvýšenia zodpovednosti stredných škôl za uplatnenie ich absolventov.</p> <p>Aktivita 1.2 Výstupom tejto aktivity bude dotazníkový prieskum zamestnávateľov v PSK zameraný na ich súčasné potreby v oblasti štruktúry ľudských zdrojov a analýza vzdelávacích potrieb podnikov v PSK.</p> <p>Aktivita 1.3 Výstupom tejto aktivity bude workshop s cieľom vytvorenia regionálnych partnerstiev na riešenie regionálnych problémov zamestnanosti.</p> <p>Aktivita 1.4 Výstupom tejto aktivity bude návrh systému pre oblasť vzdelávania a prípravy na trh práce, ktorý bude slúžiť ako nástroj komplexného poradenstva pre uchádzačov o zamestnanie, študentov a absolventov škôl, vrátane školení poradcov, s cieľom posilniť úlohu poradenstva o profesijnej orientácii a zvýšiť jeho účinnosť. Vytvorenie regionálneho informačného portálu o trhu práce a zriadenie call-centra pre uchádzačov o prácu.</p> <p>Aktivita 1.5 Výstupom tejto aktivity bude koncepcia stredného odborného vzdelávania v PSK. Cieľom tejto koncepcie je zlepšiť súlad medzi poskytovaným stredným odborným vzdelávaním v PSK a požiadavkami trhu práce.</p>
Vedúci partner projektu	

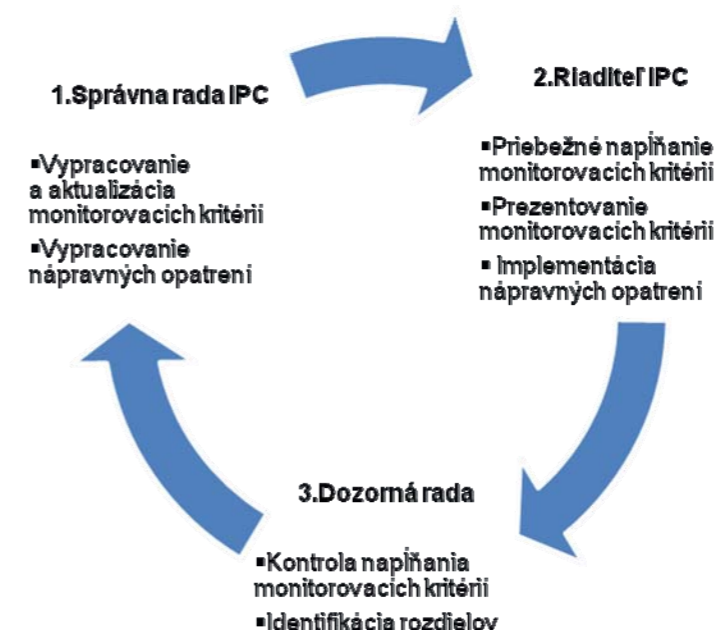
	Vedúci partner projektu je Inovačné partnerské centrum																																																																																											
Partneri projektu, zdôvodnenie výberu	<ul style="list-style-type: none"> • Stredné školy • Zamestnávateľa • Úrady práce a agentúry práce • Poradenské subjekty • VÚC • Miestna samospráva 																																																																																											
Časový plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Aktivita</th> <th colspan="12">Predpokladaný termín realizácie</th> </tr> <tr> <th colspan="12">2011</th> </tr> <tr> <th></th> <th>01</th> <th>02</th> <th>03</th> <th>04</th> <th>05</th> <th>06</th> <th>07</th> <th>08</th> <th>09</th> <th>10</th> <th>11</th> <th>12</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.1</td> <td></td> <td>x</td> <td>x</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>x</td> <td>x</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>x</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>1.4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>x</td> <td>x</td> <td>x</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Aktivita	Predpokladaný termín realizácie												2011													01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	1.1		x	x	x									1.2				x	x	x							1.3									x	x			1.4						x	x	x				
Aktivita	Predpokladaný termín realizácie																																																																																											
	2011																																																																																											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12																																																																																
1.1		x	x	x																																																																																								
1.2				x	x	x																																																																																						
1.3									x	x																																																																																		
1.4						x	x	x																																																																																				
Riziká projektu	<p>Nedostatočný záujem zainteresovaných subjektov spolupracovať a komunikovať môže pôsobiť ako bariéra v realizácii projektu. Spoločné aktivity firiem a regionálnych vzdelávacích inštitúcií zlyhajú z dôvodu nedôvery a neochoty zamestnávateľov spolupracovať.</p> <p>Rizikom projektu je aj odchod novej kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia, ktorá by za iných okolností mohla priniesť potrebný inovačný impulz v regióne.</p>																																																																																											
Predpokladaný rozpočet projektu (EUR)	Investičné prostriedky (EUR):	Neinvestičné prostriedky (EUR):																																																																																										
Cieľové skupiny a dopad projektu (skupiny, ktoré budú mať z projektu prospech)	<ul style="list-style-type: none"> • Zamestnávateľa • Vzdelávacie inštitúcie • Žiaci, študenti a absolventi • Uchádzači o zamestnanie a nezamestnaní 																																																																																											
Miesto realizácie projektu	Prešovský samosprávny kraj																																																																																											
Zdroje financovania	<p>ESF OP Vzdelávanie Prioritná os č. 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy Opatrenie: 1.1. Premena tradičnej školy na modernú Platnosť výzvy: od 15. 10. 2009 do 18. 1. 2010</p> <p>OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia Prioritná os č. 1 Podpora rastu zamestnanosti Opatrenie: 1.2. Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania</p>																																																																																											

4. Zabezpečenie realizácie a monitoringu

Cieľom monitoringu je zabezpečiť efektívnu realizáciu stratégií, naplňania priorít, vízie a poslania Inovačného partnerského centra a priebežný monitoring naplňania jednotlivých opatrení a aktivít. V rámci monitoringu sa vyhodnocuje súlad dosahovaných výsledkov s vytýčenými cieľmi Rozvojovej stratégie IPC Prešovského kraja, zameranej na oblasti cestovného ruchu, kultúry a vonkajších vzťahov, podpory a rozvoja podnikania a oblasti vzdelávania, školstva, vedy a športu na úrovni NUTS III (Prešovský samosprávny kraj).

1. Stanovenie zodpovednosti za realizáciu a monitoring

Monitorovací proces bude prebiehať na viacerých úrovniach organizačnej štruktúry IPC. Nasledujúci obrázok prezentuje celkový monitorovací proces naplňania stratégií IPC:

Obr. 4.1: Monitorovací proces naplňania stratégií IPC

Zdroj: Vlastné spracovanie

Monitoring je kontinuálnym procesom zabezpečujúcim stálu kontrolu implementácie, zameraný na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov vo vzťahu k jednotlivým stratégiám. Správna rada IPC je zodpovedná

za prvotné vypracovanie monitorovacích kritérií, vypracovanie systému ukazovateľov na hodnotenie realizácie stratégií IPC a vyhodnocovanie ich dopadov.

Monitoring má za cieľ sledovať dopad aktivít IPC na podnikateľský sektor, vytváranie verejno-súkromných aktivít a zámerov, efektívnosť ich realizácie, vyhodnotenie súladu medzi prijatými cieľmi a opatreniami a dosiahnutými výsledkami.

Vnútny mechanizmus monitorovania je daný organizačnou štruktúrou Úradu PSK a Zákonom 302/2001 Z.z. zo 4. júla 2001 o samospráve vyšších územných celkov. V rámci Úradu PSK sa monitorovacia správa predkladá do vedenia a do Komisie regionálneho rozvoja a cestovného ruchu pri Zastupiteľstve PSK. Zastupiteľstvo PSK prijíma uznesenie s prípadnými odporúčaniami.

Dozorná rada by sa mala schádzať raz až dva krát ročne, pričom hlavným bodom je monitorovanie realizácie stratégií IPC a príprava správy do Zastupiteľstva PSK.

Riaditeľ IPC je zodpovedný za dennodenný manažment IPC. Aktivity, ktoré vykonáva, majú smerovať k napĺňaniu stratégie a monitorovacích kritérií. Raz ročne v rámci, výročnej správy, predkladá dozornej rade správu o napĺňaní monitorovacích kritérií.

Dozorná rada je zodpovedná za kontrolu napĺňania týchto kritérií ako aj za kontrolu ich dôveryhodnosti. Na základe tejto kontroly predkladá Správnej rade IPC správu obsahujúcu identifikované rozdiely v napĺňaní monitorovacích kritérií.

Správna rada je zodpovedná za vypracovanie a schválenie nápravných opatrení smerujúcich k naplneniu monitorovacích kritérií a zároveň za aktualizáciu monitorovacích kritérií.

Riaditeľ IPC je následne zodpovedný za implementáciu nápravných opatrení ako aj za kontinuálne napĺňanie cieľov stratégií IPC.

Monitorovací proces prebieha kontinuálne a vyhodnocovanie monitorovacích kritérií je uskutočňované raz ročne.

2. Kritériá pre monitoring

Pre úspešný monitoring napĺňania stratégie IPC je potrebné vytvoriť kritériá v zmysle predchádzajúceho popisu v nasledovných oblastiach:

- napĺňanie kritéria tvorby integrovaných balíkov služieb, kde to je vhodné;
- orientácia na inovácie, výskum a vývoj, kde je to možné a účelné;
- podpora malého a stredného podnikania;
- účinnosť realizovaných aktivít a plnenie cieľov;
- úspešnosť realizácie projektov;
- efektívna činnosť zodpovedných subjektov;
- finančná efektívnosť a využívanie inovatívnych finančných nástrojov;
- presadzovanie relevantných stratégií PSK, Slovenska a EÚ;
- realizácia PPP projektov najmä prostredníctvom subjektov so sídlom v PSK;
- rozsah vytvorených inštitucionálnych sietí so súkromnými a verejnými partnermi.

5. Finančné zabezpečenie

5.1. Finančné zabezpečenie projektových zámerov v oblasti cestovného ruchu

1. Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

Operačný program: Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Prioritná os: 3. Cestovný ruch

Opatrenie: 3.1. Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

3.2. Rámcová aktivita

1. Revitalizácia a reštrukturalizácia Chaty pod Roháčkovom – Klenov
2. Zmapovanie cyklotrás v PSK
3. Výstavba Bike Parku – Drienica
4. Rozšírenie MTB cyklotrás – Kozie Chrbty
5. Výstavba singletrackov v Prešove
6. Zriadenie Centra rozvoja turizmu PSK pre oblasť Vysokých Tatier
7. Zriadenie komplexného informačného systému turizmu v PSK

Alokované zdroje: Finančný príspevok ES na tento operačný program je 772 000 000 EUR

Kód výzvy: KaHR – 31DM – 0901

2. Podpora tvorby nových pracovných miest vrátane projektov podpory integrácie znevýhodnených skupín na trh práce

Operačný program: Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Prioritná os: 2. Podpora sociálnej inklúzie

Opatrenie: 2.2 Podpora vytvárania rovností príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

- a. Rámcová aktivita Etnoturizmus – prezentácie rómskej ľudovej kultúry Spiša
- b. Destinácia : Levoča
- c. Alokované zdroje Finančný príspevok ES na tento operačný program je 881 801 578 EUR.

Kód výzvy: OPZaSI-FSR-2009/2.2/04

5.2. Finančné zabezpečenie projektových zámerov v oblasti podpory podnikania

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti

1.1 Inovácie a technologické transfery, alokácia 227 058 805 EUR

1.1.1 Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov

1.1.2 Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania

1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov, alokácia 127 152 955 EUR

1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch, alokácia 154 400 005 EUR

Operačný program Výskum a vývoj

Prioritná os 1 Infraštruktúra výskumu a vývoja

Opatrenie 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja

Rámcová aktivita 1.1.1: Obnova výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja

Rámcová aktivita 1.1.2: Podpora výskumnej infraštruktúry v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorít výskumu a vývoja v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva) s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektora (MSP aj veľké podniky)

Rámcová aktivita 1.1.3: Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry výskumu a vývoja na pracoviskách výskumu a vývoja, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami výskumu a vývoja

Prioritná os 2 Podpora výskumu a vývoja

Opatrenie 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce

Rámcová aktivita 2.1.1: Podpora výmenných a spoločných výskumných programov slovenských výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu so zahraničnými inštitúciami výskumu a vývoja

Rámcová aktivita 2.1.2: Podpora významných výskumných a vývojových projektov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorít výskumu a vývoja v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva)

Rámcová aktivita 2.1.3: Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane spolupráce medzi inštitúciami výskumu a vývoja a strednými školami

Rámcová aktivita 2.1.4: Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja

Rámcová aktivita 2.1.5: Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorandov a postdoktorandov), pôsobiacich v zahraničí

Rámcová aktivita 2.1.6: Podpora ľudských zdrojov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti

Opatrenie 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe

Rámcová aktivita 2.2.1: Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom inkubátorov

Rámcová aktivita 2.2.2: Podpora aplikovaného výskumu a vývoja

Rámcová aktivita 2.2.3: Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane

Rámcová aktivita 2.2.4: Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva pracoviskami výskumu a vývoja v akademickej sfére

Rámcová aktivita 2.2.5: Vybudovanie a podpora regionálnych centier

Prioritná os č.1, Infraštruktúra výskumu a vývoja **alokácia 46 644 362 EUR**

Prioritná os č.2, Podpora výskumu a vývoja **alokácia 69 966 544 EUR**

Iné formy podpory (MH SR)

Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie – nepriama pomoc

Právny základ

Iniciatíva MH SR prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania

Forma pomoci – nepriama pomoc

V rámci tohto programu je pomoc poskytovaná nepriamo vo forme bezplatných školení a tréningov, ako aj vo forme bezplatného a zľavneného poradenstva pre záujemcov o podnikanie. Záujemcom o podnikanie sa pomoc bude poskytovať nepriamo – úhradou časti poplatku za poskytnuté poradenské a informačné služby realizované spolupracujúcimi

inštitúciami (oficiálny poplatok za 1 hodinu konzultácie pre domáceho príslušníka je 16,60 € (500 Sk), výška dotácie sa pohybuje od 80% do 100% úhrady z poplatku.

Predmet pomoci

Nepriama pomoc je poskytovaná vo forme bezplatných školení a tréningov, ako aj vo forme bezplatného a zľavneného poradenstva v zmysle oficiálneho znenia cenníka poradenských služieb. Vzdelávací program na získavanie teoretických a praktických poznatkov a návykov z oblasti malého a stredného podnikania zameraný na budúcich podnikateľov z radov nezamestnaných alebo osôb stratou zamestnania ohrozených a školenia a tréningy zamerané na rast podnikateľských zručností a vzdelanostnej úrovne budúcich podnikateľov.

Záujemca o pomoc z radov nezamestnaných musí spĺňať podmienku registrácie na príslušnom ústredí práce, sociálnych vecí a rodiny. V prípade iných záujemcov o podnikanie je potrebné mať predstavu o podnikateľskom zámere. V prípade splnenia podmienok budú jednotliví záujemcovia zaraďovaní do zvolených vzdelávacích programov.

Mikropôžičkový program – finančný nástroj na podporu malých a začínajúcich podnikateľov

Právny základ

Mikropôžičkový program je realizovaný v zmysle uznesenia vlády SR č. 701/2002. Na program sa nevzťahuje Zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov (zákon č. 203/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 231/1999 Z. z.).

Forma pomoci

Mikropôžičkový program sa zameriava na rozvoj malého podnikania, zvýšenie miery prežitia malých začínajúcich podnikateľov, udržanie zamestnanosti a tvorbu nových pracovných miest v regiónoch Slovenska. Jeho hlavným cieľom je riešiť problém prístupu k malým úverom pre malých podnikateľov v regiónoch SR. Poskytnutím úverových zdrojov za výhodnejších podmienok pomôcť podnikateľom pri začatí, stabilizovaní a rozvoji podnikateľskej aktivity, ako aj preklenúť dočasné problémy pri financovaní podnikateľskej činnosti.

Predmet pomoci

Mikropôžička môže byť použitá na obstaranie hnutelného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu a opravy prevádzkových priestorov, ako aj nákup zásob, surovín či tovaru potrebných na podnikanie. Minimálna výška mikropôžičky je upravená na 1 659,70

Eur (50.000 Sk), maximálna výška na 49 790,88 Eur (1,5 mil. Sk). Úroková sadzba je určená ako súčet základnej sadzby Národnej banky Slovenska a marže vo výške 2,00% p. a.. Výsledná úroková sadzba nesmie klesnúť pod úroveň referenčnej sadzby pre štátnu pomoc zverejňovanú Ministerstvom financií SR. Doba splatnosti mikropôžičky sa pohybuje od 6 mesiacov do 4 rokov, v opodstatnených prípadoch je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na dobu 6 mesiacov. Rozsah a forma zabezpečenia úveru závisí od rizikovosti podnikateľského zámeru a schopnosti podnikateľa splácať ho. Ako zabezpečovacie inštitúty sa využívajú štandardné nástroje napr. záložné právo k hnutel'nému a nehnuteľnému majetku, prípadne iné formy zabezpečenia napr. bianko zmenka, vinkulácia životnej poisťky, vinkulácia výplaty poisťného plnenia a pod.

Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre podnikateľský sektor – priama a nepriama pomoc

Právny základ

Iniciatíva MH SR prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania

Forma pomoci – priama a nepriama pomoc

Podnikateľom sa pomoc bude poskytovať

- a) nepriamo – úhradou časti poplatku za poskytnuté poradenské a informačné služby realizované spolupracujúcimi inštitúciami v zmysle cenníka programu, resp.
- b) priamo – refundáciou nákladov na vzdelávanie zamestnancov.

Predmet pomoci

V rámci tejto schémy podpory je pomoc poskytovaná na individuálne podnikateľské poradenstvo ako aj školenia pre podnikateľov a ich zamestnancov.

Poskytovanie návratnej finančnej výpomoci zo zdrojov Inovačného fondu n. f. (neinvestičný fond) – priama pomoc

Právny základ

Zásady poskytovania návratnej finančnej výpomoci zo zdrojov Inovačného fondu n. f., schválené Správnou radou Inovačného fondu n. f.

Poskytovateľ pomoci

Inovačný fond n. f., ktorý je samostatnou neziskovou, neštátnou právnickou osobou s pôsobnosťou na území Slovenskej republiky.

Predmet pomoci

Predmetom pomoci je poskytnutie finančných zdrojov na podporu riešenia projektov aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií, využitie a ochrana patentov, priemyselných a úžitkových vzorov, ktorých výsledkom majú byť inovatívne výrobky a služby s vyššou pridanou hodnotou, ktoré budú mať reálnu nádej uplatnenia na domácom a európskom, respektíve svetovom trhu.

Forma pomoci – priama pomoc

Návratná finančná výpomoc, s úrokovou mierou nižšou ako stanovuje Národná banka Slovenska.

Výška pomoci

Návratná finančná výpomoc môže byť poskytnutá do výšky 70% rozpočtovaných nákladov projektu. O konkrétnej výške finančnej výpomoci zo zdrojov fondu rozhodne Správna rada fondu.

Iniciatíva Jeremie

V decembri schválená aj našou vládou, ktorá bude spolufinancovať fondy rizikového kapitálu už i zo štrukturálnych fondov. Ide o podnet Európskej komisie, ktorá tlačí na využívanie nielen klasických nenávratných príspevkov z eurozdrojov, ale aj nových foriem financovania. Tie majú prednostne pomáhať inovatívnym malým a stredným podnikom. Práve tie doteraz vytlačala z trhu rizikového kapitálu príliš vysoko nastavená latka na minimálne objemy investícií.

Investori do fondov rizikového kapitálu - príležitosti pre malé a stredné podniky

Inštitucionálni investori

Fond fondov, s.r.o. (do apríla 2006 pod názvom Seed Capital Company, s.r.o.) - spoločnosť založená v roku 1994, za účelom spravovania Fondu štartovacieho kapitálu, 100 % vlastníkom je Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Zakladajúci člen

SLOVCA (Slovak Venture Capital Association, člen EVCA (European Venture Capital Association)).

Počas svojej existencie, poskytol Fond finančnú podporu s objemom realizovaných investícií vo výške viac ako 12,249 mil. Eur (369 mil. Sk) pre viac než 140 firiem, pri ktorých sa vytvorilo, alebo pomohlo udržať viac než 1 000 pracovných miest.

Poslaním Fondu fondov, s.r.o. je vhodným manažovaním jednotlivých fondov stimulovať rozvoj sektora malých a stredných podnikov, zhodnocovať objem finančných prostriedkov jednotlivých fondov a dosiahnuté zisky používať na ďalšiu podporu malých a stredných podnikateľov.

Špecifikácia obsahu programu Agentúry na podporu výskumu a vývoja na roky 2007 - 2010

Podpora spolupráce univerzít a SAV s podnikateľským prostredím

Program agentúry Podpora spolupráce univerzít a Slovenskej akadémie vied (SAV) s podnikateľským prostredím (SUSPP) je program Agentúry na podpory výskumu a vývoja (ďalej len „agentúra“), stimulujúci výskumnú spoluprácu univerzitných pracovísk a pracovísk SAV s praxou, podporujúci investície zo súkromnej sféry do výskumu a vzdelávania. Program prispieva k rozvoju kľúčového partnerstva podnikateľského prostredia a služieb, najmä malých a stredných podnikov, akademických pracovísk a verejnej správy. Pomerne malou sumou je stimulovaný vznik centier, ktorých výskum je financovaný podnikateľskými subjektmi. Centrum realizuje výskum, o ktorý má záujem podnikateľské prostredie i samotné centrum. Tieto centrá obohatia existujúcu infraštruktúru výskumu, intelektuálny potenciál a podporia integráciu výskumu a vzdelávania. Synergicky podporia budúci rozvoj krajiny.

Podpora výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch

Program podpory výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch (VMSP) je program Agentúry na podporu výskumu a vývoja, zameraný na podporu výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch, vedúceho k inováciám. Program umožňuje využiť vlastný potenciál malých firiem, alebo spoluprácu s výskumnými organizáciami pre zvýšenie pridanej hodnoty ich procesov, produktov a služieb, a tým aj ich konkurencieschopnosti. Osobitný zreteľ sa berie na mikropodniky, spin-off a star-up firmy. Podmienkou pre poskytnutie

finančnej podpory je tiež predloženie presvedčivého podnikateľského plánu, identifikujúceho spôsob získania a očakávaný objem tržieb i rámec ekonomickej návratnosti. Realizáciou výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch je cielene podporovaný najefektívnejší proces zhodnocovania výskumu, najmä v oblasti technologických inovácií, prepájanie výskumu s trhom a následne i hospodársky a sociálny rozvoj krajiny.

Podpora vzniku a činnosti výskumných a vzdelávacích centier excelentnosti

Program Podpora vzniku a činnosti výskumných a vzdelávacích centier excelentnosti (VVCE) je program Agentúry na podporu výskumu a vývoja, ktorý poskytuje rámec pre systematickú, cieleňú účelovú finančnú podporu na posilnenie výskumného potenciálu excelentných výskumných a vzdelávacích pracovísk. Prostredníctvom účelového financovania rozvojových projektov a projektov výskumu a vývoja bude podporená koncentrácia výskumu, jeho efektívna integrácia so vzdelávaním, vrátane vytvorenia nových miest pre doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov do 35 rokov. Zároveň sa umožní zapájanie sa najlepších výskumných pracovísk do európskej spolupráce financovanej z európskych zdrojov. Žiadatelia musia preukázať základné predpoklady – silnú výskumnú a vzdelávaciu základňu, presvedčivú víziu rozvoja výskumnej infraštruktúry a rovnako aj komplexný plán pre dosiahnutie európskej úrovne v jasne definovanej oblasti vedy alebo techniky.

5.3. Finančné zabezpečenie projektových zámerov v oblasti ľudských zdrojov

Štrukturálne fondy EÚ

Pre financovanie plánovaných priorít a opatrení sú vhodné 3 Operačné programy:

- OP Výskum a vývoj
- OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia
- OP Vzdelávanie

Nasledujúce tabuľky zobrazujú vybrané Operačné programy podľa jednotlivých opatrení a aktivít, ktoré je možné prostredníctvom nich financovať. Vybrané sú iba tie opatrenia, kde je

potenciálne IPC oprávneným žiadateľom, alebo partnerom a zároveň sú v súlade s prioritami a opatreniami tejto stratégie.

OP Výskum a vývoj

Opatrenie	Typ možných aktivít
Opatrenie. 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce	Výskumné aktivity Konzultačné služby Tvorba partnerstiev
Opatrenie. 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe	Konzultačné služby Tvorba partnerstiev Podpora generovanie nápadov a projektov

OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Opatrenie	Typ možných aktivít
Opatrenie 1.3 Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce	Vzdelávacie aktivity Konzultačné služby Tvorba partnerstiev
Opatrenie 3.1 Prispôbenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach	Vzdelávacie aktivity Konzultačné služby Tvorba partnerstiev
Opatrenie 3.2 Zvýšenie rozsahu a kvality ďalšieho vzdelávania s dôrazom na zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovnej sily	Vzdelávacie aktivity Konzultačné služby Tvorba partnerstiev
Opatrenie 3.3 Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach a systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb trhu práce	Vzdelávacie aktivity Konzultačné služby Tvorba partnerstiev

OP Vzdelávanie

Opatrenie	Typ možných aktivít
Opatrenie 2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania	Vzdelávacie aktivity

Komunitárne programy EÚ

Existujú dva komunitárne programy EÚ, ktoré sú vhodné pre financovanie aktivít tejto stratégie:

A.) RÁMCOVÝ PROGRAM PRE KONKURENCIESCHOPNOSŤ A INOVÁCIE (CIP)

Tento program má za cieľ podporovať inovačné aktivity v malých a stredných podnikoch.

CIP má 3 základné programy, kde môže byť IPC oprávneným žiadateľom, alebo partnerom:

- Podnikanie a inovácie – Entrepreneurship and Innovation Programme (EIP)
- Informačné a komunikačné technológie – Information communication technologies - Policy Support Programme (ICT-PSP)
- Inteligentná energia v Európe – Intelligent Energy Europe (IEE)

V rámci týchto programov je možné financovať aj vzdelávacie aktivity a podporu tvorby partnerstiev na medzinárodnej úrovni.

B.) 7. RÁMCOVÝ PROGRAM EÚ

Rámcový program je hlavným nástrojom EÚ na podporu výskumu a inovácií. Hlavnou výhodou tohto programu z pohľadu IPC je, že pre podávanie projektov musí byť vytvorené medzinárodné projektové konzorcium (partnerstvo). To má niekoľko výhod pre IPC. Prvou je, že je to vynikajúci nástroj pre budovanie medzinárodných partnerstiev a druhou je fakt, že IPC môže v týchto programoch vystupovať v rôznych úlohách, čo mu umožňuje byť oprávneným partnerom v takmer všetkých výzvach.

Bibliografia

- [1] Čuka, P., Zimmermann, F.M. (1995): Využitie rakúskych skúseností pri tvorbe konceptu cestovného ruchu Banskej Bystrici. In: Ekonomická revue cestovného ruchu, č. 3., Ekonomická fakulta UMB, Banská Bystrica, s. 115 - 126.
- [2] Gúčik, M. a kol. 2006. Manažment cestovného ruchu. Slovak – Swiss Tourism, Banská Bystrica, 224 s.
- [3] Jackowski, A., Witkowska, A., Jabłoński, Z., Sołjan, I., Bilka, E. 1996. Przestrzeń sacrum. Instytut geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 325 s.
- [4] Kaczmarek, J., Stasiak, A., Włodarczyk, B. 2005. Produkt turystyczny. PWE, Warszawa, 389 s.
- [5] Korec, P. 2005. Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989 – 2004. Geografika, Bratislava, 228 s.
- [6] Matlovič, R. 1998. Geografia priestorovej štruktúry mesta Prešov. Geografické práce 8/1, PU v Prešove, Prešov 261 s.
- [7] Matlovič, R. 2005. Geografia obyvateľstva Slovenska so zreteľom na rómsku minoritu. FHPV PU v Prešove, Prešov, 332 s.
- [8] Mazurkiewicz, L. 2002. Planowanie marketingowe w przedsiębiorstwie turystycznym. PWE, Warszawa, 404 s.
- [9] Michaeli, E. 1996. Vybrané kapitoly z regionálnej geografie Slovenskej republiky, cestovný ruch. MC Prešov 64 s.
- [10] Michaeli, E., Matlovič, R., Ištók, R. a kol. 2009. Regionálny rozvoj pre geografov. Prešov v tlači, 717 s.
- [11] Nawrot, L., Zmysłony, P. 2009. Międzynarodowa konkurencyjność regionu turystycznego. Proksenia, Kraków, 167 s.
- [12] Panasiuk, A., Szostak, D. 2008. Hotelarstwo. Usługi-eksploatacja-zarządzanie. PWN, Warszawa 377 s.
- [13] Podoby regionálnych odlišností na Slovensku. Príklady vybraných okresov. 2005. Sociologický ústav SAV, Bratislava, 382 s.
- [14] Regionalizácia cestovného ruchu v Slovenskej Republike 2005. MHSR, odbor cestovného ruchu, Ústav turizmu, Auris, 114 s.
- [15] Rumpel, P., Slach, O., Koutský. 2008. Měkké faktory regionálního rozvoje. Ostravská univerzita v Otravě, 186 s.
- [16] Tanaś, S. 2008. Przestrzeń turystyczna cmentarzy. Wstęp do tanatoturystiki. WUŁ, Łódź, 215 s.
- [17] Top hotelierstvo 2009/2010, ročník III, 303 s.
- [18] Tradičná kultúra, turizmus a rozvoj regiónov. 2006. Medzinárodná konferencia, Nitra 381 s.
- [19] Uliášová, L. 2008. Možnosti rozvoja cestovného ruchu v regióne Prešov. Rigorózná práca, FHPV PU, Prešov 112 s.
- [20] www.new.sacr.sk
- [21] www.slomba.sk
- [22] www.statistics.sk
- [23] www.strukturalnefondy.sk
- [24] www.unipo.sk
- [25] Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK
- [26] Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK na roky 2008-2015
- [27] Regionálna inovačná stratégia PSK
- [28] Rozvojový plán Slovensko-Východ
- [29] Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
- [30] Operačný program Výskum a vývoj
- [31] Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
- [32] Národný strategický referenčný rámec
- [33] Stratégia popularizácie VaT v SR
- [34] Inovačná stratégia SR
- [35] Dlhodobý zámer štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015
- [36] www.economy.gov.sk
- [37] www.minedu.gov.sk
- [38] www.employment.gov.sk
- [39] www.build.gov.sk
- [40] www.rpicpo.sk
- [41] www.vucpo.sk
- [42] Databáza regionálnej štatistiky RegDat (<http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index.htm>)
- [43] VÚC Prešov (<http://www.vucpo.sk/sk/>)
- [44] *Slovakia.travel* - Národný portál cestovného ruchu Slovenska (<http://www.slovakia.travel/intropage.aspx?l=1>)

[45] Analýza cestovného ruchu – Sario
(http://www.sario.sk/swift_data/source/dokumenty/sektorove_analyzy/Analyza%20Cestovneho%20ruchu.pdf)

ISBN 978-80-553-0333-8

